

નમ્ર સૂચના.

જો પુસ્તકને જેમ તેમ જ્યાં ત્યાં રખાતું મુકવું નહિ.

અશુદ્ધ હાથે પુસ્તકને અડકવું નહિ તેમજ

ઉંધારે મુખે પુસ્તક વાંચવું નહિ.

કાગળ વગેરેની અસહ્ય મોંઘવારીને લીધે ખર્ચ વધારે થયેલ છતાં પ્રસ્તુત કમંડલુના દ્વિતીય ભાગની અમે મનઃએક રૂપીયે કિંમત રાખવા નિર્ણય કર્યો હતો પરંતુ શાંત મૂર્તિ મુનિમહારાજશ્રી કપૂરચિંત્યજીના સહુપદેશથી શ્રી સિદ્ધસેત્ર મધ્યે ઉત્પન્ન થયેલ જ્ઞાનદ્રવ્યની રૂ. ૪૦૦) જેટલાં રકમ સર જુકમાં સદાય તરિકે મળવાથી અમે મૂળ કિંમતમાં રૂ. ૦૧ ઘટાડે કરી આ પુસ્તકની ફક્ત બાર અના કિંમત રાખી છે.

કર્મ વિચાર ગર્ભિત.

શ્રીમદ્ આનંદધનજીના શ્રીપદમખજિન સ્તાવન.
 પદ્ય પ્રભજિન ! તુઠ મુઠ અંતરે રે, કેમ ભાંચે ભગવંત;
 કર્મવિપાકે હો કારણ જોડેને રે, કેમ હલે મનિમંત. પદ્ય ૧
 પદ્ય: પ્રિય અણુભાગ પ્રેરણી રે, મૂળ ઉતાર બહુ બોલ;
 માનિ અપાનિ હો બંધુદય ઉદીરણરે, સત્તા કર્મ વિચિત્ર. પદ્ય ૨
 કનકોપકવન પદ્યદિ પુરુષ તણી રે, જોડી અન્યાદિ સ્વભાવ;
 અન્ય સંજોગી જ્યાં લગે આગભારે, સંસારી કહેવાવ. પદ્ય ૩
 કારણ જોડે બધે બધેને રે, કારણ મુખને મુકવ;
 આશ્રય સંવર નામ અનુકરે રે, તેણેપારિય મુબૂધ. પદ્ય ૪
 મુજબ કરે હો અંતર તુઠ પદ્યો રે, મુજબ કરી ભંગ;
 મથ ઉઠતે કરી પદિતજન કહોરે, અંતર ભંગ મુખમે. પદ્ય ૫
 તુઠ મુઠ અંતર અંતર ભાંજ્યે રે, વાજ્યે મંગલ તુર;
 હવ સંસાર અતિસાથ વાજ્યે રે, આનંદધન રસપૂર. પદ્ય ૬

ઉક્ત સ્તાવનમાં સંક્ષેપથી પણ સુદાસર કર્મ સંબંધી
 વર્ણન કરી મુવર્ણુ અને માટીના જેવે અન્યાદિ સંયોગ
 સંબંધે હવને કર્મ સાથે થયેલો જણાવી જે જે મિથ્યાત્વ
 કથાવાદિક કારણવટે કર્મબંધ થયા કરે છે તે તે કારણનો
 પરિહાર કરવાથી હવ કર્મબંધનથી બાંધાતે જાટકે છે અને
 ઉત્તમ પ્રકારની કામ-સમવાદિકનું સેવનવટે ઉક્ત કર્મને
 કાય-વિચિત્ર કરી આત્મા નિર્મળ થવા પામે છે અને જે
 મોટું અંતર પોતાની અને પ્રભુની વચ્ચે પટેલું દીસે છે
 તે કર્મદોષ દૂર કરવાથી અને સફળતાના સંસેવનથી મટી
 જાય છે અને પોતાનો આત્મા જનવધિ-અપાર આનંદ રસમાં
 ઝીલી પરમ શાન્તિને અનુભવે છે એમ શ્રીમદ્ આનંદધનજી
 મહારાજે સદ્દેશ્યપણે સ્તવ્યું છે તે ખાસ વિચારી આપણે
 સ્વકર્તવ્ય યથાર્થ સમજી, તેમાંજ દ્રઢ પ્રતીતિ રાખી, પ્રમાદ
 નહીં સ્વકર્તવ્ય પરાયણ થવાની જરૂર છે. સકળ તત્ત્વમાં

આર્પવ્યનો (સરદસ્થ).

સખા-મુનિ કૃત્તિવિજયસહ.

તિહિઃ ક્યાદ ક્રતુમૂલક્ય-ભદ્રક પરિણમી એવા સરદ
સ્વભાવી સ્વપુત્ર ક્રતુવાળુ થાય છે-યદી શકે છે માયાવી
સ્વપુત્ર ક્રતુવાળુ ક્યાપિ યદી શકીયું નથી.
મજ્જન્ય સ્વિચરણે, ગુણાનુગમો મ્હુ ય નિજવપણે ।
મગુણેસુ ય મગ્ગત્યં, મગ્ગરિદિમ્મ તિગાર્હ ॥

૧ સર્વત્ર ઉચિત આચરણ, ૨ કુળાનુસાર, ૩ શી તિન
વચન-આત્મ-મિદાન-પુ સ્વપુત્ર મનન અને યથાશક્તિ
પરિશીલન કરવાની અભિરૂચિ તથા ૪ ગુણદીન દેવવત
સ્વને અનુકૂળ. બુદ્ધિથી મુધરવા અગ્રાધ્યક્ષ દેવ તથા
પુત્ર નેતા ન-કે મગ્ગ દેવ કલ્પિત મગ્ગત્ય. ધારી રાખી
કે આદિ ચિન્ત સમકિતવંતનાં અનુભવં.

મદુલકામ સુગો, મગ્ગત્યાર્ધ વિસેસનિજ્ઞામર્ધ ।

મદુલકામર્ધ તદ્દ (દુ, -નિમગ્ગવપણટિ વિપિરિદિહો ॥

મુધે વળાપેવા મુધ્ય વ્યવ ગુણેઃપર પરિશીલન કરવા
(અધ્યાત્મ) સ્વસ્થાવર્તનને વેચ્ય કરેલ છે.

૧ ભદ્રક મુનિ ક્રતુ કપલ સ્થિત સરદ સ્વભાવ-
વિચાર વાળો અને આચારમા અને નેતરી ન.અનુ-સરણ
દવા પદો નેથી સરજીત. ૨ વિરોધ નિપુણમનિ-કુણેવ
સિદ્ધિદિન, કારણાભાવ, વિદાવેદ, યમક, યમક તથા ક્રતુ-
ક્રતુને ૧૫૪ સમકલ દેવ.૫ એવુ દેવ.૫ ૩ ન્યાયમાર્ગ
ક્રિય (ક્રિય) -આચાર્ય અનુનિતે ત્વ.૫ ક્રતુ પુરો
ન્યાય મુનિનુંજ અલેખ ૪ ક્રતુ નિજ વચન સિયનિ-
ક્રતુની અનિચાતુ દેવો ૫ ક્રતુ એ તદ્દ કુણે કદ નેચ્ય છે.

જાનાં કારણો એવાશે એટલે પદ્મપદ્મ આત્મસ્વરૂપ પ્રકટ થશે એ નિઃસંશય છે.

કર્મઅંશાદિ ઉત્તમ આધ્યાત્મિક ગ્રંથોનો અભ્યાસ કરવાનો હેતુ શો હોવો જોઈએ ? નથા. કર્મનું પૃથક્કરણ અને કર્મથી મુક્તિ મેળવવા મુખ્ય થવા મુગ્ધ મર્ગદર્શન એ વિષયો ઉપર શાત્રુત્વ નુનિશ્રી ગુરુવિજયજીએ લખી આપેલા એ લેખો અમે પ્રથમ વિભાગના પ્રકટ કરેલ છે તે વાંચવાની હરેક સુઝ મહાશયને મહાનમ્ કરીએ છીએ.

નપદ્મજીએ ગંગાપ્રવાહને દિશાચક્ર તુલ્ય શ્રીમદ્ જગદ્ગુરુશ્રી કે જેમને આયોજિત નપદ્મ પ્રભાવે ચિત્તોડના રામાયે 'નપદ્મ' એવું શિરોકર્મ આપ્યું હતું (ત્યારથી નપદ્મજી નામ પડ્યું છે) અને દિગંગા-નથે સાથે વાહ કરતાં જેઓ દીગંગી પેઠે અભેદ-અનંત ન્યા હતા તેથી 'હીરલા જગદ્ગુરુશ્રી' એવું શિરોકર્મ આપ્યું હતું. તેમના શિષ્ય શ્રીમદ્ દેવેન્દ્રજી પ્રથમના પાંચ કર્મઅંશ ન્યા છે અને તેની ટીકા પણ તેમજોજી રચી છે અને છઠ્ઠા નપદ્મ નામના કર્મઅંશની ટીકા દેવેન્દ્રજીના સમકાલિન સમર્થ વિદ્વાન શ્રીમદ્ મહાયોગિરિજી નવરાજે રચી છે, જેથી નથનું અદ્યત્ત ટીકા સ્પષ્ટ થાય છે. શ્રીમદ્ દેવેન્દ્રજી પૂજ્ય સુધર્મા સ્વામીથી ૪૫ મી પટે સંગ્રહ ૧૩ ના સંક્રામાં થયા છે; આ મહાત્માએ આ નિવાય ગ્રંથ ૧૩ અનેક ગ્રંથો રચ્યા છે જેનું વર્ણન અમારા તરફથી જાહેર પટેલ બાપ્પગ્રંથની પ્રસ્તાવનામાં ભેદ શકાશે.

શ્રીમન્ મહાવીરદેવની ૬૧ મી પાઠે શ્રીચિન્મયસિંહ સૂરિ થયા, તેમના મુખ્ય શિષ્ય પંડિત ગજવિજયજી, તેમના શિષ્ય પંડિત ગુણવિજયજી, તેમના ગુરુભાઈ પંડિત દિત્તવિજયજી, તેમના શિષ્ય જ્ઞાનવિજયજી અને તેમના શિષ્ય બુધ લવવિજયજીએ સંવત્ ૧૮૦૩ વર્ષે વિજયદશમીના દિવસે છ કર્મઝંચનો દબો (બાળાવબોધ) રચ્યો છે. જે હકીકત આ ઝંચને પ્રાંતે દબાકારે પોતેજ પ્રચલિતમાં મુદ્રપટ્ત દીતે વર્ણવેલ છે. આ દબો ટીકા અને કર્મપ્રકૃતિ વગેરે ઝંચોના આધારે લખાયેલ હોવાથી વસ્તુસમર્થન બહુ દુઃકમાં પણ સરળ અને સચોટ દીતે કરેલ છે, જે ઉપરથી દબાકારે એક સમર્થ વિદ્વાન હતા એમ ચોક્કસ થાય છે. આ સિવાય તેમની અન્ય કૃતિઓ હશે પણ તે અમારા જાણવામાં ન હોવાથી તે અંબી અમે વિશેષ ઉલ્લેખ કરી શકતા નથી.

કર્મસંબંધી હકીકત (કર્મશીલોચ્છેદી) - જેમાં દ્વાપ તેવા ઝંચો, ટીકાઓ અને દબાઓ વગેરેનો નોંધ શ્રી ભૈન આત્માનંદ સભા તરફથી પ્રકટ થયેલ પ્રાચીન કર્મઝંચની પ્રસ્તાવનામાં આવેલ છે, તે સિવાય એક અવચૂરિ ૭૫૦૦ શ્લોક પ્રમાણુ દેવમુંદરસુરિના શિષ્ય જ્ઞાનસાગરસુરિએ સંવત્ ૧૪૩૬ માં રચેલી અને ૧૭૨૬ માં કનકકુમારગણિના શિષ્ય કનકવિદ્યાને લખેલી અને પંચાસ બુવનકુશળગણિને સંવત્ ૧૫૬૭ માં કરેલ છઠ્ઠા કર્મઝંચનો દબો ભેવામાં આવેલ છે.

શતકનામા પંચમ કર્મગ્રંથ.

મંગળ અને અભિધિય.

નમિઅ જિજ્ઞાં ધ્રુવખંધો-દયસંતાપ્યાનંપુત્રપરિઅન્ના;
સ્રેઅર અઉદ્ધવિવામા, વુઅં બંધવિદ સામી અ ॥૧૧॥

નમિઅ-નમસ્કાર કરીને	સ્રેઅર-પ્રતિપક્ષીસદિન
જિજ્ઞાં-તીર્થકરને	અઉદ્ધ-આર પ્રસારે
ધ્રુવખંધ-ધ્રુવખંધી	વિવામા-વિપાક દેખાડનારી
ઉદ્ધ-ધ્રુવઉદ્ધી	વુઅં-પદ્મી
અન્ના-મુવઅન્ના	બંધવિદ-બંધના કોરો
ધાઈ-ધાતી-અર્ધધાતી, દેશધાતી	સામી-તપના દયાર્થી
પુત્ર-પુત્રપ્રતિ	અ-ઉપશમકલિ સપક્ષેલિ
પરિઅન્ના-પરાવર્તમાન	વકેરે

અર્થ:-તીર્થાર દેવને નમસ્કાર કરીને ધ્રુવખંધો, ધ્રુવ-
ઉદ્ધી, ધ્રુવઅન્ના, ધાતી, પુત્ર અને પરાવર્તમાન પ્રતિ તેની
પ્રતિપક્ષી પ્રતિ મદિન તથા આર પ્રસારે વિપાક દેખાડ-
નારી પ્રતિ, બંધવિદિ, બંધવિદિ અને ઉપશમકલિ,
સપક્ષેલિ વકેરે પદ્મી. ૧

વિવેચન - શ્રોજિત પ્રત્યે નમસ્કાર કરીને એકત્રીસ દ્વાર કહીશ, ઇતિસંબંધઃ મુવબંધી ૧, અમુવબંધી પ્રકૃતિ ૨, મુવોદયી ૩, અમુવોદયી ૪, મુવસત્તા ૫, અમુવસત્તા ૬, ધાતી ૭, અધાતી ૮, પુન્ય પ્રકૃતિ ૯, પાપ પ્રકૃતિ ૧૦, પરાવર્તિની ૧૧ અને અપરાવર્તિની ૧૨; એમાં પ્રથમ છ સૂત્રોક્ત અને છ એથી ઇતર (પ્રતિપક્ષી) એવં ૧૨. ચાર પ્રકારે વિપાક તે સ્વશક્તિનું રખાડવું, તે કઈ? ક્ષેત્રવિપાકી ૧, જલવિપાકી ૨, જલવિપાકી ૩, પુદ્ગલવિપાકી ૪, એવં ૧૬, ચાર બેદ બંધવિધિ તે પ્રકૃતિબંધ ૧, સ્થિતિબંધ ૨, રસબંધ ૩ અને પ્રદેશબંધ ૪ એવં ૨૦. તથા અદ્યતર બંધ, ભય-સ્કાર બંધ, અવસ્થિત બંધને અવજ્ઞાન્ય બંધ-તેની વિધિ અને તેના સ્વામી કોણ? તે ૪, એવં ૨૪. ચ સાબંધી ઉપરામત્રેણી ૨૫, કાપકત્રેણી ૨૬, એમ છન્દીરા દ્વાર કહીશ.

મુવબંધ-અવરથ બંધ હોય જેનો તે મુવબંધિની કહીએ ૧, જેનો હેતુ સંભવે પણ બંધ હોય અને ન પણ હોય તે અમુવબંધિની ૨, જેનો નિરંતર સત્તા ઉદય હોય જ તે મુવોદયી ૩, અને જેનો ઉદય વિષ્ણુ જ્ઞાન અને વળી તથાવિષ પુદ્ગલ પામીને ફરી ઉદય થાય તે અમુવોદયી ૪, અનાદિ મિથ્યાત્વી જીવને જે નિરંતર સત્તાએ હોય જ તે મુવસત્તા ૫, અને જે કોઈ વાર સત્તાએ હોય કોઈ વાર ન પણ હોય તે અમુવસત્તા ૬, સર્વથા પાતાના વિષયને દહે તે સર્વધાતી અને કાંઈક દહે તે રશધાતી ૭, અને જે જ્ઞાનાદિક શુભને કાંઈ ન દહે તે અધાતી ૮, શુભ તે પુણ્ય પ્રકૃતિ ૯, અશુભ તે પાપ પ્રકૃતિ ૧૦, અનેરી બીજ પ્રકૃતિનો બંધ અથવા ઉદય નિવારીને પાતાનો બંધ તથા ઉદય રખાડે તે પરાવર્તિની ૧૧, અને જે પરનો બંધ ઉદય વાર્યા વિના જ પાતાનો બંધ ઉદય રખાડે તે અપરાવર્તિની

૧૨. વતઃ-વિવિધારિય જાગણદા । સંયં ઉદયં ચ મળવર્ણવે ॥
 ના દુ વરિમજ્જમાળી । અવિવારની અવરિવના ॥ ૧ ॥
 વિપાક તે દેવાદિ પામીને દર્શની શાસ્ત્રિનું દેખાડું તે ચાર
 બેરે છે, એવે સોજા. ૧

ધ્રુવખંધિ ૪૭ પ્રકૃતિ.

વન્નચંડિતેચ્છેમ્મા-ગુરુલ્લુનિમિત્તેવધાયમયકુચ્છેઃ
 મિચ્છેકસોયાવરણા, વિગ્ધે ધ્રુવખંધિ સંગચિત્તા ॥૨૧॥

વત્તચંડિ-વર્ણ ચક્ર	મિચ્છ-મિધ્યાત્વ
નેય-નૈજસ શરીર	ક્રમાય-કથાયો
ક્રમા-કાર્મણ શરીર	આવરણા-આવરણો-સામા-
અગુરુલ્લુ-અગુરુલ્લુ નામકર્મ	વરણ પાંચ અને દર્શના-
નિમિત્ત-નિર્માણ નામકર્મ	વરણ નવ મળી ૧૪
ઉપધાય-ઉપધાન નામકર્મ	વિગ્ધ-પાંચ અંતરાય.
ભય-ભય મોહનીય	ધ્રુવખંધિ-ધ્રુવખંધી પ્રકૃ
કુચ્છ-કુચ્છ મોહનીય	સંગચિત્તા-સુરતાનીય.

વિવેચન-ધ્રુવખંધી પ્રકૃતિ કહે છે-વર્ણાદિ ચાર-વર્ણ ૧,
 યામે ૨, રસ ૩, રૂપ ૪, નૈજસ શરીર ૫, કાર્મણ શરીર
 ૬, અગુરુલ્લુ નામ ૭, નિર્માણ નામ ૮, ઉપધાન નામ ૯,
 ભય ૧૦, કુચ્છ ૧૧, મિધ્યાત્વમોહનીય ૧૨, સોજા કથાય
 ૧૩, પાંચ સામાવરણ કહે, નવ દર્શનાવરણ કહે અને પાંચ
 અંતરાય કહે; એ શુદ્ધાસીશ ધ્રુવખંધી પ્રકૃતિ અભુરી. જે
 શુદ્ધાસી સમે જેનો ભય કહ્યો છે, ત્યાં ભય તે અવરણ
 બધાય જ તે ખાતે તે ધ્રુવખંધી કહેવાય છે.

અર્થ:—ત્રણ શરીર, ત્રણ ઉપાંગ, છ સંસ્થાન, છ સંધયજ, પાંચ જાતિ, ચાર ગતિ, બે વિદાયોગતિ, ચાર આતુપૂર્વો, જિન નામકર્મ, દ્વિષ્ઠાસ નામકર્મ, ઉદ્યોત નામકર્મ, આતપ નામકર્મ, પરાધાત નામકર્મ, ત્રસપીશક, બે યાત્રકર્મ, બે વેદનીયકર્મ; ૩

વિવેચન—અધુવખધી ૬૬ છે-તૈજસ અને કાર્મણ્યધુવખધીમાં ૬૬માં તે માટે યેષ ૩ શરીર-ઓદારિક ૧, વૈક્રિય ૨, આદારક ૩, એજ ત્રણ શરીરનાં ઉપાંગ ૬, છ સંસ્થાન ૧૨, છ સંધયજ ૧૮, એકેન્દ્રિયારિક પાંચ જાતિ ૨૩, ચાર ગતિ ૨૭, બે વિદાયોગતિ ૨૯, ચાર આતુપૂર્વો ૩૩, જિનનામ ૩૪, દ્વિષ્ઠાસનામ ૩૫, ઉદ્યોતનામ ૩૬, આતપનામ ૩૭, પરાધાતનામ ૩૮, ત્રસનો દશમે અને સ્થાવરનો દશમે એ પીશ ૫૮, બે યાત્ર ૬૦, બે વેદનીય ૬૨; ૩

હાસાઈજીયલદ્ગવેઅં,—આઉ તેવુત્તરી અધુવખધી;
ભંગા અણાધસાઈ, અણંતસંતુત્તરા ચઉરો ॥ ૪ ॥

હાસાઈ-હારવાદિક	અણાધસાઈ-અનાદિ અને
જીયલદ્ગમ-એ સુગદ	સાદિને
વેઅ-ત્રણ વેદ	અણંતસંતુત્તરા—અનંત
આઉ-ચાર આધુખ્ય કર્મ	અને સાંત ઉત્તર પદમાં
તેવુત્તરી-તહોંતેર	બેરહા છે એવા
અધુવખધી-અધુવખધી	ચઉરો-ચાર
ભંગા-ભાંગા	

પદમજિજ્ઞા-પદેહો	અને	મિરછ'મિ-મિરપાત્ર મિ
બીજે ભાંગે		નીચને વિરે
ધ્રુવદેહમુ-ધ્રુવોદધી	પ્રકૃ-	તિજિ-ત્રણ.
તિને વિરે		દુદાવિ-બને પ્રકારે
ધ્રુવભાધિમુ-ધ્રુવભધી	પ્રકૃ-	અધ્રુવા-અધ્રુવ-અધ્રુવ બધ
તિને વિરે		અધ્રુવોદધી
તદઅવલ-ત્રીજે ભાંગે		તુરિઅભંગા-ધાયા ભાંગ
વર્ણને		વાળી

ભાંગનિર્ગ-ત્રણ ભાંગા દોષ

અર્થ—ધ્રુવોદધી પ્રકૃતિને વિરે પદેહો અને બીજે ભાંગે દોષ, ધ્રુવભધી પ્રકૃતિને વિરે ત્રીજે વર્ણને ત્રણ (પદેહો બીજે, ધાધા) ભાંગા દોષ, મિરપાત્ર મિરનીચને વિ' ત્રણ ભાંગા દોષ અને બંને પ્રકારે અધ્રુવપ્રકૃતિ ધાર ભાંગાવાળી છે. ૫

વિવેચન-ધ્રુવોદધી પ્રકૃતિને વિરે પદેહો અને બીજે ભાંગે દોષ, ત્યાં અભવ્યને ધ્રુવોદધી ૨૭ પ્રકૃતિનો અનુલ્લેખ છે. વારે નહીં' ધાધ તે મારે પદેહો અનાદિ અનંત ભાંગે દોષ અને અભવ્યને અનાદિનો હિસાબ છે પણ આગળ બારે તેરમે ગુણદાણે હિસાબ રજાય, તે મારે અનાદિ સાન્ત ભાંગે દોષ. ધ્રુવભધી ૨૭ પ્રકૃતિને વિરે ત્રીજે વર્ણને પદેહો બીજે, ધાધા એ ત્રણ ભાંગા દોષ, તે આવી રીતે-અભવ્યને ધ્રુવભધી ૨૭ પ્રકૃતિનો બધ અનાદિનો છે અને છે. વારે અત્ર'ધધ નહીં' ધાધ તે મારે અનાદિ અનંત ભાંગે દોષ ૧. તથા અભવ્યને એ ધ્રુવભધીનો અનાદિનો બધ પણ ગુણદાણે ચક્રમાં અધ રજાય તે મારે અનાદિ સાન્ત બીજે ભાંગે દોષ ૨. તથા તેજ ગુણદાણે ચક્રમાં અત્ર'ધધ વધને પદેહો ભાંગે તે વારે આદિ બધ અને તે વળી દાગ

વિવેચન—દરે મુવ જાતા હો. ૬૮-ત્રમદશોદ્ય કથાવ
 ૬૭૦; જિ ૩૦; વર્ણ ૫, જાણ ૪, રમ ૫, ૩૫માં ૮. એવી
 ખાત્રી ૪૦. નેજમ શરીર ૧, શર્મજશરીર ૪, નેજમ નેજા
 જાણ ૨, નેજમ શર્મજ જાણ ૪. શર્મજ શર્મજ જા
 ખન ૫, નેજમ મંધાન ૧. શર્મજ મંધાન ૪. એ નેજા
 શર્મજ સમક ધજાવતાં ૪૮. વર્ણ ચતુષ્ક અને નેજમ શર્મ
 એવં ૬ ઉપર ૬૬ી ને ખો ને શાળી શેષ મુવજાં ૪૧. એવ
 ૮૮; ત્રણે ૬૦. આકૃતિત્રિ ને મંધાન ૧. નંધવજ ૬
 જાણ ૫, એ ત્રણની ૧૭ એવી એવે ૧૦; જિ ચોની
 ૧૧૦, દાસ્ય રતિ, રતિ આનિ એ એ જુમજ ૧૧૪, એ
 રતિ શરીર ૧, આદારિકોષાંગ ૨. આદારિક મંધાન ૨
 આદારિકઆદારિક જાણ ૪, આદારિક નેજમ જાણ ૫
 આદારિક શર્મજ જાણ ૧. આદારિક તંદ્રસ શર્મજ
 જાણ ૪, એ આદારિક સમક ખાત્રી ૧૨૧; ઉપજાસ ૧, ઉપો
 ૨, આતપ ૨, પરાધાન ૪. એ ઉપાસ ચતુષ્ક ખાત્રી ૧૨૫. ૮

મુવ જામુવ સુતા પ્રકૃતિ.

ખગંદનિરિદુગ નીચે, મુવસેતાં સમકે મીસે મંબુયદુ:

વિહસિકારે નિષ્ણાં, હારસંગુચ્યા અધુવસેતા ॥ ૯

ખગંદનિરિદુગ-ખગતિદિક વિહસિકાર-વિક્રિય એકાર
 અને વિવચદિક નિષ્ણ-જિન નામકર્મ

નીચે-દીચએત્ર આદિ-ચાર આકૃત્ય

મુવસેતા-મુવસતા આદારિક-આદારિક સમક

સમક-સમકિતમિદનીય ઉચ્યા-ઉચ્યએત્ર

મીસ-મિસમિદનીય અધુવસેતા-અધુવસતા

મંબુયદુગ-મંબુયદિક

નિવેચન—હવે ધ્રુવ સત્તા કહે છે.—ત્રસદશકો, રથાવર
દશકો એ ૨૮; વર્ણ ૫, ગંધ ૨, રસ ૫, રપણ ૮, એ વીરા
મળી ૪૦. તૈજસ શરીર ૧, કાર્મણશરીર ૨, તૈજસ તૈજસ
બંધન ૨, તૈજસ કાર્મણ બંધન ૪, કાર્મણ કાર્મણ બં-
ધન ૫, તૈજસ સંધાતન ૬, કાર્મણ સંધાતન ૭, એ તૈજસ
કાર્મણ સમક મેળવતાં ૪૦. વર્ણ ચતુષ્ક અને તૈજસ કાર્મણ
એવં ૬ ઉપર કહી તે મારે તે રાણી થય મુરખંધો ૪૧, એવં
૮૮; ત્રણવેં ૬૦, આદૃતિત્રિ તે સંસ્થાન ૬, સંધયજુ ૬,
જાતિ ૫, એ ત્રણની ૧૭ લેવી એટલે ૧૦૮; એ વેદનીય
૧૧૮, હાસ્ય રતિ, શાક અરતિ એ બે યુગળ ૧૧૪, ઐદા-
રિક શરીર ૧, ઐદારિકોપાંગ ૨, ઐદારિક સંધાતન ૨,
ઐદારિકઐદારિક બંધન ૪, ઐદારિક તૈજસ બંધન ૫,
ઐદારિક કાર્મણ બંધન ૬, ઐદારિક તૈજસ કાર્મણ
બંધન ૭, એ ઐદારિક સમક મળી ૧૨૧; ઉચ્ચાસ ૧, ઉચોત
૨, આતપ ૨, પરાપાત ૪, એ ઉચાસ ચતુષ્ક મળી ૧૨૫. ૮

ધ્રુવ અધ્રુવ સત્તા પ્રકૃતિ.

અગદંતિરિદુગં નીચં, ધ્રુવસંતાં સમ્મે મીસં મણુયદુગં;

વિઉલ્લિક્ષારે ત્રિણુગિં, હારસંગુચ્યા અધ્રુવસંતા ॥ ૯ ॥

અગદંતિરિદુગ-અગવિદિક | વિઉલ્લિક્ષાર-વેદિય એકાદશક

અને ત્રિવેદિક

ત્રિણુ-ત્રિન નામકર્મ

નીચં-નીચગોત્ર

આદિ-આર આધુષ્મ

ધ્રુવસંતા-ધ્રુવસત્તા

આહારસંગ-આહારક સમક

સમ્મે-સમકિતમોહનીય

ઉચ્ચા-ઉચ્ચગોત્ર

મીસ-મિથમોહનીય

અધ્રુવસંતા-અધ્રુવસત્તા

મણુયદુગં-મણુપદિક

તથા કામ્યાત્મ હેતુ અને પણ વિનનામ હેતુને દોષ દેતો
 ન દોષ. તથા કથાવાને તમામ કથાકૃતી. અદર્શિ
 (તથા કથેષા અને પાંચ અનુભવના કથો) એ (તથા
 કૃતી, અને તેને વાણે અનુભવકૃતી મના કરેલા ન દોષ;
 પાંચવાના અભાવ થતી. અનેમને તે દોષ તથા મા
 હેતુ અને પણ આદર્શ માતાની હેતુને મના દોષ, કે
 ન દોષ તથા તેને વાણ માંદે મયાં વિનિને કથે દોષ
 પ્રધેષે કૃતીને દર્શનાત્મની મના રહે તથા મના ન રે
 તથા તેને વાણ માંદેથી નીતી અત્ય નિર્વચમાં મય
 અપર્યાયપણે દર્શનાત્મની મના ન દોષ, અનેમને
 એવા માટે આપેમ પ્રકૃતિની મના કયાં કૃતી કે
 પણ હેતુ વાંદે દોષ, હેતુ વાંદે ન દોષ, તે માટે અમુ
 કૃતીએ. પદવિદ્યાત્મની મના કોવિદમાં મયાંજ
 અનુભવકૃત અને દર્શનાત્મની મના તેટ વાણ
 દર્શને ૬

ગુણકાણે મુવ મના.

પદમનિગુણેમુ મિન્દાં, નિઅમા અનયાદઅદુ
 સાસામે અનુ સન્મં, મનં મિન્દાદદસગે વ

પદમનિગુણેમુ-પદેહા વળ	અનુ-નિદાયે
ગુણકાણે વિષે	સન્મં-પ્રમદિત
નિઅમા-નિદાયે	મનં-વિવમાન
અનયાદ-અવિરતારિ	મિન્દાદદસગે.
અદુગે-આદ ગુણકાણે	૯૫ ।
અનુ-અનના	વા-વિદાયે હો
સાસામે-સાસામે	

શાસ્ત્રનામા પંચમ અંકમ.

આમાજીમીમેમુ-આસ્વાદન	આપાંદુદો-પદેલા જે શુ
અને મિથ શુજાણું	અજી-અનંતાનુગ્રામી
પુલ-પુલ-નિત્ય	બાંદા-અજના
મીમ-મિથપ્રાદનીય	નિજમા-નિમિષથી દો
મિથપ્રાદનવમુ-મિથ્યાત્વાદિ	મીમાદનવગમિ-મિ
નવ શુજાણું	નવ શુજાણું
અમાજીએ-વિષય	

અર્થ:--આસ્વાદન અને મિથ શુજાણું નિત્ય પ્રાદનીય હોય, મિથ્યાત્વાદિ નવ શુજાણું વિષય પદેલા જે શુજાણું અનંતાનુગ્રામી રૂપાં નિત્ય મિથ્યાદિ નવ શુજાણું અજના અજથી. ૧૧

વિવેચન—આસ્વાદને અને મિથ શુજાણું નિત્ય રાધે મિથ પ્રાદનીય હોય, તે કેમ? આસ્વાદન તો ૧૮ ની સત્તાવંત હોયજ અને મિથ તો ૨૮ ની મુલ હોય, અરથ ઉપર ૭૭ ની સત્તાવંત હોય અને । તાનુગ્રામી હિચારે ૨૮ ની સત્તાવંત હોય, તે મારે મિ સ્થાનકે અવરથ મિથપ્રાદનીય હોય અને ૨૬ ની સ મિથે હોયજ નહિ તે મારે આસ્વાદને અને નિમે ઉપર અવરથ મિથપ્રાદનીય હોય. મિથ્યાત્વથી ઉપરાણ સમે આસ્વાદન મિથ વળે નવ શુજાણું અજનાએ હો ન પણ હોય. જે મિથ્યાત્વી રાં ની સત્તાવાળો હોય, તેને પ્રાદનીય સત્તાએ ન હોય, અને રાને હોય. તથા અવિ ઉપરાણત્તમાદ સમે જે દાર્પિક સમ્યગ્ હિ ઉ તેને પ્રાદનીય સત્તાએ ન હોય, અને રાને હોય તે મારે બ પદેલા જે શુજાણું અનંતાનુગ્રામી રૂપાં નિત્ય પદેલા તો અધે અને હોય ઉ, બીજે હોય નિત્ય હે સત્તાએ તો હોયજ અને મિથ્યાદિ ઉપરાણત્તમા

શતકનામા પંચમ કર્મપ્રથમ.

૧

૧૨૬ તૈજસ બંધન ૫, આદારક કાર્મણ બંધન ૬, ૭
 ૧૨૬ તૈજસ કાર્મણ બંધન ૭, એ આદારક સમેક :
 (૧૪) ગુણકાણે વા હતિ વિકલ્પ સત્તાએ હોય. લે અપ્ર
 કાષ્ટ સંયમપ્રત્યયિક આદારકસમેકનો બધ કરીને ઉ
 લે ગુણકાણે ચડે અથવા હોડે પડે તેને સર્વ ગુણકાણે :
 પામીએ અને લે તે બંધ કરેલ નહિ તેને ન હોય. તથા
 ત્રીજા ગુણકાણે વિના શેષ સર્વ ગુણકાણે તીર્થિકરના
 સત્તા વિકલ્પ હોય; સમ્યક્વપ્રત્યયિક તીર્થિકરનામ
 ધીને હંચો ચડે ત્યારે ઉપરથી સર્વ ગુણકાણે સત્તા ૫
 અને કોઈકે હવે પૂર્વે નરકાય બાંધુ હોય અને પદ
 યોગશામિક સમ્યક્ત્વ પામીને તથાવિધ અધ્યવસાયે
 નામ બાંધીને અંત્ય સમયે સમ્યક્ત્વ વમી મિથ્યાત્વ
 નેણે આવી નરકે જાય, ત્યારે મિથ્યાત્વે જિનનામ
 પામીએ અને લે શુદ્ધ સમ્યક્ત્વ હોતે પણ જિન
 બાંધે, તેને સર્વ ગુણકાણે જિનનામની સત્તા ન હે
 જિનનામની સત્તાવત સાસ્વાદન મિથે તો સ્વલ
 આવે તે મારે તે નિવેધ્યાં. જિનનામ ૧, આદ
 ૨, એ બેની બેગી સત્તાવંત હવ મિથ્યાત્વ ગુણ
 જાય-મિથ્યાત્વી ન હોય. તીર્થિકરનામની સત્તા
 મિથ્યાત્વ આવે તો અંતર્મુદ્ગર્જન રહે, તે આ ૩
 નરકનું આયુ બાંધીને પછી કાષ્ટોપશામિક સમ્યક્
 તીર્થિકરનામ બાંધે તે હવ મરતાં સમ્યક્ત્વ
 મ્યાત્વે આવી નરકે ઉપલે ત્યાં વળી ઉરત સમ
 કોરકુંજ-અંતર્મુદ્ગર્જન મિથ્યાત્વ રહે. ૧૨

રાતકનામા પાંચમ કર્મકથા.

૧૮

સર્વપાતી. ગ્રિધ્યાત્વ પણ સમ્યક્ત્વને દલે તે માટે સર્વપાતી
હદીએ. દવે દશપાતી પ્રકૃતિ હશે છે-મત્યાદિ ચાર જ્ઞાનાવ-
રણીય અને ત્રણ દર્શનાવરણીય એ ૭. ૧૩

સંજલણ નોકસાયા, વિગ્ધ ધૃત્ય દેસધાધ્ય અગ્ધાધ્ય;
પત્તેયતણુડકાંઠી, તમવીંમાં ગોઅંદુગવત્તા ॥ ૧૪ ॥
સંજલણ-સંજલણ કપાયો. | તાચુક-ચરીસદિ અટક
નોકસાયા-નવ નોકપાયો. | આઠિ-ચાર આયુષ્ય
વિગ્ધ-પાંચ અંતરાય. | તમવીંમાં-ત્રસ વીશક
મુઝ-એ | ગોઅંદુગ-ગોત્રદિક-બેગો
દેસધાધ્ય-દેશપાતી જાણવી. | એ વેદનીય.
અધાધ્ય-અધાતી | વત્તા-વર્ણ ચતુષ્ક.

અર્થ:—સંજલણ કપાયો, નવ નોકપાયો અને ૫
અંતરાય, એ (પચીસ પ્રકૃતિ) દશપાતી જાણ
આઠ પ્રત્યેક પ્રકૃતિ, ચરીસદિ અટક, ચાર આયુષ્ય,
વીશક, ગોત્રદિક અને વર્ણચતુષ્ક એ (૭૫ પ્રકૃતિ)
પાતી જાણવી. ૧૪

વિવેચન—ચાર સંજલણ કપાય ૧૧, નવ નોકપા
પાંચ અંતરાય ૨૫, એ પચીસ પ્રકૃતિ દશપાતી પાતા
૫૫ (પાતાને આવરણ કરવા યોગ્ય ગુણ) ને દલે તે
દશપાતી હદીએ, એની ભાવના

આગળના નદિ
તેણે તેણે તેને
જાણે ન

૫, ઉપાંગ ૮, મરેધાન ૬, મંથપદ્મ ૬, જાતિ ૫, ગતિ ૪, જમતિ
૨, જ્ઞાતુકરિ ૪, જ્યેષ્ઠ ૨૫, ચાર જ્ઞાતુ મંથ મરે મગી ૪૩,
ત્રસને દશમે તથા રથારત્નને દશમે જ્યેષ્ઠ ૨૮, મગી ૬૭,
એ માત્ર, એ વેદનીય ૬૧, ચાર વર્ણવિદ મગી ૭૫, એ પં-
ચાનેર પ્રકૃતિજ્ઞાનાર્થ યુજ્ઞને ધાન ન હરે તે મારે અપરિણી
હદોએ. તે રમપરિણી કાર્ય વેદાન્તે તેના મરખી ૪ જ સ્થ
અને સર્વપરિણી કાર્ય વેદાન્તે તે મરખી ૪ થઈ જાય. એમ
ધાને દ્યાર ન દોષ પદ્મ દ્યાર કાંધાને મગ્યે થશે દ્યાર
મરખી ૪ થાય ૧૪

બહેતાગીશ યુગ્મપ્રકૃતિ.

સુરનરતિગુંધ્યેસાંયં, તસેદસ તનુવંગે વધરમદિરંસં;
પરધાસગ તિરિઆગી, વર્મચક્રે પશ્ચિદિ સુભંજમદી ૧

સુરનરતિગ-રેવરિત, મનુ- વધર-વધૂતરમત્તસાય સપ-
ધરિત, થજ.

ઉચ્ચ-ઉચ્ચગેત્ર, ચક્રિરંસં-સમચતુરજ ચંદ્ર
સાથ-સાથ વેદનીય. પરધાસગ-પરધાત સમક
તસેદસ-તસ ૬૭૩, તિરિઆગી-તિરિચાગુઃ
તનુ-પાંચ શરીર, પશ્ચિદિ-પશ્ચિદિય જાતિ
ઉવંગ-ત્રણ ઉપાંગ

વિવેચન—દવે યુગ્મ પ્રકૃતિ હદે ઉ-રેવરિત ૩, મનુષ્ય
રિત ૬, ઉચ્ચગેત્ર ૮, સાથાવનીય ૮, ત્રસને દશમે ૧૮,
પાંચશરીર ૨૩, ત્રણ ઉપાંગ ૨૬, વધૂ કાગળ નાનાય સપથજ
૨૮, સમ ચતુરંસ ચંદ્રમાન ૨૮; પરધાતનામ ૧, ઉચ્ચસનામ

ચાવરદમ્-ચાવર દયક
વજ્રચક્ર-અગુભ વર્ણાદિ
અગુભ.
ધાણ-અર્ધધાતી અને દેશધાતી
પણ્યાણ-પીસ્તાળીય
અહિઅ-મુદા-અહિ
આસીઈ-બ્યાસી

પાવપયદિત્તિ-પાપ પ્રકૃતિ
એ પ્રકારે
દોષુવિ-પુણ્ય અને પાપ બં
નેને વિષે વળી.
વજ્રાધંગદા-વર્ણાદિકનું જડ
જુ કરવાથી
મુદા-શુભ
અમુદા-અગુભ

વિવેચન—ચાવરનો દશકો ૩૨, વર્ણાદિક ચાર અગુભ
૩૭, અર્ધ ધાતીની ૨૬, અને દેશધાતીની ૨૭, એવં દપ
ધાતી પ્રકૃતિ એ સર્વ મળીને બ્યાસી પાપ પ્રકૃતિ કહિયે,
અગુભ મારે. એ બેને વિષે-પુણ્ય પ્રકૃતિને વિષે અને
પાપ પ્રકૃતિને વિષે વર્ણાદિક ૪ લીધા તે પુણ્ય પ્રકૃતિને
વિષે શુભ કહેવા અને પાપ પ્રકૃતિને વિષે અગુભ કહેવા
પણ તે એકજ છે. ૧૭.

અપરાવર્તમાન પ્રકૃતિ.

નામધુવળંધિનવગં, દંસણ પળેનાણ વિગ્ધેપરધાયં;
ભય દુરંધમિરંછ સોસં, જિણે ગુણતીસા અપરિચરતાં.

નામ-નામ કર્મની
ધુવળંધિનવગં-નવ પ્રવળંધી
દંસણ-ચાર દર્શનાવરણ
પણ નાણ-પાંચ જ્ઞાનાવરણ.
વિગ્ધ-પાંચ અવશય
પરધાયં-પરધાત નામ

ભય-દુરંછ-મિરંછ-ભય, સ
ગુણ ન મિચ્યાત
સોસં-દુરંછ નામ કર્મ
જિણ-જિનનામ.
ગુણતીસા-એતણતીય
અપરિચરતા-અપરાવર્તમાન

નામ-નામ કર્મની	પુનઃપ્રવિચારિ-પુનઃપ્રવિચારી
ધુવોદય-ધુવોદયી ૧૨ પ્રકૃતિ	બંધો-બંધ
ચરિત્ર-ચરિત્ર ચરુક	૧૫૬ કિ-પ્રકૃતિમય, સ્થિ-
ઉપધાય-ઉપધાય	તિમય,
આદ્યારણ-આધારણ નામ	રસપણેસતિ-રસમય અને
દશર-પ્રત્યેક નામ	પ્રદેશ બંધ એ પ્રકારે.
ઉત્તેયતિ-ઉત્તેયતિ	

અર્થ-નામકર્મની ધુવોદયી બાર પ્રકૃતિ, ચરિત્ર ચરુક, ઉપ-
ધાય નામકર્મ, આધારણ નામકર્મ, પ્રત્યેક નામકર્મ, ઉત્તે-
યતિ, એ (૩૬ પ્રકૃતિ) ; પુનઃપ્રવિચારી બંધનો. પ્રકૃતિમય,
સ્થિતિમય, રસમય અને પ્રદેશમય એ પ્રકારે બંધ
બંધનો. ૨૧

વિવેચન—નિર્માણનામ ૧, સ્થિરનામ ૨, અસ્થિરનામ
૩, અનુદયનામ ૪, ગુણનામ ૫, અગુણનામ ૬,
તેજસ ૭, દર્શન ૮, વર્ણચરુક ૧૨. એ નામ-
કર્મની ધુવોદયી બાર પ્રકૃતિ અને ચરિત્ર ૩, ઉપધાય ૩,
અધ્યાન ૬, અધ્યવસ ૬, એ ૧૮ તત્ત્વચરુકની મળી ૩૦,
ઉપધાય નામ ૩૧, આધારણ નામ ૩૨, દશર તે પ્રત્યેક નામ
૩૩, ઉત્તેયનામ ૧, આનપનામ ૨, પરુષાનનામ ૩, એ
ત્રણ મળી ૬, એ છત્રોગ પ્રકૃતિ પુનઃપ્રવિચારી છે, ચરિત્રના
પુનઃપ્રવેશ અનુમદ ઉપધાય હરે ને મારે પુનઃપ્રવિચારી
હીએ. દરે ચર (૮) દરે બંધ હરે હર-પ્રકૃતિમય ૧,
સ્થિતિમય ૨, રસમય ૩, પ્રદેશમય ૪, એ ચાર દરે
બંધનું સ્વરૂપ પ્રથમ ૯ મેલને દષ્ટાન્તે વર્ણવ્યું છે. ૨૧.

4

■

2007

4

1

2007

4

ધાય, તેટલીજ પ્રાપ્તિનો બંધ તે અવરિચનબંધ અને અ-
બંધન થયા પછીના પદેલા સમયે બંધ ધાય તે અવગ્રામ્ય
બંધ હોય. ૨૩

વિવેચન—એ બૂવરશારણિનો અર્થ હશે ઇ.-પૂરે થોડી
પ્રાપ્તિ બાંધનો હોય અને પછી એકાદિ અધિદી બાંધે તે
બૂવરશાર બંધ ૧, પૂરે થોડી પ્રાપ્તિ બાંધનો હોય અને તે
પછી એકાદિ ઉછી-આછી બાંધે તે અવગ્રામ્ય બંધ હોય
૧, પૂરે બાંધનો હોય તેટલી જ પ્રાપ્તિ જ્યાં લગે બાંધે ત્યાં
લગે અવરિચન બંધ હોય ૨, અને સર્વથા અવગ્રામ્ય થઈને
ફરી પ્રાપ્તિ બાંધવા માટે ત્યાર પહેલે સમયે અવગ્રામ્ય
બંધ હોય. ૪. ૨૩.

• હવે સામાન્યે ઉત્તર પ્રાપ્તિના નિષ્કાસનાં આગળનાં છે,
તેનાં નામ હશે છે.—એક, સત્તર, અઠાર, એકાદશ, વીસ, એક-
વીસ, બીસ, ત્રીસ, ચૌસ, પચાસ, એકાદશ, બીસ, ત્રીસ, ચૌસ,
પચાસ, અઠાર, એકાદશ, સાત, એકાદશ, ત્રીસ, એકાદશ, પાંચસ,
છાસ, સપ્તસ, અઠસ, એકાદશ, સીતર, એકાદશ, બીસ, ત્રીસ,
ચૌસ અને અઠસ, એ એકાદશ નિષ્કાસનાં છે; ત્યાં
બૂવરશાર બંધ, અઠસ હોય તે હશે છે.—

ઉપરોક્ત એકાદશ નિષ્કાસનાં પાંચને પાંચને દશને મુજ-
બે દશ પાંચ, દસ ચાર, અઠસ પાંચ, એકાદશ અને અઠસનાં
સાથે એકાદશ નિષ્કાસનાં સત્તર પ્રાપ્તિને બધે પ્રથમ સમયે પ્રથમ બૂવ-
રશાર બંધ ત્યાં પાંચ પાંચે નવમે પ્રાપ્તિને સંસ્કરણ સ્થાન સાથે
અઠસ પ્રાપ્તિ નિષ્કાસનાં બીસ બૂવરશાર બંધ તે સંસ્કરણની
અમા સાથે એકાદશ નિષ્કાસનાં ત્રીસે બૂવરશાર બંધ તે સંસ્કર-
ણના સાથે વીસ નિષ્કાસનાં ચૌસે બૂવરશાર બંધ તે સંસ્કરણ
હોય સાથે એકાદશ નિષ્કાસનાં પાંચમે બૂવરશાર બંધ તે પુણ-
વેદ સાથે બીસ નિષ્કાસનાં છોડે બૂવરશાર તે મધ્યે દાસ,

હરે ઉત્તરનાવરણીય હર્મની નવ પ્રકૃતિને ત્રિપિ ત્રણ જાપ
 અપુરુષકૃતને કાંતમે અમે અર્પણને નવે કૃત્તા કાંતમે અપરકૃત,
 તે અપે અપાપને જો કરે દેવપ્રપોઝ નામ હર્મની અપ્રતીક પ્રકૃતિ
 નાપનાં ત્રેપનમેઃ નવે; અદીર્ઘાં વસતીનિ પૂર્વે અપ્રતીક પ્રકૃતિ
 પ્રપે આવી છે તેથી દેવપ્રપોઝ અનતીકને નવે ત્રેપન પ્રકૃતિ દો
 એ આપમે અપરકૃત. તે અપે જિન નામ નાપનાં કાપનના ન
 નવમે અપરકૃત. તે ત્રેપન આદ્યકદિક સાધે નાપનાં પંચ
 નના નવે દસમે અપરકૃત. તે પંચાવન જિન નામ સદિન નવ
 કાપનના નવે અપીઅરમે અપરકૃત. અપુરુષકૃતના પ્રથમ ન
 કાપનને જિન નામ દીન તથા નિદા અને પ્રથમા સાધે નામ
 સનાવનના નવે અરમે અપરકૃત. તે વળી જિનનામ સદિન ન
 વનના નવે તેરમે અપરકૃત. તે દેવાયુ સાધે અપ્રથમે આરજ્ય
 નાપનાં ધારમે અપરકૃત. દેવિવિનિ ગુણાણે દેવપ્રપોઝની અપ્રતી
 પ્રકૃતિ નાપનાં ઘાનાં પાંચ, દંડનાં ૭, વેદનીય એક, મેદનીય તે
 દેવાયુ એક, નામની અપ્રતીક, ગોત્રની એક અને અંતરાવની પાં
 એવં સાદ પ્રકૃતિ નાપનાં પંદરમે અપરકૃત. તે જિનનામ સદિ
 એકસાને નવે સેળામે અપરકૃત; અદીર્ઘાં કેળ પ્રકારે એક કૃત
 એક સમયે આસા પ્રકૃતિને નવે સંકરે નદી તેથી તેને અપરકૃ
 પદ ન કહે. ચૈત્યે ગુણાણે આયુ અવધાને દેવપ્રપોઝ નામ
 અપ્રતીક પ્રકૃતિ નાપનાં ઘાનાં પાંચ, દંડનાં ૭, વેદનીય એક, મે
 નીય સત્તર, ગોત્રની એક, નામની અપ્રતીક અને અંતરાવની પાં
 એ ત્રેસા પ્રકૃતિ નાપનાં સત્તરમે અપરકૃત. દેવાયુના નવે સદિ
 ધારા પ્રકૃતિ નાપનાં અદરમે અપરકૃત, જિનનામ સદિન પાં
 નાપનાં આરજ્યકમે અપરકૃત. ચૈત્યે ગુણાણે દેવતા દોષ, તે
 મનુષ્યપ્રપોઝ ત્રીસ પ્રકૃતિ નાપનાં ઠાસાના નવે વીસમે અપરકૃ
 મિથ્યાત્વ ગુણાણે ઘાનાં પાંચ, દંડનાં નવ, વેદનીય એક, મેદની
 નાપીક, આયુની એક, નામની ત્રેવીસ, ગોત્રની એક અને અં

શાસ્ત્રનામા પંચમ કર્મમંથ.

૨. પહેલે સમયે બીજો અદ્યપતર બંધ હોય ૨. તથા
 ૩. બંધ સ્થાનકે પ્રથમ સમય પછી દ્વિતીયાદિક સમયે
 ૪. અવસ્થિત બંધ હોય. તથા ઉપશાંતિમાટે અબંધ
 ૫. ને પડે તો દશમે શુભકાલે ચાર બાંધે ત્યારે પહેલે સમયે
 પહેલો અવકાલ્ય બંધ હોય ૧. ઉપશાંતિમાટે સર્વથા ૨
 બંધક થકો કાળ હરી અતુતરવિમાને ઉપરે ત્યાં ચો
 શુભકાલે પ્રથમથ ૭ બાંધે ત્યાં પહેલે સમયે બીજો ૨
 વકાલ્ય બંધ હોય ૨. એટલે દશાંતાવરણીય કર્મને ૭
 બંધ સ્થાનકે બે બચરકાર બંધ, બે અદ્યપતર બંધ, ૧
 અવસ્થિત બંધ અને બે અવકાલ્ય બંધ હોય.

મોહનીય કર્મના બંધે ૨૬ પ્રકૃતિ છે તેને વિષે દશ
 સ્થાનક છે, તે કયા? ૨૨, ૨૩, ૧૭, ૧૩, ૯, ૫, ૪, ૩, ૨, ૧
 કેમ? મોહનીયની ૨૬ પ્રકૃતિ છે તેમાંથી સમ્યક્ત્વ મોહ
 મિથ્યમોહનીય, એ બે બંધ ન હોય, તે રાજી ૨૬ બંધે
 તેમાં ૫૭ ત્રણ વેદનો બંધ સમકાલે ન હોય, એટલ
 બંધ હોય. અને દાર્શ્ય ૧, રૂતિ ૨, શોક ૧, અરુતિ
 બે શુભકા મોહધી એટલ શુભકા એક સમયે બંધાય
 ૨૬ મોહધી ૪ રાજ્યે હાજરો ૨૨ પ્રકૃતિનો બંધ
 ૧૫ શુભકાલે હોય ૧. ત્યાર પછી મિથ્યાત્વ રાજ્યે
 ૨૧ નો બંધ ૨. મિથ્યે અને અવિરતે અનંતાત્વ
 રાજ્યે મોહ ૧૭ નો બંધ ૩. અપ્રત્યાખ્યાનીય
 રશવિરૂતિએ ૧૩ નો બંધ ૪. પ્રત્યાખ્યાનાવરણ
 પ્રમત્ત થકી અપૂર્વકરણકરે ૯ નો બંધ; વધાર
 રૂતિ શોક રાજ્યાં છે તે ૫૭ તે શરે દાર્શ્ય રૂતિ
 ૯ નો ૪ બંધ હોય ૫. દાર્શ્ય, રૂતિ, ભવ અને
 ચાર રાજ્યે અનિવૃત્તિને પહેલે જાગે પાંચનો બંધ
 જાગે ૫૩૫વેક રાજ્યે ૪ નો બંધ ૭. ત્રીજો જાગે

100

101

102

103

104

આઠ અદપતર બંધ હોય, ૨૧ અવસ્થિત બંધ હોય અને બે અવજાવ્ય બંધ હોય. ૨૮.

૨૩	૧૫ ૧૬ ૨૮	૨૭	૨૯	૩૧	૧
તિપણુછઅટ્ટનવહિઆ વીસા તીસેગતીસ ઇમ નામે;					
છરસગઅટ્ટિભંધા, સેસેસું ઠાણુભિક્કિ ॥ ૨૫ ॥					
તિપણુછઅટ્ટનવહિયા વી			છ-છ બુધસ્થાર બંધ		
સા-ત્રણ, પાંચ, છ, આઠ			રસગ-સાત અદપતર બંધ		
અને નવ અધિક વીસ			અટ્ટ-આઠ અવસ્થિત બંધ		
એટલે ૨૩-૨૫-૨૬-૨૮			તિભંધા-ત્રણ અવજાવ્યબંધ		
-૨૯ પ્રકૃતિનાં બંધસ્થાન			એએસુ-બાકીના (જાનાવરણ		
તીસ-ત્રીસ પ્રકૃતિનું બંધ			વેદનીય, આયુ, ગો:		
સ્થાન.			અને અંતરાય) કર્મ:		
એગતીસ-એકત્રીસનું બંધ			વિષે		
સ્થાન			ઠાણુ-બંધસ્થાન		
ઈમ-એક પ્રકૃતિનું બંધસ્થાન			ઈક્કિ-એક એક		
નામે-નામ કર્મને વિષે					

અર્થ:—ત્રેવીસ, પચીસ, છવીસ, આઠવીસ, એગ-લત્રીસ, ત્રીસ, એકત્રીસ અને એક પ્રકૃતિનાં (એમ આઠ) બંધસ્થાન નામકર્મને વિષે હોય. છ બુધસ્થાર, સાત અદપ-તર, આઠ અવસ્થિત અને ત્રણ અવજાવ્ય બંધ હોય અને બાકીના કર્મને વિષે એક એક બંધસ્થાન હોય. ૨૫

વિવેચન—નામકર્મની બધે ૬૭ પ્રકૃતિ છે તેને વિષે ૮ બંધ સ્થાનક છે, તે કયા? ૨૩, ૨૫, ૨૬, ૨૮, ૨૯, ૩૩, ૩૧, ૧. તે કેમ? વર્ણ્યપુષ્ક ૪, તેજસ ૫, શર્મભ ૬, અયુ-

દેહાલે ત્રણ કહીયે, એ ૨૯ પર્વાસપંચોદિય નિર્ધિયયોઃ
બાંધે, એ પાંચમું બંધ સ્થાનક ૫. તથા પૂર્વાક્ત ૨૮ માં
આદારકદ્ધિક બેળવીએ અને સ્થિર, સુખ, યશ ૪ કહી
પ્રતિપદી ન કહીએ, એ ૩૦ દેવયોગ્ય અપ્રમત્તસંયત બાં
અથવા પૂર્વાક્ત ૨૮ માંદે વજ્રસ્થાનનારાચ સંધયજ્ઞ
જિનનામ ૨, એ બે બેળવીએ અને દેવાદિકને શમે (દેહાલે
મનુષ્યકદ્ધિક કહીયે, એ ૩૦ મનુષ્યયોગ્ય સમ્યક્દષ્ટિ દેવ
બાંધે, એ છઠું બંધ સ્થાનક ૬. તથા દેવયોગ્ય ૩૦ માં
જિનનામ બેળવીએ, એ ૩૧ દેવયોગ્ય અપ્રમત્ત ૨
અપૂર્વકરજ્ઞ ગુણસ્થાનવત્તિ સાધુ બાંધે, એ સાતમું બં
સ્થાનક ૭. તથા અપૂર્વાદિ ત્રણ ગણદાલે રદ્ધો થકો ૩
એક યશઃકીર્તિ સદલે ૪ બાંધે પણ કોઈ ગતિયો
નહી, એ આઠમું બંધસ્થાનક ૮. દવે એ ૮ બંધસ્થાના
વિષે ૭ બૂધસ્કાર દોષ, સાત અદ્યતર દોષ, ૨
અવસ્થિત દોષ અને ત્રણ અવજાવ્ય દોષ, તે કેમ ? કે
જવ અપર્મામ એકોદિય યોગ્ય ૨૩ બાંધીને તથા
વિશુદ્ધિપણે ૨૫ બાંધે, ત્યારે પહેલે સમયે પહેલા બૂધસ્ક
દોષ ૧. તે વાર પછી ૨૬ બાંધતે બીજે બૂધસ્કાર,
બાંધતે ત્રીજે ૮. ૨૯ બાંધતે ચોથા ૪. ત્રીશ બાંધતે પાંચ
૫. આદારકદ્ધિક સુક્ત ૩૦ બાંધીને ૩૧ બાંધતે પહેલે સમયે ૬
બૂધસ્કાર ૬. અથવા એક યશઃકીર્તિ બાંધતો એભિધી ૫
અપૂર્વકરજ્ઞ ૩૧, અથવા ૩૦, અથવા ૨૯, અથવા ૨૮ બાંધે,
પહેલે સમયે બૂધસ્કાર દોષ એ પણ છટો ૪, પણ સાત
નહી, તે બળી એત્રોશાદિક અધિકી બાંધે તે ૮
૭, નવી નથી તે મારે. એ ૬ બૂધસ્કાર બંધ જણ
દવે અદ્યતર બંધ ૭ ૭, તે આ પ્રમાણે-અપૂર્વક
દેવગતિયોગ્ય ૨૮, ૨૯, ૩૦, ૩૧ બાંધીને એજિ વા

આઠ કર્મની ઉત્તર પ્રકૃતિને વિષે અધ્યયન તથા ભૂયસ્પ્રસાદિ અર્થનું કોષિકા.

અષ્ટકર્મનું લ	પ્રાનાયમરૂપરોગાતરનાં ચેતનીય ગોદાનિય કર્મો										નામકર્મ	ગ્રોત	અંતરંગ
ઉત્તર પ્રકૃતિ	૫	૫	૨	૨૪	૪	૨૪	૨૪	૨૪	૨૪	૨૪	૧૦	૨	૫
અપરધાન	૧	૩	૧	૧૦	૧	૧૦	૧૦	૧૦	૧૦	૧૦	૬	૧	૧
૧૮મી પ્રકૃતિનાં ભૂયસ્પ્રસાદ.	૫	૬, ૮, ૧૦	૧	૧૨, ૨૧, ૧૦, ૧૨	૧	૬, ૪, ૪, ૨, ૪	૬, ૪, ૪, ૨, ૪	૬, ૪, ૪, ૨, ૪	૬, ૪, ૪, ૨, ૪	૬, ૪, ૪, ૨, ૪	૨૩, ૨૪, ૨૪, ૨૬	૧	૫
ભૂયસ્પ્રસાદ ભૂય	૦	૨	૦	૫	૦	૫	૫	૫	૫	૫	૧	૦	૦
આયતન ભૂય	૦	૨	૦	૬	૦	૬	૬	૬	૬	૬	૧	૦	૦
અવરિયત ભૂય	૧	૩	૧	૧૦	૧	૧૦	૧૦	૧૦	૧૦	૧૦	૬	૧	૧
અવભાસ ભૂય	૧	૨	૦	૨	૦	૨	૨	૨	૨	૨	૩	૧	૧

શાનકનામા પંચમ કર્મધેય.

અર્થ:—ચીરા કોરાકોટ સાગરોપમની નામકર્મ અને દોરાકર્મની દોષ. આદનીપદ્ય લોકોની સાગરોપમ દોષ. જાકીના ચાર દોષોની સાગરોપમ દોષ. નારદી અને રવ વિષે તેઓના સાગરોપમ સ્થિતિ દોષ. ૨૬

વિવેચન—હવે સ્થિતિબદ્ધ કહે છે. સાગરોપમની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ નામકર્મ અને કિલેર ૯૦ દોષોની સાગરોપમની ઉત્કૃષ્ટ યકર્મની દોષ. ૬૧૨ તે જાનાવરણીય ૧, ૬૧ વેદનીય ૩ અને અંતરાય ૪, એ ચાર કર્મની સાગરોપમની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ દોષ, નારદી આયુ કર્મની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ તેઓના સાગરોપમ દોષો તે બ્રાહ્મણ આયુ આપે તેનો પૂર્વ દોષોને ત્રોણે બામે અધિક ૩૩૨ ભગવતી મને શાનક ૬ જાના ત્રીજા ઉદ્દેશ એ સમરિધ બેધકનો કાળ પણ ૩૩ સાગરોપમ સામે અધિક અને હમાસે હિપ્તો કહ્યો છે, તે પૂર્વ દોષોને ત્રીજે બામે અધિક આયુ કર્મની

જઘન્ય સ્થિતિ બંધ.

મુત્તું અકસાય ડિઈ, ખાર મુદુત્તા જહા
અઈદ નામગોએમુ, સેસએમુ મુદુત્ત તે

• આયુકર્મને વિષે દેરાયુ અને નરકાયુની વધારે દોષથી હજાર સ્થિતિબદ્ધમાં ૫૫૫૫૫૫

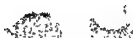

હોય એમ જાણું.

હવે અભાષાકાળ કહે છે. - જે મુજ પ્રદૂત તથા હિતર પ્રદૂતિની જોરલા કોણકોઈ આગરોપમની સ્થિતિ હોય તે પ્રદૂતિને તેરલા રાગ (સો) વર્ષનો અભાષાકાળ હોય; બાંધ્યા પછી પણ જોરલા કાળજે તે કર્મ ઉદય ન આવે તે અભાષાકાળ કહેવો. તથા મહાદેવિયા કમ્મટિં કમ્મનિમેનો. રતિવ્રજાવનાયાં ત્રેવોશને પર પાક છે, તથાઈર્મ. - પાતપાતને અભાષાકાળે દીન જે કર્મરિચાન તે કર્મને નિપેક કહેતાં બોલ્યાજ જાણવો. નિપેક તે કર્મને ઉદયકાળે પ્રથમ બહુ પ્રદેશા બેગા ઉદય આવે અને પછી સમયે સમયે હોત દીનન થાય. યાવત કર્મની સ્થિતિને ઉદયે સમયે અત્યત મ ઉદય હોય; એ નિપેક કહીએ. કર.

ગુરુ કોણકોઈ અંતો, તિત્યાદારાણુ ભિનમુદુ બાહ્ય
ત્રહુ હિંદુ સંખ ગુણુણા, નરતિરિઆણાઉ પદ્મતિગાં

ગુરુ-કોણક સ્થિતિ

લહુહિં-વધ-વસ્થિતિ

કોણકોઈઅંતો-અંતઃકોણ

સંખગુણુ-સંખ્યાત

કોણક આગરોપમ.

તિત્યાદારાણુ-લયકર નામ

નરતિરિયાણુ-મનુષ્ય

કર્મ અને આહારક દિગ્ગતી

ભિનમુદુ-અંતર્મુદુ.

આઉ-આયુષ્યની.

બાહ્ય-અભાષાકાળ.

પદ્મતિગાં-ત્રણ પડે

— * જેમકે પાંચ અંતરાવ, પ.મ. ગુણુવરણુ તથા કલ અને અસાના રેડનીવ, એ વીર પ્રાણિનો ઉત્પદ સ્થિતિન ગોણો. હિ સત્ત્વરોપમ છે તો તેનો ઉત્પદ અભાષાકાળ ત્રાક જોરમે ત્રણ હમર વર્ષનો દોષ અને ત્રણ હમર વર્ષ દીન ત્રાક

હવે જિનનામનો નિરંતર જાહેરી પછી અજાણ્ય થઇને અ-
તર્કીદર્શને તેરને ગુણકાણે જિનનામનો ઉદય થાય અને આ-
દારકોનો અપ્રમત્તે બાંધીને અતર્કીદર્શને પ્રમત્તે ઉદય આવે
તે મારે એ અજાણ્યકાળ થયે. તથા એ આઠ પ્રકૃતિની
જામન્ય સ્થિતિ પણ અંતઃકોશકોશિ આગદોપમ પ્રમાણ હોય.
પણ એટલું વિશેષ લે ઉત્કૃષ્ટો અંતઃકોશકોશી થકી
જામન્ય અંતઃકોશકોશિ તે અંજ્યાન ગુણેહીલી(એહી)જાળવી.
લે જાળી અંતર્કીદર્શની પદે અંતઃકોશકોશિના પણ અ-
અંજ્યાતા ભેદ હોય, તે મારે ઈદાં વિરુદ્ધ નહીં. મનુષ્યાયુ
તિર્થગાયુની ઉત્કૃષ્ટા સ્થિતિ ત્રણ પદ્યોપમની હોય;
અદિં મધે ન હકી તો પણ પૂર્વ કોશિને ત્રાંલે ભાવે અ-
ધિક જાળવી. તેરણે આયુ થાકતે પરજવાયુ બાંધે તે મારે
એટલું અજાણ્યકાળ ઉત્કૃષ્ટો જાળવે અને ત્રણ પદ્યોપમ તે
ભોજ્ય કાળ જાળવે. ૨૩.

ઇગવિગત્ત પુન્નકોશી, પલિઆડ્ડસંખંસ આઉચ્ચિ અમણા
નિરૂપકમાણુ છમાસા, અજાહ એસાણુ ભવતંસો ૥૩૪ ૥

ઇગવિગત્ત-એકેન્દ્રિય અને વિ-

પર્વામા.

કેન્દ્રિય.

નિરૂપકમાણુ-નિરૂપકમ આ-

પુન્નકોશી-પૂર્વ કોશી વર્ષનું

સુખવાજાને.

આયુધ્ય બાંધે.

છમાસા-છ મહિના.

પલિઆત્ર-ખંત્ર-પદ્યોપમ-

અજાહ-અજાણ્યકાળ(હોયછે).

નો અસંજ્યાતમો ભાગ.

એસાણુ-ભાકીના (અસંજ્યા-

આઉચ્ચિ-આયુધ્ય ચતુષ્ક

ત વર્ષના આયુધ્ય ત્રાણાસોપ

(ચારે આયુધ્ય.)

હમી અને નિરૂપકની)ને.

અમણુ-અસંજ્યાતી પંચેન્દ્રિય

ભવતંસો-તવનો ત્રીજો ભાગ.

દર્શનાવરણને વિષે.   મં અને હિચ્છ ગોત્રને વિષે.
 બેજમુદ્ગત-સંતમુદ્ગત.   બારસ-બાર મુદ્ગત.
 ૧ આહ-આહ મુદ્ગત.   ય-અને
 ૨ મુદ્ગ-યમ-કર્તિ નામ ક-   સાએ-હાતા વેદનીયને વિષે,

અર્થ:—મંજવલન હોય, પાંચ અંતગય, પાંચ જ્ઞાના-
 વરણ અને ચાર દર્શનાવરણને વિષે જથ્થા સ્થિતિજથ્થ
 અંતમુદ્ગત હોય. યશ નામકર્મ તથા હિચ્છગોત્રને વિષે
 આહ મુદ્ગ અને માતાવેદનીયને વિષે બાર મુદ્ગત જથ્થા
 સ્થિતિજથ્થ હોય.   ૬૫.

વિવેચન—દશે ઉત્તર પ્રકૃતિનો જથ્થા સ્થિતિ જથ્થ
 હોય છે-મંજવલન હોય ૬, પાંચ અંતગય ૬, પાંચ જ્ઞા-
 નાવરણીય ૬ અને ચાર દર્શનાવરણીય ૧૫. એ પંદર
 પ્રકૃતિનો જથ્થા સ્થિતિજથ્થ બિજમુદ્ગતનો હોય; સં-
 વલન હોયનો નવમા ગુણકાણને છે અને ૧૬ પ્રકૃતિનો
 દશમાને છે પાતાના અંધને ઉચ્છેદ દાણે દેહ્યો જથ્થ
 અંતમુદ્ગતનો જ અપાય ને મારે. યશ નામ અને હિચ્છ-
 ગોત્ર એ બેનો જથ્થા અંધ આહ મુદ્ગતનો દશમા ગુણકાણને
 અંતે હોય. માતાવેદનીયનો સંપરાધ (કાપ પ્રત્યયક)
 અંધ જથ્થાથી બાર મુદ્ગતનો દશમાને અંતે હોય. ૩.

દોઢગમાસો પખખો, મંજવલનિગે પુમકુ વરિસાણિ;

સેનાણુકોસાઓ, મિચ્છત્તકિંઈ જં લહ્ ॥ ૩૬ ॥

દોઢગમાસો-ને માસ અને ત્રિકને વિષે.

એકમાસ.

પુ-પુરુષ વેદ.

પખખો-પખવાલીક.

અહુવરિસાણિ-આહ વર્ષ.

સંજલણુતિગે-સંજવલન.

સેસાણુ-બાકીની પંચાથી

એ ચાર સ્પર્શ, એ ૧૭ પ્રકૃતિની સાતીયો એક ભાગ;
 ધીમ સંધયજ્ઞ-સંસ્થાનની પાંત્રીશીયા ૭ ભાગ; ત્રીમ
 સંધયજ્ઞ-સંસ્થાનની પાંત્રીશીયા સાત ભાગ; ચાચા સંધ-
 યજ્ઞ-સંસ્થાનની પાંત્રીશીયા આઠ ભાગ; પાંચમા સંધયજ્ઞ-
 સંસ્થાનની પાંત્રીશીયા નવ ભાગ; ઉવદા સંધયજ્ઞ અને
 દુઃક સંસ્થાનની સાતીયા બે ભાગ; દારિદ્રવર્ણ અને
 આશ્વરસની અદ્વાવીશીયા પાંચ ભાગ; લોહિતવર્ણ અને
 કપાવરસની અદ્વાવીશીયા ૭ ભાગ; નીલવર્ણ અને કટુરસની
 અદ્વાવીશીયા સાત ભાગ; કૃષ્ણવર્ણ, તિલકરસ, દુર્ગંધ, ખર
 સ્પર્શ, ગુરુસ્પર્શ, કૃષ્ણસ્પર્શ અને શીતસ્પર્શ, એ સાતની
 સાતીયા બે ભાગ; વસુચતુષ્ટક, અગુચ્છત્રય, ઉપધાત,
 પરાધાત, ઉપાગ, અસ્થિસ્પર્શક, આદિદિક્ષિક, નિર્વ્યગ્રદિક,
 એકેન્દ્રિય તથા પંચેન્દ્રિય જાત, નિર્માણ નામ, આતપ,
 ઉચ્ચાત, કૃષ્ણગાત, સ્થાવર, તૈજસ, કાર્મણ, નીચગોત્ર, અસ્તિ,
 શોક, ભય, કૃન્ધા અને નપુંસકવેદ, એ ૨૩ પ્રકૃતિની
 જઘન્યસ્થિતિ એક અરોગપ્રમત્તા સાતીયા બે ભાગ હોય.
 ઇંદ્રાં વર્ણાદિક ૨૦ ની સ્થિતિ જુદી જુદી કહી પણ બંધે
 સામાન્યપણે ચાર જ લઈએ. એ ૮૫ પ્રકૃતિની સ્થિતિ કહી
 તે વળી પદ્યોપમને અસખ્યાતમે ભાગે ઓછી કહીએ તેને
 જઘન્ય સ્થિતિ કહીએ, એ એકેન્દ્રિયમાં જ પામીએ. ‘પંચ-
 સંપ્રદુને અભિપ્રાયે’ પણ એમ જ વ્યાખ્યા છે. તથા ‘કર્મપ્ર-
 કૃતિને અભિપ્રાયે કાંઈક દેર પડે છે, પણ તે વિચારવા યોગ્ય છે.
 જે ભણી પત્રવણા સૂત્રને ત્રેવીશને પદે જઘન્ય સ્થિતિ એમ
 જ કહી છે. ઇંદ્રાં પદ્યોપમને અસખ્યાતમે ભાગ હીન
 નથી કહ્યો પણ આગલી ગાથાએ કહેશે તે મારે ઇંદ્રાં પણ
 કહેવો. ૨૨ પ્રકૃતિનો જઘન્ય બંધ પૂરે કહ્યો, ૮૫ નો એકે-
 દ્રિયને વિશે ઇંદ્રાં કહ્યો, વંદિયાદિક તો પંચેન્દ્રિય જ બાંધે

ય મારે. એ ૧૧૬ પ્રકૃતિની ઉત્કૃષ્ઠ સ્થિતિ
સંકલિષ્ટ પરિણામી મિધ્યાત્વી જ બાધે, તેના
કેશ હેતુક છે તે મારે. અને ત્યાં નિર્વચ્યાયુ અને મનુ-
ઉત્કૃષ્ઠ તત્ત્વાયોગ્ય વિશુદ્ધ પરિણામી બાધે.
શુભાણને વિષે ઉત્કૃષ્ઠ સ્થિતિ બધ કહ્યા. ૪૨

ગતિને વિષે ઉત્કૃષ્ઠ સ્થિતિ બધ.

માહિગતિગં, તિરિમળુઆ મુરનિઉવિનિરયદુગં

૧ ૧
વરાયવ, આઈસાણા મુરકોસં ॥ ૪૩ ॥

માહિગતિગં-૧૦-

કલિકને.

સુદમત્રિક અને એગિંદિયાવરાયવ-એકેંદ્રિ-
ત્રિક. ય જ્ઞાતિ, રથાવર નામ અ-

મુયા-(મિધ્યાત્વી) ને આતપ નામકર્મને.

અને મનુષ્ય. આઈસાણા-ઇશાન ગુધીના

વિનિરયદુગં-મુર મુર-દેવો.

કલિક અને નર- ઉદ્દામ-ઉત્કૃષ્ઠ સ્થિતિએ બાધે.

અર્થ:-મિધ્યાત્વી નિર્વચ્ય અને મનુષ્ય-વિકલંદ્રિયત્રિક,
ક અને આયુષ્યત્રિકને તથા મુરકલિક, વૈકલિક અને
કને ઉત્કૃષ્ઠ સ્થિતિએ બાધે. ઇશાન દેવલોક પર્યવના
એકેંદ્રિય જ્ઞાતિ, રથાવર નામ અને આતપ નામ-
ઉત્કૃષ્ઠ સ્થિતિએ બાધે. ૪૩

વેચન-હવે ગતિને વિષે ઉત્કૃષ્ઠ સ્થિતિ બધ કહે છે.-
૧૩, સુદમત્રિક ૬, દેવાયુવર્ણને આયુત્રિક ૯, મુરકલિક
૧૩ અને નરકલિક ૧૫, એ ૧૫ પ્રકૃતિની ઉત્કૃષ્ઠ-

અને જિનનામને. સંસ્કૃતપુરિસ્ક-મંત્રવલન
અનિયતિ-અનિયતિ બાદે કથાય અને પદ્ય પદને.
સંપરાધવાગે. લક્ષ્મી-પદ્ય-વિધિ બંધ.
અર્થ—તિર્થચક્રિક, આશરિક્રિક, દિવોન નામકર્મ
અને એવાને સંધવજીને દેવતા અને નારદી દિતૃષ્ટિ સ્થિતિ-
એ બાંધે. બાકીની દર પ્રકૃતિને ચારે ગાનવાગા મિથ્યાત્વી
ત્વ બાંધે. અપૂર્વકરણ કુલકાલે વર્તેના કાપક એજિવાગે.
આશરિક્રિક અને જિન નામને લખન્ય સ્થિતિઅ બાંધે.
અનિયતિ બાદે સંપરાધવાગે સંધવલન કથાય અને પુદ્ય-
વેદનો લખન્ય સ્થિતિ બાંધે. ૪૮

વિવેચન—તિર્થચક્રિક ૨, આશરિક્રિક ૨, દિવોન ૫,
પદ્ય સંધવજી ૬, એક પ્રકૃતિની દિતૃષ્ટિ સ્થિતિ દેવતા નારદી
મિથ્યાત્વીય બાંધે. મનુષ્ય તિર્થચ ન બાંધે, તે તો તદ્વચ
ચોથ સંકલેષ વર્તેના એકની દિતૃષ્ટિપદ્ય પજી ૧૮ કોશકોશ-
આગરોપમની મધ્યમજ સ્થિતિ બાંધે અને તેથી અધિક સંકલેષ
વર્તેના તો તે બંધ અર્થિકર્મીને નરક ચોથચ બાંધે તે મારે
તે ન બાંધે. અને દેવતા નારદી તો દિતૃષ્ટિ સંકલેષ વર્તેના
પજી તિર્થચ ચોથચ બાંધે, ત મારે એ ૬ પ્રકૃતિની દિતૃષ્ટિ-
૨૦ કોશકોશી આગરોપમની સ્થિતિ બાંધે. તે દેવતા પજી
અનાકુમારથી મદ્યાર કલેના જાણવા; હેકલા નહી. કૃષ્ણ
દર પ્રકૃતિની દિતૃષ્ટિ સ્થિતિ ચારે ગાનના મિથ્યાત્વી બાંધે.
ત્યાં પજી આત્મ ૧, હાસ્ય ૨, રતિ ૩, શ્રવિષ ૪, પુલક ૫,
અત્યવર્તને પાંચ સંસ્થાન અને પાંચ સંધવજી ૧૫, મનુષ્ય-
ક્રિક ૧૭, મુખમતિ ૧૮, સ્થિત્વક્રિક ૨૪ અને હૃદયગાત્ર ૨૫,
એ ૨૫ પ્રકૃતિની તદ્વચ સંકલેષ વર્તેના દિતૃષ્ટિ સ્થિતિ બાંધે
અને ચોથ ૬૭ ની દિતૃષ્ટિ સંકલેષ વર્તેના દિતૃષ્ટિ સ્થિતિ બાંધે.

કિંવ શારે પ્રાપ્તના આપુપ્પને લખ્ય નિશ્ચિનિ બાંધે અને
આરુ પાંખો એકોડવ બાંધીની ૮૫ પ્રકૃતિના લખ્ય
નિશ્ચિન બાંધે ૮૬

વિવેચન—આગાવેડની ૧, લગાનામ ૨, ઉપાંચેડ ૩,
પાંચ જાનાવડ ૪, શાં કશાનાવડ ૫ અને પાંચ જાનાવડ
૧૭, એકનાની લખ્ય નિશ્ચિન પ્રકૃતિના પાંચ લખ્ય એકનાની
અને પ્રકૃતિના પાંચ બાંધે તે બાંધે મુદ્દ છે બાંધે નાનીકી,
પ્રકૃતિ, પાંચકીકી, એ પાંચકીકી અને પ્રકૃતિના પાંચ
પ્રકૃતિના ૬૫ નિશ્ચિન બાંધે આરુ પાંખના પ્રકૃતિના બે
દશ બાંધે પાંચને અમંજાનાને બાંધે હિંબા એકી
લખ્ય નિશ્ચિન પાંચકીકી છે તે અમંજીક બાંધે એકે-
કિંવ તથા નિશ્ચિનના બાંધે નદી અને પ્રકૃતિના પાંચકીકી
અપામ કે હિંબા બાંધે તે બાંધે તે નદી પ્રકૃતિ અને અપિ
ગજાપ્રકી પ્રકૃતિના પાંચ શાં અપ્રકૃતિ લખ્ય નિશ્ચિન બાંધે
એકેકીકી પાંચ નિશ્ચિનના ૬૫ બાંધે. ૮૬ ૮૫ પ્રકૃ-
તિની લખ્ય નિશ્ચિન બાંધે પાંચ એકેકીકી બાંધે, તથા-
નિશ્ચિન મુદ્દે બાંધે અને એકેકીકી તે તેવી મુદ્દે મુદ્દે
બાંધે અપિ બાંધે અને નિશ્ચિનના પાંચકીકી તે લખ્ય
અપિ બાંધે. તે બાંધે તે નદી. ૮૫

નિશ્ચિન બાંધે વિષે મૂળ પ્રકૃતિના બાંધે.
હિંબામુદ્દનેઅરુ, બાંધા સાઈ આપાઈ પુર અપુવા;
અપિદા મુગ અરુદને, નિશ્ચિનને આકિયકિમુ દુદા ॥૪૪॥
હિંબામુદ્દને-૮૬૬ બાંધે, ૮૫૬-પ્રકૃતિના-અપ્રકૃતિ, અ-
લખ્ય બાંધે.

અર્થ:—સંજ્ઞવલન દ્વારા, નવ આવરણ અને પાંચ અંતરાય
સંબંધી અજ્ઞાન્ય બંધ ચાર ભેદ છે અને એજ પ્રકૃતિ-
ઓના બાકીના ત્રણ બંધને વિષે સાદિ અને અધુવ બંધ
દોષ બાકીની ૧૦૨ પ્રકૃતિ સંબંધી જ્ઞાન્યાદિ ચાર પ્રકાર-
નો બંધ તેવીજ રીતે (સાદિ-અધુવ) છે. ૪૭

વિવેચન—દ્વે ઉત્તર પ્રકૃતિને વિષે બાંગા દહે છે.-

ચાર સંજ્ઞવલન ના દ્વારા ૮, પાંચ જ્ઞાનાવગ્નીયક, ચાર દર્શના-
વરણીય ૧૩ અને પાંચ અંતરાય ૧૮, એનો અજ્ઞાન્ય બંધ
ચાર ભેદ દોષ. ઉપશામભેજિવાગાને ૧૮ પ્રકૃતિનો અજ્ઞા-
ન્ય બંધ દહીંમિ: તે ઉપશાંતભેદાવસ્થાએ અબંધક થકને
પડતો પાછો અજ્ઞાન્ય બંધ તે સાદિ ૧, ઉપશાન્તભેદા-
વસ્થા પામ્યા અગાઉ કોઈવારે વ્યુત્ક્રેદ નથી ગયો તે મારે
અનાદિ ૨, અજ્ઞાન્યને અંત નથી તે મારે ધ્રુવ ૩ અને
જ્ઞાન્યને અંત છે તે મારે અધુવ ૪. એ ૧૮ પ્રકૃતિના શ્રેષ્ઠ
જ્ઞાન્ય ૧, ઉત્ક્રેદ ૨ અને અતુલક્રેદ ૩ એ ત્રણ બંધને વિષે
સાદિ ૧, અધુવ ૨, એ બે બાંગા દોષ. તે કેમ? કારણક
એજિએ પાતપાતાના બંધના ઉચ્છેદ મમય અગાઉ જ્ઞાન્ય
બંધ દોષ, તે પ્રથમજ બંધવા માંડ્યો છે તે મારે સાદિ ૧,
આગળ અબંધક થશે તે મારે અધુવ ૨. ઉત્ક્રેદ બંધ તે સંજ્ઞી
પંચેન્દ્રિય મિથ્યાત્વી દરે તે તે અંતર્મુદુર્ત રહે પડી વળી
અતુલક્રેદ ૩, એમ આરાદજ (ચતુર્વ) અવતરણે (ઉત્તરત્વ) કરીને
એને સાદિ અધુવ પક્ષ દોષ. શ્રેષ્ઠ ૧૦૨ પ્રકૃતિનો ચાર પ્રકાર-
૧ બંધ તે ત્રણ એમજ સાદિ ૧, અધુવ ૨, એ બે બાંધે દોષ.
૨ કેમ? નિદ્રાપંચક ૫, મિથ્યાત્વ ૬, બાર દ્વારા ૧૮, બંધ
૧૬, લુગુચ્છા ૨૦, તૈજસ ૨૧, માર્મજ ૨૨, વર્ણચતુષ્ક ૨૬,
ઉપધાન ૨૭, અગુરુલપ્ત ૨૮ અને નિર્માણ ૨૯, એ આ-
ગળગીશ પ્રકૃતિનો જ્ઞાન્ય નિશ્ચિતિબંધ મુદ્ધ વિશુદ્ધ બાદર

એમંદિય પર્વાને કહે, તે મુદર્ત પછી સંકિરણ થઈને અજઞન્ય બધ કહે, વર્ણી તે મુદર્તનાતરે તથા ભવાંતરે શુદ્ધિ પામીને જઞન્ય રિયતિ બધ કહે; એમ જઞન્ય અજઞન્યની ધનાવલિ દેવદાસ થાને કરીને એ જઞન્ય અજઞન્ય બધ સાદિ અનવ દિાય. અને એ ૬૦ નો ઉત્કૃષ્ટ બધ તેા મર્વ સંકિરણ મંડા પુનઃ ત્ય પર્વા નો જ કરીને વર્ણી મુદર્તે અનુકૃષ્ટ બધ ન વર્ણી મર્વ નો ઉત્કૃષ્ટ કહે, એમ એ બે પણ સાદિ અનવ દિાય. અને એ ૬૩ પ્રકૃતિ તે તેા અધુવમંધી છે તેના જ ના નો અજઞન્ય ન, ઉત્કૃષ્ટ ૩ અને અનુકૃષ્ટ ૪, એ ના ન બધ તે અનવઅંધી ને માટે જ સાદિ અને અધુવ એ બે બે દિાય. એક ૬૮ પ્રકૃતિના અકેડીના દશ દશ અર્થ ૧૮૦ જ નો સાવ અને ૧૮૨ પ્રકૃતિના અકેડીના આઠ અર્થ નો ૧૮૦ આંગા થાય. એ બે મળીને ૯૬૬ ઉત્તરે પુ નના પાના થાય અને મુળ પ્રકૃતિના ૭૮ આંગા, એ સર્વ મળીને એમ અનવ મુખ્યોત્તર (૧૦૭૪) રિયતિ બધના આંગા થાય ૧૬

गुणद्वये स्थितिर्ध.

સાધ્વાઃ સ્વપુત્રાંતે અચરનો કોટિકોટિઓ ન હિજો;
પુત્રો ન હિજો ન મિચ્છે ભવિષ્યસન્નિભિઃ ૪૮૫

આમાડ, અપુવંતે-૧, ૨ થી-
દર થી માત્ર ૧ અપુવંતે-૧

ન હિગો-ન અધિક (૭-
૫) હોય.

300 250 100 50

ਅੰ. ੧-੨-੩-੪.

ਅਗਰ ਨੇ ਪਾਛੇ ਪੈਰੀਓ- ਨਾਨਕ-ਨਾਨਕ ਹੋਏ।

[illegible]

શાસ્ત્રનામા પદ્યમ હર્ષમથ.

૯૪

મર્તિ અને અવ્યય શા-
સિને વિષે.

ન થવન જ દોષ.

મિત્રો-ગિય્યા દરિ.

અવિવચનનિર્મિત-અવ્ય

અર્થ:-શાસ્ત્રાદનાથી અપૂર્વકરણ ગુણસ્થાન પદ્ય
આતઃ દોષોદોષી સામનેપમથી અપિત બધ ન દોષ, તેમજ
તેનાથી હીન બધ ન જ દોષ. મિત્રોદોષ બધ અને
અવ્યય મર્તિને વિષે પણ હીન બધ ન જ દોષ. ૪૮

વિવેચન-દશે સંજી પદ્યોદિયને ગુણાણે હર્ષને. મિત્રિ
બધ હશે ઇ. - ત્યાં ૯૦, ૯૦ અને ૯૦ દોષોદોષી સામનેપમથી
સ્થિતિ બધ છે તે મિત્રાત્મ ગુણાણે દોષ ત્યાર પછી
સાસ્વાદન ગુણાણેથી માલીને અપૂર્વકરણ લગે અંતઃદોષ-
દોષી સામનેપમ પ્રમાણે બધ દોષ પણ તેથી અપિત ન
દોષ. અતઃદોષોદોષી થઈ અપિતો તે મિત્રાત્મ ગુણાણે
દોષ. તથા મિત્રાત્મ એમ હજુ છે જે મધિમેક દોષ પછી
મિત્રાત્મ બધ તે પણ અંતઃ દોષોદોષી સામનેપમથી
અપિતી સ્થિતિ ન બાધ. કષ્ટેજ ન યોગ્ય થયાં, અવ્યય-
સ્થાન અને હર્ષમથમતે તે મધિમેક દોષ પછી સાસ્વા-
દનાદિદોષ અપિતી સ્થિતિ ન બાધ પણ મિત્રાત્મ આલે
અપિતી બાધ. યાવત્ હીનથી પણ બાધ પણ તીવ્રાનુભાવ
ન બાધ, કષ્ટમંદ્રહાસિયે પણ એમ હજુ છે. અને જે એકે-
દિપાદિક સાસ્વાદન ગુણાણે સામનેપમના બાધ બાધ છે,
તે તે હીન બાધ છે, પણ હતાં તે એકેદિપાદિકની વિવરણ
મંજી પદ્યોદિય સાસ્વાદનાદિક અપૂર્વકરણ લગે અંતઃદોષ-
દોષી સામનેપમથી હીન-આલે પણ ન બાધ; અનિવૃત્ત-
દરજાદિકે હીન બાધ દંત્યર્થઃ. હતાં હતાં પછી સાસ્વાદનથી
આદ્ય ગુણાણે કષ્ટ જે હીનાપિતપણ નથી તે સ્થિતિ

મુદુમેયરઅપર્વાપર્વાગુરુ- સૂક્ષ્મપર્વામા એકેદ્રિય અને
સૂક્ષ્મ અપર્વામા એકેદ્રિય, બાહર પર્વામા એકેદ્રિયનો
બાહર અપર્વામા એકેદ્રિય, ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ બધ.

અર્થ:-યતિનો જમન્યસ્થિતિત્રય સર્વથી ઘાટા દોષ.
બાહર પર્વામા એકેદ્રિયનો જમન્ય સ્થિતિત્રય તેથી અર્ધ-
જ્યાન ગુણ દોષ અને મૂઢમ પર્વામા એકેદ્રિયનો તેથી
વિશેષાધિક દોષ. એ (બાહર મૂઢમ એકેદ્રિય) ના અપ-
ર્વામાનો જમન્ય સ્થિતિ બધ તેથી વિશેષાધિક; તે થકી
સૂક્ષ્મ અપર્વામા એકેદ્રિય, બાહર અપર્વામા એકેદ્રિય, મૂઢમ
પર્વામા એકેદ્રિય અને બાહર પર્વામા એકેદ્રિયનો ઉત્કૃષ્ટ
સ્થિતિ બધ અનુક્રમે વિશેષાધિક દોષ. ૪૮

વિવેચન-દ્વે એકેદ્રિયાદિકને વિષે સ્થિતિત્રયનું
અલ્પ બહુત્વ હદે છે. સર્વથી ઘાટા યતિનો જમન્ય
સ્થિતિત્રય, સૂક્ષ્મઅપર્વાયે અતર્મદુર્ત્તનોજ દોષ તે મારે ૧;
તે થકી બાહર પર્વામા એકેદ્રિયનો જમન્ય સ્થિતિત્રય
અર્ધજ્યાનગુણ, માગરોપમના ભાગનો દોષ તે મારે ૨;
તે થકી સૂક્ષ્મ પર્વામા એકેદ્રિયનો જમન્ય સ્થિતિત્રય વિ-
શેષાધિક દોષ ૩; તે થકી એ બેનો હાથ એટલે બાહર
અપર્વામાનો જમન્ય સ્થિતિત્રય વિશેષાધિક ૪; તે થકી
મૂઢમ અપર્વામાનો જમન્ય સ્થિતિત્રય વિશેષાધિક ૫; તે
થકી સૂક્ષ્મ અપર્વામાનો ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિત્રય વિશેષાધિક ૬;
તે થકી ઇતર તે બાહર અપર્વામાનો ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિત્રય
વિશેષાધિક ૭; તે થકી મૂઢમ પર્વામાનો ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિત્રય
વિશેષાધિક ૮; અને તે થકી બાહર પર્વામા એકેદ્રિયનો
ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિત્રય વિશેષાધિક ૯; ૪૯

૨૪, તે ઘડી સંજો પંથોદ્રય અપાપામાનો ઉત્કૃષ્ટ રિધતિ-
જય સંજ્યાનગુણુ ડપ, તે ઘડી સંજો પંથોદ્રય પંથોમાનો
ઉત્કૃષ્ટ રિધતિજય સંજ્યાનગુણુ, ૯૦ કોણકોઈ સાગરપ્રમાણ
ઉ માટે ૨૬. એ રિધતિજય અનુક્રમે ૧૬ થી માંડીને ૩૬ લગે
૧૧ બોલ સંજ્યાનગુણુ કરેવા. હંદાં ૧૬ ઘડી ૨૫ લગે
૧૦ બોલ અંતઃકોણકોઈ સાગર પ્રમાણ કર્મપ્રકૃતિમાં
હવા છે પણ તે સંજ્યાનગુણુ કેમ થાય ? વિશ્વપાપિકજ મટે,
એ વિશ્વાધ્યા થાય છે. પાંતે વિશ્વાનુ. ૫૧

કર્મ રિધતિનું શુભાશુભપાતું.

સંવાણુવિ (જટુદિહ, અશુભા જ સામસંકલેસેણુ);
હઅરો વિશેલિઓ પ્રાગ, મુત્તુ નરઅમરતિરિઆડિ. પર
અવવાણુવિ-૨૫ (કર્મમ હઅરો-જય-ચરિધતિ
કૃતિ ની વિશેલિઓ-વિશુદ્ધિરટે
જિટુદિહ-ઉત્કૃષ્ટ રિધતિ પુણ્ય-વધી.
અશુભા-અશુભા-અપ્રચરત મુત્તુ-મધી રમને-વજુને
જ-જ હાગા માટે નરઅમરતિરિઆડિ-મનુષ્ય,
આ-તે (ઉત્કૃષ્ટ રિધતિ) દેવ અને તિયંચના આયુ-
અદંસંકલેસેણુ-લીમકયા-ધને
ચના ઉદયે

અર્થ:—મનુષ્ય, દેવ અને તિયંચના આયુષ્યને વર્ણને
બાકીની સર્વે કર્મ પ્રકૃતિની ઉત્કૃષ્ટ રિધતિ તે અશુભ જાણવી,
જે હારણ માટે તે લીમ કપાયના ઉદયે બંધાય. જય થ રિધતિ
વિશુદ્ધિરટે બંધાય. પર.

[વિવેચન—સર્વે શુભ અશુભ પ્રકૃતિની જે ઉત્કૃષ્ટ રિધતિ
તે અશુભ જાણવી, જે બણી તે બદલ રિધતિ અતિ સં-

અરોપમ-૧૬૩)

ચાવરચઉદગવિગદાયવેનુ-
રથાવર ચતુષ્ક, એકે દ્રિય
જાતિ, વિકલેદ્રિય અને આ-

તથ નામકર્મને વિષે,
પણુડીઈસયં--એકસો પં-
ચાશી.
અથરા-સાગરોપમ

અર્થ:-તિર્થંચત્રિક, નરકત્રિક અને ઉદ્યોત નામકર્મનો મનુષ્યભવો સહિત ચાર પદ્યોપમ અધિક એકસો ત્રેસઠ સાગરોપમ ઉત્કૃષ્ટ અભિષેકાળ જાણવો. રથાવર ચતુષ્ક, એકેદ્રિય જાતિ, વિકલેદ્રિય અને આતપ નામકર્મને વિષે મનુષ્યભવ ચુકા ચાર પદ્યોપમ અધિક એકસો પંચાશી સાગરોપમ ઉત્કૃષ્ટ અભિષેકાળ જાણવો. ૫૬

વિવેચન-દ્વે ઉત્તર પ્રકૃતિનો અભિષેકાળ કહે છે.-ત્યાં સર્વ પ્રકૃતિને જીવન્યથી તો એક સમય અભિષેકાળ હોય અને ઉત્કૃષ્ટપણે મિથ્યાત્વ સારવાને છેક પામતી ૪૨ પ્રકૃતિનો પચેદ્રિયને વિષે અભિષેકાળ કહે છે.-તિર્થંચત્રિક ૩, નરકત્રિક ૩ અને ઉદ્યોતનામ ૧, એ સાત પ્રકૃતિનો મનુષ્યના પૂર્વકોટિના ૯ ભવોએ ચુકા ચાર પદ્યોપમ અને એકસો ત્રેસઠ સાગરોપમ એકસો અભિષેકાળ હોય, એટલા કાળસમે એ સાત પ્રકૃતિ બાંધેજ નહીં, તે આ પ્રમાણે-કોઈક વ્રણપદ્યોપમના આઉખાત્રાણો પ્રગલ્ભ મનુષ્ય તે ભવે એ ૭ પ્રકૃતિ^૧ ન બાંધે, નરક તિર્થંચમાં ઉપજવું નથી તે માટે. તે ભવને આંતે સમ્યક્ત્વ પામીને એક પદ્યની સ્થિતિનો સૌકર્મ કદષે દવતા ઉપજે ત્યાં પણ સમ્યક્ત્વ પ્રત્યયે એ ૭ પ્રકૃતિ ન બાંધે. ત્યાંથી મનુષ્યમાં ઉપજી શીક્ષા પાળી નવમે પ્રવેશકે ૩૧ સાગરોપમની સ્થિતિએ

૧ આ સાત પ્રકૃતિ નારક નિવંત્ર પ્રાપ્તોઅજ બધાય છે અને તે મનિમાં પ્રગલ્ભ જાણ નહિ માટે.

ગરોપમ-૧૬૩)	તપ નામકર્મને વિષે.
ચાવરચઉધગવિગદાયવેમુ-	પણુમીઈસય--એકસો પં
રથાવર ચતુષ્ક, એકે દ્રિય	ચારી.
ભતિ, વિકલેદ્રિય અને આ	અથરા-સાગરોપમ

અર્થ:-તિર્યચત્રિક, નરકત્રિક અને ઉદ્યોત નામકર્મનો મનુષ્યભવો સંદિત ચાર પદ્યોપમ અધિક એકસો ત્રેસઠ સાગરોપમ ઉત્કૃષ્ટ અભિધાન બજવો. રથાવર ચતુષ્ક, એકેદ્રિય ભતિ, વિકલેદ્રિય અને આતપ નામકર્મને વિષે મનુષ્યભવ યુક્ત ચાર પદ્યોપમ અધિક એકસો પંચારી સાગરોપમ ઉત્કૃષ્ટ અભિધાન બજવો. ૫૬

વિવેચન-દવે ઉત્તર પ્રકૃતિનો અભિધાન કહે છે.-ત્યાં સર્વ પ્રકૃતિને લક્ષ્યધી તે એક સમય અભિધાન હોય અને ઉત્કૃષ્ટપણે મિથ્યાત્વ સારવાને હેતુ પામતી જ પ્રકૃતિનો પચેદ્રિયને વિષે અભિધાન કહે છે.-તિર્યચત્રિક ૩, નરકત્રિક ૩ અને ઉદ્યોતનામ ૧, એ સાત પ્રકૃતિનો મનુષ્યના પૂર્વકોટિના ૯ ભવોએ યુક્ત ચાર પદ્યોપમ અને એકસો ત્રેસઠ સાગરોપમ એકસો અભિધાન હોય, એટલા ઠાગત્રને એ સાત પ્રકૃતિ બાંધે નહી, તે આ પ્રમાણે-કોષ્ટક ત્રણ પદ્યોપમના આઉખાવાળો યુગલિક મનુષ્ય તે ભવે એ ૭ પ્રકૃતિ ન બાંધે. નરક તિર્યચમાં ઉપજવું નથી તે માટે. તે ભવને આંતે સમ્યક્ત્વ પામીને એક પદ્યની સ્થિતિનો સૌધર્મ કદી કેવલા ઉપજે ત્યાં પણ સમ્યક્ત્વ મત્વે એ ૭ પ્રકૃતિ ન બાંધે. ત્યાંથી મનુષ્યમાં ઉપજી રીક્ષા પાળી નવમે મેવેવકે ૩૧ સાગરોપમની સ્થિતિએ

૧ આ સાત પ્રકૃતિ નારક તિર્યચ પ્રાપ્ત્યવશ બોધાય છે અને તે ગતિમાં યુગલિક જવજ નહિ માટે.

દેવપણે ઉપજે; ત્યાં મિથ્યાત્વ પામે, પણ ભવ પ્રત્યયેજ
 એ ૭ પ્રકૃતિ ત્યાં ન બાંધે. અંતે સમ્યક્ત્વ પામી મરીને મનુ-
 બ્યમાં ઉપજી દીક્ષા અથવા દશવિરતિપણું પાળી, ત્રણ વાર
 અમ્યને જઈને ૬૬ સાગરોપમ પૂરા કરીને મનુબ્યમાં અંતર્મુ-
 હેતે મિથ્યપણું અનુભવી પાછું સમ્યક્ત્વ પામી બેવાર
 અનુત્તર વિમાને અથવા ત્રણ વાર અમ્યુતે ૬૬ સાગરોપમ
 સમ્યક્ત્વકાળ કરીથી પૂરે, ત્યાં સમ્યક્ત્વ પ્રત્યયેજ એ ૭ પ્રકૃતિ
 ન બાંધે એટલે ચાર પદ્યોપમે અધિક અને અંતરે ૭ ભવમનુ-
 બ્યના કર્યા તેણે પણ અધિક ૧૬૩ સાગરોપમ લગે મિથ્યાત્વ
 સાસ્વાદનના અભાવ થકી તથા ભવદેવભાવથકી એ ૭
 પ્રકૃતિ ન બાંધે. ઉત્તર-વલિયાઈ તિશ્નિ મોગા-વળિમિ મથ-
 વચ્ચ વલિયમેગં ॥ સોદમ્મે સમ્મત્તેજ, નરમથે સુચ્ચવિરર્ષ
 ॥ ૧ ॥ મિચ્છી મથવચ્ચયથો, મેદિજ્ઞ સાગરાઈ દગત્તસિ ॥
 અંતમુહુત્તુનાઈ, સમ્મત્તં સંમિ છદિઝ્ઞં ॥ ૨ ॥ વિરયનરમથ-
 તરિઓ, અણુત્તરસુરો ચ અચરછાઘટ્ટો ॥ મિસ્સં મુહુત્તમેગં ॥
 ફાસિય મ્ણુમો પુણો વિરઓ ॥ ૩ ॥ છવ્ઠઠ્ઠં અચરાણ, અચ્ચુ-
 ચણ વિરયનરમથતરિઓ ॥ તિરિનચતિગુઝ્ઞોચાણં, વસ કાલો
 અચઘમિ ॥ ૪ ॥ તથા રથાવર ચતુઠ્ઠં ૪, એકેદ્રિયભાતિ ૫,
 વિકલેદ્રિય ૮ અને આતપનામ ૯, એ નવ પ્રકૃતિના ૪
 પદ્યોપમ સહિત એકસો પંચાશી (૧૮૫) સાગરોપમનો
 અબંધકાળ હોય, તે આ પ્રમાણે-કોઈક ભવ તમઃપ્રભાએ
 ૨૨ સાગરને આઉંખે નારહી થઈ, અંતે સમ્યક્ત્વ પામી,
 મનુબ્ય થઈ, સૌધર્મ કલ્પે ૪ પદ્યને આઉંખે દેવતા થઈ
 મનુબ્ય થઈ સંયમ પાળી પૂરોક્તની પરે નવમ ઈવેયકારિકે
 ૧૬૩ સાગરોપમ પૂરે, એવં ૧૮૫ સાગરોપમ પંચો-

પમ ૪ હવે એ નવ પ્રકૃતિ ભવ પ્રત્યયે તપા સમ્યક્ત
પ્રત્યયે ન બાંધે. ચકુલ-હૃદય નેરશ્વો, મયદશ્યમો ડ
મવરશ્વોસં । દેશ્વિરમો ય પ્રવિરે, પલિયચરક પદમકળે
૥ ૧ ॥ દુષ્ટુકકાલકોમો, પંચામોયં સયં સચરવલ્લ । માયદયા-
દરવરવિગ-લ્લિપિગળગિદિશ્વ શ્વપો ॥ ૨ ॥ ૫૧

પદમસંધયણાગિધુ-ખગદ્અણુમિચ્છદુદ્ધમધીલુતિગંઃ
નેઅનપુદ્તિય દુતીસં, પલિદિમ્બ અખંધદિધ પરમા. ૫૭
અપદમસંધયણાગિધુખગદ્ નપુદ્તિય-નપુસક વેદ અને
-પદેલાને વલ્લેને સંધયણ, શ્રી વેદની
અંરયાન અને વિદાયોગતિ દુતીસં-નરભવ સદિત એક
અણુ-અનંતાનુગ્રંધી કષાય. સો ભગીશ્વ માગદોપમ
મિચ્છ-મિચ્છાત્વ મોહનીય. પલિદિમ્બ-પંચદ્રિયને વિષે
દુદ્ધમધીલુનિમ-દુર્ભગત્રિક અખંધદિધ-અખંધ રિધતિ
અને થીણદિત્રિક; પરમા-હિતૃષ્ટ
નિય-નીચ ગોત્ર,

અર્થ:-પદેલાને વલ્લેને સંધયણ, અંરયાન અને વિ-
દાયોગતિ, અનંતાનુગ્રંધી કષાય, મિચ્છાત્વ મોહનીય,
દુર્ભગત્રિક અને થીણદિત્રિક, નીચગોત્ર, નપુસક વેદ અને
શ્રીવેદ એ (પચીશ પ્રકૃતિ) ની હિતૃષ્ટ અખંધ રિધતિ
નરભવ શુદ્ધ એકસો ભગીશ્વ માગદોપમ જાણવી. એ ૪૧
પ્રકૃતિની અખંધ રિધતિ પંચદ્રિયને વિષે જાણવી. ૫૭

વિવેચન-પદેલું સંધયણ વલ્લ પાંચ સંધયણ, પ-
દેલું અંરયાન વલ્લ પાંચ અંરયાન ૧૮, પદેલી શુભ ખગદ્
શાળી બીજી અશુભ ખગતિ ૧૧, અનંતાનુગ્રંધી
કષાય ૧૫, મિચ્છાત્વ મોહનીય ૧૬, દુર્ભગ, દુઃસ્વર

અંતમુદુત્તં, મણુદુંગનિલુવધેરઉરહુવગેમું;
પરા પરમે, અંતમુદુ લદ્વિ આઉનિલે ॥૧૨૥॥

અંતમુદુત્ત-અમયથી તિત્તીઅયરા-તેત્રીય સાગરા.
ને અંતમુદુત્તે પર્યત. પમ.

નિલુ-મનુષ્યદિક, પરમે-ઉત્કૃષ્ટ સતતમંથ.

જિન નામ, અંતમુદુ-અંતમુદુર્વ.

હુવગેમું-વધનકાલ ઉદ્વિ-અધન્ય સતત વંધ વગી

અથ અંધયજ્ઞ અને ઓ આઉનિલે-આધુનિકર્મ અને

ક અંધોપાંગને વિષે, જિન નામ કમને વિષે.

વિવેચન—હવે અનુભાગજીવની વ્યાખ્યા કરો છે. ત્યાં પ્રથમ અનુભાગતું સ્વરૂપ કહે છે. હંદાં રાગાદિને વરા-
ધકો એવ સિદ્ધને અનંતમે ભામે અને અભવ્યથી અનંત-
ગુણા એટલે પરમાણુએ નિપન્ન હર્મસ્કંધનાં દલિયાં જુડાં જુડાં
રૂમયે સમયે મહે છે. તે દલિયાંને વિષે પરમાણુ દીઠ
કપાપના વિશેષ ધડી સર્વ એવ ધડી અનંતગુણા અનુભાગ
(રસ)ના અવિભાગ પાલવ્હે કરે; જે કેવળીની જુદાએ ઉદતો
પણ અત્યંત સૂક્ષ્મ અનુભાગનો અંશ, અતિ સૂક્ષ્મપણા માટે
અર્ધ ન થાય તે અવિભાગ પાલવ્હે કહીયે. ત્યાં એકેક

અંતરાય અને દેશ ધાતિ ! હાજિયા, બે હાજિયા, ત્રણ
આવરણ કરનારી સાત હાજિયા અને ચાર હાજિયા
પ્રકૃતિ, રસવટે (બંધાય.)
પુમ સંજલણુ-પુરુષ વેદ એન્સ-બાદીની પ્રકૃતિઓ
અને સંજલણ કથાયો. દુગમ્મણ બે હાજિયા વગેરે
દુગમ્મણ બે હાજિયા વગેરે
રસવટે.

અર્થ—અશુભ પ્રકૃતિનો ચાર હાજિઓ વગેરે રસ ધાય.
શુભ પ્રકૃતિનો વિપરીતપણે ચતુરધાનાદિ રસ ધાય. પાંચ
અંતરાય, દેશધાતિ આવરણ કરનારી સાત પ્રકૃતિ, પુરુષ
વેદ, અને સંજલણ કથાયો (એ સત્તર પ્રકૃતિ) એક
હાજિયા, બે હાજિયા, ત્રણ હાજિયા અને ચાર હાજિયા રસ-
વાળી છે—રસ વટે બંધાય છે. બાદીની પ્રકૃતિઓ બે હાજિયા
વગેરે ત્રણ પ્રકારના રસ વટે બંધાય છે. ૬૪

વિવેચન—અશુભ પ્રકૃતિનો ચતુરધાનાદિક રસ બં-
ધાય. તે આ પ્રમાણે—ગિરિરેખા સમાન અનંતાનુબંધી
કથાયે કરીને અશુભબંધ શાહાજિયો બંધાય ૧, પૃથ્વીરેખા
સમાન અપ્રત્યાખ્યાનીય કથાયે કરીને ત્રિહાજિયો બંધાય
૨, રજ રેખા સમાન પ્રત્યાખ્યાનીય કથાયે કરીને બેહાજિયો
બંધાય ૩ અને જળરેખા સમાન સંજલણ કથાયે કરીને એક
હાજિયો બંધાય ૪. શુભ પ્રકૃતિનો રસબંધે અંધી અન્યથા
હોવો. તે આ પ્રમાણે—જળરેખા અને રજરેખા સરખા સંજલ-
ણ અને પ્રત્યાખ્યાનીય કથાયે શુભ પ્રકૃતિનો રસ શાહા-
જિઓ બંધાય ૧, પૃથ્વીના રેખા સમાન અપ્રત્યાખ્યાનીય
કથાયે કરીને ત્રિહાજિયો બંધાય ૨, ગિરિરેખા સમાન અનં-
તાનુબંધી કથાયે કરીને બેહાજિયો રસ બંધાય ૩. એક
હાજિયો રસ તો શુભપ્રકૃતિને નથી. હવે જે પ્રકૃતિનો હોય

એવો છે અને જે મધ્યમ અધ્યવસાય સ્થાનો શુભ બધાય
તે પણ બેઠાણિયા લગે જ બધાય, તે મારે શુભ પ્રકૃતિનો
એકઠાણિયા રસનો બંધ ન જ હોય. ૬૬

નિંબુચુરસો સદંજો, દુતિયઉભાગ કદિ ઇક્કભાગતો;
ઇગઠાણાઈ અમુહો, અમુહાણુ મુહો મુહાણુ તુ ॥૬૫॥

નિંબુચુરસો—લીંબડનો.

રસ ચેલડીનો રસ (તે)

સદંજો—સ્વાભાવિક—એક ઠા-

વિયોરસ.

દુતિયઉભાગકદિ—ત્રે, ત્રણ

અને ચાર ભાગે ઉકાળેલનો

ઇક્કભાગતો—એક ભાગ બાદી

રહેત તે

ઇગઠાણાઈ—એક ઠાણિયોવગેરે.

અમુહો—અશુભ રસ (હોય.)

અમુહાણુ—અશુભ પ્રકૃતિનો.

મુહો—શુભ રસ.

મુહાણુ—શુભ પ્રકૃતિનો.

તુ—તો.

અર્થ—લીંબડ અને ચેલડીનો સ્વાભાવિક રસ તથા
તે બે, ત્રણ અને ચાર ભાગે ઉકાળેલનો એક ભાગ રહે તે
અશુભ પ્રકૃતિનો એક ઠાણિયો વગેરે અશુભ રસ અને
શુભ પ્રકૃતિનો શુભ રસ બજાવે. ૬૫

વિવેચન—હવે અશુભ પ્રકૃતિ અને શુભપ્રકૃતિના એક
ઠાણિયાદિક રસ ઉપર દક્ષાંત કહે છે, જેમ-નિંબ (લીંબડ)
નો રસ અશુભ તથા કદુ (ઘેલડી) નો રસ શુભ તે સદંજોનો
હોય તે એકઠાણિયો કહીએ. તે બે ભાગે કદી-ઉકાળીને
એક ભાગનો રાખીએ તે બેઠાણિયો રસ, ત્રણ ભાગે ઉકા-
ળીને એક ભાગનો રાખીએ તે ત્રિઠાણિયો રસ અને ચાર ભા-
ગે કદી એક ભાગનો રાખીએ તે ચતુઠાણિયો રસ કહીએ.

રૂલુ અને નિર્માણ એ તૈલસ ચતુષ્ક ૧૫, જિનનામ ૧૬, સાતા
વેદનોય ૧૭, સમચતુરસ સંસ્થાન ૧૮, પરાધાતનામ ૧૯, ત્રસ
દશક ૨૦, પંચેદિય બ્રતિ ૩૦, ઉત્સાસનામ ૩૧ અને ઉચ્ચ-
ગોત્ર ૩૨, એ ૩૨ પ્રકૃતિ કાપક મેઝિવાળા ઉત્કૃષ્ટ રસે બાંધે.
ત્યાં યશ ૧, ઉચ્ચ ૨ અને સાતા ૨, એ ત્રણ સુદૃઢ સંપરાય-
ચરિતસમયવર્તી ઉત્કૃષ્ટ રસે બાંધે; આ સર્વથી અનંતગુણ
વિશુદ્ધ હોય તે માટે. એ ૨૬ પ્રકૃતિ અપૂર્વકરણે દેવયોગ્ય
બંધને ઉચ્છેદ સમયે વર્તે તો તીવ્ર રસે બાંધે, અતિ વિશુદ્ધ
ઉ માટે. ૬૭

તમતમગા ઉલ્લેખ્યં, સન્મમુરા મળુઅઉરલદુગવધરં;
અપમતો અમરાઉ, ચઉગઈ મિચ્છા ઉ સૈસાણુ ॥૬૮॥

તમતમગા-તમતમમજા નર-
કના લેવો.
ઉલ્લેખ્યં-ઉલ્લેખનામ કર્મને
સન્મમુરા-સન્મયુ દ્રષ્ટિ દેવતા
મળુઅઉરલ દુગવધરં-મનુ-
ષ્યદિક, આદ્યારિકદિક અને
વજ્રપદ નારાય સંપદયુને.

અપમતો-અપમત યતિ.
અમરાઉ-દેવાયુને.
ચઉગઈમિચ્છા-ચારે ગતિ-
ના મિચ્છા દ્રષ્ટિ લેવો.
ઉ-ઉત્કૃષ્ટ કષાયવાળા.
સૈસાણુ-બાદીની (૬૮) પ્રકૃ-
તિને.

અર્થ-તમતમમજા નરકના લેવો ઉલ્લેખનામ કર્મ-
ને ઉત્કૃષ્ટ રસે બાંધે. સન્મયુ દ્રષ્ટિ દેવતા મનુષ્યદિક, આદ્ય-
ારિક અને વજ્રપદનારાય સંપદયુને ઉત્કૃષ્ટ રસે બાંધે.

વજ્ર માંગવાળા હયો એકેન્દ્રિય જાતિ અને સ્થાવર નામ-
કર્મને જથ્થા રસે બાંધે, સૌધર્મ અને ઈશાન દેવલોક
શુધીના દેવતાઓ આતપ નામ કર્મને જથ્થા રસે બાંધે.
સમ્યક્ દ્રષ્ટિ અથવા મિથ્યા દ્રષ્ટિ સાતા વેદનીય, સિધરનામ,
શુભ નામ અને યશનામને તેના પ્રતિપક્ષો સાદતા (આક
પ્રકૃતને) જથ્થા રસે બાંધે. હર

વિવેચન—નિર્યમ દ્વિર, નીર્ઘોષ ૧, એ વજ્ર પ્રકૃતિ
તમતમા • વિચીના નારકી સમ્બાલવાનિમુખ થકા મિથ્યા-
ત્વના ચરિમ પુરગત વેદતા મંદરસે બાંધે. અવિરતિ સમ્ય-
કત્વદ્રષ્ટી મનુષ્ય પૂર્વ નરકાયુ બાંધીને પછી જિનનામ
બાંધતો મરતાં મિથ્યાત્વ સંબુખ વેળાએ સાંકલ્પ થકો
જિનનામ મંદરસે બાંધે; નારકી વર્ણ એવ વજ્ર ગતિના હવ
પરવરના • મધ્યમ પશ્ચિમવંત થકા એકેન્દ્રિયજાતિ ૧,
સ્થાવર નામ ૨, એ વે પ્રકૃતિ મંદરસે બાંધે. સૌધર્મ ઈશાન
દેવતા તથોચ ચાકલ્પ આતપનામ મંદરસે બાંધે.
સમ્યક્ત્વ સમ્યક્ત્વથી પડેના સાતા ૧, સિધર ૨, શુભ ૩,
યશ ૪, એચાર પ્રકૃતિ મંદરસે બાંધે અને વા શાશ્વથી
સમ્યક્ત્વ યામતો મિથ્યાત્વથી ધતર તે અસાતા ૧, અસિધર
૨, અનુષ ૩, અયશ ૪, એ ચાર પ્રકૃતિ મંદરસે બાંધે. હર

તસવનતેઅચઉમંજુ-ખગમંદુગપણિંદિસાસંપરધુરંચં;
સંધયંણાગિંનપુંધી, સુભગિઅંરતિ મિચ્છયઉગમઆ. ૭૩
તસવનતેયચઉ-વચ ચતુ- મણુખગમંદુગ-મનુષ્યદિક,
ક, વજ્રચતુક અને તેજસ ખગતિદિક,
ચતુક, પણિંદિ સાસ પરધુર . . .

શાસ્ત્રનામા પંચમ કર્મભંધો

સિદ્ધિ એનો રહસ્ય જાણે શાસ્ત્રિ આત્મુષ દ્વિય ક. તથા
 મેં. આત્મુષ. આને આત્મુષ જાણે આદિ દેવે દે.
 આ પ્રમાણે-કોઈક શાસ્ત્રી નારકનો નારકી સુખકાર્ય
 માને આત્મુષ. યથાપ્રજ્ઞાદિ પ્રજ્ઞ કર્મ કરીને મિથ્ય
 કે સ્થિતિ કરે. કરીને આત્મકર્ય કરે ત્યાં ભેદનો ।
 રાજી સુખે ચેદનો થશે સુખકાર્ય પ્રાપ્તિ આત્મકર્મ
 વદમ સુખે નીચનોત્તરનો વધન્ય કરજાએ કરે, એ
 પ્રાપ્તિની રજા લેને જાવ અજા. એ જાણે મુ. મુ.
 વાત્ર જાણે. તે પછી આદિ મિથ્યાત્વાવરણના ની
 રજા આત્મન્ય રજા જાણે અને સુખકાર્ય પામે. થશે
 મુ. જાણે. ન જાણે થ રજા જાણે. એ આત્મન્ય પ્રજા
 થશે જાણે તે જાણે શાસ્ત્ર. પૂર્વ સુખકાર્ય નથી 'સામે
 આત્મકર્મ. આત્મકર્મને મુ. જાણે પાળીથી જાણે થાય.
 આત્મકર્મ. જાણે પાળ. આદિ આત્મ શાસ્ત્ર જાણે
 આત્મકર્મ તથા એનો ઉત્કૃષ્ટ રજાએ ઉત્કૃષ્ટ આ
 દાપક મુ. મુ. પાળને આત્મ સુખે પાળીએ અને ।
 પશામને આત્મકર્મ રજાએ થાય. તેનો ઉપશા
 આત્મકર્મ થશે પાળે કરી આત્મકર્મ જાણે જાણે રા
 પૂર્વ ઉપશામાપાળે આત્મકર્મને આત્મકર્મ, જાણે
 મુ. જાણે. આત્મકર્મને આત્મકર્મ આત્મકર્મ પ્રજા. અને ઉત્કૃષ્ટ
 ઉત્કૃષ્ટ રજા તે નુદનપાળે દાપક જાણે જાણે તે જાણે
 ફોજીજાણે આત્મકર્મ જાણે તે જાણે આત્મકર્મ. ઉત્કૃષ્ટ રજા
 જાણે ઉત્કૃષ્ટ આત્મકર્મ અને આત્મકર્મ. અને આત્મકર્મ
 જાણે તે જાણે, આત્મકર્મ, એ જાણે જાણે રજા. આત્મકર્મ

ઈન્દ્રિયહિયા-એકેક પરમા- વર્ગજી.
 હવટે અધિક સંવત્સર-સર્વ વર્ગજીને વિશે.
 સિદ્ધાલુતંસા-સિદ્ધિના બહુ-સુચિયા-જયન્ય અહજ
 અનંતમે ભાગે વર્ગજીથી.
 અંતરેશુ-અંતરાલે-આદારિ નિયલુતં સાહિયા-પોતા
 કાદિ વર્ગજીના માથે અનંતમે ભાગે અધિક
 આગહણા-અમદણ ચોચ ત્રિફા-ઉત્કૃષ્ટ વર્ગજી.
 અર્થ-એકેક પરમાલુવટે અધિક સિદ્ધિના અનંતમે
 ભાગે આદારિકાદિ વર્ગજીના માથે અમદણચોચ વર્ગજી
 હોય. સર્વ વર્ગજીને વિશે જયન્ય અહજ ચોચ વર્ગજીથી
 પોતાના અનંતમે ભાગે અધિક ઉત્કૃષ્ટ વર્ગજી હોય. ૭૭
 વિવેચન-અને તે વર્ગજી પરમાલુએ એકેક થકી
 યિદી હોય અને અંતરે એટલે આદારિકાદિ વર્ગજીના
 એ એકેક પરમાલુની વૃદ્ધિ છે તેને વિશે એવા રકંધા
 થી સિદ્ધને અનંતમે ભાગે અને અભવ્યથકી અનંતગુણી
 થી અમદણ વર્ગજી હોય. સર્વત્ર-સુધળે જયન્ય અહજ
 વર્ગજી થકી પોતાને અનંતમે ભાગે અધિક ઉત્કૃષ્ટ
 હોય. આદારિકાની જયન્ય અહજ વર્ગજીના પરમા-
 અનંતમે ભાગ આદારિકાની જયન્ય અહજ વર્ગજી
 મેજવોએ ત્યારે આદારિકાની ઉત્કૃષ્ટ અહજ વર્ગજી
 એમ સર્વ વર્ગજી દહેવો. એટલાજ માટે જયન્ય ઉ-
 અંતરાલે અનંતી મધ્યમ વર્ગજી સર્વ વર્ગજીને
 ૫. ૭૭

(દોષ)ને વિષે અવગાહી રહેલ (કર્મરક્ષ)ને પાતાના સર્વ પ્રદેશોએ હવ પ્રદણ કરેછે. તે (મદજુ કરેલા અનંત સ્ત્રી-અથ કર્મરૂપ)નેા સર્વથી ઘેરા જાગ આગુપ્ય કર્મરૂપે પાંચુર્મ નામ કર્મ અને યાત્રાકર્મને વિષે સરખા અને આ-ગુપ્ય કરતાં અધિક જ્ઞાન પાંચુર્મ ૬૮-૬૯

વિવેચન—દુષે લેવાં કર્મનાં દલિયાં હવ લે છે તે કરે છે.—આઠ દરસ (સ્પર્શ) મળે છે—આર દરસ—ચીત, દિષ્ટ, સ્પર્શ અને રૂપ એ આર દરસવંત દોષ. એક પરમાત્મ માંદિ તેા સ્પર્શ દિષ્ટ ૧, રૂપ—ચીત ૨, સ્પર્શ—ચીત ૩, રૂપ—દિષ્ટ ૪, એમ લે લે સ્પર્શજ દોષ પણ પણ પરમાત્મ માટે ૪ સ્પર્શવંત દોષ તથા લે મધ્યવંત, પાંચ વસ્તુવંત અને પાંચ સ્પર્શવંત એવું કર્મરૂપરૂપ દલિલ તે વળી સર્વ હવ ધણ અનંતગુણ રૂપવંત પરમાત્મને યુક્ત-એકેક પરમાત્મને વિષે સર્વ હવ ધણ અનંત ગુણ સ્થાના અવિજ્ઞાન પાંચદેહ છે જ્યાં એવા પરમાત્મને યુક્ત અને અનંત પ્રદેશો એટલે અસંખ્યથી અનંત ગુણ પરમાત્મને યુક્ત, એક પ્રદેશવગ્ન તે જે પ્રદેશ (આકાશ પ્રદેશને વિષે) હવ અવગાહી રહેલ છે તે પ્રદેશ અવગાહિ રહેલ પણ અનંતર પરપર પ્રદેશવગ્ન નહો; એવા કર્મરક્ષવતા દલિલ્યે હવ પાતાને સર્વ પ્રદેશ કરીને મટે સર્વદેશવગ્ન કર્મરૂપ લેવાને એક પ્રદેશ પ્રવર્તે એટલે સર્વ પ્રદેશ અનંતર પરપરએ તે દ્રવ્ય લેવાને પ્રવર્તે, જેમ કેલક વસ્તુ લેવાને કાલે અંગુલી પ્રવર્તે એટલે કરતલ માંખુખાંધ જુલ ખાંતા એ સર્વ અ-

અધિક જ્ઞાન પરિણમે જે શરણ માટે યોગ્ય હલિક હોતે તે-
(વેદનીય) નો સ્વપ્ન રીતે અનુભવ ન થાય અને બાકીના
કર્મનો સિધ્ધિ વિશેષે કરીને હીનાધિક જ્ઞાન હોય. ૮૦

વિવેચન—તે થકી અંતરણ્ય, જ્ઞાનાવરણીય અને ક્ષય-
નાશરણીય એ ત્રણનો જ્ઞાન અધિક અને સ્વસ્થાને એ
રહેનો દુહય. તે થકી મોહનીયનો જ્ઞાન અધિક, અધિકી
સ્થિતિ માટે. સર્વ ઉપર-સર્વથી અધિક વેદનીયનો જ્ઞાન
પ્રપ, જે શરણ માટે તે વેદનીયનો જ્ઞાન અદર હોય તો
। વેદનીયનાં મુખ દુઃખાદિકને અનુભવ સ્વપ્ન ન હોય.
વજ્રાવ જ વેદનીયનાં દુઃખગત ધણાં મળે ત્યારે સ્વસ્થ
રવા સમય થય. વેદનીય માણી સાત કર્મને સિધ્ધિ વિશેષે
રીતે હીનાધિક જ્ઞાન અનુભવે એટલે જે કર્મની અધિકી
મનિ તેને અધિકો જ્ઞાન અને જેની ઓછી સિધ્ધાત તેને
હો જ્ઞાન આવે.

હવે દોહક પૂઠે કે-જો સિધ્ધિને અનુરોપી જ્ઞાનનું
દેખ જનુલ્ય હોય છે તો આયુર્જ્ઞાનની અપેક્ષાએ નામ
નો જ્ઞાન સંખ્યાતનુલે પામે, તો હવે વિશ્વપાધિક
હોય ? તત્કાલ-સિધ્ધિને અનુભવે તો આયુઃ સંખ્યાત-
હીન જ્ઞાન પામે પણ કેવળ કર્મના ઉદયની અપે-
મે આયુર્નું પ્રધાનપણું છે તે માટે નામ મોતઘકી હાંઈક
હીન જ્ઞાન પામે તથા જ્ઞાનાવરણાદિકથી મોહનીય

* જેન એક પ્રકારના આદરમા અચન, પતન અને ખાલિ-
પ્રદુરદો ધણાં હતાં પેતન્ય (તુલિ સમુપ) કર્મને કરી રહે
ને સ્વસ્થિના પરમાત્મ યોગ્ય હતાં સ્વસ્થિને કરી રહે છે તેમ
અચનદિ દુઃખ વેદનીય અને સ્વસ્થિમ દુઃખ જાણનાં સાત

वधुदयनरकगत्प्योः	नव आदारकनैजसकार्मगबंध-
सपः २	नस्य विशेषाधिकः ४
विशेषा० ३	ततो वैक्रियवैक्रियबंधनस्य वि० ५
१०४	ततो वैक्रियवैक्रियबंधनस्य वि० ६
जाविचनुष्के	ततो वैक्रियकार्मगबंध० वि० ७
उपः ४	ततो वैक्रियवैक्रियनसकार्मगबंधनस्य
विशेषा० ५	विशेषा० ८
प स्तोकः १	तत आदारिकभौदारिकबंधन-
पा० २	स्य विशेषा० ९
य वि० ३	तत औदारिकनैजसबंधनस्य
उ० ४	विशेषाधिकः १०
वेधे० ८	तत औदारिककार्मगबंधनस्य
वेधे० ६	विशेषा० ११
नोकः १	तत औदारिकनैजसकार्मगबंध
पा० २	नस्य विशेषा० १२
विशेषा०	ततसौजन्यवैक्रियबंधनस्य वि० १३
धन०	ततसौजन्यकार्मगबंधन० वि० १४
वि० ३	ततः कार्मगकार्मगबंधनस्य
	विशेषा० १५

ततोऽन्तरास्य भागो विधेः ७ । ततोऽपभोगान्तरास्य विधेः ४
ततो भोगान्तरास्य विधेः ३ । ततोऽतीर्षातिस्य भागो विधेः २

अद-जघन्यपदे कर्मदालिकभागाऽल्पव- हुत्वयंत्रम्

ज्ञानावरणं—केवलज्ञानावरणस्य	ततोऽवधिदर्शनावरणस्याऽनंत-
जघन्यपदे कर्मदालिकभागः स-	गुणः ७
र्वस्तोकः १	ततोऽवधुर्दर्शनावरणं विधेः ८
ततो मनःपर्यवज्ञानावरणस्याऽनंत-	ततश्चक्षुर्दर्शनावरणस्य विधेः ९
तगुणः २ । ततोऽवधिज्ञानावरणस्य	वेदनीये—असातस्य भागः स्तोकः
भागो विधेः ३	ततः सातस्य भागो विधेयाधिकः
ततः श्रुतज्ञानावरणस्य विधेयाधि-	मोदनीये—अनत्याख्यानमानस्य
कः ४ । ततो मतिज्ञानावरणस्य	स्तोकः १ । ततोऽनत्याख्यानक-
विधेया ५	स्य विधेया २ । ततोऽनत्या-
दर्शनावरणे निद्रायाः सर्वस्तोकः	ख्यानमायाया विधेया ३ । ततोऽ-
१ । ततः प्रच्छाया भागो विधे-	अनत्याख्यानलोभस्य विधेः ४
याधिकः २ । ततो निद्रानिद्राया	एवं क्रमेण प्रत्याख्यानानावरणा-
विधेयाः ३ । ततः मच्चयामच्छा-	नंतानुवांचितनुष्कपोरावि विधे-
विधेः ४ । तदस्त्वानुदर्षा	याधिकत्वं १२ । ततो विधेयात्त्व-
याधिकः ५ । ततः केवलद-	स्य जघन्यभागो विधेः १३
वरणस्य विधेया ६	ततो जुगुप्सादाभागोऽनंतगुणः

શુભદેવિ.

સામંદરસન્નિવિરહઉ, અખીશંભેઅદંશખગે આ
મોહસમસંતખવગે, ખીખુસંભેગિઆરશુખુસેદી ॥૮૨॥

સામંદર સન્નિવિરહ-અમ્ય.
દેશવિરતિ અને સર્વ
વિરતિને વિરે.

અમને વિરે
અંત ઉપશાંતિદા શુભદેવિ.
નવાગા સંબંધી.

અખુ વિશંભેય-અનંતાનુ-
બંધિની વિસંધાનનાને વિરે
દંશખવગે-દશન મોહનીય-
ના સપક સંબંધી.

અવગે સપકને વિરે.
ખીખુ-શીખુમોહની
સંભેગિયર-સંભેગિ કેવળી
અને અયોગિ કેવળીની
શુભસેદી-શુભદેવિ.

અર્થ—સમ્યક્ત્વ, દેશવિરતિ તથા સર્વવિરતિને વિરે,
અનંતાનુબંધિની વિસંધાનનાને વિરે, દશન મોહનીયના
સપક સંબંધી, આરશુખુસેદી, દશન ઉપશાંતિને વિરે, ઉપશાંત-
દાદ શુભદેવિયનાગા સંબંધી, સપકને વિરે, શીખુમોહ અને
અયોગિ તથા અયોગિ કેવળીની એમ આગાર શુભદેવિ-
શુભાકારે પ્રદેશની રચના હોય છે. ૮૨

વિવેચન—દરે એ કેવળ આગે લાકાં જે દક્ષિણાં તે શુભ-
દેવિની રચનાએજ ખેપરે તે આટ દરે હતાં શુભદેવિનું
રૂપ હશે છે.—અમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિએ પહેલી શુભદેવિ ૧,
ર તે હપતલગ્યરેક વિરતિ તે દેશવિરતિ કદ-એ, તે દેશવિર-
તને લાભે ખીખુ શુભદેવિ ૨, સર્વવિરતિને લાભે ત્રીજી
શુભદેવિ ૩, અનંતાનુબંધી કાપની વિસંધાનનાએ ચાલી
શુભદેવિ ૪, દશન મોહનીયને કારે પાંચમી શુભદેવિ ૫,

અર્થ—ઉપરની સ્થિતિથી ઉતારેલ પ્રદેશાશ્રમની પ્રાપ્તિ સમયે ઉદય ફાળ કરતાં અસંખ્ય ગુણનાએ રચના તે ગુણ-શ્રેણી બાળવી. વળી એ પૂરોક્ત ગુણરાગા એવા અનુક્રમે અસંખ્યાતગુણ નિર્જરાવાળા હોય. ૮૩

વિવેચન—હલ-એ ઉપરલી સ્થિતિ થકી ઉતાર્યા પ્રદેશ તેની શ્રેણી-રચના તે ગુણશ્રેણી કહોએ, તે સમયે સમયે ઉદય થકી માંડીને અસંખ્યાત ગુણનાએ હોય. તે આ પ્ર-માણે—ઉપરલી સ્થિતિ થકી ઉતાર્યું એ દલિતે તે ઉદય વે-ળાએ રતોકે કરે. જીવે સમયે અસંખ્યાત ગુણ કરે. ત્રીજે સમયે તેથી અસંખ્યાત ગુણ કરે. એમ સમયે સમયે વૃદ્ધિ ત્યાં લગે કરે, કે જ્યાં લગે ગુણશ્રેણીનો અંત્ય સમય હોય. આગળ પણ સર્વ ગુણશ્રેણીએ એમજ સ્થિતિ ધરાવે. તેનાં દલિયાં અસંખ્યાત ગુણાં વધારે. એ ગુણશ્રેણીવંત એવ વળી અનુક્રમે અસંખ્યાત ગુણ નિર્જરાવંત હોય, તે આ પ્રમાણે—સમ્યક્ત્વ ગુણવંત એવ થાકી નિર્જરા કરે, તે થકી દેશવિરતિ એવ અસંખ્યાત ગુણી નિર્જરા કરે અને તે થકી સર્વોપરતિ એવ અસંખ્યાતગુણી કર્મપુણ્યની નિર્જરા કરે; એમ સમ્યક્ત્વાદિક ગુણશ્રેણીએ વર્તતા એવ થયાતરે અસંખ્યાત ગુણી નિર્જરાવંત હોય. ૮૩

ગુણુરથાન પ્રાપ્તિનું અંતર.

પલિઆસ્તંખંસમુદ્ધ, સાસણુધઅરગુણુઅંતરં હસ્સંઃ
ગુરુ મિચ્છિ બે હસદ્દી, ધંઅરગુણે પુગ્ગલદ્વંતો ॥૮૪॥

આવે અને તે સ્ત્રીપરમિત સમ્યક્ત્વ વિના આસ્વાદનપણું સર્વ-
 થાન હોય જ, તે માટે મિથ્યાત્વે ગરો થકો પ્રતિષ્ઠાએ સમ-
 ક્ત્વ મિથના પુલ્લ દિવેતે અને તેનાં દિગ્ધિમાં મિથ્યાત્વ માં-
 નાંખે; એમ સમયે સમયે ઉવેલતો થકો પદ્યોપમને અર્થ-
 ખ્યાતને ભાવે સર્વ દિગ્ધિમાં ઉવેલી રહે-સમ્યક્ત્વ મિથનીયતા
 સંદિત થાય, તે વાર પછી બીજવાર સ્ત્રીપરમિત સમ્યક્ત્વ
 પામીને આસ્વાદને આવે ત્યારે લખન્થ થકી એટલે કાગ
 થાય, તથા અનેકાં ૧૦ શુભકાળને અંતર કાગ લખન્થથી અં-
 તર્મુદર્શનો હોય, તે આ પ્રમાણે-કોઈક ઉપશમમેષ્ટિએ રહીને
 ત્યાંથી પડેલા સર્વ શુભકાળાં રહેસેવો મિથ્યાત્વે આપીને અંત-
 મુદર્શન રહી કેટલીમાનીને પાછો ચડેલા આસ્વાદન મિથવર્તને
 એવ સર્વશુભકાળાં રહે (સ્પર્શ) ત્યારે અંતર્મુદર્શન
 લખન્થ અંતર થાય. ઉપશમમેષ્ટિ થકી પડીને ચડતાને
 આસ્વાદન અને મિથ હોય નહીં તે માટે ના દહા અને ઉપરનાં
 ૩ શુભકાળાને વો પડવાનો અભાવ છે માટે અંતર છે નહીં.
 અને મિથને વો સદરે જ મિથ્યાત્વ થકી સમ્યક્ત્વ
 પામતાં તથા સમ્યક્ત્વથી પડતાં મિથપણું આવે ત્યારે લ-
 ધન્થથી અંતર્મુદર્શનો અંતર પડે મિથ્યાત્વ શુભકાળાને
 ઉત્કૃષ્ટ અંતર બે ઇંચક એટલે એકદો જાનીશ (૧૩૨) આ-
 ગરોપમણું હોય, તે આ પ્રમાણે-કોઈક સ્ત્રી સમ્યક્ત્વ પા-
 મ્યો થકો ઉત્કૃષ્ટપણે ૩૬ સાગરોપમ દ્વયોપરમિત સમ્યક્ત્વ
 પણે રહીને એક અંતર્મુદર્શન હજે મિથપણું અડભાવીને
 રહી સમ્યક્ત્વ પામીને ૩૬ સાગરોપમ હજે સમ્યક્ત્વ કાગ
 પાળીને તે ઉપરાંત બે ન સીકે વો તે નિશ્ચયે મિથ્યાત્વે
 જાય એટલે ૧૬૨ સાગરોપમણું મિથ્યાત્વને ઉત્કૃષ્ટ અંતર
 ૧૬ અને અનેકાં ૧૦ શુભકાળાંને ઉત્કૃષ્ટ અંતર કાગ કોઈક
 કાગ અર્થ પુરુષક પ્રસારણ હોય, તે આ પ્રમાણે-આસ્વાદન

આવે અને તે નૌપશમિક સમ્યક્ત્વ વિના સાસ્વાદનપણું સર્વ-
 થાન હોય જ, તે માટે મિથ્યાત્વે ગયો થકો પ્રતિયમયે સમ્ય-
 ક્ત્વ મિથના પુનઃ ઉચ્ચે અને તેનાં દગિયાં મિથ્યાત્વ માંડે
 નાંખે; એમ સમયે સમયે ઉચ્ચતો થકો પદ્યોપમને અસ-
 ખ્યાતમે ભાવે સર્વ દગિયાં ઉચ્ચે સમ્યક્ત્વ મિથનીયતા
 રહિત થાય, તે વાર પછી બીજવાર નૌપશમિક સમ્યક્ત્વ
 પામીને સાસ્વાદને આવે ત્યારે જ્યન્ય થકી એટલે કાજ
 થાય. તથા અનેરા ૧૦ શુભકાણુને અંતર કાજ જ્યન્યથી અં-
 તર્મુદર્તનો હોય, તે આ પ્રમાણે-કોઈક ઉપશમયેષ્ટિએ ૨૬૦ને
 ત્યાંથી પડે. સર્વ શુભકાણુ રંરસતો મિથ્યાત્વે આવીને અંત
 મુદર્તન કરી એટલીમારીને પાછો ચડે. સાસ્વાદન મિથવર્તને
 એ સર્વ શુભકાણુ રંરસે (રંપરો) ત્યારે અંતમુદર્તન
 જ્યન્ય અંતર થાય. ઉપશમયેષ્ટિ થકી પડીને ચડવાને
 સાસ્વાદન અને મિથ હોય નહીં તે માટે ના કદા અને ઉપરનાં
 ૩ શુભકાણુને તો પદ્યનો અભાવ છે માટે અંતર છે નહી.
 અને મિથને તો સદસે જ મિથ્યાત્વ થકી સમ્યક્ત્વ
 પામતાં તથા સમ્યક્ત્વથી પડતાં મિથપણું આવે ત્યારે જ-
 ન્યથી અંતમુદર્તનો અંતર પડે. મિથ્યાત્વ શુભકાણુને
 ઉત્કૃષ્ટ અંતર બે છાસક એટલે એકસો બીસીસ (૧૩૨) સા-
 ગરોપમનું હોય, તે આ પ્રમાણે-કોઈક જન સમ્યક્ત્વ પા-
 મ્યો થકો ઉત્કૃષ્ટપણે ૬૬ સાગરોપમ કારોપશમિક સમ્યક્ત્વ પા-
 મ્યે રહીને એક અંતમુદર્તન હજે મિથપણું અશુભવીને
 કરી સમ્યક્ત્વ પામીને ૬૬ સાગરોપમ હજે સમ્યક્ત્વ કાજ
 પાળીને તે ઉપરાંત જો ન સીકે તો તે નિશ્ચયે મિથ્યાત્વે
 જ્ય એટલે ૧૩૨ સાગરોપમનું મિથ્યાત્વને ઉત્કૃષ્ટ અંતર
 ૭૨ અને અનેરાં ૧૦ શુભકાણુને ઉત્કૃષ્ટ અંતર કાજ કોઈક
 એ અર્ધ પુરનજ પરાવર્ત હોય, તે આ પ્રમાણે-સાસ્વા-

શાતકનામા પંચમ દર્શનમંથ.

આવે અને તે ઐપશમિક સમ્યક્ત્વ વિના સાસ્વાદનપણ
 થાન હોય જ, તે માટે મિથ્યાત્વે ગયો થકો પ્રતિસમયે
 હત્વ મિથના પુંજ ઉબેલે અને તેનાં દુષિયાં મિથ્યાત્વ
 નાંબે; એમ સમયે સમયે ઉવેલતો થકો પદ્યોપમને
 ખ્યાતમે બાગે સર્વ દલિયાં ઉવેલી રહે-સમ્યક્ત્વ મિથન
 રદિત થાય, તે વાર પછી બીજવાર ઐપશમિક સ
 પામીને સાસ્વાદને આવે ત્યારે જઘન્ય થકી એરલો
 થાય. તથા અનેરા ૧૦ ગુણકાણાનો અંતર કાળ જઘન્ય
 તર્મુદ્ધર્તનો હોય, તે આ પ્રમાણે-કોઈક ઉપશમએજિએ
 ત્યાંથી પડતો સર્વ ગુણકાણાં ફરસતો મિથ્યાત્વે આપીને
 મુદ્ધર્તજ ફરી એલીમાલીને પાછો ચઢતો સાસ્વાદન મિ
 થેય સર્વગુણકાણાં ફરસે (રપરો) . ત્યારે અંતર્મુ
 જઘન્ય અંતર થાય, ઉપશમએજિ થકી પરીને
 સાસ્વાદન અને મિથ હોય નહીં તે માટે ના દહીં અને
 ૩ ગુણકાણાને તો પઠવાનો અભાવ છે માટે અંતર છે
 અને મિથને તો સદને જ મિથ્યાત્વ થકી સ
 પામતાં તથા સમ્યક્ત્વથી પડતાં મિથપણું આવે ત
 ઘન્યથી અંતર્મુદ્ધર્તનો અંતર પડે. મિથ્યાત્વ ગુણ
 ઉત્કૃષ્ટ અંતર બે હાસક એરલે એકસો ગત્રીશ (૧૩
 ગરોપમનું) હોય, તે આ પ્રમાણે-કોઈક જીવ સમ્યક
 ગયો થકો ઉત્કૃષ્ટપણે ૬૬ સાગરોપમ કાયોપશમિક ર
 પણે રહીને એક અંતર્મુદ્ધર્ત લગે મિથપણું આર
 ફરી સમ્યક્ત્વ પામીને ૬૬ સાગરોપમ લગે સમ્યક
 પાળીને તે ઉપરાંત બે ન સીએ તો તે નિશ્ચયે
 જાય એરલે ૧૩૨ સાગરોપમનું મિથ્યાત્વને ઉત્કૃષ્ટ

શાતકનામા પંચમ કર્મમથ.

(ખાલો) ધાય તે ઉદાર પદ્યોપમ ૧. અદા તે તે ચો ચો વરને એકેકો વાલામ અપદ્મરતાં પાલો ૨. ચાવ તે અદાપદ્યોપમ ૩. દેત્ર તે આકાશ, તે સમં વાલામ રપૃષ્ઠ અરપૃષ્ઠ આકાશ પ્રેશ એકેકો અપદ્મ લો દાલો ધયે ધાય તે દેત્ર પદ્યોપમ ૩. ઉદાર પ કરીને દ્રોપ સમુદ્ર મપાય ૨. ૨૫ કોણકોડિ પદ્યોપમ ૨૩૫ સમય તેટલા દ્રોપ સમુદ્ર છે. અદા પદ્યોપમે દેવતા, નારહી, મનુષ્ય અને તિર્થંચનાં અ.ઉખાં મા ૨ દેત્ર પદ્યોપમે કરીને દાદિવાદે ત્રણાદિ પૃથિવ ૨૭ માપ્યાં છે. ૩

એ ત્રણ પદ્યોપમનાં બાદર અને સૂક્ષ્મ ૭ બેક દોષ તેનું સ્વરૂપ કાંઈક વિસ્તાર ધરી લખ્યું છે. અનંતે પરમાત્મને એક ત્રસ રેલુ ધાય. અ રેલુએ ૧ રધરેલુ ધાય. આઠ રધરેલુએ ૧ વાલામ તે આઠ વાલામ ૧ લિદ્ધ ધાય. આઠ લિદ્ધએ ૧ યુ યુએ ૧ યવ અને આઠ યવે ૧ અંગુલ ધાય. ઉત્તેષાંગુલે ૧ દાપ, ૪ દાપે ૧ ધગુપ, બે દહર ૧ ગાઉ અને ૪ ગાઉએ એક ઉત્તેષાંગુલનું યોજન ધાય ૧ યોજનનો લાંબો પાદોળો અને ઉંટા પાલો ૬૬૧ પાલામાં દેવકૃદ ઉત્તરકૃદનાં યુર્ગાળપાંના માધાના એક ખંડનો બીજો ખંડ ન ધાય એવા સૂક્ષ્મખંડ બરીએ. તે અગ્નિએ બળે નહી, વાયર ઉંડે નહીં અને ને બેકે નહીં એવા કાંસી કાંચોને બરીએ. નેમાંથી સારે એકેક ખંડ કાઢે, કાઢ્યાં તે પાલો નિર્લપ-કાલો ધ એક બાદર ઉદાર પદ્યોપમ સંખ્યાયા ૪ સમય તેનું ૨૫ કોણકોડિ પદ્યોપમ છે. બાદર ઉદાર પદ્યોપમ

અમરે ભમરે અંદોડા અપદ્મરૂપાં પાતાના કુપે પ્રેરેશ અપદ્મરૂપ
 રહે ત્યારે અંક મુદ્ધમ દોષ પરોપમ થાય તે બદરૂપથી
 અસંખ્યાનુકુલ કાળમાને દોષને પાદશોભાદોષ પરોપમે
 અંક મુદ્ધમ દોષ નામરોપમ થાય એ પરોપમ નામરોપમ
 કરીને દર્શિતરૂપે વિષે પૃથિવી, અપ, તેડ, વાયુ, પ્રાચે
 વનરૂપિ અને તલ એ ઇ કાપના હવડું પરિભાષ
 રૂપિ હં અર્થિ નરૂપ વાદ્યમને અંગરે અરૂપે આકાશ
 પ્રેરેશ કેમ દોષ ? ત્રોતર-કુપ્યાં કો.કુ) બુન અંધને
 વિષે તે કુપ્યાંને અંગરે દાનાં બીજીકાલનાં રૂપમું રહે,
 તે રૂપને અંગરે વાત પ્રનુજના કાળા પમુ રહે, તેને અંગરે
 વાતી સરસવના કાળા પમુ રહે, એમ એ દર્શને વાદ્યમથી
 પમુ આકાશપ્રેરેશ અતિ મુદ્ધમ હ તેથી શંકેતિ બરૂંડા પા-
 દ્યમને અંગરે પમુ અસંખ્યાત આકાશપ્રેરેશ અરૂપ
 દોષ એ ઇ પ્રકાર પરોપમ નામરોપમનું રચણ બો
 અનુપામદારનુચ થઈ રૂપ. ૮૫

મુદ્ધમત્ર પરાવર્તનું રચણ.

દંત્રે ખિતે કાંત્રે, જાંત્રે ચંત્રિદ્દ દુદ્ધ આપેશે મુંદુમો;
 દોષ અર્જનુસ્તપિપિલિ-પરિમાત્રા મુગ્ધમત્રરૂપેશાદશ

દંત્રે-દંત્ર વિષયક.

ચંત્રિદ્ધ-ચંત્ર પ્રકાર.

ખિતે-કાંત્ર વિષયક.

દુદ્ધ-મે પ્રકાર.

કાંત્રે-કાંત્ર વિષયક.

આપેશે-આપર.

જાંત્રે-જાંત્ર વિષયક.

મુંદુમો-મુંદુ.

પુલિય-૧૫૬ કરીને-પરિજુ. દરે-૬૦૫ પુનઃ ૫૧૧૪
પાપને. યાપ.
અવજનનું-મોઢ રાજકોશમાં મુદ્દામાં-૨૫૫ ૬૦૫ પુનઃ
૧૬૯૪ સર્વ ૫૧૫૫૫ને. ૫૧૧૪.
રતિપદ-૩-૬૯૯. કાળે. અવ-નયરો-૫૧ માંડેલી અ-
સ-તેરેલો કાળ. રૂઢી વગેરે.
અર્થ-૧૫૬-આદર.

અર્થ—જેરના કાળે મોઢરિકાદિ સાત વર્ગના નોંધ રાજ-
કોશમાં રહેલા સર્વ પરમાણુને મોઢરિકાદિ સાત વર્ગનાં એક એક
પરિજુનાવીને ત્યાં કરે તે (તેરેલા કાળે) રૂઢી દ્રવ્ય પુનઃ ૫-
રાવત યાપ. અને સાત માંડેલી એકેલી રૂઢી ૫૫ વર્ગનાં સર્વ
પરમાણુને અનુક્રમે એક એક ૫૫ પરિજુનાવી ત્યાં કરે
તેરેલા કાળે મુદ્દમ દ્રવ્ય પુનઃ ૫૫ વર્ગ યાપ. ૮૭

વિવેચન—૬૦૫ દ્રવ્યપદી પુનઃ ૫૫ વર્ગ કરે છે, -આદર-
તક વિના મોઢરિકાદિ સાત વર્ગનાં કરીને એક એક નોંધ
રાજ પ્રમાણ સર્વ લોકના સર્વ પરમાણુને મોઢરિકાદિ સારી-
રૂઢી સાત વર્ગ પરિજુનાવી-તરૂપ વર્ગ કરીને જેરેલા કાળે મુક
તેરેલા કાળે એક દ્રવ્યપદી રૂઢી પુનઃ ૫૫ વર્ગ યાપ.
૫. અને તે સાત વર્ગનાં માંડેલી એકેલી વગેરે ૫૫ વર્ગ સર્વ
આદર રૂઢી લોકના પરમાણુને પરિજુનાવા-દરેલીને એક એક
જેરેલા કાળે મુકે ત્યારે તેરેલા કાળે દ્રવ્યપદી મુદ્દમ પુનઃ ૫
૫૫ વર્ગ યાપ. એ મુદ્દમ માંડેલા આદર પુનઃ ૫૫ વર્ગ અ-
નંતા વડી યાપ. એ દ્રવ્યપદી મુદ્દમ પુનઃ ૫૫ વર્ગ સાત

* પુનઃ ૫૫ વર્ગ મુદ્દમ ૨૫૫૫૫૫૫ લોકનાં સમાન પરમા-
ણુને ૫૫ વર્ગ મોઢરિકાદિ સારી વર્ગ મુદ્દમ કરીને ૫૫ વે ૨૫
કેરેલા છે તેવું જાણવું છે કે કાળે વિષે ૫ પુનઃ ૫૫ વર્ગ
વે પુનઃ ૫૫ વર્ગ.

દેવાદિ પુદ્ગલ પરિવર્તનું સ્વરૂપ.

ધ્યમપમેલોસપિણિ.—ધ્યમયા અનુભાગમં રાગા મઃ

અદત્ત કમમરોગિયં. પુદ્ગા જિત્તાધ્યુક્તિઅસા ॥ ૮૮ ॥

ધ્યમપમેલોસ-કેઠ ધેવના કમ-અનુકમે.

પ્રદેયો.

મરોગિયં-મરજુ વડે.

ઉત્સર્પિણિસુમયા-ઉત્સર્પિ-

પુદ્ગા-૧૫થે કમપેઠા.

જિ અવરુપિણિના સમયો.

જિત્તાધ્ય-જિત્તાધિ.

અનુભાગમં પ્રકાણા-રસમં-

ધૃતિવરો-૧૫૧ અને મુદ્ધમ

ધનાં રથાનો.

પુદ્ગલ પરિવર્ત.

અદત્ત-એમ તેમ-આપ

અવગા.

અર્થ—કેઠધેવના પ્રદેયો, ઉત્સર્પિણિ અવરુપિણિના સુમયો અને રસમધનાં રથાનો એમ તેમ (કમ પગર) અને અનુકમે મરજુવડે સ્વયં કરાવ ત્યારે દેવાદિ બ્યારે અને મુદ્ધમ પુદ્ગલ પરિવર્તે અનુકમે ધાય. ૮૮

વિવેચન—દ્વે દેવાદિક ૩ પુદ્ગલ પરિવર્તે કહે છે.—
 ચૈદ રાજકે.કના સર્વે આકારા પ્રદેયા ૧, ઉત્સર્પિણી અરુ-
 સર્પિણીના સર્વે સુમય ૨ અને અનુભાગમંધનાં રથાનક
 એકે રસમંધના તેનુ અપિવચાધનાં રથાનક ૩ એ ત્રણે એમ
 તેમ-આપા પાછા (કંનાકમ) મરજી કરીને કરસી રહે ત્યારે
 દેવાદિક એકે દેવધી, દાગધી અને બાવધી સમૂહ પુદ્ગલ
 પરિવર્તે અનુકમે ધાય. અને એ ત્રણે અનુકમેષ મરજુ વેગાએ
 દુરેએ ત્યારે દેવધી, દાગધી અને બાવધી મુદ્ધમ પુદ્ગલ
 પરિવર્તે ધાય. તે આ પ્રમાણે—

ચૈદ રાજકે.કના અ.ક.સ પ્રદેયા સર્વે મારી વેગાએ

કે તોત્રમંતાદિ કોદે અસંખ્યાતશુભાં છે. તે રસબંધને
 કે મરતો. જવ ક્યારેક મંદાધિવસ્યાયે મરે, કોઈવારે તી
 કોઈવારે અતિ તીવ્રે, એમ મરતો. સર્વે રસબંધને
 સાથ સ્થાનક ફરસી રહે; ત્યારે બાવધદી બાદ
 પરાવર્ત ધાય છે. અને ક્યારે પ્રથમ અતિ મં
 વર્તતો મરે પછી કોઈક કાળાંતરે તેથી ચક્રને બીજે
 પ્રથ સ્થાનકે વર્તતો મરે, તે પછી વળી કોઈક
 તેથી ચક્રને ત્રીજે અધ્યવસાય સ્થાનકે વર્તતો મરે,
 આપે પાછે સ્થાનકે મરે તે લેખામાં નહીં, એમ
 રસબંધને અધ્યવસાય સ્થાનકે મરતો. સર્વસ્થાનક
 કે ત્યારે બાવધદી સુદ્ધમ પુદ્ગલ પરાવર્ત ધાય છે.
 સાંતરે વર્ષ ૫, મધ્ય ૨, રસ ૫, રંગ ૮, અગુર
 મને શુરુદ્ધ ૧, એ બાવીસ કોદે કરીને સર્વ લોહન
 ફરસીને મૂકે ત્યારે બાદ પુદ્ગલ પરાવર્ત ધાય.
 રસ માંદેથી એકેકાપણે સર્વ પુદ્ગલ ફરસી રહે
 મ પુદ્ગલ પરાવર્ત ધાય. એમ ૨૨ કોદે પણ મ
 પરાવર્ત ધાય. દતિ પુદ્ગલ પરાવર્ત સ્વરૂપ લેવું. ૮૮

ઉત્કૃષ્ટ જપ-ન્ય પ્રદેશ બંધક.
 પડિબંધી, ઉક્કિલ્લેગી અ સન્નિપન્નતો;
 મુકોક્કોસં, જલનયં તરસ વચ્ચાસે ॥ ૮૯ ॥
 પડિબંધી-અવપ પએમુક્કોન્ન-પ્રદેશોનો ઉક્કિ
 ॥ બંધક. વ-ઉત્કૃષ્ટ પ્રદેશબંધ.
 સર્વોત્કૃષ્ટ યોગ- જલનય-જપ-ન્ય પ્રદેશ બંધ
 તરસ-તેના.
 ॥-સન્નિપન્નતો વચ્ચાસે-વિપરીતપણે.

૧-મિધ્યાદષ્ટિ અને અવિરત સમયનું દષ્ટિ આદિ
 માણાવાળા આયુર્કર્મનો, બીજા ત્રીજા યુજ્ઞાજાવિના
 હિ સાત યુજ્ઞાજાવિના મેદનીય કર્મનો, સદ્મ-
 જો ૭ મુજ પ્રકૃતિ અને સત્તર ઉત્તર પ્રકૃતિનો,
 મીજા કયાયોનો અને દેશવિરત ત્રીજા કયાયોનો
 પ્રમથ કરે. ૬૦

૨-દશે મુજ અને ઉત્તર પ્રકૃતિના ઉત્કૃષ્ટ પ્રદેશ
 મી કરે છે.—

દષ્ટિ અને અવિરત ૧, દેશવિરત ૨, પ્રમત ૩
 ત ૪, એ પાંચ ઉત્કૃષ્ટ ચોળી સુન્દરીપદ્ધતિ
 કૃષ્ટ પ્રદેશનું બાંધે. બીજું ત્રીજું-સાન્દવાદન
 વર્ણને રોચ મિધ્યાત્રધી અનિશ્ચિત પર્યંત સા-
 નાના ઉત્કૃષ્ટચોળી થકા મેદનોયકર્મ ઉત્કૃષ્ટ
 , સત્તરિધ મધક કયાયી. આયુ મેદન વર્ણને
 કૃતિનો અને જ્ઞાનાવરણીય ૫, દર્શનાવરણીય
 ૫, સાન્દવેદનીય ૧, વશન્યમ ૧ અને ઉચ્ચ-
 ૭ ઉત્તર પ્રકૃતિનો ઉત્કૃષ્ટ પ્રદેશમધ સુદ્ધમ-
 બાવના કરે; ત્યાં એકસીજ પ્રકૃતિનો બધ

અન્ય દષ્ટિ સત્તરિધ બધક ઉત્કૃષ્ટચોળી બી-
 ણીય કયાયનો ઉત્કૃષ્ટ પ્રદેશ બધ કરે. દેશ-
 બધક ઉત્કૃષ્ટ ચોળી થકા ત્રીજા પ્રત્યાખ્યા-
 પ્રદેશ બાંધે. ૬૦

સંસ્કારવિગ્રહા દાતાર અને મલમ કરનારના
 રોગ-ગરજનિ આને કૃતિ અન્નપદમ એ અન્ય.
 દુષ્કરે વિશેષ પ્રકારે દખાવ છે દાતાદિ-
 યો અનેક કૃતિ વિગ્રહ ને વડે તે વિગ્રહ.

પ્રકૃતિનો અને એક આપુ વર્ણને ૭ મુગ પ્રકૃતિનો એ અ-
નુકૂળ પ્રદેશ બધે તે સાદિ ૧, અનાદિ ૨, મુષ ૩ અને અ-
મુષ ૪, એ ચારે બેટ હોય. એ પ્રકૃતિને વિષે બાકીના બધે
અને મુષ સર્વ પ્રકૃતિને વિષે પણ સર્વ બધે તે સાદિ અને
અમુષ એ બે બેટ હોય.

એકની ભાવના આ પ્રમ.ભુ-બધાં સર્વ ધરી પજા કર્મરુકષ
મહે તે ઉત્કૃષ્ટ પ્રદેશ બધે કહીએ ત્યાંથી ઉતરના ધાતુ સર્વથી
ધાતુ મહે ત્યાં હવે તે સર્વ અનુકૂળ કહીએ; એ બે પ્રકાર
મહે સર્વ પ્રદેશ બધે આપ્યા. તમા બધાં સર્વથી ધાતુ પ્રદેશ
બધાય તે જમન્ય પ્રદેશ બધે અને ત્યાંથી અનુકરે ચક્રનાં ધાતુ
સર્વથી પજા કર્મરુકષ બધે ત્યાં હવે સર્વ અજમન્ય કહીએ;
એ બે પ્રકાર મહે પણ સર્વ પ્રદેશ બધે આપ્યા. ત્યાં ચાર
દર્શનાવરજોયનો કાપક અને ઉપશામક મુદ્દમ સંપન્ન એ
કૃષ્ટ યોગવંત એક અથવા બે સમય હવે ઉત્કૃષ્ટ પ્રદેશમંથ
કરે; ઉત્કૃષ્ટ યોગની રિધાત એકાંજ છે તે માટે. એમ ઉત્કૃષ્ટ
પ્રદેશમંથ કરીને ઉપશામકવસ્થાએ અમંથક ધકને પડો
વળી એક અથવા બે સમય હવે ઉત્કૃષ્ટ બધે કરીને પડી
અનુકૂળ બધે કરે ત્યારે તે અનુકૂળ બધે સાદિ ૧. એ અ-
વસ્થા નથી પામ્યા તેને અનાદિ. અભવ્યને મુષ ૩. ભવ્યને
અધ્રુવ ૪. તથા નિદ્રા, પ્રવક્ષા, ભય અને ક્રુષ્ટા એ ચારનો તો
અવિરતાર્થક અપૂર્વકરુ હવેના ઉત્કૃષ્ટોની સતેવિષ બધે
સર્વ એક અથવા બે સમય હવે ઉત્કૃષ્ટ પ્રદેશમંથ કરે. એ અ-
વિરતાર્થક બધારે ઉત્કૃષ્ટ યોગ ધરી અથવા બધે એક ધરી
કરીને અનુકૂળ પ્રદેશ બધે કરે ત્યારે તે સાદિ ૧. એ અ-
વસ્થા નથી પામ્યા તેને અનાદિ. ૨ મુષ, અમુષ પૂર્વરૂ
તથા અપ્રત્યાખ્યાનીય ૪ કપાયનો તો અવિરત સમરુ-
ક ઉત્કૃષ્ટ યોગી સતેવિષમંથક ઉત્કૃષ્ટ પ્રદેશમંથ કરે.

શતદેનામા પંચમ કર્મમંથ.

અનંતાવુષધી ૪, એ આઠનો મિથ્યાત્વી ઉત્કટ ૨
સમૌવષ બંધક એક અથવા બે સમય લગે ઉત્કટ ૩
બંધ કરે, પછી તે ઉત્કટ યોગ થકી પડતો અનુત્કટ ૩
બંધ કરે વળી ઉત્કટ કરે એમ એ બેના સાદિ અમુચ
બે બાંગા ઉપજે અને એ આઠ પ્રકૃતિનો જઘન્યબંધ
સૂક્ષ્મ નિગોઢ અપર્યાપ્તો સર્વધી જઘન્ય વીર્યવંત ૮
પ્રથમ સમયે વર્તેલો કરે, તે પછી દ્વિતીયાદિક સમયે ૩
જઘન્ય બંધ કરે, કાળાંતરે વળી જઘન્ય કરે, એમ એ બે
સાદિ અને અમુચ હોય. એમ વર્ણચતુષ્ક ૪, તૈજસ
કાર્મણ ૬, ઉપધાત ૯, નિર્નાજ ૮ અને અશુદ્ધા
એ નવ પ્રકૃતિનો ચારે પ્રકારનો બંધ તે સાદિ, અમુ
બે બેડે કહેવો. પણ એનો ઉત્કટબંધ તે મિથ્યાત્વી ૧
યોગી સમવિધ બંધક નામની ૨૩ નો બંધક કરે. શેષ
વત્ તથા અમુચબંધી ૭૩ નો ચારે પ્રકારનો બંધ તે
અમુચબંધી ૭ માટે સાદિ, અમુચ એ બે બેડજ હોય.

હવે મુજ પ્રકૃતિના બાંગા કહે છે-મૂલહો સિ-
નીય અને આયુ વર્ણને શેષ ૯ મુજ પ્રકૃતિનો અનુત્કટ
ચાર બેડે હોય; તે આ પ્રમાણે-એ છનો ઉત્કટ પ્રદેશ
દાપક અથવા ઉપશામક સૂક્ષ્મસંપરાયેઉત્કટયોગી એક અ
બે સમય લગે કરે, પછી ઉપશાન્તમોઢે અબંધક ૧
પડતો ઉત્કટ યોગથકી ૫૭ પડતો બ્યારે અનુત્કટ ૩
બંધ કરે ત્યારે તે સાદિ ૧, પૂર્વે એ સ્થાનક પામ્યા
તેને અનાદિ ૨; મુચ, અમુચ પૂર્વવત્ ૪. અને શેષ ૩
બે બેડે હોય. ત્યાં ઉત્કટ પ્રદેશબંધ સૂક્ષ્મ સંપરાયે કહે
માટે સાદિ ૧, ત્યાર પછી ઉપશાન્તમોઢે ઉક કરે તથ
હતો અનુત્કટ કરે તે માટે અમુચ ૨. એ ૬ નો જ
પ્રદેશબંધ તે સૂક્ષ્મ નિગોઢ અપર્યાપ્તો સર્વધી

અદ્યપત્રદુત્ત કહે છે-પનીકૃત લાક્ષ્ણી સાત રાજ લાંબી એક પ્રદેશની આકાશમેજી તેના અસંખ્યાનમા ભાગને વિષે લેટલા આકાશપ્રદેશ હોય તેટલા યોગસ્થાનક વાર્વિતા સુદૃઢ વિભાગ છે. અહીં છર અનંતા છે અને યોગસ્થાન અસંખ્યાતા છે. તે એકેકે સરખે યોગસ્થાને અનંતા સ્થા- વરે છર છે, ત્યારે પણ સર્વ સુદૃઢ અપર્યાપ્તા એક સમય સને એક યોગસ્થાને હોય, બીજે સમયે અસંખ્યાતગુણે યોગ વધે, ત્યારે જુદે જુદે સ્થાનકે હોય અથવા એક સ્થાને પણ હોય અને ત્રસ હવે તો સરખે યોગસ્થાને અસં- ખ્યાતા હોય, તે માટે અસંખ્યાતાજ યોગસ્થાનક છે પણ અનંતા નહીં. અને પર્યાપ્તા સર્વ છર સ્વપ્રાયોગ્ય સર્વ જ્યન્ય યોગસ્થાને જ્યન્યથી ૧ સમય, ઉત્કૃષ્ટપણે ૪ સમય સને રહે અને સ્વપ્રાયોગ્ય ઉત્કૃષ્ટ યોગસ્થાને જ્યન્ય ૧ સમય, ઉત્કૃષ્ટ બે સમય રહે. મધ્યમ યોગસ્થાને જ્યન્ય ૧ સમય, ઉત્કૃષ્ટા ૩-૪ થી યાવત ૮ સમય પણ રહે, પછી વધે ધટે. આ યોગ પત્રર કહે છે તે પૂર્વે સ્વાધ્યા કર્મમય માંહે વિસ્તારે દેલા છે. તે યોગસ્થાનકયકી મૂલપ્રકૃતિ અને ઉત્તર પ્રકૃતિના બેઠ અસંખ્યાતગુણા છે. મુળ પ્રકૃતિ અને ઉત્તર પ્રકૃતિ તો ૧૫૮ જ છે, પણ હોવાઈ સંખ્યે રીને બંધના વિચિત્રપણા ધકી અને ઉદયના વિચિત્રપણા ધકી અસંખ્યાતા બેઠ થાય છે. તેનું સ્વરૂપ સચિત્તસ્વરૂપ વિચિત્રપણે કરીને લોકને અસંખ્યાતમ ભાગે લેટલા કાશ પ્રદેશ હોય તેટલા અસંખ્યાતા છે, એમ જુદેજુદાકે ૧ એક એક યોગસ્થાને વર્તતા નાના હવેાડે અથવા માત્ર એક છવરડે સર્વ પ્રકૃતિઓ બંધાય છે તેથી

અર્થ—તે કરતાં કર્મના સ્કંધે અનંતગુણ અને તે કરતાં રસના અવિભાગ પલિચ્છેદા અનંતગુણ છે. યોગ થકી પ્રકૃતિબંધ અને પ્રદેશમંથ થાય અને કપાયવડે સ્થિતિ બંધ અને રસબંધ થાય. ૬૬

વિવેચન—તે થકી એકેક કર્મસ્કંધના પરમાણુ અનંતગુણ છે; અભવ્યથકી અનંતગુણ અને સિદ્ધને અનંતમે ભાગે પરમાણુએ નિષ્પન્ન સ્કંધ પ્રત્યેક એવ મહી શકે તે માટે કે તે થકી રસબંધના અવિભાગ પલિચ્છેદ અનંતગુણ છે; એકેક કર્મસ્કંધના પરમાણુમાંહે પણ સર્વ એવથકી અનંતગુણ રસના અવિભાગ પલિચ્છેદ પામીએ તે માટે જ એ યોગસ્થાનાદિ સાત બ્રહ્મવૃત્ત અલ્પમદ્ભૂત બ્રહ્મવૃત્ત.

હવે પ્રકૃતિ, સ્થિતિ, અનુભાગ અને પ્રદેશમંથના લેણ છે. પ્રકૃતિબંધ અને પ્રદેશબંધના હેતુ યોગ છે; યથા પડાર્થીતકે બંધનાં મિથ્યાત્વાદિક ચાર લેણ કહ્યા છે તો પણ મિથ્યાત્વ અનિરતિ કપાયને અભાવે પણ યોગ માત્ર જ હેતુએ કરીને ૧૧, ૧૨, ૧૩ ગુણહામે વર્તનીયના પ્રકૃતિ અને પ્રદેશ બંધ થાય છે અને અથેના ગુણહામે યોગને અભાવે તે ન બાંધે. તથા પ્રકૃતિમંથે મંથ વીર્યવત થાકી પ્રકૃતિબાંધે અને ત્રીજ વીર્યવત થઈ પ્રકૃતિ બાંધે છે. અને પ્રદેશમંથે પણ સ્વામી દેખાડ્યા ત્યાં મંથ ત્રીજ વીર્યવત કહ્યા; તે માટે યોગ પ્રજ્ઞાન કારણ છે. તથા સ્થિતિબંધ અને અનુભાગ બંધના હેણ કપાય છે; મિથ્યાત્વ અનિરતિને અભાવે પણ કપાય માત્ર જ હેતુએ કરીને સ્થિતિ અને અનુભાગ બંધ થાય. અને સ્થિતિ અનુભાગના સ્વામી દેખાડ્યા ત્યાં પણ સંકલિષ્ટ પરિણામી અને નિમ્નદ પરિણામી એ હેતુ કહ્યા છે, ત્યાં સંકલિષ્ટ તે ત્રીજ કપાયી અને નિમ્નદ તે મંથકપાયી.

દવે તે શુદ્ધિએ દીધી-હૃદયનાએ હૃદયોચકો સાત રાજ
 મનકેમ ધાય ? તે લખીએ છીએ.-તે લોકના મધ્ય બાએ ઉભી
 ચૌદ રાજ ઉચી અને એક રાજ પદોળી વસનાનિ ને વસ-
 નવ સર્વ તે માટે છે તે માટે વસનાઈ કહીએ. તે વસનાડિ
 ધરી દક્ષિણ દિશિનો અધોલોકનો ખડ હેઠે વજ્ર રાજ પ-
 હોળો, ઉપર સાંકડો અને સાત રાજ ઉચા છે તે ઉપાડીને વસ
 નાદિની ઉત્તર દિશિએ વિપરીતપલ્લે લોડીએ એટલે ઉપરનો
 સાંકડો હેઠે અને હેઠલો પહોળો ઉપર આછીએ ત્યારે એ
 અધોલોક સાત રાજ ઉચા અને ચાર રાજ પદોળો અધળે
 સરખો ધાય. તથા ઉર્ધ્વલોકે વસનાઈ ધરી દક્ષિણ દિશિનો
 ખડ બે રાજ પહોળો, સાત રાજ ઉચા, તેના બદ્ધ દવલોકના
 મધ્યધરી હેઠલો ઉપરલો બે ખડ કરીને વસનાનિ ઉત્તર
 પાસે વિપરીતપલ્લે એટલે પદોળપલ્લું હેઠે ઉપર અને સાંકડા-
 પલ્લું વચ્ચે આછીને સ્થાપીએ, એમ દીધે ઉર્ધ્વલોક વજ્ર રાજ
 પહોળો અને સાત રાજ ઉચા અધળે સરખો ધાય. કોઈકેકાણે
 ઘાડું ધણું અધિકું આજ્ઞું હોય તે પોતાની શુદ્ધિએ અધિકું
 જોષામાં લેળી સરખું કરાએ. ત્યાર પછી તે લોકનું ઉપરલું
 અર્ધ ઉપાડીને સંવર્તિત અધોલોકને દક્ષિણ પાને લોડીએ
 એટલે સાત રાજ પહોળો, સાત રાજ લાંબો અને સાત રાજ
 ઉચા અમચતુરસ ધન લોક ધયો. દવે લોક તેા વૃત છે
 અને એ ધન તેા સમચતુરસ ધયો તેથી વૃત કંવાને માટે
 તેને ૧૯ શુભા કરી બાવીસે ભાગ દૂરીએ-ભાંગીએ ત્યારે
 ન્યૂન સાત રાજ વૃત લાંબો પહોળો ધાય પણ વ્યવહાર
 ધરી અધળે સાત રાજનો જ ચતુરસ ધનલોક અભુવે, ઇંદાં
 રાજમાન તે સ્વયંભૂરમણ સમુદની પૂવ દિશિની વેદિકા
 ધરી દક્ષિણ વેદિકા લગ્ને અસંખ્યાતી કોલકોઈ થયજ
 પ્રમાણ બજવું. એ ધન ચતુરસલોકનાં એકેક રાજ

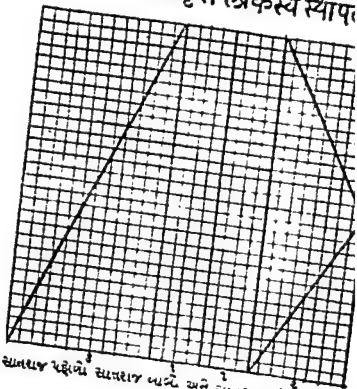

સૂચના:—આ પાછળ જણાવેલ કોઈ પણ દોકની
 સ્થાપનામાં કોઈ લાઇન (માળી લોટી) વચ્ચે આ-
 વેલ લોકોનો ઉ. નીચે સાતમી નારદીના તળે સાત રાજ,
 બન્ને સમજૂતી આગળ એક રાજ, બહારનો દેવલોક પાસે
 પાંચ રાજ અને ઉંચે દેવેયક પાસે એક રાજ પડેલા
 છે. જ જ પાસાની નીચેની પડેલામાં દેવે ઉછી તથા રાજની
 છે. ક દ લાઇનની પડેલામાં બન્ને રાજની છે. જ પાસુ
 યાથી તરફ મેળવીએ અથવા જ પાસુ જમણી બાજુ મે-
 ળવીએ એટલે ચાર રાજ પડેલો અને સાત રાજ ઉંચો
 લોક થાય. તે પ્રમાણે ૬ અને ૭ પાસા જમણી તરફ મે-
 ળવી અથવા ક અને ૬ પાસા યાથી તરફ મેળવીએ ત્યારે
 ત્રણ રાજ પડેલો અને સાત રાજ ઉંચો લોક થાય. તે
 અર્થ અને ઉર્ધ્વલોકના બંને વિભાગને એક સાથે મેળવીએ
 એટલે સાત રાજ થન લોક થાય, તેની સ્થાપના આ સા-
 થેજ આપી છે. આ પ્રમાણે કરવાથી સર્વત્ર સાત રાજ થઈ
 શકે તે નથી પરંતુ અપૂર્ણને પૂર્ણ તરીકે લેવાને ન્યાયે સાત-
 રાજ ગણેલ છે.

બુધ્ધ્યા ઘનીકૃત ભ્રેકસ્ય સ્થાપ

જે સાતરાજ પહેલો સાતરાજ બાજો અને સાતરાજ ઉચો એવો
 સાતરાજ ધન લોક કલ્પનાવડે કરીએ ત્યારે થામ. તેના
 એકરાજ પહેલા એકરાજ લાખા અને એકરાજ ઉચા એવા
 સમચોરસ ધન મંદુક કરીએ ત્યારે ૩૪ થાય. ઉપરનું દરેક
 માત્ર ૬ સગલાંબુ પહેલું સમજવું.

અર્થ—(ઉપશામ એજિ કરનાર) અનંતાનુભંધિ કપાષ, વજ્ર દર્શન મોહનીય, નપુંસક વેદ, નેત્રવેદ, દ્વાર્યાદિપદક, પુરુષવેદ અને સંજ્ઞવત્તન એકેક કપાષને આંતરે જળે કપાષો સરખે સરખાને અનુક્રમે ઉપશમાયે. ૯૮

નિવેચન—તે ઉપશામ એજિને કરનાર અપ્રમત્ત થતિ જ દોષ. દોષક આચાર્ય કહે છે.—અવિરતિ, દેશવિરતિ પ્રમત્ત અને અપ્રમત્ત એ માંહેલો ઉપશામશ્રીજી કરે. તે પ્રથમ અનંતાનુભંધિ ચાર કપાષ સમકાળે અંતર્મુદૂર્તમાલે ઉપશમાયે. કેટલાંએક કહે છે કે અનંતાનુભંધિની ઉપશમના હોય તે મારે વિસંયોજના કર કે ખપાયે. ત્યાર પછી સમ્યક્ત્વ મિથ્યત્વ રૂપ વજ્ર દર્શન મોહનીય સમકાળે ઉપશમાયે. ત્યાં મિથ્યાદષ્ટિને પ્રથમ સમ્યક્ત્વ પામત મિથ્યાત્વ ઉપશામ પીને અનંતર સમયે મિથ્યાત્વના અનુદાધરી આપત્તનિક સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિ થાય. ત્યાર પછી દેશવિરત, પ્રમત્ત અને અપ્રમત્ત પદ્મ ભસ્મિત્વ ઉપશમેષુ પામીએ. અને વેદક સમ્યક્ત્વ દષ્ટિ વજ્ર દર્શન મોહનીયને ઉપશામક દોષ. તે અપૂર્વક.જી વુજ્ઞાનજી બદલે તે વુજ્ઞાનજી સંજ્ઞાગતો જાગ મરે થકે નિદ્રા અને પ્રવચ્ચનો જાગેડ કરે. તથા વજી તે વુજ્ઞાનજીના સંજ્ઞાગાજાગ મરે થકે અંએક જાગ થાતે થકે દેવગીત ૧, દેવાનુષ્ટુપ ૨, પંચાંગે વતિ ૩, વૈકિષ શરીર ૪, વૈકિષેપાગ ૫. આદ્યરક શરીર ૬, આદ્યરકોપાગ ૭, વૈજલ શરીર ૮, કાર્ત્ત્વ શરીર ૯ સમયગુરેસ સંજ્ઞાગ ૧૦, વર્જયગુપ ૧૧, અનુદાધા ના

હૃદયે તેા સમ્યક્ત્વની પ્રાપ્તિ પણ ન હોય તેા ચારિત્ર ક્યાંથી
 હોય ? તેા હમણા તેનો ઉપશમ દેશાનું શું કામ ?
 તત્રોત્તર—પૂર્વે તેનો કાર્યોપશમ દેશો હતો અને હમણા
 તેા તેનો ઉપશમ દેશીએ. હૃદય ક્રોધાશને કાર્યે અને અનુ-
 ક્રિતને ઉપશમે કાર્યોપશમ દેશીએ. અને ઉપશમ તેને
 ઉપશમેજ દેશીએ. તેા એ બે માંડે શું વિશેષ છે ? તત્રોત્તર—
 તદાવરણ કર્મને કાર્યોપશમે પ્રદેશથી વેદન છે અને ઉપશમે
 તે ન હોય. યદુત્ત—વેદન સતકર્મ, સમયમિષ્ટન્ય નહીં
 માય મો । ઉપસતકસામો પુણ, વેદન ન સતકર્મ વિ* ૧ એ
 કપાયનો ઉપશામક ઉપશાતકપાયાવસ્થાએ લખન્યથી એક
 ચમય અને ઉત્કૃષ્ટપણે અનર્થદુર્ગાને ગદે. ત્યાં પછી નિ-
 શ્ચયે પડે, તે પડેા કોઈક અપ્રમત્ત ગુણદાણે રહે કોઈક સ્વભાવ
 ગુણદાણે રહે, કોઈક દેશવિસ્તાર રહે, કોઈક સ્વભાવે નહીં
 અને કોઈક સાસ્ત્રવાદને પણ આવે અને ત્યાંથી નિર્ગમ્ય એક
 અને બીજા કાર્યે પડે તેા અનુત્તર વિમાને જાય ત્યાં પડે
 સમયેજ તેવે બધાંદ્યાદિક કુરબ પ્રવર્તે એક સમયે
 પાવરો શામલ ગુણદાણે આવે. ઉત્કૃષ્ટપણે એક સમયે
 વાર ઉપશમમેણ પાવરને તેને ને બીજા કાર્યે એક સમયે
 અને એ એવાર ઉપશમમેણ કો ને ને એક સમયે
 સપકમેણ પણ હોય. યદુત્ત—'ઉપસતકસામો—'

उपशमश्रेणिकमस्य यंत्रम्

उपशमश्रेणिकमस्य यंत्रम्	
संज्ञकलनमात्र २८	
अप्रत्याख्यानार्थं २६	प्रत्याख्यान- लार्थं २७
संज्ञकलनमात्रा २९	
अप्रत्याख्यान- मात्रा २३	प्रत्याख्यानमात्रा २४
संज्ञकलनमानं २२	
अप्रत्याख्यान- मानं २०	प्रत्याख्यानमानं २१
संज्ञकलनक्रोधं १९	
अप्रत्याख्यान- क्रोधं १७	प्रत्याख्यानक्रोधं १८
<div>प्रतिशब्दं १६</div> <div>शब्दादिप्रतिशब्दं १५</div> <div>स्त्रावर्तं ९</div> <div>नपुंसकवर्तं ८</div>	
मिथ्यात्व १ मिथ्य २ सम्प्रकृतिरेषोहान् ३	
अनर्थावर्तं १ क्रोध १ मान २	
मात्रा ३ लोमान् ४	

દાણુ થશે કાપકમેજિ પ્રારંભે અને અનંતાનુભવી દાણુ કૃપા
પછી મરે તો કાપકમેજિ થતી વિરમે ત્યારે તે કોણકા મર્યા
ત્વના ઉદયથી ફરીને વળી અનંતાનુભવી પણ આપે,
મિથ્યાત્વ બીજા દના મારે, મિથ્યાત્વને દાણે તો ગ્રીજના
અભાવથી ફરી અનંતાનુભવી નજ આપે સાતને દાણે તો
અપતિત પરિણામી હોકને અવશ્ય ધર્માત્મક દેવતામોહ
અથ અને પતિત પાંખાની દાણ તે પછી પરિણામની
તરુણિને અગસારે અંતરી ગતિએ અથ અને બહાણુય
એ ફળકરણાવસ્થાએ કાળ ન કરે તો પણ સાત પ્રકૃતિનો દાણ
કરીને તેરહે રહે પણ ચારિત્ર આદનીય દાણ કરવા તત્પર
ન થાય. હવે અબહાણુ કાપક દાણ તે સાતને. દાણ કરીને
ચારિત્ર આદનીય દાણ કરવાને અવશ્ય તત્પર થાય તે સકળ
કાપક નરક, તિર્યચ અને દેવ, એ ત્રણના આગતો દાણ કરે,
તે સ્વદેવ સમ્યક્ત્વ આદનીય થાકને ત્રણ આણુ દાણ કરે,
ત્યાર પછી એકોદયમાત ૧, બેકોદય ૧, તેકોદય ૨, ચકો-
દય ૩, એ ત્રણ ચિકોદય અવં ૪, ધીબુદયિક ૭,
ઉપોત નામ ૮, તિર્યચદિક ૧૦, નરકદિક ૧૨, સ્વાયર નામ ૧૩,
પુદ્ગલનામ ૧૮, સાધારણ નામ ૧૮ અને અતપનામ ૧૬, એ ૧૬
દાણ કરે. ત્યાર પછી અપ્રત્યાખ્યાનીય પ્રત્યાખ્યાનીય એ
પાંડ કપાયનો સમકાળે દાણ કરે. ત્યાર પછી નયુસકવંનો દાણ
કરે. ત્યાર પછી ગ્રાવક દાણ કરે. ચાર પ્રત્યાખ્યાનીય, ચાર
પ્રત્યાખ્યાનીય અવં ૮ કપાય સમકાળે દાણ કરવાને તત્પર
થા; તે દરમિયાન દોષલ્પના નથી તેલસામાં વિચારે એકોદય
દયાદિક ગ્રાણ પ્રકૃતિનો દાણ કરે. ત્યાર પછી પૂર્વ દાણ કરવા
કપા એ આઠ કપાય તે અ-સુપ રહ્યા દોષ તેનો દાણ કરે,
સર્વ અંતગુ દર્શનાદે એપવે (અપાવે). કંઈ કંઈ કહે
કે એકોદયાદિક ૧૬ પ્રકૃતિ એપવના મારે તેની વચગાળે
કે કપાયનો દાણ કરે, ત્યાર પછી નયુસકવં દાણ કરે અને તે
પ્રોચે એપવે. હે

છગપુમસંગજાણા દો. નિદાવિગ્યાવરણખએ નાણી;
 દેવિદસુરિતિદિઅં, સયગમિણુ આયસરણુદા ॥૧૦૦॥
 છમ-દાસ્યપરક. દેવિદસુરિ-દેવેદસુરિએ.
 પુમ-પુરુષવેદ. વિદિઅં-લખ્યો.
 સંજાણા-સંજવણ કપાયો. સયગ-મે જાણપ્રમાણ શ-
 દોનિદા-નિદાનિદા, પ્રથમો. વકનામા મંથને.
 વિગ્યાવરણખએ-પાંચ અ- ઇણુ-આ
 તસાય અને નવ આવરણનાશયે આયસરણુદા-પોતાને સંજા-
 નાણી-દેવળી. વચને માટે.

અથ - દાસ્યપરક, પુરુષવેદ, સંજવણ કપાયો. જે
 નિદા, પાંચ અંતરાય અને નવ આવરણનો દાષ થયે છે તે
 દેવળી ધાવ. દેવેદ સુરેએ આ શતકનામા કર્મમથ પા-
 તાને સંજારવા માટે લખ્યો ૧૦૦

વિવેચન-ત્યારે પછી દાસ્યપરક એપરે. તે પછી પુરુષ
 વેદના પ્રજા ખંડ કરીને જે ખંડ સુમહાએ એપરે. તોજે ખંડ
 સંજવણ કોષમાંહે નાંખે. પુરુષ આરંભે ત્યારે જે અદકન
 અણ્યોએ આ પ્રારંભે ત્યારે પ્રથમ નપુંસકવેદ, પુરુષવેદ
 પછી દાસ્ય પરક અને તે પછી ઓવેદ એપરે. નપુંસક આરંભે
 ત્યારે અનુદિવ પણ પ્રથમ ઓવેદ, તે પછી પુરુષવેદ, તે
 પછી દાસ્ય પરક, અને તે પછી નપુંસકવેદ દાષ કરે ત્યાર
 પછી સંજવણ કોષ એપરે, તેના અંશ રહે તે આનમાં
 નાંખે. તે પછી સંજવણ આન એપરે, તેના અંશ આપામાં
 નાંખે. તે પછી સંજવણની આપા એપરે; તેના અંશ રહે
 તે હોમમાં નાંખે. તે પછી સંજવણ હોમ એપરે, તે
 હોમના ઉદયે અંશ તેના અસંખ્યાવા ખંડ કરીને

સપ્તતિહાનામા પટ્ટ કર્મત્રય.

મંગળ અને આભિષેક.

સિદ્ધપદ્યેદિ મહત્ત્વ, અધ્યાદયમંતપયડિહાભ્યામ્; તુચ્છં મુખ્યં ત ખેવં, નીસંદં દિક્ષિવાયસ્તે ॥ ૧ ॥

સિદ્ધપદ્યેદિ-સિદ્ધ થયેલાં છે તુચ્છં-હલીય.

પદો જેને વિશે એવા પ્રયોગથી.

મહત્ત્વ-મહોદા અર્થવાગ્દા.

મુખ્ય-લાંબગ.

અખેવં-વધાપને.

અધ્યાદયમંતપયડિહાભ્યામ્-

નીસંદં-ગ્રાહ્યરૂપ.

જામ, ઉદય અને સપ્ત

દિક્ષિવાયસ્તે-દાદિચદ મૂલ

પ્રકૃતિના સ્થાનોને.

(બારના અંગ) ના

અર્થ-સિદ્ધ થયેલાં છે પદો જેને વિશે એવા પ્રયોગથી

ધરી જામ, ઉદય અને સપ્ત પ્રકૃતિનાં સ્થાનોના મહોદા

અર્થવાગ્દા અને દિક્ષાક નૂતના કર્મરૂપ (અર્થ તુચ્છ)

સંદોષને હું (અર્થ મહત્ત્વવાર્થ) હલીય (હાનિપ્રદ) ત

સાંભળ. ૧

દશે અર્થમહત્ત્વવાર્થનું સપ્તતિહાનામં છાત્રનેદ્ય-ની વ્યાખ્યા કરાએ હીએ-

સિદ્ધ સ્વતંત્ર્યમાં પ્રસિદ્ધ વર્ણનું એક દશાધાતુ એક રૂપ, સ્વતંત્ર પાને જામ, અને, એમ અર્થ પાનુ દશ દો છે.

અર્થ—કેટલી પ્રહૃતિ બાંધેનો કેટલી પ્રહૃતિ વેરે ? અ-
થવા કેટલી પ્રહૃતિ બાંધેનો અને કેટલી પ્રહૃતિ વેરેનો
પ્રહૃતિના સ્થાનને કેટલા હોય ? મૂળ અને ઉત્તર પ્રહૃતિને
વિષે જાણના વિકલ્પો જાણી લેવા ૨

વિવેચન—આ પ્રમાણે આશાએ કહે થકે ગ્રામ્ય પ્રશ્ન
કરે છે.—કેટલી પ્રહૃતિ બાંધના થકે કેટલી કર્મપ્રહૃતિ
વેરે ? અથવા કેટલી પ્રહૃતિ બાંધના તથા કેટલી
પ્રહૃતિ વેરનાં કેટલી પ્રહૃતિ સત્તાના હોય . ગ્રામ્યે એકું
પ્રશ્ન કર્ય થકે આશ્ચર્ય કરે છે—મૂળ પ્રહૃતિને વિષે અને ઉ-
ત્તર પ્રહૃતિને વિષે પ્રત્યેકે બાંધાય સત્તાના સંવેધને આશ-
ચીને યજ્ઞ જાંગા થાય તે અનેક પ્રશ્નોની જાનજાગ સર્વ
પ્રકારે વચને કરી હલેવાય નહીં તેાપણ એટલા જાંગાના
વિકલ્પ જાણવા તે કહીએ છીએ ૨

મૂળ પ્રહૃતિનો બધાદય સત્તા સંવેધ.

અર્ધવિદત્તગત્તમમંથએમુ, અર્ધેવ ઉદયસંતંત્રા;

એગવિદે નિવિગપ્પા, એગવિગપ્પો અમંથમિ ॥૩૩॥

અર્ધવિદત્તગત્તમમંથએ

સત્તાને વિષે.

સુ-અર્ધવિધ, સત્તવિધ અને

એગવિદે-એકવિધ બંધને વિષે

પદ્ધતિ બંધકને વિષે.

નિવિગપ્પા-તનુ વિકલ્પા.

અર્ધેવ-આડે કર્મ.

એગવિગપ્પો-અર્ધ વિકલ્પ.

ઉદયસંતંત્રા-ઉદય

અમંથમિ-મધના અભાવે

અર્થ—અર્ધવિધ, સત્તવિધ અને પદ્ધતિ બંધકને વિષે
ઉદય અને સત્તાએ આડે કર્મ હોય, એકવિધ બંધને વિષે
તનુ વિકલ્પો અને બંધના અભાવે એક વિકલ્પ હોય.

અવસ્થાનને વિષે મૂળ પ્રકૃતિનાં ભાંગા.
સત્તદુષ્ઠ અદુષ્ટ, સંત તેરસમુ અવધાગેસુ;
એગમિ પંચ ભંગા, દો ભંગા હુનિ કેવલિગે ॥ ૪ ॥

અત્ત, બંધ અદુષ્ટસંત-સા- એગમિ-એક (પર્યામા સંજિ
તને બંધ, આઠનો ઉદય, પંચાદ્રિય) અવસ્થાનને વિષે.
આઠની સત્તા અને આઠ- પંચ ભંગા-પાંચ ભાંગા.
નો બંધ, આઠનો ઉદય, દો-એ
આઠની સત્તા. હુનિ-દોષ છે.

તેરસમુ-તેર (પહેલા)
અવધાગેસુ-અવસ્થાનને વિષે.
કેવલિગે-કેવળીને.

અર્થ-તેર (પ્રથમતા) અવસ્થાનને વિષે સાતનો
બંધ, આઠનો ઉદય, આઠની સત્તા અને આઠનો બંધ, આ-
ઠનો ઉદય, આઠની સત્તા દોષ. એક (પર્યામા મજિપંચદ્રિય)
અવસ્થાનને વિષે પાંચ ભાંગા દોષ અને કેવળીને એ
ભાંગા દોષ. ૪

વિવેચન-દરે એ ૭ ભાંગા ચાહ અવસ્થાનને વિષે
કહે ૪. સંજી પર્યાપ્તો વર્ણને દોષ તેર અવસ્થાનને વિષે
એ એ ભાંગા દોષ. તે આ પ્રમાણે-સમવિષય, આઠનો
ઉદય અને આઠની સત્તા, એ ભાંગા આયુર્બંધ કાળ વિના
સદાય દોષ. અને આઠનો બંધ, આઠનો ઉદય અને આ-
ઠની સત્તા; એ ભાંગા આયુર્બંધકાળે અંતર્મુદૂર્ત લગે દોષ.
એક સંજી પર્યાપ્તને વિષે કુરિલા (પહેલા) પાંચ ભાંગા
દોષ. ત્યાં આઠનો બંધ, આઠનો ઉદય અને આઠની સત્તા,
એ ભાંગા આયુર્બંધકાળે દોષ ૧. સાતનો બંધ, આઠનો

અને છ ગુણસ્થાનોને વિષે દરેકને એ વિહારો બંધ, હિંચ અને સત્તા પ્રતિનિધાનોના અનુવા. ૫

વિવેચન—દુષ્ટે એ સાત ભાંગા ગુણહાણું કરે છે.—મિત્ર અને અપૂર્વસંપ્રાદિક ૭, એવં ૮ ગુણહાણું અકાંભાંગે દોષ, તે આ પ્રમાણે—(મિત્ર, અપૂર્વકરમ અને આનુષંગિક-ભાવ એ : દુષ્ટહાણું આકેષુ ન બાંધ ૧ મારે લાગતો બંધ, આંતરે હિંચ અને આંતરની સત્તા એ બાંગો દોષ. મુદ્ધમસંપન્નયે માદનીયનો બંધ ન દોષ પણ હિંચ અને સત્તા દોષ, તે મારે છનો બંધ, આંતરે હિંચ અને આંતરની સત્તા એ બાંગો દોષ. ઉપશાન્ત્યેદે એકનો બંધ, માગતો હિંચ અને આંતરની સત્તા એ બાંગો દોષ. એક વદનીયજ બાંધે અને માદનીયનો હિંચ ન દોષ પણ સત્તા. દોષ તે મારે. દોષનુંદે એકનો બંધ, માગતો હિંચ અને સાગતી સત્તા એ બાંગો દોષ. સંયોગિ કેવળીને એકનો બંધ, ચારનો હિંચ અને ચારની સત્તા એ માંગો દોષ. અયોગન કેવળીને બંધનો અભાવ દોષાધી ચારના હિંચ અને ચારની સત્તા એ બાંગો દોષ. તથા મિધ્યાર્થ ૧, સાસ્ત્રાદન ૨, આવ-રત ૩, દેશાવરન ૪, પ્રમત્ત ૫, અન અપ્રમત્ત ૬, એ છ ગુણહાણું વિષે પ્રત્યેકે એ બે ભાંગા હિંચ. તે આ પ્રમાણે—આનુષંગિક એકનો બંધ, આંતરે હિંચ અને આંતરની સત્તા એ બાંગો દોષ અને આનુષંગિક વિના સાગતો બંધ, આંતરે હિંચ અને આંતરની સત્તા એ બાંગો દોષ. એવ એ બાંગો દોષ. એમ પ્રત્યેક પ્રત્યેકે બંધ, હિંચ અને સ-ત્તાના ભાંગા ગુણહાણું દોષ. એકસ તુજ પ્રતિ આશયો સંવેદ અને સ્વામીપદ્યું કરા ..

કર્મની ઉત્તર પ્રકૃતિની અંખ્યા.
પંચનવદુષ્કિન્નિઆવીમા. અંકિને તરેવ માય તા.
દુષ્કિન એ પંચ ચ અનિયા. પચડીઆ આપુપુવવીએપદા

પંચ-પાચ

નવ-નવ

દુષ્કિ-ન

અંકિવીમા-અંકાવીર

અંકિને અ

તરેવ-તેમજ

આપાતા-પદે ત નીચ

પંચ પાચ

ચ અને

અનિયા કદા છે

પચડીઆ પ્રકૃતિના

આપુપુવવીએ અનુવન.

અર્થ-પાંચ, નવ, બે, અનુવીમા, આ નેમજ અર્થના
છીમા. બ અને પાંચ પ્રકૃતિના અનુક્રમ આઠ કર્મની
કહેલી છે. ૬

ચિંચન-દરે ઉત્તર પ્રકૃતિ આપવીને બધા ઉદય
તપા મણાને સચિત્ત અને સંકાની તફ કદ છે. તાં પ્રથમ ૮
કર્મની ઉત્તર પ્રકૃતિના સંખ્યા કહે છે. માતાસંકીયની
પાંચ, દર્શનાયન્ત્રીયની નવ, વેદનીયની બે. અને પ્રાદુની-
યની સપ્તદિક અંકાવીમા અને અંકિ ૦૬, આપુકર્મની ૪
અને નાનકર્મની બેતાછીમા પ્રકૃતિ દોષ; તે બધે અને
ઉદયે ૬૬ દોષ અને સત્તાએ ૬૦ અથવા ૧૦૦ દોષ. માત્ર-
કર્મની બ પ્રકૃતિ દોષ અને અંગનાય કર્મની પાંચ પ્રકૃતિ
દોષ. એ અનુક્રમે આઠ કર્મની ઉત્તર પ્રકૃતિ કદી. દરે એવા
બધે, ઉદય અને સત્તા સંવેદિ જાણા કહે છે. ૬

જ્ઞાનાવરણાન્તગચયોઃ સંવેદ્યમંગો

અંગ	વંધ	ઉચ્ચ	મના	ગુણટાણે	જાગ્યવેદે
૧	૧	૧	૧	૧૨૩૪૫૬-૧૭.૧૭ ૮૧૦૧૬૦	૧૪
૨	૨	૨	૨	૧૧૧૧૨	૧ મત્રિ- ત્યા૦

દર્શનાવરણાના સંવેદ્ય ભાંગા.

બંધસ્તે ચ સંતસ્તે ચ, પગમહાબ્રાહ્મ નિર્ગિત્વ મુક્તિઃ;
ઉદયઃપ્રાણીય દુવે, ચઉ પાત્રમં દસેભ્યાવરણે ॥ ૮ ॥

બંધસ્તે-બંધના.

ઉદય ઠાણીય-ઉદય સ્થાનો

સંતસ્તે-સત્તાના

દુવે-મં (દોષ.)

પગમહાબ્રાહ્મ પ્રકૃતિ સ્થાનો

ચઉ-ચાર.

તિત્તિ-ત્રણ (૬-૬-૬)

પાત્રમં-પાંચ.

મુદ્યાય-ચરખા

દસેભ્યાવરણે-દર્શનાવરણનેવિષે

અર્થ-દર્શનાવરણને

વિષે બંધના અને સત્તાનાં

પ્રકૃતિ સ્થાનો ત્રણ (૬-૬-૬) ચરખાં દોષ. ઉદય સ્થાનો

ચાર તથા પાંચ પ્રકૃતિનાં એક બે દોષ ૮

વિવેચન - દરે દર્શનાવરણીય કનના સંવેદ્ય ભાંગા

કહે છે. -દર્શનાવરણીયને વિષે બંધનાં અને સત્તાના સ્થાનકે
૧, ૪, એ ત્રણ ચરખાં દોષ ત્યાં ૧૬૩૦ નવગુણ બધે

1 અને સત્તા કહી છે તે અપેક્ષાએ મળતું. અને આહી છૂટે કર્મબંધે અગ્યાં ભાંગા કરશે તે અને નવમા ચુલકાણાને બીજે બાને નિગ્રહિક ઉદય અને સત્તાથી રળે ત્યારે ચારની સત્તા. અંતમુદ્ગુર્ત લગે હોય. અને દર્શનાવરણી-યનાં ઉદય સ્થાનક બં હોય, ચાન્તુ અને પાંચનું; ત્યાં ચંદુદર્શનાવરણીય પ્રમુખ ચાર કુવોદગી છે તે માટે તે ચારનું ઉદય સ્થાન-ભિચારથી માંડેને કામુભોદના છેડા લગે હોય. તથા નિદા પાંચ માંહેથી એક કાળે એકનો જ ઉદય હોય પણ બે વળનો ઉદય ન હોય, અમુરાથી માટે પૂર્વોક્ત ૮ માંહે એક નિદા બળે ત્યારે પાંચનું ઉદય સ્થાનક હોય. તે ક્યારેક હોય, ક્યારેક ન હોય. એ પ્રકારે એ દર્શનાવરણીયનાં બંધ, ઉદય અને સત્તાનાં સ્થાનક કહ્યાં હવે સંવેધે તેના ભાંગા કહે ૯. ૮

બીજાવરણે નવબંધએમુ, ચતુષ્ચક્રિય નવસંતા;
 છરચક્રિયએ ચેવં, ચક્રિયંદુદયે છલંસા ય ॥ ૯ ॥
 બીજાવરણે-બીજા દર્શના- છરચક્રિયએ-છ અને ચારના
 રણને વિષે. બંધે
 નવબંધએમુ-નવવિધ બંધ- ચેવં-પૂર્વોક્ત પ્રકારે ઉદય સત્તા
 કને વિષે. ચક્રિયંદુદયે-ચારના બંધ
 ચક્રિયં-ચાર અથવા પાંચનો અને ચારના ઉદયને વિષે.
 ઉદય-ઉદય. છલંસા-છની સત્તા (હિય).
 નવસંતા-નવ પ્રકૃતિની સત્તા. ય-પણ
 અર્થ-દર્શનાવરણને વિષે નવવિધ બંધને વિષે
 ચાર અથવા પાંચનો ઉદય અને નવ પ્રકૃતિની સત્તા હોય

ભાંગે ઉપરામ એજિવાળાનેજ હોય તેના પણ એ નિદાને
ઉદય માટે એ ભાંગા ધ્યા અને ચારનો બંધ, ચારનો ઉ-
દય અને નવની સત્તા એ ભાંગે ઉપરામક અને ક્ષપક
બેને હોય. ત્યાં ક્ષપકને અનિવૃત્તિઆદરના પહેલા
ભાગ લેજે હોય અને ઉપરામકને સુદેવસંપરાય લે
હોય. તથા ક્ષપકને અનિવૃત્તિઆદરના સંખ્યાતા ભાગ ગયા
પછી ધીબૃદિવિકની સત્તા પણ રજો ત્યારે ચારનો બંધ,
ચારનો ઉદય અને છની સત્તા એ ભાંગે સુદેવસંપરાયના
હેલા સમય લેજે હોય, પછી બંધ રજો. એ પ્રકારે ચારના
બંધના ત્રણ ભાંગા ધ્યા અહીં અંશ રાખે સત્તા કહીએ. ૯

ઉવરયબધે ચઉ પણ, નવંસ ચઉરુદય છચ્ચગિસંતા;
વેચાણિઆઉચ ગોએ, વિમજ્જ મોહં પરં વુચ્છંપાણા

ઉવરયબધે-બંધનો વિચેદ
થયે છે.

ચઉપણુ-ચાર અથવા પાંચનો
ઉદય.

નવંસ-નવની સત્તા.

ચઉરુદય-ચારનો ઉદય.

છ-છની સત્તા.

ચચઉ-ચારની.

સંતા-સત્તા.

વેચાણિયાઉચ ગોએ-વેદનીય,
આયુષ્ય અને યોગકર્મને વિષે.

વિમજ્જ-બંધાદિસ્થાન અને
સંવેધના ભાંગા કહેવા.

મોહં-વેદનીય કર્મને.

પરં-હવે પછી.

વુચ્છં-કહીયું.

અર્થ-બંધનો વિચેદ થયે છે ચાર અથવા પાંચનો
ઉદય અને નવની સત્તા (એ બે ભાંગા) તેમજ ચારનો
ઉદય અને છ અથવા ચારનો સત્તા હોય. વેદનીય, આયુ-

સમતિકાનામા ૫૪ કર્મકથા.

અયોગી કેવળીને નીચેગોત્રની સત્તા નરે છે.
 ઉચ્ચગોત્રની સત્તા દોષ. હવે એનો સંવેષ. ।
 ગોત્રનો બંધ, નીચેગોત્રનો ઉદય અને નીચેગો
 એ બાંધો તેઉકાય અને વાયુકાય માંહે પામીએ
 ગોત્ર ઉવેડે તે આટે. તથા તેઉકાય અને વાયુ
 ઘટ્ટી નીહળ્યા એકેદિય, બેઉદિય, તેઉદિય અં
 અને પંચદિય નિર્વચ માંહે કિયાકાગ લગે પા
 નીચેગોત્રનો બંધ, નીચનો ઉદય અને ઉચ્ચ ની
 અથવા નીચનો બંધ, ઉચ્ચનો ઉદય અને બેન
 એ બાંધા મિધ્યાત્વી સ્વસ્થાનીને વિષે દોષ. ત
 બંધ, નીચનો ઉદય અને બેનો સત્તા, એ બાંધે
 ત્વીધી માંડીને દેશવિરતિ લગે પામીએ; તે પદ
 ઉદય નથી તે આટે. તથા ઉચ્ચનો બંધ, ઉચ્ચનો
 બેનો સત્તા, એ બાંધા મિધ્યાત્વ ઘટ્ટી માંડીને સ
 સંધ લગે પામીએ. તે પછી બંધનો અભાવ દોષાદ
 નો ઉદય અને બેનો સત્તા, એ બાંધો ઉપશા
 માંડીને અયોગી કેવળીના દ્વિચરમ સમય લગે
 ઉચ્ચનો ઉદય ઉચ્ચનો સત્તા એ બાંધા અયોગી કેવળ
 સમયે દોષ. એ સર્વ મળી સાત બાંધા ગોત્ર કર્મના ।

વેદનોય કર્મને વિષે બંધોદય સત્તા સંવેદ
 બાંધા દોષ. ત્યાં વેદનોયનું બંધસ્થાનક અને ઉદય
 નક પછુ એકેલી પ્રકૃતિનું એકેકું હોય, ત્યાં
 યુગ્મકાળા લગે બેનો બંધ છે અને પછી એક સાતને
 છે તેપણુ પરસ્પર વિરોધી છે આટે સમઙ્ગે બે ન
 પછુ એકજ બાંધે અને ઉદયે સર્વ યુગ્મકાળે બે દોષ
 એક કાળે એકજ ઉદય આવે તો

સમતિકાનાંમા પણ કર્મમંથ.

અયોગી કેવળીને નીચેગોત્રની સત્તા ગયે ઉદ્ધે સમયે
ઉચ્ચગોત્રની સત્તા દોષ. હવે એનો સવેષ કહે છે
ગોત્રનો બંધ, નીચેગોત્રનો ઉદય અને નીચેગોત્રની સ
એ બંધો તેઉકાય અને વાયુકાય માંહે પામીએ; ત્યાં ઉ
ગોત્ર ઉવેલે તે મારે. તથા તેઉકાય અને વાયુકાયના વ
ધકી નીચળ્યા એકેદિય, બેકેદિય, તેકેદિય અને ચક્રિરિ
અને પર્ચદિય તિર્થ્ય માંહે કિયાકાળ લગે પામીએ. તા
નીચેગોત્રનો બંધ, નીચનો ઉદય અને ઉચ્ચ નીચની સત્તા
અથવા નીચનો બંધ, ઉચ્ચનો ઉદય અને બેની સત્તા, એ
એ બાંખા મિધ્યાત્વી સ્વાસ્થાનીને વિષે દોષ. તથા ઉચ્ચનો
બંધ, નીચનો ઉદય અને બેનો સત્તા, એ બાંખો મિધ્યા
ત્વીધી માંડીને દેશચિરંતિ લગે પામીએ; ને પછી નીચનો
ઉદય તથા તે મારે. તથા ઉચ્ચનો બંધ, ઉચ્ચનો ઉદય અને
બેની સત્તા, એ બાંખો મિધ્યાત્વ ધકી માંડીને સુદંષ સંપ
સુષ લગે પામીએ. તે પછી બંધનો અભાવ દોષ ધકી ઉચ્ચ
નો ઉદય અને બેનો સત્તા, એ બાંખો ઉપસાન્તગોદધી
માંડીને અયોગી કેવળીના દિવદંભ સમય લગે પામીએ.
ઉચ્ચનો ઉદય ઉચ્ચનો સત્તા એ બાંખો અયોગી કેવળીને ચરંભ
સમયે દોષ. એ સર્વ મળી સાત બાંખાં યાત્ર કર્મનાં બાજુવા.

વેદનીય કર્મને વિષે બંધોદય સત્તા સવેષે આક
બાંખા દોષ. ત્યાં વેદનીયનું બંધસ્થાનક અને ઉદય સ્થા
નક પણ એકેકી પ્રકૃતિનું એકેકું દોષ, તથા પછી
ગુણકાળા લગે બેનો બંધ છે અને પછી એક સ્વામ્યનો બંધ
છે તોપણ પરંપરે વિદોધી છે મારે સમજાવે બે ન બાંધે
પણ એકજ બાંધે અને ઉદયે સર્વ ગુણકાળે બે દોષ તેમજ
એક કાળે એકજ ઉદય આવે. તથા સત્તા સ્થાનક બે

गोत्रकर्मणः वंधोदयसत्तासंवेधे भंगाः ७.

भांगा	वं०	उ०	म०	गुणस्थानेषु.
७				
१	नीच	नीच	नीच	१ नेजः पायुषाः कदागत तिर्यनु वा क्रियन्काले
२	नी	नी	२	१।२
३	नी	उ	२	१।२
४	उ	नी	२	१।२।३।४।५
५	उ	उ	२	१।२।३।४।५।६।७।८।९।१०
६	०	उ	२	११।१२।१३।१४
७	०	उ	३	१४ चरममये.

वेदनीयस्य वंधोदयसत्तासंवेधे भंगाः ८.

भा०	वं०	उ०	म०	गुणस्थानेषु.
१	अ	अ	०	१ निजः पायुषाः
२	अ	मा	०	१ निजः पायुषाः
३	मा	अ	०	१ भा १३ लंग
४	मा	मा	०	१ भा १३ लंग
५	०	अ	०	१४ द्विचरम ममय पर्वत
६	०	मा	०	१४
७	०	अ	अ	१४
८	०	मा	मा	१४ चरममये
				१४ चरममये

૧, અથવા તિર્વિગાયુનો ઉદય અને એ તિર્વિગાયુની સત્તા ૭,
 અથવા તિર્વિગાયુનો ઉદય અને મનુષ્ય તિર્વિગાયુની સત્તા
 ૮, અથવા તિર્વિગાયુનો ઉદય અને દેવ તિર્વિગાયુની સત્તા
 ૯, એ ચારે ભાગા કુરિશે પાંચે ગુણકાણે પામીએ. એ
 તિર્વિગાયુને વિશે નવ ભાગા હોય. મનુષ્યને વિશે પરભગવા-
 ની ધરી પૂર્વે મનુષ્યાયુનો ઉદય અને મનુષ્યાયુની સત્તા
 એ ભાગો નં. ૧ ગુણકાણે હોય ૧, પરભગવાનુર્મધકાળે નાર-
 કાયુનો બંધ, મનુષ્યાયુનો ઉદય અને મનુષ્ય નારકાયુની
 સત્તા એ ભાગો મિથ્યાત્વે હોય ૨, તિર્વિગાયુનો બંધ,
 મનુષ્યાયુનો ઉદય અને તિર્વિગાયુ મનુષ્યાયુની સત્તા એ ભાગો
 મિથ્યાત્વે અને સારવાદને હોય ૩, મનુષ્યાયુનો બં-
 મનુષ્યાયુનો ઉદય અને બ મનુષ્યાયુની સત્તા, એ ૫
 મિથ્યાત્વે અને સારવાદને હોય ૪, દેવાયુનો બંધ, મનુષ્યાયુને
 ઉદય અને દેવ મનુષ્યાયુની સત્તા, એ ભાગો મિથ્યાત્વથી
 માંડીને મિથ્યવર્ણને અપ્રમત્ત ગુણકાણે હોય ૫, તથા
 બંધકાળ પછી તે મનુષ્યાયુનો ઉદય અને નારક મનુષ્યા-
 યુની સત્તા ૬. અથવા મનુષ્યાયુનો ઉદય અને તિર્વિગ-
 મનુષ્યાયુની સત્તા ૭, અથવા મનુષ્યાયુનો ઉદય અને એ
 મનુષ્યાયુની સત્તા ૮, એ ત્રણ ભાગા મિથ્યાત્વથી માંડીને
 અપ્રમત્ત ગુણકાણે હોય પામીએ. તથા મનુષ્યાયુનો ઉદય
 અને દેવ મનુષ્યાયુની સત્તા, એ ભાગો મિથ્યાત્વથી માંડી
 ઉપશાન્તમોહ ગુણકાણે હોય પામીએ ૯, એ પ્રકારે મનુષ્ય
 માંદે નવ ભાગા હોય. સર્વ મળીને આયુઃકર્મના ૨૮ ભાગા
 થાય. એ પ્રકારે આયુઃકર્મના ભાગા કહ્યા. ૧૧

મિએ અને અવિરતે અનંતાનુગ્રાહી હ નો બધે દળે સત્તરનું
બધેસ્થાનક ૨, તે પછી દશવિરતિએ અપ્રાપ્યાખ્યાનો
આરનો બધે દળે તેરનું બધેસ્થાનક ૪, તે પછી પ્રત્યા-
નો આરનો બધે દળે પ્રમત્ત, અપ્રમત્ત અને અપૂર્વકરુ-
નવનું બધેસ્થાનક; કંદાં અરતિ યાકનો ૫૭ બધે દળે
છે ૫૭ તેને ઠેકાણે દાસ્પરતિ રહે છે માટે ૫, આગળ દાસ્પ,
રતિ, બધે અને કુચ્છા એ આરનો બધે દળે અનિરૂતિ-
બાદરને પ્રથમ બામે પાંચનો બધે ૬, બીજે બામે પુરુષ
યેરનો બધે દળે આરનો બધે ૭, ત્રાલે બામે સંસ્વસનના
ઠેકનો બધે દળે ત્રણનો બધે ૮, ચાલે બામે સંસ્વસનના
જાનનો બધે દળે બેનો બધે ૯, પાંચમે બામે સંસ્વસનનો
આધાનો બધે દળે એક સંસ્વસન લેખનો ૧૦ બધે
દિા ૧૦, તે પછી દશમે ગુણાણે પ્રાદનીયનો અબધક
ધાય એ દશ બધે સ્થાનક કંદાં. ૧૨

પ્રાદનીય ઈર્મનાં ઉદયસ્થાન.

એમં વ દે વ ચંદ્રે, એતો એમાદિઆ દમુકોસ્યા;
એદેલુ પ્રાદણિનગે, ઉદયપ્રાણાણિ નવ હુતિ ॥૧૩૮

એમં-એક.

દે-બે.

વ-અધ્યા.

ચંદ્રે-ચાર.

એતો-એ (ચાર)થી આગળ

એમાદિઆ-એકેક પ્રતિએ
અધિક.

દમ-દયા સુધી.

ઉકોસ્યા-ઉત્કૃષ્ટી.

●ઉદયપ્રાણા નવ દંવંતિ રતિ પાદ્યન્તરં

અર્થમુત્તય છરચકેતિગદુ-
ગએમદિવાવીઆ-આક,
આવ, છ, આર, તલુ, બે
અને એક અધિક વીથ
(૨૮-૨૭-૨૬-૨૪-૨૩-
૨૨-૨૧) પ્રકૃતિનાં.

૧૨૨-૨૨૨.

૧૨૨-૨૨૨ પ્રકૃતિનું.

૧૨૨-૨૨૨ પ્રકૃતિનું.

૧૨૨-૨૨૨-અચાર પ્રકૃતિનું.

૧૨૨-૨૨૨ પછી આગળ.

૧૨૨-૨૨૨ પાંચ પ્રકૃતિથી માંડીને.

૧૨૨-૨૨૨-એક એક એકી પ્રકૃ-

તિનું.

સંતરસ-સત્તાનાં.

પચડિકાણુણિ-પ્રકૃતિસ્થાનો.

તણિ-તે.

મોહરસ-મોહનીય કર્મનાં.

દુનિ-હાય છે.

પત્રરસ-પંદર.

બધોદયમ્તે-બધ, ઉદય

અને સત્પરચનને વિષે.

પુણુ-વળી.

ભંમવિગરપે-ભાંગના વિક-

રપે.

બહુ-બહુ.

બહુ-બહુ.

અર્થ—૨૮, ૨૭, ૨૬, ૨૫, ૨૪, ૨૩, ૨૨, ૨૧, ૨૦, ૧૯, ૧૮, ૧૭, ૧૬, ૧૫, ૧૪, ૧૩, ૧૨, ૧૧, ૧૦, ૯, ૮, ૭, ૬, ૫, ૪, ૩, ૨, ૧, ૦
એથી આગળ પાંચથી માંડીને એક એક એકી પ્રકૃતિ
(૫-૪-૩-૨-૧)નાં; તે મોહનીય કર્મનાં સત્તાનાં પ્રકૃતિ
સ્થાનો પંદર હાય છે. બધે, ઉદય અને સત્પરચનને
વિષે વળી ભાંગના વિકરપે બહુ (ધાય છે તે)
અર્થે ૧૮-૧૫.

વિવેચન—હવે મોહનીયનાં સત્તા સ્થાનક કહે છે.
મોહનીયનાં ૧૫ સત્તા સ્થાનક છે, તે આ પ્રમાણે—૨૮, ૨૭,
૨૬, ૨૫, ૨૪, ૨૩, ૨૨, ૨૧, ૨૦, ૧૯, ૧૮, ૧૭, ૧૬, ૧૫, ૧૪, ૧૩, ૧૨, ૧૧, ૧૦, ૯, ૮, ૭, ૬, ૫, ૪, ૩, ૨, ૧;
ત્યાં મોહનીયનો સર્વ પ્રકૃતિનો સત્તાએ રહતું સત્તા સ્થાનક

અર્થસત્તય છરચઉતિમદુ-
મએગાહિયાવીસા-આઠ,
સાત, છ, ચાર, ત્રણ, બે
અને એક અધિક વીધ
(૨૮-૨૭-૨૬-૨૪-૨૩-
૨૨-૨૧) પ્રકૃતિનાં.

સત્તરસ-સત્તાનાં.
પચડિકાણાણિ-પ્રકૃતિસ્થાનો.
તાણિ-તે.
મોહરસ-મોહનીય કર્મનાં.
હુંનિ-હાય છે.

ભવે-હાય.
તેરસ-તેર પ્રકૃતિનું.
બાર-બાર પ્રકૃતિનું.
દસ-અગ્યાર પ્રકૃતિનું.
દસો-એ પછી આગળ.
પચાસ-પાંચ પ્રકૃતિથી માંડીને
ત્રેગણા-એક એક એાછી પ્રકૃ-
તિનું.

પત્તરસ-પંદર.
અંધોદયસત્તે-અંધ, ઉદય
અને સત્તરથાનને વિશે.
પુણુ-વળી.
ભંગવિગપે-ભાંગના વિક-
રપે.

બહુ-ધણા.
તણુ-તણ.

અર્થ-૨૮, ૨૭, ૨૬, ૨૪, ૨૩, ૨૨, ૨૧, ૨૦, ૧૯, ૧૮, ૧૭,
૧૬ આગળ પાંચથી માંડીને એક એક એાછી પ્રકૃતિ
(૫-૪-૩-૨-૧)નાં; તે મોહનીય કર્મનાં સત્તાનાં પ્રકૃતિ
સ્થાનો પંદર હાય છે. બધે, ઉદય અને સત્તરથાનને
વિશે વળી ભાંગના વિકરપે ધણા (ધાય છે તે)
બણે ૧૮-૨૫.

વિવેચન-હવે મોહનોયનાં સત્તા સ્થાનક કહે છે.
મોહનોયનાં ૧૫ સત્તા સ્થાનક છે, તે આ પ્રમાણે-૨૮, ૨૭,
૨૬, ૨૪, ૨૩, ૨૨, ૨૧, ૨૦, ૧૯, ૧૮, ૧૭, ૧૬, ૧૫, ૧૪, ૧૩, ૧૨, ૧૧,
૧૦, ૯, ૮, ૭, ૬, ૫, ૪, ૩, ૨, ૧;
ત્યાં મોહનોયનો સર્વ પ્રકૃતિનો સત્તાએ ૨૮નું સત્તા સ્થાનક

છ-છ વિકલ્પ.

જાવીએ-જાવીયાના બંધે.

ચઉ-ચાર વિકલ્પ.

હંમવીએ-એકવીયાના બંધે.

સતરસ-સતરના બંધે.

તેરસે-તેરના બંધે.

દોદો-બન્ને વિકલ્પ.

નવમંધગેવિ-નવ મંદુતિના બંધાને પણ

દુલિનુતિ-ત્રે ભાગા.

દિક્ષિત-એક અંક.

અઓ પૂર-અથી આગળ.

ભંગા-ભાગા.

અર્થ-જાવીયાના બંધે છ, એકવીયાના બંધે ચાર, સતર તથા તેરના બંધે બે બે અને નવના બંધાને પણ બે ભાંગા દોષ, એ (નવના બંધ) થી આગળ બંધે એક એક ભાંગા દોષ. ૧૬.

વિવેચન-દરે પ્રથમ માદ્વનોય કર્મના બંધ સ્થાનકોને વિવેચયાસંભવપણે ભાંગા ઉપરે તે કહે છે:-

બાવીશને બંધસ્થાનકે છ ભાંગા દોષ, તે કેમ ? દાસ્ય રૂતિ યુક્ત ૨૨, તથા શ્યામ અરૂતિ યુક્ત ૨૨, એમ બે ભાંગા એકેક વેદ યુક્ત ૨૨ દોષ. તે માટે તે બે ભાંગા પ્રજુ વેદ સાથે યુજના ૬ ભાંગા ધાય. એકવીશને બંધસ્થાનકે ચાર ભાંગા દોષ, તે આ પ્રમાણે-અહીં નપુ. સક વેદ ન બાંધે તે માટે બે યુગલને બે વેદ સાથે યુજતાં ચાર ભાંગા ધાય. તથા સતર અને તેરને બંધસ્થાનકે બે બે ભાંગા દોષ. તે આ પ્રમાણે-૬ ઢાં મિત્રાદિક યુજતાં એક યુગ્ય વેદનોજ બંધ દોષ તે માટે બે યુગલના બે બે ભાંગા દોષ. નવને બંધસ્થાનકે પણ બે ભાંગા દોષ. તે આ પ્રમાણે-નવનો બંધ પ્રમત યુજતાં બે ભાંગા દોષ ત્યાં બે યુગલ સાથે બે ભાંગા ધાય. અને અપ્રમત્તાદિક યુજતાં પણ નવનો

છ-૭ વિકલ્પ.

જાવીસે-જાવીશના બંધે.

ચર-ચાર વિકલ્પ.

કંગવીસે-એકવીશના બંધે.

સત્તરસે-સત્તરના બંધે.

તેરસે-તેરના બંધે.

દોદો-બન્ને વિકલ્પ.

નવમધગેવિ-નવ પ્રકૃતિન
બંધકને પણ.

દુગ્ધિલુકે-ત્રે ભાંગા.

દ્વિક્ષિ-એક એક.

અઝો પર-એથી આગળ.

ભાંગા-ભાંગા.

અર્થ-જાવીશના બંધે છ, એકવીશના બંધે ચાર, સત્તર તથા તેરના બંધે બે બે અને નવના બંધકને પણ બે ભાંગા દોષ, એ (નવના બંધ)થી આગળ બંધે એક એક ભાંગા દોષ. ૧૬.

વિવેચન-દ્વે પ્રથમ શોદનોય કર્મના બંધ સ્થાનકોને વિવેચનાસંભવપણે ભાંગા ઉપરે તે કહે છે:-

બાવોરાને બંધસ્થાનકે છ ભાંગા દોષ, તે કેમ ? દાસ્ત્ય રતિ યુગ્મ ૨૨, તથા શોક અરતિ યુગ્મ ૨૨, એમ બે ભાંગા એકેક વેદ યુગ્મ ૨૨ દોષ. તે માટે તે બે ભાંગા પણ વેદ સાથે યુગ્મતાં ૬ ભાંગા ધાય. એકવીશને બંધસ્થાનકે ચાર ભાંગા દોષ. તે આ પ્રમાણે-અહીં નપું-સક વેદ ન બાંધે તે માટે બે યુગ્મકને બે વેદ સાથે યુગ્મતાં ચાર ભાંગા ધાય. તથા સત્તર અને તેરને બંધસ્થાનકે બે બે ભાંગા દોષ. તે આ પ્રમાણે-૪૬ાં મિત્રાદિક યુગ્મકાણે એક પુરુષ વેદનોજ બંધ દોષ તે માટે બે યુગ્મકના બે બે ભાંગા દોષ. નવને બંધસ્થાનકે પણ બે ભાંગા દોષ. તે આ પ્રમાણે-નવનો બંધ પ્રમત્ત યુગ્મકાણે દોષ ત્યાં બે યુગ્મક સાથે ૨ ભાંગા ધાય, અને અપ્રમત્તદિક યુગ્મકાણે પણ નવનો

ત્યાં પૂર્વેથી પડે એક ચાવીરી ઉપજે. તે સાતમાંડે બધા
અથવા લુગુસા બેજયે આઠનો ઉડય હોય. આઠી બે
ચાવીરી ઉપજે. તે સાતમાંડે બધા લુગુસા એ બે બેજયે
નવનો ઉડય હોય, ત્યાં ૧ ચાવીરી ઉપજે. એમ ત્રિમ-
દૃષ્ટિને સત્તરને બધે પ્રજા ઉડય સ્થાનકે ધર્મને ચાર ચાવીરી
ઉપજે. દ્વિતે અવિરત સમ્યક્ દૃષ્ટિ સત્તરના બંધને ૬, ૭,
૮, ૯, એ ચાર ઉડય સ્થાનક હોય. ત્યાં આપશ્યમિક સમ્યક્
દૃષ્ટિ અને કાર્મિક સમ્યક્ દૃષ્ટિ અવિરતને કોષાદિક આના
અપ્રત્યાખ્યાનીયાદિક ૩, એક વેક ૪ અને એક યુગલ ૬,
એ ૭ નો મુલ ઉડય હોય. ત્યાં એક ચાવીરી ઉપજે. એ
૭ માંડે બધા બેજયોએ અથવા લુગુસા અથવા વેક સમ્ય-
કત્વ બેજયોએ ત્યારે સાતનો ઉડય હોય, ૭માં પ્રત્યેકે એકેકી
ચાવીરી એમ પ્રજા ચાવીરી ઉપજે. તથા તેજ ૭ માંડે
બધા, લુગુસા બેજયોએ અથવા બધા, વેક સમ્યકત્વ બેજયો-
એ અથવા લુગુસા, વેક સમ્યકત્વ બેજયોએ ત્યારે પ્રાપ્તેકે
આઠનો ઉડય થાય, ૭માં પ્રજા પ્રજા ચાવીરી ઉપજે. તથા
તે ૭ માંડે બધા, લુગુસા, વેક સમ્યકત્વ એ પ્રજા બેજયે
નવનો ઉડય થાય, ૭માં એક ચાવીરી ઉપજે. એમ અવિ-
રત સમ્યક્ દૃષ્ટિને ચારે ઉડય સ્થાનકે આઠ ચાવીરી
ઉપજે. એમ સર્વ મળીને સત્તરને બંધસ્થાનકે ચાર ચા-
વીરી હોય. ત્રિમે અને અવિરતે ઉડયસ્થાનકે તે તે જ
૭ પ્રજા ત્યાં પ્રકૃત જુદી ૭ તે માટે બંધારેલીમાં છે. તથા
તેરને બંધસ્થાનકે પાંચથી માંડીને આઠ ભગે (૫, ૬,
૭, ૮,) ચારે ઉડય સ્થાનકે હોય. એ સ્થાનકે દેશ-
વિવર્તિતને હોય તે માટે અપ્રત્યાખ્યાનીયનો ઉડય રજયે
પ્રત્યાખ્યાનીય અને સંબંધન એ બે કયાય ૨, એક વેક ૩
અને એક યુગલ ૫, એ પાંચનો ઉડય મુલ હોય, ૭માં

નીચ કપાયનો પજુ ઉદય ન હોય તે માટે એક સંબંધન ક્રોધારિક ૧, એક વેદ ૨, અને એક ગુગલ ૪, એ ચારનો ઉદય કાર્યક તથા આપશમિક સમ્યક્ત્વને મુવ હોય, ત્યાં એક ચાવીરી ભાંગા થાય. એ ચાર માંહે બપ ભેળવે અથવા લુગુપ્સા ભેળવે અથવા વેદક સમ્યક્ત્વ ભેળવે પ્રત્યેકે પાંચનો ઉદય હોય, ત્યાં ત્રણ ચાવીરી ભાંગા ઉપજે. તે જ ચાર માંહે બપ, લુગુપ્સા ભેળવે અથવા બપ, વેદક સમ્યક્ત્વ ભેળવે અથવા લુગુપ્સા, વેદક સમ્યક્ત્વ ભેળવે પ્રત્યેકે છનો ઉદય હોય, ત્યાં પજુ ત્રણ ચાવીરી ઉપજે. તથા તે ચાર માંહે બપ, લુગુપ્સા અને વેદક સમ્યક્ત્વ એ ત્રણ ભેળવે સાતનો ઉદય હોય, ત્યાં એક ચાવીરી ભાંગા ઉપજે એ પ્રકારે નવને બંધરથાનકે ચારે ઉદયરથાનકે થકાં આઠ ચાવીરી ભાંગા થાય.

તથા પાંચને બંધરથાનકે એ જ પ્રકૃતિનું ઉદય હોય એ પ્રકૃતિનું એકજ ઉદય રથાનક હોય. ચાર સંબંધન માંહેકો ક્રોધારિક ૧, અને એક વેદ ૨, એ બેનો જ ઉદય હોય. પાંચનો બંધ નવમા ગુણદાણને પહેલે ભાગે હોય ત્યાં દાસ્તબાદિ પદ્ધતો ઉદય રૂપો છે તે માટે ઈલાં આ સંબંધન કપાયને ત્રણ વેદ ગુણીએ ત્યારે બારન ભાંગા ઉપજે. ૧૮.

ધત્તો ચઉર્બંધાર્થ, ઇક્ષિકુદયા હવંતિ સર્વેવિ;
બંધાવરમે વિ તદા, ઉદયાભાવે વિ વા દુઃખા ॥ ૧૯

બાર ભાંગા પંચવિધબંધે દ્વિકોદયના અને બાર ભાંગા ચતુર્બંધે દ્વિકોદયના એવં ૨૪, એ પ્રથમ કાળે દોષ તે પછી ચતુર્બંધે એકોદયના ચાર ભાંગા દોષ, તેચાર પછી સંવત્સન કોષને ઉચ્છેદે ત્રિવિધ બંધ દોષ, ત્યાં એકનો ઉદય દોષ તેના ભાંગા ૩ ઉપર. તેચાર પછી સંવત્સન માનને ઉચ્છેદે દ્વિવિધબંધે એકનો ઉદય દોષ, ત્યાં બે ભાગા દોષ. તેચાર પછી સંવત્સન માથાને ચુચ્છેદે એક સંવત્સન લોભનો બંધ અને તે જ એકનો ઉદય દોષ, ત્યાં એકજ ભાગો દોષ. તથા બંધને ઉપરમે-અભાવે પણ સુદમસંપરાયે એક સંવત્સનના લોભનો ઉદય દોષ, ત્યાં ઉદયનો એક ભાગો દોષ તે પછી ઉદયને અભાવે પણ ઉપશાન્તપ્રોદે ચાદનીયની સત્તા દોષ (આ બાજત પ્રસંગગતકહી), દીપ્તિ-પ્રોદે બંધ ઉદય ન દોષ. ૧૬

ઉદયસ્થાને ભાંગા.

ઇકકગં ઇકિકારસ, દસ સત્તં ચકિક ઇકકગં એવ;	
એએ ચકીસગયા, બાર દુગિકકમિ ઇકકારા પરવા	
(પાશંતરં ચકીસ દુગિકકમિકકારા, એતન્મતાંતરં	
ઇકકગ-એક,	ચકીસગયા-ચાલીશની સં-
ઇકિકકકારસ-૭, અગ્યાર,	ખ્યાવાગા દોષ.
દસ-દશ,	બાર-બાર ભાંગા.
સત્તચકિકકકકકગં-૨૫, ચાર	દુગ-એ પ્રકૃતિના ઉદયે.
અને એક.	ઇકકમિ-એકના ઉદયે.
એવ-નિશ્ચયે.	ઇકકારા અગ્યાર.
એએ-એ ભાંગા.	

ઉદયભાંગા તથા પદનુંદ.

નવતેસીઘસએદિ^{૬૮૩}, ઉદયવિગપ્પેદિ^{૧૬૪૭} મોદિઆ જવા;
અઉજુતરિમીઆલા, પયવિંદસએદિ^{૧૬૪૭} વિન્નેઆ ૥૨૨૥
નવતેસીઘસએદિ^{૬૮૩}-નવથે અઉજુતરિમીઆલાપયવિંદ-
ચારી (૬૮૩)વિકરપે સએદિ^{૬૮૪૭} પદ(પ્રકૃતિ).
ઉદયવિગપ્પેદિ^{૬૮૩}-ઉદયના ના સમૂહ.
મોહિયા-મુંજાયા વિન્નેયા-અજુત.
જવા-સંચારી જવો.

અર્થ—નવથે ચારી ઉદયના વિકરપે તેમજ ૬૮૪૭
પદ (પ્રકૃતિ)ના સમૂહ સંચારી જવો મુંજાવેલા અજુત. ૨૧
વિવેચન—દ્વયે એજ ભાંગાની વિશિષ્ટપણે સંખ્યા
અને તેનાં પદની સંખ્યા પાતાને મતે કહે છે.—ઈહાં ૧૦,
૬૮.૭,૬૫, ૪ એ સાત ઉદયસ્થાનકે ઘટને ૪૦ ચોવીર
લાઈ, તે માટે તે ચાળીશને ચોવીશ ગુણા કહે ૬૧૦ થા
તે માટે બેના ઉદયસ્થાનકના ૧૨ ભાંગા અને એક
ઉદયસ્થાનકના ૧૨ ભાંગા, એવં ૨૩ ભાંગા ભેગવીએ ૨
કહે નવથે ચારી ભાંગા થયા. એકલા મોહનીય કર્મ
ઉદયના વિકરપે-ભાંગે કરીને સર્વ મંમારી જવ મોદા છે
મુંજાયા પડ્યા છે એ ૬૮૩ ભાંગાને વિષે ૬૮૪૭ પદના પદ
સમૂહ હોય. ઇહાં એકેકી પ્રકૃતિનું નામ તે એકેકું
કહીએ. તે દશને ઉદયે એકેકા ભાંગા માંહે દશ દશ ૫
હોય નવને ઉદયે એકેકા ભાંગા માંહે નવ નવ પદ હો
એમ યાવત્ એકને ઉદયે એકેકા ભાંગા માંહે એકેકજ ૫
હોય. તે માટે દશોદયના ભાંગા દશગુણા કરીએ, નવોદય
ભાંગા નવગુણા કરીએ, એમ સર્વનો ગુણાકાર કરીને એ

અર્થ—અત્રિંતરે ત્રણસોપચાસુ હિસાબ અને ૧૮૭૧ પ્રકૃતિના સમૂહ સંસારી દર્શક મુંઝાવેલા અલગ ૧૨

વિવેચન—અન્ય અભ્યર્થને મતે આંગની સાંખ્ય અને પાલુદની સંખ્યા રહે છે.—૨૪મને અને ૨૬મ ૧૨ આંગ દેવા છે અને અત્રિંતરે અને ૨૬મ આપોશ બાબ રહે છે. તે બાર આંગ પૂંચકા હરકે માંહે અપિત્ત કરીએ ત્યારે ૨૬ આંગ થાય. એટલા આદનીય કમન્ય હિસાબ રિકરે કરીને સર્વ સંસારી દર્શક મુંઝાવે રહે છે. કંદાં અપિત્ત ૧૨ આંગ તે દિહોદપના છે તે માટે બનના દીધે ૨૮ થયા તે પૂંચકા ૧૮૨૭ માંહે ભેગપીત્ત એટલે ૧૮૨૨ પાટુ-પ્રકૃતિ સંખ્યા થાય. એટલા આદનીયના પાટુર કરીને સર્વ સંસારી દર્શક મુંઝાવે અલગ. એ ૧૨ પ્રકૃતિ હિસાબ અને હિસાબ સર્વ આંગ તે લખનપી એક સમવના અને હિસાબને અંતરૂદનના અલગ, જે માટે દર્શક હિસાબને પલ્લુ અંતરૂદનને અંતરે અપિરયાનકન્ય બેઠાં તથા મુખાપાના બેઠાં અથવા રવરૂપ થઈ અવરૂપ અન્ય ઉકેલે અન્ય બેઠાંતરે અપ. ૧ ૨૨

૧ આત્મી દર્શક પદવના હિસાબ જેક તથા હાલકેક મુનમનુ અંતરૂદને અવરૂપ પદવનેન અવ, તે માટે પંચસંમદ મુન રીકાચી હાલુ છે કે જેદન મુનમેનલા અવરૂપે મુનનાંદાનક: પમવાનિતવ્યં । અને દિહોદ તથા કોહાવના બાબ તે અંતરૂદનના છે. તથા વિવેચક હિસાબ અથવા અને એક સમવ રહીને બીજે સમવે અન્ય પ્રકૃતિને અવ ત્યારે પંચસંમદ, મુખાપાન અથવા રવરૂપના બેઠે કરીને બૂદા હિસાબ અથવા અને અવ તેથી સર્વ હિસાબ અને આંગ લખનપી એક સમવના અલગ. સમવાગિરિયાવાનુ.

અર્થ—આવીશ પ્રકૃતિના બંધે ત્રણજ સત્તાસ્થાનો હોય, એકવીશના બંધે અઠાવીશ પ્રકૃતિનું એક સત્તાસ્થાન, સત્તા-રના બંધે છ સત્તાસ્થાન અને તેર તથા નવ પ્રકૃતિના બંધકને પાંચ પાંચ સત્તાસ્થાનો નિશ્ચયે હોય. ૨૩

વિવેચન—હવે બંધસ્થાન ઉદય સ્થાનકનો સત્તા સ્થાનક સાથે સંબંધ કહે છે.—આવીશને બંધે ૨૮, ૨૭, ૨૬, એ ત્રણ સત્તા સ્થાનક હોય. તે આ પ્રમાણે—આવીશનો બંધ મિથ્યાત્વોનેજ હોય, તેને ૪ ઉદય સ્થાનક હોય ૭, ૮, ૯, ૧૦. ત્યાં સાતને ઉદયે ૨૮ નું એકજ સત્તા સ્થાનક હોય; સાતનો ઉદય તો અનંતાનુબંધોને અભાવે હોય અને તે તો જેણે પૂર્વે સમ્યક્ દષ્ટિ થકે અનંતાનુબંધી કેવેલીને પાછી કાળાં-તરે પરિણામ વશે મિથ્યાત્વ પામ્યો થકો ફરોને મિથ્યાત્વ પ્રત્યયિક અનંતાનુબંધો બાંધવા માંડે તે મિથ્યાદૃષ્ટિ બંધ સંક્રમાવલિલા લગે અનંતાનુબંધિયાના ઉદયરહિત પામીએ, તેને નિશ્ચયે ૨૮ પ્રકૃતિની સત્તા હોય. આઠને ઉદયે ૨૮, ૨૭, ૨૬, એ ત્રણ સત્તાસ્થાનક હોય, ત્યાં અનંતાનુબંધીયા રહિત આઠના ઉદયે અઠાવીશની જ સત્તા હોય. અને અનંતાનુ-બંધીયા રહિત આઠના ઉદયને વિષે ત્રણ સત્તાસ્થાનક હોય, ત્યાં જ્યાં લગે સમ્યક્ત્વ એકનીય ઉવેળે નહીં ત્યાં લગે ૨૮ ની સત્તા હોય. સમ્યક્ત્વ ઉવેળે ૨૭ ની સત્તા, મિથ્યએકનીય ઉવેળે ૨૬ ની સત્તા અથવા અનાદિ મિથ્યાત્વોને ૨૬ ની સત્તા હોય. એમજ નવને ઉદયે પણ ત્રણ સત્તાસ્થાનક કહેવાં. દશનો ઉદય તો અનંતાનુ-બંધિયા રહિત જ હોય, ત્યાં પણ ત્રણ સત્તા સ્થાનક તેમજ કહેવાં. એકવીશને બંધે એકજ ૨૮ નું સત્તાસ્થાનક હોય. એકવીશનો બંધ તો સારવાડને જ હોય, તે સારવા-

કિમ્બાજના થયા પડી દોષ તથા ૨૩, ૨૪, ૨૬ સમ્યક્ત્વીનેજ દોષ. તે આ પ્રમાણે-કાંઈક મનુષ્ય આઠ વર્ષ ૨૫૨ વર્તનો વેદક સમ્યક્ત્વી ૧૬૫૬નો પ્રારંભ દોષ તેને અનતાનુબંધી અને અધ્યાત્મનો દોષ કરે ત્યારે ૨૩ ની સત્તા દોષ. તે પડી મિત્ર દોષ ૪૫ ૨૨ ની સત્તા દોષ. ૨૨ ની સત્તાવાળા અ-અધ્યાત્મ આદર્શીય દોષ કરેનો મોટો તેને કાંઈક પામ વર્તનો દોષક પૂર્વજડાણ દોષ તે ૬૫ ૫૫ કરે તે ૬૫ કરીને આરે અંત માંદેલી દોષ ૫૫ નાનમાં 'અથ, ત્યાર ૨૨ ની સત્તા આરે અતિએ પામીએ. ૨૨ ની સત્તા તે દાષિકનેજ દોષ. એમ આઠને ઉદયે ૫૫ એજ પાથ સત્તાસ્થાનક કહેવાં નવનો ઉદય અવિરત વેદક સમ્યક્ત્વીનેજ દોષ તે આરે ૨૮, ૨૮, ૨૩, ૨૨ એ આરે સત્તાસ્થાનક પૂર્વેલીપદે કહેવાં.

તથા તેરને બંધ અને નવને બંધ પ્રાપ્તે પાથ પાથ સત્તા સ્થાનક દોષ-૨૮, ૨૪, ૨૩, ૨૨, ૨૧. ત્યાં તેરના બંધને ૫, ૬, ૭, ૮ એ આરે ઉદય સ્થાનક દોષ. તેરના બંધક તે દેશવિરાંત તિર્થે અને મનુષ્ય દોષ ત્યાં એ તિર્થે છે તેને આરે ઉદયસ્થાનકે ૨૮, ૨૮ એ બેજ સત્તા સ્થાનક દોષ; ત્યાં ૨૮ નું આપદમિક તથા વેદક સમ્યક્ત્વીને દોષ ત્યાં ઉપરામ સમ્યક્ત્વીને પ્રથમ સમ્યક્ત્વ ઉપજવાને કાળે અંતરકરેજ વર્તેતો દોષક દેશવિ-રાંત ૫૫ પદિવજે, મનુષ્ય દોષક સર્વવિરતિ ૫૫ પદિવજે તેને દોષ. અને ૨૪ નું તો અનતાનુબંધી વિસંધાનવે વેદક સમ્યક્ત્વીનેજ દોષ. કાંઈ ૨૩, ૨૨, ૨૧ તો તિર્થે અને ન દોષ, તે તો દાષિક સમ્યક્ત્વ પામતાંજ દોષ અને દાષિક સમ્યક્ત્વ તો તિર્થે નહું ન પામે, મનુષ્યજ પામે

૧ કાંઈક સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્ત કરવા આરે કાંઈક કરેલ ૨ ત્યાં આરે કાંઈક સમ્યક્ત્વ પ્રાપ્ત કરવાનું કાંઈ પૂર્વ કરે, મનુષ્ય કે તિર્થેમાં જગ તે અસંખ્યાત વર્તના આપુજ વાગામાંજ જલ.

मोहनायकर्मजः वंद्यैवममहप्रानभंगानां यन्त्र ॥

Case No.	Defendant	Charge	Verdict	Penalty	Remarks
1	John Doe	Robbery	Guilty	10 Years	
2	Jane Smith	Murder	Not Guilty		
3	Robert Brown	Assault	Guilty	5 Years	
4	Mary White	Theft	Guilty	2 Years	
5	James Black	Drunk Driving	Not Guilty		
6	Sarah Green	Sexual Assault	Guilty	15 Years	
7	Michael Lee	Arson	Guilty	20 Years	
8	Linda Hall	Child Neglect	Not Guilty		
9	David King	Drug Possession	Guilty	3 Years	
10	Elizabeth Taylor	Identity Theft	Guilty	4 Years	

વપત્તરસાઈ, બંધોદયસંતપયદિદાણાણિ;
 આણિ મોહણિજી, ઈત્તો નામં પરં પુરુષારૂપા
 નવ પત્તરસાઈ-દશ, મોહણિજી-મોહનીય કર્મને
 ૧૪ અને પંદર. વિષે.

દય સંત પયદિદા ઈત્તો પરં-બહીથી આગળ.
 ધુ-બંધ, ઉદય અને સત્તા નામં-નામ કર્મનાં.
 તિનાં સ્થાનો. પુરુષ-કદીશું.

આણિ-કદાં.

અર્થ—મોહનીય કર્મને વિષે બંધ, ઉદય અને સત્તા
 તિનાં સ્થાનો (અનુક્રમે) દશ, નવ અને પંદર કદાં.
 બીથી આગળ નામકર્મનાં કદીશું. ૨૫

વેવંચન—દશ, નવ અને પત્તર એ બંધ, ઉદય અને સત્તાનાં
 નક અનુક્રમે એરહે દશ બંધનાં સ્થાનક, નવ ઉદયનાં
 નક અને પત્તર સત્તાનાં સ્થાનક—તે પ્રયેકે તેના સાંગ
 બંધોદયસત્તાને સંવેષે પ્રકૃતિનાં સ્થાનક એ સુર્ય
 દનીય કર્મને વિષે કદાં. દવે કદાં ધરી આગળ નામ
 ના બંધોદય સત્તાના સંવેષે આગ કદેશું. ૨૫.

નામકર્મનાં બંધસ્થાન.

૧ ૨ ૩ ૪ ૫
 ૧૨ પણુવીસા, છન્વીસા અદ્વીસ ગુણુતીસા;

સેગતીસમેગ, બંધકાણાણિ નામરસ ॥ ૨૬ ॥

૧૨પણુવીસા-૧વીચત્તુ તીસેગતીસ-૩ીચ, એકવીચત્તુ
 વીસા-૭વીચત્તુ ૧૫વીચત્તુ. એગ-એકત્તુ.

૧૧ીચ-અઠ્ઠાવીચત્તુ. બંધકાણાણિ-બંધસ્થાનો.

૧૨તીસા-એગણુવીચત્તુ. નામરસ-નામ કર્મનાં.

ના થાય. અપ્રમત્ત અને અપૂર્વકરણગુણસ્થાનવાળા મનુષ્ય
 ૫૭ બાંધે પણ ત્યાં સ્થિર, શુભ, યશસ્વ બાંધે તે માટે ભાંગે ૨
 ૫૭ પછી તે આઠ માંહેણીજ છે તે માટે પૃથક્ ગણવે નહીં.
 ૨૮ માંહે જિનનામ ભેગચે ૨૬ નું બંધસ્થાનક દેવપ્રા-
 ય, તે અવિરત્તિ, દેશવિરત્તિ અને પ્રમત્ત મનુષ્યજ બાંધે,
 ૫૭ બાંધે ૮ પૂર્વલી પેરે બાળવા. અપ્રમત્ત અપૂર્વકરણી
 ૫૭ બાંધે ત્યાં ભાંગે ૨, તે તદંતભૂત બાળવો. તથા ૨૮
 માંહે આદ્યાન્કદ્વિઃ ભેગચેએ ત્યારે ૩૦ નું બંધસ્થાનક
 ૫૭ તે દેવમાનપ્રાપ્ત્ય અપ્રમત્ત અને અપૂર્વકરણવાળો મનુ-
 ષ્ય બાંધે, તે સ્થિર શુભ યશસ્વ બાંધે. અસ્થિર અશુભ
 યશ ન બાંધે તે માટે ત્યાં ભાંગે ૧ જ હોય, તથા એ
 માંહે વળી જિનનામ ભેગચેએ ત્યારે ૩૧ નું બંધસ્થાનક
 ૫૭ તે દેવપ્રાપ્ત્ય અપ્રમત્ત અને અપૂર્વકરણવાળો મનુષ્યજ
 બાંધે. ૬૬માં પણ સર્વ શુભ પ્રકૃતિનોજ બંધ છે તે માટે એકજ
 ભાંગે હોય. સર્વ મળીને દેવગતિપ્રાપ્ત્ય ચારે બંધસ્થાનકે
 ૬૬ને ૧૮ ભાંગ્યા થાય. હવે નરકગતિ પ્રાપ્ત્ય બાંધતાં
 ૬૬ ૨૮ નું બંધસ્થાનક હોય. નરકદ્વક ૨, પશ્ચદ્વિયગતિ
 ૫, વૈકિપદિક ૫, દુઃખસ્થાન ૬, પરાધાત ૭, ઉચ્છ્વાસ ૮,
 અશુભ વિદ્વાયગતિ ૬, ગ્રસ ૧૦, બાહર ૧૧, પર્થમે ૧૨,
 ત્યેક ૧૩, અસ્થિર ૧૪, અશુભ ૧૫, દુભેગ ૧૬, દુસ્વર
 ૧૭, અનારેય ૧૮, અવશ ૧૯, નવ નામકર્મની ધુવમંથી ૨૮,
 અઘાવીશનું બંધ સ્થાનક પશ્ચદ્વિય તિર્થે મનુષ્ય મિ-
 ત્તાલી બાંધે; ૬૬માં સર્વ અશુભજ બાંધે તે માટે ભાંગે એકજ
 ભાંગે હોય. હવે દેવગતિ પ્રાપ્ત્ય બંધગુચ્છેક પામ્યે અપૂર્વકરણ-
 સાતમે ભાંગે, અનિવૃત્તિબાહરે અને મુક્તિપર્યયે મનુષ્ય.
 એક યશઃકીર્તિ નામ કર્મજ બાંધે, ત્યાં પણ એક ભાંગે હોય ૨૬

લીલા ભાંગા દોષ. બેહદ્રિય યોગ્ય ૮, તેહદ્રિય યોગ્ય ૮, ચહદ્રિ-
દ્રિય યોગ્ય ૮, પંચદ્રિય તિર્યક પ્રાયોગ્ય ૮૬૦૮, મનુષ્ય પ્રાયોગ્ય
૮, દેવ પ્રાયોગ્ય એક, એવં સુવ મળી ત્રીશને બધે છેતાળી-
શરૂ ને એકતાળીશ ભાંગ્ય દોષ. એકત્રીશને બધેસ્થાન-

વંચ- સ્થા નક.૮	ભંગા: ૧૩૦.૪૦	આગામિગવત્રાયોગ્યા:	તેણાં વંચકા:
૧	૨૩	૪	અપર્વાર્મકેદ્રિયપ્રાયોગ્ય ૪ તિયન્મનુષ્યા: ૪
૨	૨૫	૨૫	૧૦૦ ૨૦, વૅ ૧, તે ૧, તિર્યક મનુષ્યા: ૨૫, ૩૦ ૧, પં ૧, નિ ૧, મ ૧ દેવા: ૮
૩	૨૬	૧૬	પર્યર્તિકેદ્રિય પ્રાયોગ્ય ૧૬ તિર્યક મનુષ્ય દેવા: ૧૬
૪	૨૮	૦	દેવ પ્રાયોગ્ય ૮, નાક પ્રાયોગ્ય ૧ પંચદ્રિય તિર્યક મનુ- ષ્યા: ૯
૫	૨૯	૦, ૨૪૮	૩૦૮, તે ૦૮, ૩૦ ૮, પં ૧, નિ ૨૪૦, મ ૨૪૮ નિ ૪૬૦૮, મ ૪૬૦૮, દે ૨૧૬, ના ૨૧૬ દે ૮.
૬	૩૦	૪૬૪૧	૩૦૮, તે ૦૮, ૩૦ ૮, પં ૧, નિ ૪૬૩૨, મ ૪૬૩૩ નિ ૪૬૦૮, મ ૮, દે ૧, દે ૪૬૧૬, ના ૪૬૧૬
૭	૩૧	૧	દેવ પ્રાયોગ્ય ૧ મનુષ્યા ૧૧ ૧
૮	૧	૧	અપ્રાયોગ્ય ૧ મનુષ્યા ૧૧ ૧

નામકર્મનાં બાર ઉપરધાનક ૪ ને માંહે અઠે-
 દિવસે ૩૧, ૩૨. ૩૫, ૩૬, ૩૭, એ પાંચ ઉપર ધાનક
 દોષ. ત્યાં નિશ્ચય ૧, કામ્ય ૨, અપ્રાપ્ત ૩, વિષય
 ૪, અર્થધર ૫, શુભ ૬. અશુભ ૭, વ્યવસ્થા ૮ અને
 નિર્મલ ૯, એ બાર પ્રકૃતિ નેમના ગુણકાદ્યાને ઉપર અ-
 વર્તીને સર્વને દોષ તે બારે પ્રિયારથી છે. અને તિર્થચરિત્ર
 ૧૪, રથાયર ૧૫, અર્કોદયચરિત્ર ૧૬, બારે ગુરુમ આદેથી
 એક ૧૭, પર્વમે અપર્વમે માંહેથી એક ૧૮, દુર્ભવ ૧૯,
 અનારોધ ૨૦ અને ૫૪ અપરા માંહેથી એક ૨૧, એ એક-
 વીશનું ઉપરધાનક બધને અપાંગરાહે વળતા એકોદયને
 દોષ. હજાં બાંધા ૫ ઉપર, તે અપ્રમાણ બારે ૫ર્વામા
 ૧, અપર્વામા ૨, ગુરુમ અપર્વામા ૩, પર્વામા ૪, એ બાર
 અપરા ગ્રહીત કહેવા અને એ બાર માંહેથી એક બારે
 ૫ર્વામા તે ૫૪ સંદિગ ૫૫ કહેવા ૫. એ પાંચ બાંધા
 અનુયા હજાં એ જ્ઞાનના પાતાને જાન્ય સર્વ ૫ર્વામા પૂરી
 કરતા તેને જાન્યપણે કરી જાણ્ય અમણીને જણાવરાહે ૫૫
 ૫ર્વામા કહીએ. હજાં જાણ્યપર્વામાનીજ વિવક્ષા અનુવી.
 ત્યાર પછી તે સારીરચને ૨૧ માંહે આદારિક ૧, કુલક ૨,
 ઉપમાન ૩, પ્રાપેક સાધારણમાંહેથી એક ૪, એ બારે
 એજથીએ અને તિર્થચની અનુગુપ્તર્ક કાઢીએ ત્યારે ૨૪ નો
 ઉપ દોષ. હજાં પૂર્વજા ૫ બાંધાને પ્રાપેક સાધારણ સાધને
 કુલક કરે ૧૦ થાય અને વાર્તાકાપને ચક્રિય કરતાં આદ-
 રિકને કામ ચક્રિય કહીએ, ત્યારે તેને ૨૪ નો ઉપ દોષ
 હજાં કેવળ બારે, ૫ર્વામા, પ્રાપેક, અપરા, એજ પ્રકૃતિ
 દેથી, ત્યારે બાંધા ૧ ઉપર; તે ઉપરમાંહે સાધારણ અને
 યાનો ઉપ ન દોષ તે બારે. તથા બારે વાયુકાપ ૫ર્વામા
 ૭ પદ્ધિય સારીર કરે તે સારીરચ હજાં નામગી અનુવેશ

ભાંગા હોય. બેઠંદ્રિયને ઉદય સ્થાનક ૬ હોય, તે આ પ્ર-
 આણે-૨૧, ૨૬, ૨૮, ૨૯, ૩૦, ૩૧, ત્યાં બાર મુવોદ્યી ૧૨,
 તિર્થચક્રિક ૧૪, બેઠંદ્રિય ગતિ ૧૫, ગ્રસ ૧૬, બાદર ૧૭,
 પર્યામ અપર્યામ માંહેલી એક ૧૮, દુર્ભાગ ૧૯, અનાદેય ૨૦,
 યશ અયશ માંહેલી એક ૨૧; એ ૨૧ નું ઉદય સ્થાનક
 ભવની અપાંતરાસ ગતિએ વર્તતા બેઠંદ્રિયને પામીએ. ઇહાં
 ભાંગા ૩ હોય. અપર્યામાને ઉદયે વર્તતાને અયશ સાથે ૧ ભાંગા,
 પર્યામાને ઉદયે વર્તતાને યશ અયશ સાથે બે ભાંગા એમ
 ૩ ભાંગા હોય. તે પછી તેજ શરીરસ્થને જોદારિકિક ૨,
 દુર્લક સંસ્થાન ૩, ઉપકું સંધયજ ૪, ઉપધાત ૫, ગ્રાએક ૬,
 એ ૭ ૨૬ માંહે ભેગવીએ અને તિર્થચાનુપૂર્વક કાઢીએ ત્યારે
 ૨૬ નો ઉદય હોય. ત્યાં પણ ભાંગા ૩ પૂરેલીપેરે હોય તે પછી
 શરીર પર્યામિએ પર્યામાને અપ્રશસ્ત વિદાયોગતિ ૧, પરા-
 ધાત ૨, એ બે ૨૬ માંહે ભેગવ્યે ૨૮ નો ઉદય હોય. ઇહાં
 યશ અયશે કરીને ૨ ભાંગા થાય. તે પછી યાસોઅજ્ઞવાસ
 પર્યામિએ પર્યામાને ૨૮ માંહે ઉજ્ઞવાસ ભેગવ્યે ૨૯ નો ઉદય
 હોય. ઇહાં પણ તેજ બે ભાંગા થાય અથવા શરીર
 પર્યામિએ પર્યામાને ઉજ્ઞવાસને અનુદયે અને ઉદ્યોતને ઉદયે
 ૨૯ નો ઉદય હોય, ઇહાં પણ તેજ બે ભાંગા થાય. એમ ૨૯
 ને ઉદયે ૪ ભાંગા થાય. તે પછી ઉજ્ઞવાસ સદિત ૨૯ માંહે
 મુસ્વર દુસ્વર માંહેલી એક ભેગવ્યે ૩૦ નો ઉદય થાય.
 ઇહાં મુસ્વર દુસ્વરે અને યશ અયશે ભાંગા ૪. અથવા પ્રા-
 જ્ઞપાન પર્યામિએ પર્યામાને સ્વરને અનુદયે અને ઉદ્યોત-
 ને ઉદયે ૩૦ નો ઉદય હોય; ઇહાં યશ અયશે ભાંગા ૨, એમ સર્વ
 મળી ૩૦ ને ઉદયે ભાંગા ૬ થાય. તે પછી ભાપાપર્યામિએ
 પર્યામાને ૩૦ માંહે ઉદ્યોતને ભેગવ્યે ૩૧ નો ઉદય હોય. ત્યાં યશ

... પાપ તેમજ બાંગા ૮ દોય તે પછી પ્રાજાપાને
 માને ઉચ્છવાસ જેગલ્લે ૨૮ નો ઉદય દોય ત્યાં પછી તેમજ
 િગા ધાય. અથવા સંવત્ત ઉત્તર વૈશ્વિક કર્ગાને શરીર
 મેંએ પર્યાપ્તને ઉચ્છવાસને અનુદયે અને ઉદ્યોગને ઉદયે
 ઉદય ધાય ત્યાં એક જ બાંગા દોય. સંવત્તને દુર્ભગ, અ-
 બને અવશનો ઉદય ન દોય. બને મળીને ૨૮ ને ઉદયે ૬
 દોય. બાપા પર્યાપ્તને પર્યાપ્તને ઉચ્છવાસ સહીત ૨૮
 સ્વર જેગલ્લે ૨૮ નો ઉદય ધાય, ત્યાં પછી બાંગા ૮ ધાય.
 સંવત્તને સ્વરને અનુદયે અને ઉદ્યોગને ઉદયે ૨૬ નો
 ય, ત્યાં બાંગા ૧ દોય. બે મળીને ૨૬ ને ઉદયે ૬
 ય. પર્યાપ્તને મુન્નર સહીત ૨૬ માંહે ઉદ્યોગ
 નો ઉદય દોય, ત્યાં એક બાંગા પૂર્વવત્ત દોય.
 યાએ વૈશ્વિક અનુદયને ૫ ઉદયસ્થાનકે થકને
 દોય. આદાનક શરીર કર્ગા સંવત્તને ૫ ઉદય
 ય. ૨૫, ૨૬, ૨૮, ૨૯, ૩૦; ત્યાં ૨૫ નો વૈશ્વિક
 બને હાડી તેજ જલ્લવી. વૈશ્વિકાકને દામે આ
 ઉત્તર. હાડાં ઉત્તર પ્રશસ્ત પ્રમૂર્તિ દોય. સંવત્તને
 દિવસને અવશનો ઉદય ન દોય તેમાટે બાંગા ૧,
 ૨ પર્યાપ્તને પગધાગ અને પ્રશસ્ત નિદાયે-
 ૩ નો ઉદય દોય. હાડાં પછી પૂર્વલીપરે ૧ બાંગા
 પાત પર્યાપ્તને ઉચ્છવાસ જેગલ્લે ૨૮ નો ઉદય,
 અથવા શરીર પર્યાપ્તને ઉચ્છવાસને અનુ-
 ને ઉદયે ૨૮ નો ઉદય દોય, હાડાં પછી ૧ બાંગા
 ૧૨ બાંગા તે પછી બાપા પર્યાપ્તને ઉચ્છવાસ
 મુન્નર જેગલ્લે ૨૬ નો ઉદય દોય, હાડાં

સામાન્ય મનુષ્યને ઉદયસ્થાનકે પણ પામીએ તે માટે પૃથક્
 ન ગણીએ. એ ૩૦ ને વિનનામ સહિત કરતાં ૩૧ નો ઉદય તી-
 થીકર સપોત્રી કેવળી આદારિક કાયરોએ વર્તતાને બાજુવે. ૪૬
 સમયગુરંતર સંસ્થાન, પ્રસાસ્ત વિદારોગતિ અને મુસ્વરનોજ
 ઉદય હોય, તે માટે ભાંગે ૧ ન હોય. એ ૩૧ માંહેથી
 વચનયોગ ૩૫ ૨૦ નો ઉદય તીથીકરને હોય, ભાંગે ૧.
 તેમાંથી ઉચ્છવાસ ૩૫ ૨૬ નો ઉદય તીથીકરને હોય તેનો
 ભાંગે ૧. અતીથીકર કેવળીને પૂર્વોક્ત ૩૦ માંહેથી વચન
 યોગ ૩૫ ૨૬ નો ઉદય, ૪૬ પાંચ સંસ્થાન અને બે વિદા-
 યોગતિએ ૧૨ ભાંગા થાય, પણ એ પૃથક્ ગણવા નહીં. તથા
 મનુષ્યગતિ, પંચાંદ્રિયગતિ, વસ ૩, બાદર ૪, પર્યાપ્ત ૫,
 મુભગ ૬, આદેય ૭, યશ.કીર્તિ ૮ અને તીથીકર નામ ૯, એ
 નવનો ઉદય તીથીકર અવેગી કેવળીને ચરમ સમયે વર્તતાં
 હોય, ભાંગે ૧. તેજ ૯ માંથી અતીથીકરને તીથીકર નામ વિના
 ૮ નો ઉદય હોય, ભાંગે ૧. ૪૬ કેવળીનાં ૧૦ ઉદયસ્થાનક
 માટે ભાંગા કર થાય. પણ ૨૦, ૨૧, ૨૨, ૨૩, ૨૪, ૨૫, ૨૬,
 ૨૭, ૨૮ એ આઠ સ્થાનકને પ્રાયેકે એકેક ભાંગે લેવો. ત્યાં
 ૨૦ ને ૮ ના અતીથીકરના ભાંગા અને એ ૬ ઉદય સ્થાન-
 કના તીથીકરના એકેક ભાંગા લેવા; એમ ૮ ભાંગા લેવા.
 એ ૫૪ ભાંગા તે સામાન્ય મનુષ્યના ભાંગામાં
 અંતર્ભૂત છે, તે માટે પૃથક્ ન ગણવા કરવા. સર્વ સંખ્યાએ સર્વ
 મનુષ્યના ઉદય ભાંગા ૨૬૫૨ થાય.

દેવતાને ઉદયસ્થાનક ૬ હોય, તે આ પ્રમાણે-૨૧,
 ૨૫, ૨૭, ૨૮, ૨૯, ૩૦. ત્યાં દેવદિક ૨, પંચાંદ્રિ-
 ગતિ ૩, વસ ૪, બાદર ૫, પર્યાપ્ત ૬, મુભગ ૭, આદેય
 માંહેલી એક ૭, આદેય અનાદેય માંહેલી એક
 ૮, યશ અયશ માંહેલી એક ૯ અને બાર મુને-૧૧

૧૭૮૫ ભાંગા-વિકલેદિયના ૧૨, પચેદિય તિર્થના ૧૧૫૨,
 વેદિય તિર્થના ૧૬, મનુષ્યના ૫૩૬, વેદિય મનુષ્યના ૬ અ-
 દારકના ૨, તીર્થકરને ૧, દેવતાના ૧૬, નારકીનો ૧, એવ
 ૧૭૮૫ ભાંગા દોષ. વ્યારથે અને સતરથે એ બે અને પચ્ચ-
 ાલીએ અધિક એટલે ૨૮ ને ૩૬ થે વ્યારથે ને બે ભાંગા અને
 ૬ ને ઉદયે સતરથેને પચ્ચાલી ભાંગા દોષ.

ત્રીશને ઉદયે એગણત્રીશથે ને સતર ભાંગા-વિકલેદિ-
 ય ૧૬, પચેદિય તિર્થના ૧૭૨૮, વેદિય તિર્થના
 મનુષ્યના ૧૧૫૨, વેદિય મનુષ્યનો ૧, આદારકનો ૧,
 કરનો ૧, દેવતાના ૮, એવ ૨૮૧૭ થાય. એકત્રીશને
 અવ્યારથે પાંચક ભાંગા-વિકલેદિયના ૧૨, પચેદિય તિર્થ-
 ૧૧૫૨, તીર્થકરને ૧, એવ ૧૧૬૫ ભાંગા થાય. નવને
 એક ભાંગે તીર્થકરને અને આઠને ઉદયે એક ભાંગે આ-
 દેવલીનો દોષ. વીશના ઉદય સ્થાનક થકો માંડીને આ-
 ય સ્થાનક અને વ્યારે ઉદય સ્થાનકે થકો સત્તોતરથે
 ૧૩૫ નામ કર્મના ઉદયના ભાંગા થાય. એ ઉદય-
 ભાંગા અને તેના સ્વમીનું કોણક આ સારું
 છે. ૨૮-૩૭

૧૨૨-આર.

સાદય સંત પયકિહાળુખિ-
રંધ ઉદય અને સત્તા પ્રક-
તિનાં સ્થાનો

ઓરેખુ-ઓરે-સામા-રે
આએત્રેખુ-નિગેરે.
જાલ્ય-જ્યાં.

જાલસંભવ-પદાવંભવ-જે
રતા સંભવે તેટલા.
વિગતે-વિગત કરવા.

અર્થા-નામકર્મનાં બધ, ઉદય અને સત્તા પ્રકૃતિનાં
નો અનુક્રમ આક, બાર અને બાર દેવ તે સામા-રે
વિગતે જ્યાં દેવતા સંભવે ત્યાં તેટલા વિકલ્પ
૩૨

વિવેચન-નામકર્મનાં બધસ્થાનક આક, ઉદય સ્થાનક
અને સત્તા સ્થાનક બાર છે. પ્રકૃતિનાં સ્થાનક તે
એટલે સામાન્યપણે અને આદેશ તે વિશ્વપણે, અનુક
તાના બાંધતાં એટલાં સત્તાસ્થાનક દેવ, એમ
સંવેધ તે આદેશ કહીએ, તે આદેશ-વિશ્વે કરીને
ટલાં સંભવે ત્યાં તેટલાં વિગતે કરેલાં. ૩૨

અધી બંધ, ઉદય અને સત્તાનો સંવેધ.
દયસંતા, તેવીસે પનવીસ છઠ્ઠીસે;
કૂવીસે, નવ સગિ ગુણુતીસ તીસમિ ॥૩૩॥

નવ અને પાંચ. આર સત્તાસ્થાન.
ઉદય અને સત્તા અઠ્ઠવીસે-અઠ્ઠવીસના બધ
સ્થાનક. સ્થાનકે.
પના બધસ્થાનકે. નવસગ-નવ ઉદય અને સાવ
વીસે-પચીસ સત્તાસ્થાન.
બધસ્થાનકે. ગુણુતીસતીસમિ-ઓરખુ-
ઉદય અને ત્રીસ અને ત્રીસ પ્રકૃતિના બંધે.

ક્રમ	નિર્ણય	કથા	તરંગાંક	સત્સંગિકાનામા પદ કર્મમંથ
૮	૧૨	૧૨	૭૭૭	૧૨, ૧૨, ૧૨

શુભ

૨૩	૪૨૨	૩૨	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૪	૨૪	૧૧	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૫	૨૫	૨૨	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૬	૨૬	૩૩	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૭	૨૭	૪૪	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૮	૨૮	૫૫	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૯	૨૯	૬૬	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૩૦	૩૦	૭૭	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૩૧	૩૧	૮૮	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮

૪૦

શુભ

૨૩	૪૨૨	૩૨	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૪	૨૪	૧૧	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૫	૨૫	૨૨	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૬	૨૬	૩૩	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૭	૨૭	૪૪	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૮	૨૮	૫૫	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૯	૨૯	૬૬	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૩૦	૩૦	૭૭	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૩૧	૩૧	૮૮	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮

૪૦

શુભ

૨૩	૪૨૨	૩૨	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૪	૨૪	૧૧	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૫	૨૫	૨૨	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૬	૨૬	૩૩	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૭	૨૭	૪૪	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૮	૨૮	૫૫	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૨૯	૨૯	૬૬	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૩૦	૩૦	૭૭	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮
૩૧	૩૧	૮૮	૫૨૨૧૮૮૮૮૮૮૮૮૮

[illegible]

५५ अथ धात्रेदिः, एषः शुभसमिधेयं धात्रेः
 ॥ ५६ ॥ एषः शुभसमिधेयं धात्रेः
 ॥ ५७ ॥ एषः शुभसमिधेयं धात्रेः
 ॥ ५८ ॥ एषः शुभसमिधेयं धात्रेः
 ॥ ५९ ॥ एषः शुभसमिधेयं धात्रेः
 ॥ ६० ॥ एषः शुभसमिधेयं धात्रेः

ગાદિઠાણેદિ—
 અને સત્તાકૃષ્ણ તથા
 તિથ્યાનોએ કરી.
 એમુ-અવધા.
 શુભ સદાપાળા,
 વિરે.

અગ્નિ-આગ.
 પદ્મિનિયવ્યા-પદ્મનિયમ પદાવ
 અર્થ-અર્થ.
 અઠાસંભવો-અઠાસો સંભવ
 અવધ-અવધ.

પ, ઉદ્ધ અને સત્યાગ્રહ વચ્ચે વિરોધતાં મંત્ર
દર સંઘર્ષમાં અને મુખ સંઘર્ષમાં
1. મુખર્ષમાં, ને વિરોધ કર્યાં કરવાને
વેરથી ભયંકર થવાયલા છે

જ્ઞાનાવરણીય અને અંતરાય કર્મના ભાંગ્ય હોય છે-તેર
 હવેએને વિષે જ્ઞાનાવરણીય અને અંતરાયકર્મના બંધ,
 હૈય અને સત્તા એ ત્રણે વિદ્યપનો ભાંગે એક હોય. પાંચનો
 બંધ, પાંચનો હૈય, પાંચની સત્તા હોય. અને એક તે સંસો
 પાંચેદિય પર્યામાને વિષે મૂકેમ સંપરાય શુભદાણા અને પ
 નો બંધ, પ નો હૈય, પ ની સત્તા એ ત્રિવિકલ્પ ભાંગે
 હોય. તેવાર પછી બંધને હરે ઉપશાન્તમાદ અને કોણમાદે
 પ નો હૈય, પ ની સત્તા, એ દ્વિવિકલ્પ ભાંગે બીજે હોય.
 તથા હરજ તે દ્રવ્યમન આશયીને સંસો જે સરોની કેવલી,
 અસોની બવસ્થ કેવલી તેને વિષે જ્ઞાનાવરણીય અને અંત-
 રાયનો અવિકલ્પ છે. મજથી હયા મારે બંધ, હૈય અને
 સત્તા એ (૩) ત્રણ માંહેલા કોઈ વિકલ્પ ન હોય કાં.

હવેસ્થાને દર્શનાવરણના ભાંગ્ય.

તેરે નવ ચઉ પાણુગં, નવ સ તેગમિ ભંગમિકારા;
 વેઅણિયાઉચગોએ, વિમજ્જ મોદં પરં વુચ્છં. ૫૩૭

તેરે-તેર હવેસ્થાનને વિષે.

નવ-નવ પ્રકૃતિનો બંધ.

ચઉપાણુગં-ચાર અથવા પાં-

ચનો હૈય.

નવસંતા-નવની સત્તા

એગમિ-એક હવેસ્થાનને વિષે

અર્પા-તેરે હવેસ્થાનને વિષે દર્શનાવરણ કર્મનો નવનો

બંધ, ચાર અથવા પાંચનો હૈય અને નવની સત્તા હોય,

ભંગમિકારા-અન્વાર ભાંગ્ય

વેઅણિયાઉચગોએ-વેદનીય,

આકુષ અને ચેત કર્મને વિષે

વિમજ્જ-વિકલ્પ કર્મ

મોદં-નેહનીય કર્મને

પરં વુચ્છં-જાનજ કહીમું.

દર્શના સંસ્તોપદ્યંદિયને વિષે સાત અને તેર અવસ્થાનને વિષે
ચતુ ભાંગ પ્રત્યેક અવસ્થાનને વિષે કહેવા ૩૮.

વિવેચન—હવે વેદનીયકર્મ ગ્રામકર્મના ભાગ્ય જાણવા-
ને અહીંયા ભાષ્યની આધાનો આવ કહે છે.—

સંસ્તો પદ્યંદિય પર્યામાને વિષે વેદનીયતા આઠ
ભાંગ દોષ. તે આ પ્રમાણે—અસાતાનો બધ, અસા-
તાનો ઉદય, બેની સત્તા ૧; અસાતાનો મધ, સાતાનો ઉદય,
બેની સત્તા ૨; એ બે ભાંગ મિધ્યાત્વથી માંડીને પ્રમત

ધુણી. જો લગે હોય, તે પછી અસાતાનો બધ નથી તે માટે એ
બે ન દોષ. સાતાનો બધ, અસાતાનો ઉદય, બેની સત્તા ૩;
સાતાનો બધ, સાતાનો ઉદય, બેની સત્તા ૪; એ બે ભાંગ

મિધ્યાત્વથી માંડીને ચરોગી કેવલી લગે પામીએ. તેવારે
પછી બધ ૫; એ અસાતાનો ઉદય, બેની મત્તા ૫; માતાનો
ઉદય, બેની સત્તા ૬; એ બે ભાંગ અયોગી કેવલને દ્વિય-

રમ સમય લગે દોષ. ચરમ સમયે તે અસાતાનો ઉદય,
અસાતાની સત્તા ૭; અને સાતાનો ઉદય, સાતાની સત્તા ૮;
એ બે ભાંગ દોષ, ૬૬૦ કેવલીને દ્વ્યમન દોષ માટે સંસ્તો

કદા. તથા ૬૭૨ તે સંસ્તો વર્ણને રૂપ ૧૩ અપનેદને
વિષે પ્રત્યેકે મુરદા ચાર ચાર વેદનીયકર્મના ભાંગ્ય દોષ.
તથા સંસ્તો પદ્યંદિય પર્યામાને વિષે ગ્રામકર્મના ૬ ભાંગ્ય દોષ;

તે આ પ્રમાણે—નીચનો બધ, નીચનો ઉદય, નીચની સત્તા
૧; નીચનો બધ, નીચનો ઉદય, બેની સત્તા ૨; નીચનો
બધ, ઉચ્ચનો ઉદય, બેની સત્તા ૩. ઉચ્ચનો બધ, નીચનો

ઉદય, બેની સત્તા ૪; ઉચ્ચનો બધ, ઉચ્ચનો ઉદય, બેની
સત્તા ૫; બધ ૫૭૨ ઉચ્ચનો ઉદય, બની સત્તા ૬; ઉચ્ચનો
ઉદય, ઉચ્ચની સત્તા ૭; એની બાવના પંડીપરે આપવી.
તથા સંસ્તો પદ્યંદિય પર્યામા તાળીને રૂપ ૧૩ નેદને નિ-

નારદીના ૫, તિર્યચના ૯, મનુષ્યના ૯, દેવતાના ૫,
 વં ૨૮ એ પૂર્વે દેવો છે તેજ જાણવા તથા અપર્યાપ્ત
 પાંચદ્રિષમાંહે ૧૦ ભાંગ્ય હોય. અપર્યાપ્ત તે હદો
 જે અપર્યાપ્ત જાણવા. તે તે મનુષ્ય તિર્યચજ હોય,
 તે તે અપર્યાપ્ત. પણ મનુષ્ય તિર્યચનું જ આયુ બાંધે
 આટે પાંચ ભાંગ્યા મનુષ્યમાંહે; પાંચ ભાંગ્યા તિર્યચમાંહે
 ૧૦ હોય. તે આ પ્રમાણે-બધકાળથી પૂર્વે તિર્યગાયુનો
 ૧૫, તિર્યગાયુની સત્તા ૧; બધકાળે તિર્યગાયુનો બધ,
 તિર્યગાયુનો દેવ, તિર્યક્ તિર્યગાયુની સત્તા ૨; મનુષ્યાયુનો
 ૧૫, તિર્યગાયુનો દેવ, તિર્યન્ મનુષ્યની સત્તા ૩; બધ-
 કાળ પછી તિર્યગાયુનો દેવ, તિર્યક્ તિર્યક્ની સત્તા ૪,
 તિર્યગાયુનો દેવ, તિર્યન્ મનુષ્યની સત્તા ૫; એ પાંચ
 તિર્યચના તેમ પાંચ ભાંગ્યા મનુષ્યના એવં ૧૦ ભાંગ્યા હોય.
 આ પર્યાપ્ત અસંતો પચ્ચદ્રિષ માંહે ૬ ભાંગ્યા હોય. તે
 પચ્ચદ્રિષ અસંતો પચ્ચદ્રિષ તે તિર્યચજ હોય અનેરો
 બીજો) દેવ ન હોય. અને તેવો ૪ ગતિનું આયુ બાંધે
 આટે તિર્યચને રિષે આયુષ્ ૬ ભાંગ્યા પૂર્વે દેવો છે તે
 ૪ હદો પણ જાણવા. તથા એ ૧૧ જીવ સ્થાનકે
 જે પ્રત્યેકે પાંચ પાંચ ભાંગ્યા હોય. તે ૧૧ જીવ સ્થાનકે
 તેવં હોય અને તે રેવનારદીનું આયુ ન બાંધે, તે આટે
 મધકાળથી પૂર્વે ૧ ભાંગ્યા, બધકાળે ૨ ભાંગ્યા, બધકાળ
 પછી બે ભાંગ્યા, એવં ૫ ભાંગ્યા હોય. હદો અસંતો
 પચ્ચદ્રિષ અપર્યાપ્ત સંતુલિત મનુષ્ય પણ હોય ત્યારે ૫
 તિર્યચના, ૫ મનુષ્યના એવં ૧૦ ભાંગ્યા હપલે પણ તે
 હદો સુચકારે દેવો જ નહીં; તે કાળ જાણે શા હેતુએ
 વિવક્ષ્યા નાહ એ વિચારવું. ૬૯

જવસ્થાને મોહનીયકર્મના સાંખ્ય.

મુ પંચમુ એગે, એગ દુગં દસ ય મોહબધગએ;
અઉનવઉદયગએ, તિગ તિગ પન્નરસસંતંમિ. ૪૦

મુ-આઠ જવસ્થાનને વિષે.	નાં બંધતત્તથાનો.
મુ-પાંચ જવસ્થાનને વિષે.	તિગઅઉનવ-ત્રણ, ચાર અને નવ
એ-એક જવસ્થાનને વિષે.	ઉદયગએ-ઉદયગત થાનો.
દુગંદસય-એક, બે અને	તિગતિગપન્નરસ-ત્રણ, ત્રણ
દસ	અને પંદર
બધગએ-મોહનીયકર્મ.	સંતંમિ-સત્તાનેવિષે થાનો.

અર્થ:—આઠ, પાંચ અને એક જવસ્થાનને વિષે અનુ-
મે એક, બે અને દસ મોહનીય કર્મનાં બંધગતસ્થાનો.
૫; ત્રણ, ચાર અને નવ ઉદયગતસ્થાનો અને ત્રણ ત્રણ
અને પંદર સત્તાને વિષે થાનો અનુચ. ૪૦.

વિવેચન—દશે ૧૪ જવ સ્થાનને વિષે મોહનીય
કર્મનાં બધ, ઉદય, સત્તાનાં સ્થાનક કહે છે—

મુદ્ધમ એકેદ્રિય અપર્યાપ્ત ૧, પર્યાપ્ત ૨, બાહર
એકેદ્રિય અપર્યાપ્ત ૩, બેકેદ્રિય અપર્યાપ્ત ૪, તેકેદ્રિય અપર્યાપ્ત
૫, અઉરિદ્રિય અપર્યાપ્ત ૬, અસંત્રીપંચીં અપર્યાપ્ત ૭, સંત્રી
પંચીં અપર્યાપ્ત ૮, એ આઠને વિષે તથા બાહર એકેદ્રિય
પર્યાપ્ત ૧, બેકેદ્રિય પર્યાપ્ત ૨, તેકેદ્રિય પર્યાપ્ત ૩, અઉરિદ્રિય
પર્યાપ્ત ૪, અસંત્રી પંચીં પર્યાપ્ત ૫, એ પાંચને વિષે
તથા એક સંત્રી પંચીં પર્યાપ્તને વિષે અનુક્રમે કહે છે—
આઠને વિષે એક રર ત્રી બંધસ્થાનક અને ત્રણ ઉદય સ્થાનક—
૧, ૬, ૧૦ હોય. એને અનંતાનુબંધીનો ઉદય અવંશર હોય

સત્તેવ-સાતે.		પર્વાત
અપવ્યવસ્થા-અપર્વાત.		તિત્તિ-૩-૨૫
સામી-સામી.		તદ્-તેમજ
સુદુમ્-સુદમ એકેદિવ પર્વાત		અસત્તી-અસત્તિપચેદિવ
બાયર-બાયર એકેદિવ પર્વાત		પર્વાત.
વિચ્છિન્નિચ્છિન્ન-વિકલેદિવ		સુન્ની-સત્તિપચેદિવ પર્વાત

અર્થ:-પાંચ, બે, પાંચ; પાંચ, ચાર, પાંચ; પાંચ, પાંચ, પાંચ; પાંચ, ૪, પાંચ; ૪, ૪, પાંચ; અને આઠ, આઠ, ૧૨ એમ બધે, ૬૬ અને સત્તા સ્થાને હોય. તેના સ્વામી અનુક્રમે સાતે અપર્વાત, સુદમ એકેદિવ પર્વાત, બાયર એકેદિવ પર્વાત, ત્રણ વિકલેદિવ પર્વાત, અસત્તી પચેદિવ પર્વાત તેમજ સત્તિ પચેદિવ પર્વાત બહુવા ૪૧-૪૨.

વિવેચન—૬૬ ૧૮ સ્વસ્થાનકને વિષે નામકર્મનાં બધે, ૬૬ અને સત્તાસ્થાનક ૬૬ છે. સાતે અપર્વાતને પાંચ પાંચ બધેસ્થાનક હોય, ૨૩, ૨૫, ૨૬, ૨૭, ૩૦; એ તિર્થમનુષ્ય પ્રાયોચ્છ બધે. એકેક અપર્વાતને વિષે ૧૩૬૧૩ બધે બાંધા ઉપજે. ૬૬સ્થાનક બે હોય, તેમાં અપર્વાત સુદમ બાયર એકેદિવને ૨૧ અને ૨૪ ના એક અને બે મળી બાંધા ૩ અને ચૈત્ર ૫ અપર્વાતને ૨૨ અને ૨૬ ના બાંધા ૨ પ્રત્યેકે પ્રત્યેકે હોય. તથા સાતે અપર્વાતને સત્તાસ્થાનક પાંચ હોય તે આ પ્રમાણે-૬૬, ૮૮, ૮૬, ૮૦, ૮૮. એનું સ્વરૂપ અને બાંધા ઉપજારવાનું પૂર્વલીપરે બહુવું. તથા સુદમ પર્વાતને પાંચ બધેસ્થાનક હોય, તે આ પ્રમાણે-૨૩, ૨૫, ૨૬, ૨૭, ૩૦; એ પાંચ તિર્થ મનુષ્ય પ્રાયોચ્છ બહુવાં સુદમ પર્વાત એકેદિવ ત્યાંજ ઉપજે તે આઠે બાંધા ૧૩૬૧૩ હોય અને

• જો અસત્તી અને સત્તિપચેદિવ અપર્વાતને વિષે મનુષ્ય અને તિર્થ એ બે હોયથી તેના પ્રત્યેકે ચાર ચાર બાંધા હોય.

૪ ભાંગા, એવં ૧૧ ભાંગા. આતપ સદિત ૨૭ નેકકયે પૂર્વલી
પેરે બે ભાંગા, ઉદ્યોતપુક ૨૭ ને ઉદ્યે પૂર્વલીપેરે ૪ ભાંગા,
એવં ૬ ભાંગા. એમ સર્વે મળીને બાર પર્વામાના ૨૯
ભાંગા હોય. ત્યાં પૂર્વોક્ત ૮ ભાંગે પાંચ સત્તાર્થાનક હોય
અને બે ભાંગે ચાર સત્તાર્થાનક હોય.

તથા ત્રણ વિકલેદ્રિય પર્વામાને પાંચ બંધસ્થાનક હોય.
તે આ પ્રમાણે-૨૩, ૨૫, ૨૬, ૨૭, ૩૦, તિર્થેય મનુષ્ય પ્રા-
પ્ત્યોગ્ય હોય, ભાંગા ૧૩૬૨૬. ૭ ઉદ્યે સ્થાનક હોય, તે આ
પ્રમાણે-૨૧, ૨૬, ૨૮, ૨૯, ૩૦, ૩૧ ના ૨, ૨, ૨, ૪, ૬, ૪ એ ભાંગા ૨૦.
પાંચ સત્તાર્થાનક હોય, તે આ પ્રમાણે-૬૨, ૮૮, ૮૬, ૮૦, ૭૮.
ઈહાં ૨૧ ને ઉદ્યે બે ભાંગા અને ૨૬ ને ઉદ્યે બે ભાંગા
એ ચાર ભાંગે પાંચ સત્તાર્થાનક હોય, જે માટે તેક વાયુ -
મંદિથી આપ્યા વિકલેદ્રિય પર્વામાને પણ કરજી અપર્મામ-
પણે કિપકાલ લગે ૭૮ નું સત્તાર્થાનક પામીયે. તે પછી ચાર
જ સત્તાર્થાનક હોય અને એ ૧૬ ભાંગે ચાર સત્તાર્થાનક
હોય. બેદ્રિય, તેદ્રિય અને ચરિદ્રિય એકેક પર્વામાને
તથા અસંજી પંચદ્રિય પર્વામાને ૭ બંધસ્થાનક ૨૩, ૨૫, ૨૬,
૨૮, ૨૯, ૩૦; અસંજી પંચદ્રિય પર્વામા નરકકેવ પ્રાપ્ત્યોગ્ય
પણ બાંધે તે માટે તેને ૨૮ નું બંધસ્થાનક પણ હોય;
ભાંગા ૧૩૬૨૬. ૭ ઉદ્યે સ્થાનક-૨૧, ૨૬, ૨૮, ૨૯, ૩૦,
૩૧; ભાંગા ૧૬૦૬. પાંચ સત્તાર્થાનક-૬૨, ૮૮, ૮૬, ૮૦,
૭૮. ઈહાં ૨૧ ના ઉદ્યના આ ૭ ભાંગા અને ૨૬ના ઉદ્યના
૨૮ ભાંગા એમ ૨૬૬ ને વિષે પાંચ સત્તાર્થાનક હોય,
એ ૪૬૦૮ ભાંગે ૭૮ નું વજન ચાર સત્તાર્થાનક હોય.
ઈહાં પૂર્વલી પેરે યુક્તિ બજવી.

તથા સંજી પંચદ્રિય પર્વામાને આઠે બંધસ્થાનક

૧ વેદિય, બળિધના અભાવે વેદિયનો બારસ ન કરે માટે તે
સંજીવિ ઉદ્ય ભાંગા ન હોય.

૧૪ હવસ્થાનેષુ નામકર્મણુઃ પ્રકૃતીનાં બંધાદય સત્તા-
સ્થાનાનિ ભંગસંખ્યા ચ તદ્યંતકમ્ ॥

૧૪ હવસ્થાનેષુ	નામ કર્મણો નવસ્થાન. ૮.	બંધ સંખ્યા ૧૩૫૪૫.
૧ એકદિવ મુન્ડપા.	૫ ૨૩૨૫૨૬૨૬૩૦	૧૩૫૧૭
૨ એકદિવ મુ. ૫૦	૫ ૨૩૨૫૨૬૨૬૩૦	૧૩૫૧૭
૩ એકદિવ બા. ૬૫.	૫ ૨૩૨૫૨૬૨૬૩૦	૧૩૫૧૭
૪ એકદિવ બા. ૫૦	૫ ૨૩૨૫૨૬૨૬૩૦	૧૩૫૧૭
૫ બેદદિવ ૫૫૫૧	૫ ૨૩૨૫૨૬૨૬૩૦	૧૩૫૧૭
૬ બેદદિવ ૫૫૫૫	૫ ૨૩૨૫૨૬૨૬૩૦	૧૩૫૧૭
૭ દેદદિવ ૫૫૫૦	૫ ૨૩૨૫૨૬૨૬૩૦	૧૩૫૧૭
૮ દેદદિવ ૫૫૫૫	૫ ૨૩૨૫૨૬૨૬૩૦	૧૩૫૧૭
૯ ચક્રિદિવ ૫૫૫.	૫ ૨૩૨૫૨૬૨૬૩૦	૧૩૫૧૭
૧૦ ચક્રિદિવ ૫૫૫૧	૫ ૨૩૨૫૨૬૨૬૩૦	૧૩૫૧૭
૧૧ બસંઘા પંચે ૬૫	૫ ૨૩૨૫૨૬૨૬૩૦	૧૩૫૧૭
૧૨ ડકંઘીપં. ૫૫૧	૬ ૨૩૨૫૨૬૨૬૩૦	૧૩૫૨૬
૧૩ સંઘીપંચે ૬૫૦	૫ ૨૩૨૫૨૬૨૬૩૦	૧૩૫૧૭
૧૪ સંઘીપંચે ૬૫૫૫	૮ ૨૩૨૫૨૬૨૬૩૦	૧૩૫૪૫
	૩૪	૧૫૪૮૭૫

ગુણસ્થાને જ્ઞાનાવરણ, અંતરાય અને દર્શના-
વરણના ભાંગા.

નાળુંતરાય તિવિહમવિ, દસમુ દો હુતિદોસુ ઠાણેમું;
મિચ્છાસાણે બીએ, નવ ચઉપણુ નવ ય સંતંસા ॥૪૬॥

નાળુંતરાય-જ્ઞાનાવરણ અને (સીવ મોહ)
અંતરાય કર્મ. ઠાણેમું-ગુણ સ્થાનકને વિષે.
તિવિહમવિ-ત્રણે પ્રકારે (બધ, મિચ્છાસાણે-મિથ્યાત્વ અને
ઉદય અને સત્તાની અપેક્ષાએ) સાસ્વાદને.
દસમુ-દશ (ગુણ સ્થાનક) બીએ-બીજા (દર્શનાવરણ)ના
ને વિષે નવ-નવનો બધ
દો-એ (ઉદય અને સત્તા) ચઉ પણુ-ચાર અથવા પાં-
હુતિ-હોય છે. ચનો ઉદય.
દોમુ-એ (ઉપચાંત મોહ, નવ સંતંસા-નવ સત્તાપ્રકૃતિ.

અર્થ-જ્ઞાનાવરણ અને અંતરાય કર્મ ત્રણે પ્રકારે (બધ,
ઉદય અને સત્તાની અપેક્ષાએ) દશ ગુણસ્થાનકને વિષે
હોય. એ (૧૧-૧૨) ગુણસ્થાનકને વિષે ઉદય અને સત્તા
એ હોય. મિથ્યાત્વ અને સાસ્વાદન ગુણસ્થાને દર્શનાવરણને
નવનો બધ, પાંચ અથવા ચારનો ઉદય અને નવની
સત્તા હોય. ૪૩

વિવેચન-હવે આઠ કર્મનાં બધાંઉદય સત્તાસ્થાનક
અને તેના ભાંગા તે ૧૪ ગુણકાળા આશયીને કહે છે.-
જ્ઞાનાવરણીય અને અંતરાયકર્મની પાંચ પ્રકૃતિ બધે,
ઉદયે અને સત્તાએ મિથ્યાત્વધરી માંડીને દશમા
સંપરાય ગુણકાળા કહે હોય, એટલે પાંચનો બધ,

કરણાદિ) ત્રણ ગુણસ્થાનને વિષે ચારનો બંધ, ચાર અથવા પાંચનો હૃદય અને નવની સત્તા હોય. એ (કાપક આ-મયો ૯-૧૦) ગુણસ્થાને ચારનો બંધ તથા હૃદય અને ધની સત્તા હોય. ૪૬.

વિવેચન—તે પછી ત્રિમ ગુણગણથી માંડીને અપ્રમત્ત ગુણગણા હશે અને નિર્વૃત્ત તે અપૂર્વકરણ તેના પહેલા સં-ખ્યાતમા ભાગ હશે ધીજ્ઞદ્વિત્રિકનો બંધ રહ્યો તે માટે છનો બંધ, ચારનો હૃદય, નવની સત્તા, અને છનો બંધ, પાંચનો હૃદય, નવની સત્તા; એ બે ભાંગા હોય. તે પછી અપૂર્વકરણ, અનિવૃત્તિ અને સૂક્ષ્મ સંપરાય એ ત્રણ ગુણગણે બે નિદ્રા પૂજ બંધધડી રહી તે માટે ચારનો બંધ, ચારનો હૃદય, નવની સત્તા ૧; ચારનો બંધ, પાંચનો હૃદય, નવની સત્તા ૨; એ ભાંગા હોય. ‘અમ’ શબ્દ સત્તા બાજુથી. એ બે ભાંગા ઉપરામમેષ્ટિ આધથી બાજુવા. તથા કાપકમેષ્ટિ આમથીને અનિવૃત્તિ આદરનો સંખ્યાતનો ભાગ ધાકતે અને સૂક્ષ્મ-સંપરાયે એમ બે ગુણગણે ધીજ્ઞદ્વિત્રિકની સત્તા રહી અને કાપકને અતિ વિશુદ્ધ માટે નિદ્રા એકેનો હૃદય ન હોય, ત્યારે ચારનો બંધ, ચારનો હૃદય, ધની સત્તા ૧; એ એકજ ભાંગા હોય. યુગલ તે બંધોદયે ચક્ર શબ્દની અવુવૃત્તિ બાજુથી. ૪૬.

ઉવસંતે ચક્રેપણ નવં, ખીણે ચક્રેદૃશ્ય છત્રચચક્રે સંતા;
વેઅણિઆઉઅગોએ, વિમળમ મોહં પરં વુચ્છાં ॥૪૫॥

પદ્મિ-ચાર ભાંગા.

કરમુ-૭ ગુણ દાણે.

દુનિ-મે ભાંગા (ત્રીજે ધ્યાયે)

કરમુ-અપ્રમત્તાદિ સાત ગુ-

ણદાણે.

એને-એક (અયોગીકેરણી)

ગુણદાણે.

પદ્મિ-ચાર ભાંગા.

ગુણિનુ-ગુણદાણે

વેચણિયભાંગા-વેદનીય ૬

ર્મના ભાંગા.

ગોલ્લે-ગોત્ર કર્મને વિષે.

પણુ-પાંચ ભાંગા.

પદ્મિ-ચાર ભાંગા.

દો-મં ભાંગા.

નિમ્નુ-મિથાદિ ત્રણ ગુણદાણે

એને-એક ભાંગા.

અર્ધનુ-પ્રમત્તાદિ આઠ ગુ-

ણદાણે.

દુનિ-મે ભાંગા.

દુક્રિનિ-એક (અયોગી)

ગુણદાણે.

અર્થ:-વેદનીય કર્મના ૭ ગુણરૂપાને ચાર ભાંગા, અપ્રમત્તાદિ સાત ગુણરૂપાને બે ભાંગા અને એક ગુણરૂપાને ચાર ભાંગા હોય. યાત્રકર્મના મિથ્યાત્વે પાંચ, સાર્વાદને ચાર, મિથ્યાદિ ત્રણ ગુણરૂપાને બે, પ્રમત્તાદિ આઠ ગુણરૂપાને એક અને એક (અયોગી) ગુણરૂપાને બે ભાંગા હોય. ૪૬

વિવેચન-વેદનીય કર્મ અને યાત્રકર્મના ભાંગા શણકવાને અહીં બાપ્તની માધાનો બાવ કહે છે.-મિથ્યાત્વથી માંડીને પ્રમત્ત લગે એટલે ૭ ગુણદાણે વેદનીયના આઠ ભાંગા છે, તે માંહેલા ધારણા ચાર ભાંગા હોય. અપ્રમત્તથી સંયોગી લગે સાત ગુણદાણાને વિષે ત્રીજે, ધ્યાય એ બે ભાંગા હોય; એ સાતાજ બાંધે. એક અયોગી કેરણીને વિષે ચાર ભાંગા હોય; ત્યાં પાંચમી હંદા દિવરમ સમય લગે અને ૬, ૮ ચરમ સમયે હોય. એ પ્રમાણે વેદનીયના ભાંગા ૧૪ ગુણદાણે જાણવા, તથા યાત્રકર્મના ૭ ભાંગા છે, તે માંહે મિથ્યાત્વ ગુણદાણે કુરિલા પાંચ ભાંગા હોય. સાર્વાદને પહેલે પછીને એક ૮ ભાંગા હોય. પહેલે ભાંગા તે તેક

અર્થ:—નિષ્કાલિત ગુણસ્થાનેને વિષે આયુષ્ય ક્રમે-
ના અગ્રાચાર, ૬૦વીસ, સેત્ર, વીસ, બાર, જો (પ્રમત,
અપ્રમત)ને વિષે ૭, ચાર ગુણસ્થાને જે અને ત્રણ ગુણ-
સ્થાને એક ભાગે દોષ. ૪૭

૧૪ ગુણસ્થાનેષુ પટકર્મણાં ભંગા:

૧૪	ગુણસ્થાનેષુ.	જ્ઞાતા	દશાં	વેદાં	આયુ	ગાય	અંત
		૨	૧૧	૮	૨૮	૭	૨
૧	નિષ્કાલિત	૧	૨૨	૨૪	૨૮	૨૧	૧
૨	માસ્ત્રાદને	૧	૨૨	૨૪	૨૬	૪	૧
૩	નિધિ	૧	૩૪	૨૪	૧૬	૧૧, ૨	૧
૪	અચિરને	૧	૨	૨૪	૨૦	૨	૧
૫	દેગચિરને	૧	૨	૨૪	૧૨	૨	૧
૬	પ્રમત મં.	૧	૨	૨૪	૬	૧, ૧	૧
૭	અપ્રમત	૧	૨	૨૪, ૨	૬	૧, ૧	૧
૮	અપૂર્વકર	૧	૪	૨	૨	૧	૧
૯	અનિવૃત્તિ	૧	૩	૨	૨	૧	૧
૧૦	મુશ્મમંપ્રગણે	૧	૩	૨	૨	૧	૧
૧૧	ઉપશાન્ત	૨૧	૮૧, ૨	૨	૨	૮૧	૧૧
૧૨	ધીપ્રમાદ	૨૧	૧૦૧૧	૨	૧	૮૧	૧૧
૧૩	મયંગાંકવર્ત્યા	૦	૦	૧	૧	૮૧	૦
૧૪	અયંગાંકવર્ત્યા	૦	૦	૨૪	૧	૮૨	૦

એ વારે મુજાણે બે બે બાંગા ઉપરામમેણિ આશયોને
 વ. તે કેમ ? મનુષ્યાયુનો ઉદય અને મનુષ્યની સત્તા એ
 બે આયુર્ભેદ હાજ થઈ પૂર્વ દોષ અને મનુષ્યાયુનો
 વ અને મનુષ્ય દેવાયુની સત્તા એ બાંચે આયુર્ભેદ પડી
 વ. એ ૪ મુજાણાવાળા આયુ તો બાંચે નહીં અને પૂર્વ
 ૪ દેવાનું આયુ બાંચુ દોષ તે જ ઉપરામ મેણિ કરે
 ૪ એવ ૩ આયુ બાંચાં દોષ તે ઉપરામ મેણિ ન કરે.
 તે પૂર્વ બદાયુ દોષ તે દાપકમેણિ તો પરિવરે જ નહીં
 મારે દાપકમેણિવાળાને તો મનુષ્યાયુનો ઉદય, મનુષ્ય-
 ની સત્તા ૧, એ એકજ બાંચે આયુર્ભેદનો દોષ. તથા
 ભૂમિદ ૧, સયોગી ૨, અયોગી ૩, એ ૩ મુજાણે એકેકે
 બે દોષ, -મનુષ્યાયુનો ઉદય, મનુષ્યાયુની સત્તા ૧. એ
 સ્વાતંત્રિક ૧૪ મુજાણે આયુર્ભેદના બધાદષ સત્તા મં-
 ૧ બાંગા બજરા, તે સર્વ મગી (૧૧૫) એકેકે
 દીરા થાય. ૪૮.

ગુણરથાને મોહનીયકર્મનાં બધરથાન.

મુજાણેમુ અહમુ, ઇક્કિલું મોહમયજાનું કું
 વ અનિઅદિદાણે, બંધોવરનો પરં ૧૨૫ ૨૨૫
 મુજાણેમુ-ગુણરથાનનેવિવે અનિઅદિદાણે ૨૨૫ ૨૨૫

સત્તાદ્વિત્રી-સાત પ્રકૃતિથી	વિરજોખઓવસમિએ-શાયે
માંડીને દશ પર્વતનાં	પથમિક વિરતે-પ્રમત,
મિરજો-મિથ્યાત્વે	અપ્રમત.
સાસાપણુમીસજો-સારવાદન	ચકિરાઈસત-ચારથી સાત
અને મીએ	પર્વતનાં.
નવુકડોઆ-સાતથી માંડીને	છ-ચારથી છ પર્વતનાં.
નવ પર્વતનાં.	પુલ્કમિ-અર્પુ કરણે.
છાઈનવતિ-છથી માંડીને નવ	અનિયદિમાપરે-અનિવૃત્તિ
પર્વતનાં	બાદર ગુણકાણે-
અવિરજો-અવિરત સમ્યગ્	પુણુ-વળી.
દ્વિજો.	ઈક્રો-એક.
દેસે-દેશ વિરતે.	વ-અથવા.
પંચાઈઅર્જુવ-પાંચથી આઠનાં.	દુવે-બે.
	ઉદય-સા-ઉદયસ્થાનો.

અર્થ:—મિથ્યાત્વે સાત પ્રકૃતિથી માંડીને ઉત્કૃષ્ટ દશ પર્વત, સારવાદન અને મિએ સાતથી નવ પર્વતના, અવિરત સમ્યગ્ દ્વિજે છથી નવ પર્વતના, દશવિરતે પાંચથી આઠ પર્વતના, પ્રમતે તથા અપ્રમતે ચારથી સાત પર્વતના, અર્પુકરણે ચારથી છ પર્વતના અને અનિવૃત્તિ બાદર ગુણકાણે વળી એક અથવા બે ઉદયસ્થાનો મોહનીયનાં હોય. ૪૮-૫૭.

વિવેચન—દુવે ૧૪ ગુણકાણે મોહનીય કર્મનાં ઉદય સ્થાનક કહે છે:—

મિથ્યાત્વ ગુણકાણે સાતથી માંડીને દશ ભગ્ન-૩, ૮, ૯, ૧૦, એ ચાર ઉદય સ્થાનક હોય. ત્યાં બાંધા પૂરે કલ્પ

એગં સુદુમસરાગો, વેએઈ અવેઅગા ભવે સેસા;
ભંગાણું ચ પમાણું, પુવ્વુદિદેણુ નાયવ્વં ॥ ૫૧ ॥

એગં-એકને.	સેસા-ભાડીના(૧૧-૧૨-૧૩-૧૪).
સુદુમસરાગો-સદમ સંપ.	ભંગાણું-ભાંગાણું.
ચપચાળો.	પમાણું-પ્રમાણ.
વેએઈ-વેડે.	પુવ્વુદિદેણુ-પૂર્વે કદા મૂળજ
અવેઅગા-અવેડક.	નાયવ્વં-ભણવું.
ભવે-હાય.	

અર્થ:—સદમ સંપચાળો એક પ્રકૃતિ વેડે, (૧૧-૧૨-૧૩-૧૪) ગુણસ્થાનચાળા અવેડક (હૃદય વિનાના) હોય. ભાંગાણું પ્રમાણ પૂર્વે કદા મૂળજ ભણવું. ૫૧

વિવેચન—સદમસંપચાળે ગુણઠાણે એક કિંદ્રીકૃત સંસ્કરણ લોભ વેડે તે માટે એકનું હૃદય સ્થાનક અને એક ભાગોદાય. એમ એકોદયના સર્વ મળો પ ભાંગા હોય. એપ ઉપરના ઉપરાન્ત મોહાદિક ૪ ગુણઠાણા અવેડક હોય એટલે ત્યાં મોહનીયતા હૃદય ન હોય. કદાં મિથ્યાત્વાદિક ગુણઠાણે હૃદય સ્થાનકના ભાંગાણું પ્રમાણ અને ભાંગાણું ઉપભવવું તે પૂર્વે મોહનીયતાં હૃદય સ્થાનકે ભાંગા વિચાર્યો છે તેમ ભણવું. ૫૧.

મોહનીય કર્મનાં હૃદયસ્થાને ભંગસંખ્યા.

મહં છદિકારિકા-રસેવ છદિકારસેવ નવ તિત્તિ;
એએ ચઉવીસગયા, બાર દુગે પંચ મહંમિ ॥ ૫૨ ॥

અર્થ:—બારેયો અને પાંચાક ઉદયના વિકાસોવરે અને
 ચાવીશીને સત્યોત્તર પ્રકૃતિના સમૂહ કરી સંસારી જીવો
 જાણેલા બાબત. ૫૩

વિવેચન—હવે એ સર્વ ભાંગાની સરવાળે સંખ્યા કહે
 .—આવન ચાવીશી છે એટલે તે આવનને ચાવીશ ગુણ કરી-
 કોડિકોડયના (૧૨) બાર ભાંગા અને એકોડયના પાંચ ભાંગા
 બેજવીએ, ત્યારે બારેયો અને પાંચાક (૧૨૬૫) ભાંગા થાય.
 એટલા ઉદયને ભાંગે કરીને સર્વ સંસારી જીવ મોહનીય કર્મમાં
 પડ્યા-મુંઝાણા પડ્યા છે-મુંઝાઈ રહ્યા છે. તેની પદ સંખ્યા
 કહે છે, એકેકા ભાંગા માંહે મોહનીયની લેટલી પ્રકૃતિ
 મોહાય તે ભાંગા માંહે તેટલાં પદ કહીયે. દશને ઉદયે ૧
 ચાવીશી, તે આરે દશને એક ગુણ કરતાં ૧૦, નવને ઉદયે
 ૭ ચાવીશી તે આરે નવને ૭ ગુણ કરતાં (૫૪) ચાપન; એમ
 માઠને અગ્યાર ગુણ કરતાં ૮૮, સાતને અગ્યાર ગુણ કરતાં
 ૮૭, છને અગ્યાર ગુણ કરતાં ૬૬, પાંચને નવ ગુણ કરતાં
 ૪૫, ચારને ત્રિગુણ કરતાં ૧૨, એ સર્વ મળીને ઉપર એટલી
 પદની ચાવીશી થઈ. એકેકી માંહે ૨૪ છે, તે આરે તે ઉપર
 ને ચાવીશ ગુણ કરીયે ત્યારે ૮૪૮૮ થયા. તે માંહે દિકો-
 ડયના ૧૨ ભાંગા છે તે આરે તેને એ ગુણ હીધે ૨૪ થયા,
 અને એકોડયના પાંચ ભાંગા એવં ૨૯ ભાંગા બેજવીયે ત્યારે
 ૮૪૮૭ એટલાં મોહનીયના પદવુંદ થાય. ગુણઠાણાની અપે-
 કાએ એટલા મોહનીય કર્મના પદવુંદ કરીને સર્વ સંસારી
 જીવ મુંઝાણા બાબત. ૫૩.

ધ્યાનોશી થાય. અનિવૃત્તિ ગુણાણે બેને. ઉદયે ૧૨ ભાંગા
અને અંતે ઉદયે ૪ ભાંગા થાય. અને એકને ઉદયે એક
ભાંગા કુદમ સુપરાયે હોય. એવં ૧૭ ભાંગા થાય. બાવ-
નને ધ્યાનોશી ગુણ કરી તેમાં મત્તર બેગ્રવીએ એટલે ૧૨૬૫
ભાંગા થાય. ૫૪.

ગુણસ્થાને યોગાદિના ભાંગા.

ભોગોવઓગલેસા,-ધર્મોદિ ગુણિઆ દવંતિ કાયબ્વા;
તે વત્તય ગુણાણે, દવંતિ તે તત્તય ગુણકારા ૥૫૫

ભોગોવઓગલેસાદિએદિ-

સ્થાનકે

યોગ, ઉપયોગ અને હેરપાદિકે

તે-તેલા

ગુણિઆ કાયબ્વા-ગુણેકા

તત્તય-ને ગુણસ્થાનકે

સ્થા-ગુણવા

ગુણકારા-ગુણકાર-ગુણકારા

દવંતિ-થાય

ભાગના અર્થે તેટલાએ

ને-ને યોગાદિક

ગુણા.

વત્તય ગુણાણે-ને ગુણ

અર્થ:-યોગ, ઉપયોગ અને હેરપાદિકે (એ પૂર્વક
ઉદય ભાંગા વગરને) ગુણવા. એ ગુણસ્થાને એટલા યોગાદિક
હોય તેટલા તે ગુણસ્થાને ગુણકાર બદલવા. ૫૫

વિવેચન-કે એ ઉદય ભાંગા તથા પાટ્ટક તે યોગ,
ઉપયોગ અને હેરવા સાથે ગુણવા તે કહે છે.-યોગ,
ઉપયોગ અને હેરપાદિકે કરીને ઉદય ભાંગા તથા પાટ્ટક તે
ગુણ કરવા એટલે વિચારપાદિક ગુણાણે વ્યાં યોગ ઉપયોગ

ત્યારે યશ્વતીશીને જરૂરે હવામાંક ઉપરે એટલે સર્વ મળીને
ભાંગ્યા ૧૨૧૬ થાય. તથા મિશ્ર ગુણુઓ યશ્વતીશી આને
અને પૂર્વોક્ત નવ યોગ અને વૈકલ્પ કાવચાન એવં ૧૦ યોગ
હોય. તેને આરંધ્રાશીશી ગુણુકરવાથી ૮૦ યશ્વતીશી થાય. તેના
ભાંગ્યા ૬૬૦ થાય. તથા અવિરત સમ્યક્ત્વ ગુણુઓ યશ્વતીશી
૮ અને યોગ ૧૩ હોય. ત્યાં ૧૧ યોગને આઠ ગુણુ. કરવાથી ૮૮
યશ્વતીશી થાય. અને વૈકલ્પમિશ્ર ત્રીવિદ ન હોય, વૈકલ્પ
કાવચાની અવિરત સમ્યક્ત્વ દષ્ટિ ત્રીવિદી રહી માટે ન ઉપરે
તે આટે. અને આદ્યનિકમિશ્ર કાવચાને નપુંસક રેડ ન હોય,
અવિરત સમ્યક્ત્વદષ્ટિ હોય તે નપુંસકરેડી આદ્યનિક કાવ-
ચાની માટે ન ઉપરે તે આટે. એ બે યોગનાં આઠ આઠ
પાત્રાક ઉપરે ત્યારે યશ્વતીશી ૮૮ અને પાત્રાક ૧૧ તેના
ભાંગ્યા સર્વ મળી ૨૩૮૮ થાય. હવે દીક્ષકારે આદ્યનિક-
મિશ્રયાનીને અને કાર્મણકાવચાનીને ત્રીવિદની પલ્લ ન
હોઈ છે. પલ્લ તે તો પ્રત્યક્ષ જ જાણી. મુંદરી. શ્રીમહા-
નાયક અને ચાલનતી પ્રમુખ સમ્યક્ત્વ દષ્ટિ થકા હવે
ત્રીવિદ ઉપર્યાં છે, ત્યાં ઉપર્યાં કાર્મણ અને આદ્યનિક
મિશ્રયાન કેમ નહિ હોય? તે આટે તે વિચારવા યોગ્ય છે.
તથા દેશાવિરત ગુણુઓ યશ્વતીશી ૮ અને વૈકલ્પ વૈકલ્પ
મિશ્ર સદિન યોગ ૧૧ હોય, તેને આઠ ગુણુ કરવાં ૮૮
યશ્વતીશી થાય, તેના ભાંગ્યા ૨૬૧૨ થાય. હવે મનુષ્ય તિર્ય-
ચનું ગુણુપ્રત્યયિક વૈકલ્પ શરીર વિવરણ દીક્ષે છે. તથા
પ્રમત્ત સંયત ગુણુઓ યશ્વતીશી ૮ અને આદ્યનિકમિશ્ર
અને કાર્મણવિનાયોગ ૧૩ હોય. ત્યાં ૧૧ ને આઠ ગુણુ કરવાથી
૮૮ યશ્વતીશી થાય. અને આદ્યનિક આદ્યનિકમિશ્ર કાવ યોગીને
ત્રીવિદ ન હોય, જે જાણી આદ્યનિક શરીરે તો શ્રીદ પૂર્વર
પૂર્ય જ કરે પલ્લ શ્રી ન કરે તે આટે તે બે યોગનાં બે

અર્થઃ—અઃસઃ, બ્રહ્મીશઃ, બ્રહ્મીશઃ, સઃ, બાવન, જે ગુણસ્થાને ગુમાળીશ અને વીશ ઉદયપદા મિધ્યાત્વ ગુણસ્થાનાદિને વિષે સામાન્યે હોય. ૫૬.

વિવેચન—હવે ઉદયપદજૂંઠ યોગ સાથે ગુણયાં તે બાવીએ ઢીએ; ત્યાં ૧૪ ગુણાણે ઉદયપદ પ્રરૂપવાની અંતર્ભાષ્ય ગ્રાધાનો બાવાર્થ હોય છે.—મિધ્યાત્વગુણાણે ૬૮ પદ, સાસ્ત્રા-દને ૩૨ પદ, મિમે ૩૨ પદ, અવિરત સમ્યકત્વે ૬૦ ઉદય પદ, દશાવિરતિ ગુણાણે (૫૨) બાવન પદ, પ્રમત્તે ૪૮ પદ, અપ્રમત્તે ૫૫ ૪૪ ઉદય પદ, અને અપૂર્વકરણે ૨૦ પદ હોય. એ સર્વ મળીને ૩૫૨ પદ થાય અને એટલી ચાવીરી હોય. તે માટે ૩૫૨ ને ચાવીશ ગુણા કરીએ ત્યારે ૮૪૪૮ થાય. અનિવૃત્તિનાદરે દિકોદયે ૩૨ ભાંગા, તે માટે તેને બમણા કરવાથી ૨૪ થાય. અને એકોદયે ૫ ભાંગા એવં ૨૯ થાય; તે પૂર્વોક્ત ભાંગામાં બેગણીએ ત્યારે ૮૮૮૭ માણની-યનાં મિધ્યાત્વાદિક સર્વ ગુણાણે થકને સામાન્યપણે ૫૬-જૂંઠ થાય.

હવે ઉદયપદ યોગ સાથે ગુણયા તે આ પ્રમાણે—ચારે મન-યોગ, ચારે વચન યોગ અને આદ્યારિકકાય યોગ એ નવ યોગનો નુદ્ધમસપેશય હવે મુવ હોય. મિધ્યાત્વે એ નવ અને વૈકલ્પ ૧, વૈકલ્પમિથ ૨, આદ્યારિકમિથ ૩ તેમજ કર્મજ ૪, એવં ૧૩ યોગ હોય. અને જ્ઞાનના ઉદયની ૧ ચાવીરી તે માટે જ્ઞાન એકું ૭, આઠ ઉદયની ૩ ચાવીરી તે માટે આઠ ત્રી ૨૪, એમ નવ ત્રી ૨૭, દશ એકું ૧૦, એમ મિધ્યાત્વે સર્વ મળી ૬૮ પદ થાય. તે માટે ૩૬ પદ અનંતાનુબંધી સદ્ગત હોય તેથી તેને ૧૩ યોગસાથે ગુણીએ એટલે ૪૬૮ પદ થાય. અને ૩૨ પદ અનંતાનુ-

દિપ, ત્યારે ૮૮ પાઠશાકપદ દિપ. ૪૮૮ ને ચાવીશ
ગુણ કરીએ અને ૮૮ ને દેવગુણ કરી બેગ કરીએ
અને ૧૩૨૨૪ પદકુંદ થાય. અપ્રમત ગુણાંતે બે
નિમિષિના ૧૧ યોગ દિપ. ૬૬૫૫૬ ૮૮ દિપ. તેને આઠ-
રક લગી ૧૦ ગુણ કરવાથી ૪૮૦ ચાવીશીપદ થાય. અને
આઠારક ગ્રંથિદે ન દિપ તે મારે ૪૪ પાઠશાક થાય. બનેનાં
મળીને ૧૩૨૨૪ પદકુંદ થાય. અપૂર્વકરણ ગુણાંતે યોગ ૯
અને ૬૬૫૫૬ ૨૦ દિપ મારે ૨૦ ને નવ યોગ ગુણ કરવાથી
૧૮૦ ચાવીશીપદ દિપ. તેને ૨૮ ગુણ કરતાં ૪૩૨૦ પદ-
કુંદ થાય. અનિવૃત્તિમારે યોગ ૯ દિપ. ૬૬૫ ૫૬
નથી. ભાંગ ૨૮ છે તેને નવ ગુણ કરવાથી ૨૫૨ પદકુંદ
દિપ. ગુદમ સુપેચયે યોગ ૯ અને ભાંગ ૧ તેથી ૯ પદ-
કુંદ થાય. અમ સર્વ ગુણાંતે મળી યોગ ગુણિત કરતાં
૩૮૨૮ ચાવીશીપદ અને ૨૮૮ પાઠશાકપદ થાય. તેના
૬૬૬૭૭ પદકુંદ થાય.

દ્વે ઉપયાગ ગુણિત ૬૬૫ ભાંગે ચાવીએ છીએ. નિ-
ધ્યાતે અને ચારનાદને અજ્ઞાન ૩ અને દર્શન બે એવં પાંચ
ઉપયાગ દિપ. નિમ્ન, અવિરત અને રસવિરતે જ્ઞાન ૩ અને
દર્શન ૩ એવં ૬ ઉપયાગ દિપ. પ્રમત્તાદિકે જ્ઞાન ૪ અને
દર્શન ૩ એવં ૭ ઉપયાગ દિપ. જે ગુણાંતે લેરહી ચાવીશી
નથા ભાંગ દિપ તેને ધાનધાતાના ઉપયોગ ગુણ કરીએ ત્યારે
ઉપયાગ ગુણિત ચાવીશી અને ૬૬૫ ભાંગ થાય, તે આ પ્રમાણે-
નિધ્યાતે ચાવીશી ૮૦ અને ભાંગ ૯૬૦. ચારનાદને
ચાવીશી ૨૦ અને ભાંગ ૮૮૦. નિમ્ને ચાવીશી ૨૮ અને
ભાંગ ૫૭૬. પ્રમતાંતે ચાવીશી ૨૦ અને ભાંગ ૪૮૦.

અનિધ ગુણાંતે કે.ઈ આચાર્ય ત્રણ જ્ઞાન અને બે દર્શન માને
છે તે મતે ૫૫૫ ઉપયાગ ગુણ.

ચીડી અને ૫૨૬૭ બાંધ થાય. એમ ૫૬ અને ૫૬૬૨ને
૫૫ પાત્રપાત્રની લેરયા ગુણિત કરવાને ૫૬

૧ લેરયા ગુણિત બના આ પ્રમાણે મનુષ્ય - મિથ્યાત્વ ઉપ-
રચાનના બાધા આદિ, સાત્ત્વાદને આદિ નિષેધ નામ અને અવિરતો
આદિ, એમ સર્વ મળી આંશિકને ૭ લેન્ધા સાથે ગુણ ૧૮૮ આંશિકી
થાય દેશવિરતાદિ ૫૫ ગુણને પ્રત્યેક ઉપરચાનના બના આદિ
આદિ દોસાદો આંશિકને ૫૫ લેન્ધા સાથે ગુણ ૩૨ આંશિકી થાય
કૃત્ત્વાદિ ૫૫ લેન્ધાચામને દેશવિરતાદિ ગુણપત્રની પ્રાપ્તિ કરી
નથી તે અપેક્ષાએ અર્થી ૫૫ લેન્ધા મળી છે, બાકી દેશવિરતિ
અને સર્વવિરતિપદ્ધત્વ પાન્ધા પત્રીતો ૭ લેરયા ૫૫ દોષ થકે.
અપ્રવૃત્તિએ આદિ આંશિકને એક લેન્ધા સાથે ગુણ આદિ આંશિકી
થાય સર્વ મળી ૨૦૦ આંશિકી થકે. તેમાં ૨૨૦ ને આંશિકો ગુણ ૫૨૮૦
બાધા થાય, તેના અનિરુત્તિના દ્વિગણના બાધ અને એકો-
દપના અનિરુત્તિના આદિ અને મુદત્તપરોપના એક મળી સપ્ત
બાધા મેથવના ૫૨૮૭ લેન્ધા ગુણિત ઉપ બના થાય.

દ્વે ૫૬૬૮ કહે છે—મિથ્યાત્વ ઉપરચાનપદોની આંશિકી
૧૮, સાત્ત્વાદને ૩૨, નિષેધ ૩૨ અને અવિરતને ૧૦, સર્વ મળી
૧૧૨ ને ૭ લેન્ધાએ ગુણ ૧૧૫૨ થાય દેશવિરતને ૫૨, પ્રમને ૪૮
અને અપ્રમને ૪૮, સર્વ મળી ૧૮૦ને ૫૫ લેન્ધાએ ગુણ ૪૨૦
થાય. અપ્રવૃત્તિએ રીચને એક લેન્ધાએ ગુણ રીચ થાય એમ સર્વ
મળી ૧૫૬૨ને આંશિકો ગુણ ૩૮૨૦૮ થાય, તેમાં દ્વિગણના
આંશિક અને એકોદપના ૫૫ મળી ૨૭ મેથવના ૩૮૨૩૭ લેન્ધા
ગુણિત ૫૬૬૮ થાય.

અમેનિતા નામ પદ્ય કર્મ મય

તેમ જાણી શાસ્ત્રને એક રૂ. ૩૦ નું ગ્રાન્થાલ
 મેં ત્રણ ગ્રાન્થાલ રૂ. ૨૮, ૨૭, ૨૬. અવિર-
 આર ગુણાં પાંચ પાંચ ગ્રાન્થાલ રૂ. ૨૮,
 ૨૭, ૨૬. ૨૬. અવિર-ગુણાં ત્રણ ગ્રાન્થાલ રૂ. ૨૮-
 ૨૬, ૨૬. ત્યાં ૨૮, ૨૬ નું ઉપશમ ગ્રાન્થાલ અને
 ૩૦ દાખલ રૂ. ૨૮. અનિરૂપિત ૧૧ ગ્રાન્થાલ
 ૩૦ ને આ પ્રમાણે-૨૮, ૨૬, ૨૬. ૧૩, ૧૦, ૧૧, ૫, ૬,
 ૨, ૬. ગ્રાન્થાલ ૬ ગ્રાન્થાલ રૂ. ૨૮, ૨૬,
 ૧, ૬. ત્યાં ત્રણ ઉપશમ મેળવે અને એક દાખલ મેળવે
 રૂ. ૨૮. ઉપશમનાં ગુણાં ૨૮, ૨૬, ૨૬ એ ત્રણ
 ગ્રાન્થાલ રૂ. ૨૮. હવે સંધ્ય પાઠની મેળે ૪ વિચાર
 કરેલાં ગ્રાન્થાલ-૫૬૬ પદ્ય જાણી ૫૭.

અર્થઃ—છ, નવ, છ; વળુ સાત, બે; બે, વળુ બે; વળુ, આઠ, ચારે; બે, છ, ચારે; બે, પાંચ, ચારે, ચાર, બે, ચારે; પાંચ, એક, ચારે; એક, એક, આઠ; અને એક, એક, આઠ; એ પ્રકારે અનુક્રમે બધે, ઉદય અને સપ્તાસ્થાનકો પહેલા દશ ગુપ્તસ્થાનોને વિષે અનુક્રમે દોષ. છઠ્ઠા દિન (૧૧-૧૨) અને કેવળી દિન (૧૩-૧૪) ને અનુક્રમે એક, ચારે; એક, ચારે; આઠ, ચારે; અને બે, છ; ઉદય અને

દેશવિરતે તેના બધે ૫-૬-૭-૮ એ ચાર ઉદય સ્થાન દોષ, તેમાં ૫એ ઉદયે ૨૮-૨૮-૨૧ એ ત્રણ સપ્તાસ્થાન દોષ, છ ને ઉદયે ૨૮-૨૪-૨૩-૨૨-૨૧ એ ૫મ સપ્તાસ્થાન દોષ, સાતને ઉદયે ૫મ પૂર્વોક્ત ૫મ સપ્તાસ્થાન દોષ, આઠને ઉદયે એકવીસ વિના પૂર્વોક્ત ચાર સપ્તાસ્થાન દોષ, એમ સર્વ ત્રણ સપ્તા સપ્તાસ્થાન દોષ.

પ્રમતે નવને બધે ૪-૫-૬-૭ એ ચાર ઉદય સ્થાન દોષ, તેમાં ચારને ઉદયે ૨૮-૨૪-૨૧ એ ત્રણ સપ્તાસ્થાન દોષ. ૫એ ઉદયે ૨૮, ૨૪, ૨૩, ૨૨, ૨૧ એ ૫મ સપ્તાસ્થાન દોષ. છ ને ઉદયે ૫મ એક પાંચ સપ્તાસ્થાન દોષ, સાતને ઉદયે ૨૧ વિના ચાર સપ્તાસ્થાન દોષ. એમ સર્વ ત્રણ સપ્તા સપ્તાસ્થાન દોષ. અર્થમને ૫મ એક સપ્તા સપ્તાસ્થાન દોષ.

આદ્યકરને નવના બધે ચાર, પાંચ અને છના ઉદય સ્થાનકે ૨૮, ૨૪, ૨૧ એ ત્રણ ત્રણ સપ્તાસ્થાનક પહેલે દોષ એકલે નવ સપ્તાસ્થાન દોષ.

અનિરનિગદરે ૫મ, ચાર, ત્રણ, બે અને એક એ ૫મ બધે સ્થાન દોષ. ત્યાં ૫એ બધે બેને ઉદયે ૨૮-૨૮-૨૧-૨૧-૧૨-૧૧ એ છ સપ્તા સ્થાન દોષ. ચારને બધે એકને ઉદયે ૨૮, ૨૪, ૨૧, ૧૧, ૫, ૪ એ છ સપ્તાસ્થાન દોષ. ત્રણને બધે એકના ઉદયે ૨૮, ૨૪, ૨૧, ૪, ૩, એ ૫મ સપ્તાસ્થાન દોષ. બેને બધે

હૃદય, તેહૃદય અને અહૃદયિય પ્રાણ્ય ૩૦ બાંધતાં પ્રાણે
આઠ આઠ બાંધા અને પંચદ્રિય નિર્દય પ્રાણ્ય ૩૦ બાંધતાં
૪૬૮૮ બાંધા, સર્વ મળીને ૪૬૩૨ દોષ. એવાં ૭ બધે
સ્થાનકે ધકેને મિથ્યાત્વ મુખ્યમાં ૧૩૮૨૬ બાંધા દોષ. ઉદય
સ્થાનકે નવ દોષ, તે આ પ્રમાણે-૨૧, ૨૪, ૨૫, ૨૬, ૨૭,
૨૮, ૨૯, ૩૦, ૩૧. ત્યાં આઠાનકે સંયત, વૈક્રિય સંયત અને
કેવલી સંબંધી બાંધા ૦ ન કહેવા; તે મિથ્યાત્વે ન દોષ તે
મોટે દોષ સર્વ કહેવા. ૪૧. ૧૧, ૩૨, ૬૦૦, ૩૧, ૧૧૬૬,
૧૭૮૧, ૨૬૧૮, ૧૧૬૮. એ પ્રમાણે ઉદય સ્થાનકે અનુક્રમે
બાંધા દોષ. સર્વ મળી મિથ્યાત્વે ઉદય બાંધા ૭૭૭૩ દોષ.
મિથ્યાત્વે નામકર્મનાં સત્પ્રાણસ્થાનકે ૭ દોષ. તે આ પ્રમાણે-
૬૨, ૮૩, ૮૮, ૮૬, ૮૦, ૭૮. એ અધોદય સત્પ્રાણો અવિધ
ધાતે ૮ વિચારેવા.

નિષ્કોત સદિન ૨૮, ૨૯ અને ૩૦ એ ત્રણ ઉદયના ૩ જાગા

૧ સંવેધ આ પ્રમાણે:- ૩ ના બંધે ૬ ઉદયસ્થાન દોષ. ત્યા
દેવતાના ૧૪ અને નાસ્તીના ૫ જાના વિના ૭૦૦૮ ઉદયજાગા દોષ.
સત્પ્રાણના પ્રથમના ૮ ઉદયસ્થાને પાંચ પાંચ (૬૨, ૮૮, ૮૬, ૮૦, ૭૮,)
દોષ તેમજ પાંચ ૨૧ ના ઉદયે નનુખ્મતા ૫ મળે અને ૨૮ ના ઉદયે
વૈક્રિય વાક્યાપને અનુક્રમે ૭૮ તથા ૮૦ ના સત્પ્રાણના દોષ.
૨૪ ને ઉદયે તેક, વાકિના ઉદયના (બાદર તથા શ્લેષ સાથે અવધા
કાર્તિકા) ને બે જાગા છે ત્યાર ૭૮ નું લાભે; શેષ જાને ન લાભે.
૨૬ ને ઉદયે ૨૮૯ જાગા નનુખ્મતા અને ૬૪ એકેન્દ્રિયના (તેક,
વાકિના બે અને વૈક્રિય વાકિનો એક વિનાના) એકલા જાગા વચ્ચેને
શેષ ૩૦૦ જાને તેક અને વાકિમતથી આવી ઉત્પન્ન શ્વેતાની અરે-
શાએ પાંચ પાંચ સત્પ્રાણના લાભે. વૈક્રિય વાકિને ત્રણ લાભે ૨૭ થી
૩૧ સુધી પાંચ ઉદયસ્થાને ૭૮ વિના ચાર ચાર સત્પ્રાણના લાભે.

૧૬ની ન બાંધે તેથી દેવગતિ પ્રાપ્તિ ૨૮ બાંધતાં ૮ બાંધા
 ૧૭. ૧૫માં પચ્ચેદિય નિર્ધમ પ્રાપ્તિ ૨૬ બાંધતાં ૩૨૦૦
 ૧૮. ૧૫માં મનુષ્ય પ્રાપ્તિ ૨૬ બાંધતાં ૩૨૦૦ બાંધા,
 ૧૯. ૧૬૦૦ બાંધા દોષ. ૧૫માં પચ્ચેદિય નિર્ધમ પ્રાપ્તિ-
 ૨૦ બાંધતાં ૩૨૦૦ બાંધા દોષ. એમ ત્રણ બંધસ્થાનકે
 ૨૧. ૬૬૦૮ બાંધા દોષ. ઉપસ્થાનક ૩ છે, તે આ
 પ્રમાણે-૨૧, ૨૬, ૨૫, ૨૬, ૨૬, ૩૦, ૩૧. ત્યાં એકેદિયને
 ૨૧ ને ઉપર બાદર ૧૫માં સારે યશ અપશના બે બાંધા ૪
 આસ્વાદને દોષ; મૂઠમ આપ્યામાં માંદે આસ્વાદન ન દોષ તે
 માંદ. બે દોષ, તો દોષ અને ચતુર્દિયને ૨૧ ને ઉપર અપ-
 યામાંનો એકેકો બાંધા સગીને યશ બે બે બાંધા દોષ. પચ્ચે-

૧૮ નું ન દોષ તે માટે ૩૧ ના ઉપર એક પાંચ અહીં ૮૬
 અને ૮૦ ના ચિત્રેદેવ ૧૫ પચ્ચેદિય નિર્ધમ અને મનુષ્યને
 દોષ. બાહીનાં પૂર્વની રીતે. ૩૫ ના ઉપર પત્ર એક ૫૫. ૩૦ ના
 ઉપર ૮૬ વિના ચાર; ૮૬ નું નારહીને દોષ, તેને આ ઉપર ન દોષ
 ને માટે એકની બાવના પૂર્વ પ્રમાણે ૩૧ ના ઉપર પત્ર એક ૫૫
 મળે ચાર. સર્વ મળી ૨૬ ના બંધ ૪૫ સત્પરધાન ચાલુ દેવ તથા
 મનુષ્ય ગતિ પ્રાપ્તિ વિના એક-ચિત્રેદેવ ૧૫ નિર્ધમ પચ્ચેદિય
 પ્રાપ્તિ ૩૦ ના બંધ નવે ઉપસ્થાન દોષ. ત્યાં બંધા ૧૦૫૩ પૂર્વની
 રીતે દોષ. અહીં સત્પરધાન પ્રથમના ચાર ઉપર ૫૫ ૫૫ અને
 પછીના ૫૫ ઉપર ચાર ચાર દોષ. સર્વ મળી ૮૦ દોષ. ૮૬ નું
 અહીં ન સામે; ૮૬ ની સત્પર એ નિર્ધમ ગતિ પ્રાપ્તિ બંધનો અસં-
 ભવ છે તે માટે એ પ્રમાણે મિથ્યાદત્ત ગુણાંતે સર્વે વિચારનાં સર્વ
 મળી ૨૧૨ સત્પરધાન ચાલુ

* ૫૫ સંપૂર્ણ પાંચ સંસ્કાર અને સાત પુનઃજન્મ ચિત્રેદેવ
 ૧૦. એકાં સંપૂર્ણ અને ૬૬ સંસ્કાર અહીં ન બંધાય તે માટે

પાદનીને હોય. હવે સુવિધ કહે છે. ૨૮ બાંધવા સાથે-
ને એ ઉદય સ્થાનક હોય, ૩૦, ૩૧. કન્યુ અપર્ણા
સ્વાદની રવગતિ પ્રાચીન ૨૮ ન બાંધે તે મારે એવ ઉદય
સ્થાનક ન હોય. ત્યાં મનુષ્ય આમથી ૩૦ ને ઉદયે એ સત્તા
સ્થાનક હોય. અને પંચદ્રિય નિર્ધર આમથી ૩૦ ને ઉદયે
૮ નું એકજ સત્તા- સ્થાનક હોય. ૩૧ ના ઉદયે નિર્ધરને
૮ નું સત્તાસ્થાન હોય. પંચદ્રિય નિર્ધર-મનુષ્ય પ્રાચીન
૩૧ બાંધવાં સાથે પાદનીને સાને ઉદય સ્થાનક હોય. ત્યાં ૮૮
નું એકજ જ સત્તા સ્થાનક હોય. ૩૦ ને ઉદયે વર્તમા મનુષ્યને
એ સત્તા સ્થાનક હોય. એમ ૨૮ ના બાંધકની પે. ૩૦ ના
બાંધકનો પણ સુવિધ કહેવો. કુલ સત્તા સ્થાનના બાંધ ૧૬ થાય.

હવે નિમ્ન ગુણગુણ નામ કર્મનાં એ બધે સ્થાનક.
ગુણ ઉદય સ્થાનક અને એ સત્તા સ્થાનક હોય. ત્યાં
બધે સ્થાનક ૨૮, ૨૯ એ એ હોય. ત્યાં રવગતિ પ્રાચીન
બાંધવા મિમ્બદ્ધિ મનુષ્ય નિર્ધરને ૨૮ નું બધે સ્થા-
નક હોય, તેમજ બાંધ ૮. અને મનુષ્યગતિ પ્રાચીન
બાંધવા રવગતિ નારંગીને ૨૯ નું બધે સ્થાનક હોય, ત્યાં
બાંધ ૮, એવં બાંધ ૧૧. ઉદય સ્થાનક ૨૯, ૩૦, ૩૧
ને ગુણ અને સત્તાસ્થાનક ૬૨, ૮૮. એમ એ હોય. હવે

૧-૩૫મ એનિ પ્રકે નહિ તેથી એનિથી ૧૫૨ના અભ્યાસ
હોવાથી નિર્ધરને ૧૨ ની સત્તા ન હોય.

૧-૨૬ ના ઉદયે રવગતિ બાંધ ૮ ૩૫. નારંગી ૧, ૩૦ ના
દાને નિર્ધરે તથા મનુષ્ય રવગતિ બાંધ ૧૧૫૨ અને ૩૧ ના ઉદયે
નિર્ધરના બાંધ ૧૧૫૨ હોય. કુલ બાંધ ૩૮ ૪ થાય. ૩૦ ને
૬૫ ૨૨૨ સ્થિત અને રવગતિ સ્થિત ૩. એ તો અભ્યાસ ૧૦૫૨ બાંધે
૬૫ ૩૧ તથા નિમ્ન ૧૦૫૨ ન હોય તેથી તે ન નોંધે ૧૦૫૨ બાંધ.

ભાવના અવિરતની પેરે જાળવી. ^૧ સુવિધ તો સધળે પાતાની મેળેજ જાળવી.

તથા પ્રમત્ત સંયત ગુણકાણે એ બધે સ્થાનક, પાંચ ઉદય સ્થાનક અને ચારે સત્તા સ્થાનક હોય. ત્યાં બધે સ્થાનક ૨૮, ૨૯ એ એ દેશવિરતિની પેરે જાળવી. ^૨ ઉદય સ્થાનક ^૩ ૨૫, ૨૭, ૨૮, ૨૯, ૩૦ એ સર્વ આધારક સંયત અને દ્વિક્રિય સંયતને જાળવી. સ્વભાવસ્થ સંયતને તો ૩૦નું જ ઉદયસ્થાનક હોય. સત્તા સ્થાનક ૬૩, ૬૨, ૮૬, ૮૮ એ ચારે પૂર્વની પેરે જાળવી. ^૪

તથા અપ્રમત્ત ગુણકાણે ચારે બધેસ્થાનક, એ ઉદય-સ્થાનક અને ચારે સત્તાસ્થાનક હોય. ત્યાં ચારે બધેસ્થા-

૧-૨૮ ના બધે ૭ ઉદયે ૬૨, ૮૮ એ એ સત્તાસ્થાનક હોય અને ૨૯ ના બધે ૩૧ વિના ૫૨ ઉદયે ૬૩, ૮૯ એ એ સત્તાસ્થાન હોય. ૩૧ નો ઉદય નિર્વચને હોય, તેને ૨૫ નું બધે-સ્થાનક ન હોય; તેથી કુલ સત્તાસ્થાનક ૨૨ થાય.

૨-દેશવિરતિની પેરે બન્ને બંધસ્થાનના બાંચા ૧૬ થાય.

૩-૫૨ને ઉદય સ્થાન દ્વિક્રિય અને આધારક સંયતને હોય. તેના દેકના બાંચા ૭, કુલ ૧૪. ૩૦ નો ઉદય સ્વભાવસ્થ સંયતને ૫નું હોય. તેના બાંચા ૧૮૮. કુલ ૬૫ બાંચા ૧૫૮ થાય.

૪-૨૮ ના બધે ૫૨ને ઉદયે ૬૨, ૮૮ અને ૨૯ ના બધે ૫૨ને ઉદયે ૬૩, ૮૯ નનુતા સર્વ બધી સત્તાસ્થાનક ૨૦ સ.વ. વિરતિ નામની સત્તાપાણે ૨૮ ના બધે તેથી ૨૮ ના બધે ૫૩ અને ૮૫ ના ન હોય. આધારક સંયતને તો ૬૨ અથવા ૬૩ નું જ હોય, ૮૮ અથવા ૮૯ ના સત્તાસ્થાન ન હોય; આધારક સંયત, સ્વભાવસ્થ સંયતને ધરીર કરે માટે.

મિથ્યાત્વે બંધ ભાંગ્યા.

પણવીસા સોલસ, નવ ચત્તાસા સયા ય બાણુઉધઃ^{૨૪}

મિત્તર છાયાદ-સયા મિત્તરસ્ત બધેવિહી ॥૬૦॥^{૧૩૨૨}

—૨૨ ભાંગ્યા.

વીસા—પચ્ચીસા.

મિત્તર—મિત્તર.

—નવ.

પાણુઆય બાણુઉધા—

બત્તીમિત્તર છાયાવચ્ચા—

—૪૬૩૨.

મિત્તરસ્ત-મિથ્યાત્વ ગુણ-
સ્થાનના.

બંધવિહી—મથના ભાંગ્યા.

—૬૨૪૦

અર્થ—મિથ્યાત્વ ગુણસ્થાને ૨૩-૨૪-૨૬-૨૮-૨૯ અને
૩૦ ના બંધ સ્થાનકે વિંચે અનુક્રમે ચાર, પચ્ચીસા,
પચ્ચીસ, નવ, બાણુએ આગીશ અને હંતાગીશમાં બત્તીશ
૧૬૦ ભાંગ્યા હોય. ૬૦

વિવેચન—ફરે મિથ્યાત્વ ગુણસ્થાનમાં જે ત્રેવીશ અર્થકિ
છને બંધસ્થાનકે છે તેને વિંચે કેટલા કેટલા બંધના ભાંગ્યા
ઉપર તે પ્રકરણને આ બાબત ગાધાનો ભાગ્ય મોકે છે—

ત્રેવીશને બંધસ્થાનકે ૬ ભાંગ્યા હોય. પચ્ચીસને બંધ
સ્થાનકે ૨૪ ભાંગ્યા ઉપર. છત્રીશને બંધસ્થાનકે ૧૬ ભાંગ્યા
ઉપર, આઠવીશને બંધ સ્થાનકે ૯ ભાંગ્યા ઉપર, આગત્ર-
વીશને બંધ સ્થાનકે બાણુએ આગીશ (૬૨૮૦) ભાંગ્યા
ઉપર, ત્રીશને બંધ સ્થાનકે હંતાગીશમાં અને બત્તીશ
(૬૬૩૨) ભાંગ્યા હોય. એમ મિથ્યાત્વ ગુણસ્થાને ૭ બંધ
સ્થાનકે થઈને તેર દબાર નવમાં છત્રીશ (૧૩૨૨૬) ભાંગ્યા
હોય, એની બાવના પૂર્વે કહી છે તે પ્રમાણે બાણુવી ૬૦

મિથ્યાત્વ ગુણસ્થાને નામનો બધી રૂપસલા-
સંવિધાય વક્રમ ૧.

બંધ	બંધ	ક્રમ	ક્રમ	બંધ	મત્તરનાનાનિ
૨૩	૪	૨૧	૩૨	૭૭૦	૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦૭૮
		૨૪	૧૧		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦૭૮
		૨૫	૨૩		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦૭૮
		૨૬	૧૦૦		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦૭૮
		૨૭	૨૨		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦
		૨૮	૧૧૮૭		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦
		૨૯	૧૭૬૮		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦
		૩૦	૨૪૦૧		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦
		૩૧	૧૧૮૮		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦
૨૪	૨૪	૨૧	૮૦	૭૭૮	૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦૭૮
		૨૨	૧૧		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦૭૮
		૨૫	૩૧		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦૭૮
		૨૬	૧૦૦		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦૭૮
		૨૭	૩૦		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦
		૨૮	૧૧૪૮		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦
		૨૯	૧૭૮૦		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦
		૩૦	૨૪૧૪		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦
		૩૧	૧૧૬૪		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦
૨૬	૧૧	૨૧	૮૦	૭૭૮	૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦૭૮
		૨૨	૧૧		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦૭૮
		૨૫	૩૧		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦૭૮
		૨૬	૧૦૦		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦૭૮
		૨૭	૩૦		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦
		૨૮	૧૧૪૮		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦
		૨૯	૧૭૮૦		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦
		૩૦	૨૪૧૪		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦
		૩૧	૧૧૮૮		૫૨૧૮૮૮૫૧૮૦

સસનિકા નામા ૧૪ ક્રમમાં.
દેશવિરુદ્ધે બંધાદયમતાસવેધ: ૫

ખંડ	અંગ	ક્રમ.	અંક સંખ્યા.	સપ્તાશ્વાનાનિ.
૨૧	૮	૨૫	૨	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૨૫	૨	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૨૬	૩	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૨૭	૩	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૩૦	૨૮૫	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૩૧	૧૪૪	૫૩૫૨૦૮૫૮
૨૫	૮	૨૫	૧	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૨૭	૧	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૨	૧	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૨૫	૧	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૩૩	૧૪૮	૫૩૫૨૦૮૫૮
				૫૩૫૨૦૮૫૮
૨	૧૧	૧૧	૧૪૫	૪૮

મમતાસંયતે બંધાદયમતાસવેધ: ૬

ખંડ	અંગ	ક્રમ.	અંક સંખ્યા.	સપ્તાશ્વાનાનિ.
૨૮	૮	૨૫	૨	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૨૭	૨	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૨૮	૪	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૨૯	૬	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૩૦	૧૪૬	૫૩૫૨૦૮૫૮
				૫૩૫૨૦૮૫૮
૨૫	૮	૨૫	૨	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૨૭	૨	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૨૮	૪	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૨૯	૪	૫૩૫૨૦૮૫૮
		૩૦	૧૪૬	૫૩૫૨૦૮૫૮
				૫૩૫૨૦૮૫૮
૨	૧૧	૧૦	૩૧૬	૪૦

સમતિક: નામા યહ કુર્મમંથન

૩૩૩

અયોગિન: ઉદયસત્તાત્તવિધયનં ૧૩

ખંધ	ખાંચા	કિલ	ખમ્બ	સગરસાનાનિ
.	.	૨૦	૧	૭૫૧૭૪
		૨૧	૧	૮૦૧૭૬
		૨૨	૧	૭૫૧૭૪
		૨૩	૧	૮૦૧૭૬
		૨૪	૧	૭૫૧૭૪
		૨૫	૧૨	૮૦૧૭૬૭૫૧૭૪
		૨૬	૧૩	૮૦૧૭૬૭૫૧૭૪
		૨૭	૧૪	૮૦૧૭૬૭૫૧૭૪
		૨૮	૧	૮૦૧૭૬
.	.	૨૯	૧૦	૨૦

અયોગિન: ઉદયસત્તાત્તવિધયનં ૧૪

ખંધ	ખાંચા	કિલ	ખમ્બ	સગરસાનાનિ
.	.	૨૦	૧	૮૦૧૭૬૭૫૧૭૪
.	.	૨૧	૧	૭૫૧૭૪
		૨૨	૨	૧

અધિવસદિ આદિ ગુણરથાને નામકર્મના બાદ, ૧૯૫ અને ૧૯૬ ના સંજ્ઞા આશયી જે સંજ્ઞા અર્થે આદ્ય છે તેના કેટલેક સંજ્ઞા પ્રદેશના પ્રકરણ ગુણરથા ઉપરેલા જાગરણપ્રેરણથી વિદ્યુત દર્શકનો દર્શી આ નામે કર્મકથાના અધિવસદિ પ્રમાણે તેની કેટલીક દર્શી આદ્ય છે. અવધાનરથાને તે ૧૫૨ થી ૧૫૫ આશયી વિદ્યુત દર્શક.

નિવસદિ ગુણરથા—

૧-૨૮ ના બધે ૩૦ અને ૩૧ ને બેદર ૧૬૫૨૫૧૩ દેવ ને સંજ્ઞાથી ૧૬૫ અને સંજ્ઞાના બધા જાને, આદિ ૧૬૫-૨૮ થી.

૨-૨૯ ના બધે ૨૬, ૩૦ અને ૩૧ ના ૧૬૫ ૧૫ નું સંજ્ઞા પ્રકરણ ન થઈ કેમકે ૧૫ ની સંજ્ઞા નામકર્મને દેવ અને નામકર્મને ૧૬૫૨૫૧૩ નથી.

૩-૩૦ ના બધે ૬ ૧૬૫૨૫૧૩ ૧૫ ની સંજ્ઞા ન થઈ કેમકે તે બધે નિવસદિપ્રમાણ છે અને જિલનાનની સંજ્ઞાને નિવસદિ પ્રમાણ બધે ન થાય.

અધિવસદિ ગુણરથા—

૧-૨૮ ના બધે આદિ ૧૬૫ ૧૬૩ અને ૧૫ ની સંજ્ઞા ન થાય કે સંજ્ઞાના અવધાનના જિલનાનની સંજ્ઞા દેવ નો તેનો બધે ૧૫૫ દેવ અને ૨૮ ના બધે જિલનાન નથી. ૩૧ ૨૮ ના બધે ૨૮ ના ૧૬૫૨૫૧૩ ૧૧૩૦ જગ્યા થાય તે આ પ્રમાણે—
૫૭૬ વિવસદિ, ૫૭૬ અનુપના, ૧૦ પ્રકરણ નિવસદિ અને ૮ પ્રકરણ અનુપના.

૨-૨૯ ના બધે ૩૧ નું ૧૬૫૨૫૧૩ નથી તે સંજ્ઞાથી બધા અને સંજ્ઞાપ્રકરણ ન થઈ કેમકે ૩૧ નો ૧૬૫ નિવસદિ છે અને નિવસદિ અર્થે ૨૮ નો બધે ન થાય તેનાથી તેમ બધે ૨૮ નો

નામ: ૧૦ ગુણસ્થાનેયુ બ્રહ્મસ્થાનાનાં ભંગા: ઐક્યે

૨૯ સ્થાનાનિ, ભંગાથ ૨૩૬૨૫

૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯	૧૦
૨૩ ૪	૨૮ ૮ ૨૮	૮૨૮ ૮૨૮ ૮૨૮	૮૨૮ ૮૨૮ ૮૨૮	૮૨૮ ૮૨૮ ૮૨૮	૮૨૮ ૮૨૮ ૮૨૮	૮૨૮ ૮૨૮ ૮૨૮	૮૨૮ ૮૨૮ ૮૨૮	૮૨૮ ૮૨૮ ૮૨૮	૮૨૮ ૮૨૮ ૮૨૮
૨૪ ૨૪	૨૪ ૧૪૦૦ ૨૪	૮૨૪ ૧૪૨૪ ૮૨૪	૮૨૪ ૧૪૨૪ ૮૨૪	૮૨૪ ૧૪૨૪ ૮૨૪	૮૨૪ ૧૪૨૪ ૮૨૪	૮૨૪ ૧૪૨૪ ૮૨૪	૮૨૪ ૧૪૨૪ ૮૨૪	૮૨૪ ૧૪૨૪ ૮૨૪	૮૨૪ ૧૪૨૪ ૮૨૪
૨૫ ૧૧	૩૦ ૩૨૦૦	૩૦ ૮	૩૦ ૮	૩૦ ૮	૩૦ ૮	૩૦ ૮	૩૦ ૮	૩૦ ૮	૩૦ ૮
૨૬ ૫									
૨૭ ૫૨૪૦									
૩૦ ૪૧૩૨									
૩૧ ૩૬૨૧	૩૬૧૦૮	૨૧૦	૩૩૨	૨૧૧	૨૧૧	૨૧૧	૨૧૧	૨૧૧	૨૧૧

મિથ્યાત્વ ગુણુસ્થાને ઉદયભાંગા.

૨૧ ૧૮ ૧૫ ૨૬ ૧૭ ૧૮
 ગચ્છિગાર ખત્તીરા, છત્તય ધગતીસિગારનવનકિઈ;
 તરિગસિ ગુત્તીરાનકિઈ, ધગારચકિસકિ મિચ્છુદયા ॥૬૨॥

ગચ્છ-એકત્રીસ.

ગાર-અઃવાર.

ખત્તીસ-અત્રીસ.

અય-છત્ત.

ગત્તીસ-એકત્રીસ.

ગારનવનકિઈ-૧૧૬૬

સતરિગસિ-સતરશે એકત્રીસ

ગુત્તીસચકિઈ-૨૬૧૪

ધગારચકિસાકિ-૧૧૬૪

મિચ્છુદયા-મિથ્યાત્વ ગુણ-
સ્થાનના ઉદયના ભાંગ

આર્થ-મિથ્યાત્વ ગુણુસ્થાને ૨૧, ૨૬, ૧૫, ૨૧, ૨૭,
 ૨૬, ૨૬, ૩૦ અને ૩૧ ના ઉદયસ્થાનનાં વિષે આનુક્રમે ૬૧,
 ૧૧, ૩૨, ૧૦૦, ૩૧, ૧૧૬૬, ૧૭૮૧, ૨૬૧૪ અને ૧૧૬૬
 ઉદયના ભાંગ દ્વિય. ૬૨

વિવેચન-હવે મિથ્યાત્વ ગુણુકાણનાં એકત્રીસ આદિ
 ૬૬ને નવ ઉદયસ્થાનનાં વિષે ભાંગ પ્રાપ્તવાની પ્રથાનો
 બાવ કોડ છે. એકત્રીસને ઉદયસ્થાનકે ૮૧ ભાંગ ઉપર,
 દ્વાવીસને ઉદયસ્થાનકે ૧૧ ભાંગ દ્વિય, પચ્ચીસને ઉદય
 સ્થાનકે ૩૨ ભાંગ દ્વિય, છવીસને ઉદયસ્થાનકે (૧૦૦)
 ઇશ્ ભાંગ દ્વિય, સત્તવીસને ઉદય સ્થાનકે ૩૧ ભાંગ દ્વિય,
 આઠવીસને ઉદયસ્થાનકે અન્યારથ નવાઈ (૧૧૬૬)ભાંગકે,
 નવ, આગળવીસને ઉદયસ્થાનકે સત્તરથ અને એકત્રીસ (૧૭૮૧)
 ભાંગ દ્વિય, ત્રીસને ઉદયસ્થાનકે આગળવીસથ અને ચકિઈ
 (૨૬૧૪) ભાંગ ઉપર અને એકત્રીસને ઉદયસ્થાનકે અ-

જાનિ આનંદાએ બહોદય સત્પરધાન.

૧
 ઇંગ વિગતિદિવ્ય સંગતે. પાંચ પંચ ય આઠ અધ્યાત્માત્મિ;
 પાંચ ઉક્તિકારદયા. પાંચ પાંચ આરસ ય સંતાત્મિ ॥ ૬૫ ॥

૨
 ઇંગિગતિદિવ્ય સંગતે એ
 કેદ્રિય, વિકલેદ્રિય અને
 સકલેદ્રિય (પંચેદ્રિય)
 ને વિરે (અનુકરે).
 પાંચ પંચ ય આઠ પાંચ,
 પાંચ અને આઠ.
 ઇંગાત્મિ-અધ્યસ્થાનો.

૩
 પાંચ ઉક્તિકાર-પાંચ, ૭ અને
 અચાર.
 ઉદયા-ઉદયસ્થાનો.
 પાંચ પાંચ આરસ ય પાંચ,
 પાંચ અને આર.
 સંતાત્મિ-સત્પરધાનો.

૪
 અર્ધ-એકેદ્રિય, વિકલેદ્રિય અને પંચેદ્રિયને વિરે
 અનુકરે પાંચ, પાંચ અને આઠ અધ્યસ્થાનો; પાંચ, ૭ અને
 આર ઉદયસ્થાનો અને પાંચ, પાંચ અને આર સત્પર-
 ધાનો જાણવાં. ૬૫.

૫
 વિવેચન-દ્વયે દ્વિય આઠર્થાને નામ કર્મનાં બધાં ૬૫
 ય સ્થાનક હો છે—

૬
 એકેદ્રિયને, વિકલેદ્રિયને અને સકલે તે પંચેદ્રિયને અનુ-
 અધ્યસ્થાનક હો છે—એકેદ્રિયને અધ્યસ્થાનક .પાંચ
 -૨૩, ૨૪, ૨૬, ૨૮, ૩૦. ત્રણ વિકલેદ્રિયને એક પાંચ
 સ્થાન હોય-૨૩, ૨૪, ૨૬, ૨૮, ૩૦. પંચેદ્રિયને આઠ
 સ્થાન હોય-૨૩, ૨૪, ૨૬, ૨૮, ૨૯, ૩૦, ૩૧, ૧. એકે-
 દ્રિયને ૭ ઉદયસ્થાનક હોય-૨૧, ૨૮, ૨૪, ૨૬, ૨૭,
 ૨૮, ૨૯, ૩૦,

૬૬ માંથી ૧૦૦ થી વધુ થયેલાં વર્ગોની સંખ્યા

સંખ્યા ૧૦૦ થી વધુ

ક્રમ	વર્ગ	૧૦	૨૦	૩૦	૪૦	૫૦	૬૦	૭૦
૧	૧૦૦	૧	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૨	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૩	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૪	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૫	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૬	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૭	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૮	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૯	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૦	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૧	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૨	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૩	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૪	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૫	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૬	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
૧૭	૧૦૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦

[illegible]

કોનિલનામા ૫૪ કમ.મ.મ.

૩૧	અનિચ્છાની	૧-૨૩૧૨૫૧૨૫૧૨૫૧ ૨૫૧૩૦	૧૩૫૨૬	૬૨૫૧૨૫૧૨૫૧૨૫૧ ૨૫૧૩૦	૬૧૮	૬૨૫૧૨૫૧૨૫૧૨૫૧૨૫૧
૩૨	અનિચ્છાનો	૧-૨૩૧૨૫૧૨૫૧૨૫૧ ૨૫૧૩૦	૧૩૫૨૬	૬૨૫૧૨૫૧૨૫૧૨૫૧ ૨૫૧૩૦	૬૧૮	૬૨૫૧૨૫૧૨૫૧૨૫૧૨૫૧
૩૩	વિચ્છેદ	૧-૨૩૧૨૫૧૨૫૧૨૫૧ ૨૫૧૩૦	૧૩૫૨૬	૬૨૫૧૨૫૧૨૫૧૨૫૧ ૨૫૧૩૦	૬૧૮	૬૨૫૧૨૫૧૨૫૧૨૫૧૨૫૧
૩૪	સામાયિક- આરિ	૫-૨૬૧૨૫૧૩૦ ૩૧૧૧	૧૬	૫૨૬૧૨૫૧૩૦ ૩૧૧૧	૧૬	૫૨૬૧૨૫૧૩૦ ૩૧૧૧
૩૫	ઉદ્દેશપ્રધાન	૫-૨૬૧૨૫૧૩૦ ૩૧૧૧	૧૬	૫૨૬૧૨૫૧૩૦ ૩૧૧૧	૧૬	૫૨૬૧૨૫૧૩૦ ૩૧૧૧
૩૬	પરિવાર	૫-૬૧૨૫૧૩૦	૧૬	૫૬૧૨૫૧૩૦	૧૬	૫૬૧૨૫૧૩૦
૩૭	સરખ	૧	૧	૧	૧	૧

૪૫	કુમ્ભમેડા	૧ રંગરખાર રંગરખાર	૧૩૮૩૪	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૩૧	૭૭૭૩	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૭૭૭૩	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૭૭૭૩
૪૬	નીલમે	૧ રંગરખાર રંગરખાર	૧૩૮૪૨	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૩૧	૭૭૭૩	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૭૭૭૩	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૭૭૭૩
૪૭	મણિત	૧ રંગરખાર રંગરખાર	૧૩૮૪૨	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૩૧	૭૭૭૩	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૭૭૭૩	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૭૭૭૩
૪૮	તેલમે	૧ રંગરખાર રંગરખાર	૧૩૮૪૪	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૩૧	૭૭૭૩	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૭૭૭૩	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૭૭૭૩
૪૯	પદમે	૪ રંગરખાર રંગરખાર	૧૩૮૫૦	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૩૧	૭૭૭૩	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૭૭૭૩	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૭૭૭૩
૫૦	સુમત્રમે	૫ રંગરખાર રંગરખાર	૪૬૩૫	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૩૧	૭૭૭૩	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૭૭૭૩	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૭૭૭૩
૫૧	ભાન	૮ રંગરખાર રંગરખાર	૧૩૮૪૫	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૩૧	૭૭૭૩	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૭૭૭૩	૫૨૧૧૨ખાર રંગરખાર ૭૭૭૩

સર્વ ગુણ જ બાંધે પણ અશુભ ન બાંધે. અને અશુભ પ્રકૃતિનો અનુભાગ ચક્રદાત્રીયા દ્વાય તે બેદાત્રીયા કરે અને ગુણ પ્રકૃતિનો બેદાત્રીયા દ્વાય તે ચક્રદાત્રીયા કરે અને સ્થિતિબંધ પૂર્ણ થયે થકે અન્ય સ્થિતિબંધ પૂર્વસા સ્થિતિ-બંધની અપેક્ષાએ પદ્મોપમને સંખ્યાતમે ભાગે હીન હીન કરે, એમ અંતર્મુદુર્ત કાળ લગે રહીને ત્યારે પહીં યથાક્રમે પ્રત્યેક અંતર્મુદુર્તનાં ત્રણ કરણ કરે. તે આ પ્રમાણે-યથા-પ્રવૃત્તકરણ ૧, અપૂર્વકરણ ૨, અને અનિવૃત્તિકરણ ૩, ચાથી ઉપસાંતાહા ત્યાં યથાપ્રવૃત્તકરણ પિચ્છો થકે પ્રતિ સમયે અનંતગુણ વધતી વિશુદ્ધિએ પેમે. ત્યાં પૂર્વોક્ત ગુણ પ્રકૃ-તિનો બાધાદિક તેમજ કરે પણ સ્થિતિ'ધાત્મિક ત્યાં ન કરે, તત્પ્રાયોગ્ય વિશુદ્ધિનો અભાવ માટે. ત્યાં પ્રતિસમયે નાના છવની અપેક્ષાએ અસંખ્યાત લેહાકાર પ્રદેશપ્રમાણ અધ્યવસાયનાં સ્થાનક દ્વાય, તે પદસ્થાનપતિત દ્વાય. પદ-સ્થાનનું સ્વરૂપ કહે છે-એ હીન દ્વાય તે અનંતભાગહીન ૧, અસંખ્યાતભાગ હીન ૨, સંખ્યાતભાગ હીન ૩, સં-ખ્યાતગુણ હીન ૪, અસંખ્યાતગુણ હીન ૫, અને અનંત-ગુણ હીન ૬; અને એ અધિક દ્વાય તે અનંતભાગ અધિક ૧, અસંખ્યાતભાગ અધિક ૨, સંખ્યાતભાગ અધિક ૩, સંખ્યાતગુણ અધિક ૪, અસંખ્યાતગુણ અધિક ૫ અને અનંતગુણ અધિક ૬; એ ૭ દાણવત્રીયા કહીએ અને તે પ્રથમ સમયના અધ્યવસાયસ્થાનકની અપેક્ષાએ બીજે સમયે અધ્યવસાયસ્થાનક વિશેષાધિક દ્વાય. બીજા સમયની અપેક્ષાએ ત્રીજે સમયે અધ્યવસાય સ્થાનક વિશેષાધિક દ્વાય. એમ દિતરોતરે યથાપ્રવૃત્ત કરણના ચરમ સમય લગે 'કહેવું.

૧ સ્થિતિપાત, રસપાત, ગુણદ્રેણિ, ગુણત્રીકમ. ૨ એટલા માટે તેની સ્થાપના કરવાં વિશ્વમયગુરુને છેવટે કૃપે છે.

૧. મુખ્યમંથન ૪ અને અન્ય (અપૂર્વ) સ્થિતિ બધે પ,
 ૨. પાંચ પદ્યર્થ સમકાળે પ્રવર્તે. ત્યાં 'સ્થિતિધ્યાન' તે સ્થિતિ-
 ૩. કર્મના અમિમ ભાગ થકી ઉદ્દેશ્યપણે ધ્યાન આગરોપમનાં
 ૪. પ્રમાણ અને વ્યવસ્થાથી પદ્યપ્રમણ સંખ્યાન ભાગ માત્ર
 ૫. રૂપિ ખંડ ઉકેરે-ખડે તે ઉકેરીને લે સ્થિતિ લેકે નહીં
 ૬. તે માટે તે દલિયું નાંખે, અતર્નુદૂર્ત કાળે તે સ્થિતિ
 ૭. ઉકેરે. ત્યાર પછી વળી ફરીને પણ લેકેલું પદ્યપ્રમ
 ૮. એ ભાગ માત્ર સ્થિતિ ખંડ અતર્નુદૂર્ત કાળે ઉકેરે,
 ૯. કા પ્રકારે જ નાંખે. એમ અપૂર્વકરણના કાળ માટે
 ૧૦. સ્થિતિ ખંડનાં સુદને વ્યતિકરે. એમ કહે થકે અપૂર્વ-
 ૧૧. પ્રથમ સમયે લેલો સ્થિતિનું કર્મ લગુ તે તેને જ
 ૧૨. સમયે સંખ્યાનગુણ હીન થાય. 'સંધ્યાન' તે અશુભ
 ૧૩. નો લે અનુભાગ્ય તેના અતર્નુદૂર્ત ભાગ મૂકીને એ
 ૧૪. અનુભાગના ભાગ અતર્નુદૂર્ત વિનાયે. ત્યાર પછી વળી
 ૧૫. રીતે ભાગ રહે છે. તેના વળી અતર્નુદૂર્ત ભાગ મૂકીને
 ૧૬. અનુભાગના ભાગ અતર્નુદૂર્ત વિનાયે. ત્યાર પછી વળી લે
 ૧૭. એ અતર્નુદૂર્ત ભાગ છે તેના વળી અતર્નુદૂર્ત ભાગ મૂકીને
 ૧૮. અનુભાગના ભાગ અતર્નુદૂર્ત વિનાયે. એમ અનેક અનુ-
 ૧૯. પંડનાં સુદને એક સ્થિતિખંડને વિશે વ્યતિકરે અને
 ૨૦. તેખંડને અનેક સુદને અપૂર્વકરણ સંપૂર્ણ થાય. હવે
 ૨૧. તે અતર્નુદૂર્ત પ્રમાણ સ્થિતિની ઉપર લે સ્થિતિએ
 ૨૨. ફરી દલિડે લેકે ઉદ્યાવળીકાની ઉપરની સ્થિતિને
 ૨૩. સમયે અસંખ્યાનગુણપણે નાંખે. તે આ પ્રમાણે-
 ૨૪. મયે સ્તોક, બીજે સમયે અસંખ્યાન ગુણ, એમ
 ૨૫. તર્નુદૂર્તના ચરમ સમય કાળે કહેવું. તે અતર્નુદૂર્ત
 ૨૬. અને અનિવૃત્તિકરણના કાળ થકી લગાવેક અધિક

કીજ આંત્રીને જેસાંજ પાંચે પદાર્થે અમરિસાને પ્રવેતે. તે અ-
નિવૃત્તિરૂપના કાગળના પલ્લુ સંખ્યાના બામ ગણે અને
એક બામ રહે થકે અનંતાનુબંધીની રેકલી આવરિસા
પાત્ર મુદીને અંતર્મુદુર્ત પ્રમાણ અંતરકંજનું અભિનવ સ્થિતિ
રહેના કાગ પ્રમાણ અંતર્મુદુર્તને રહે. અંતરકંજનું રસિડું
કિંનારું બાંધમાન પર પ્રકૃતિને વિષે નાંધે, અને પ્રથમ
સ્થિતિનું રસિડું આવરિસા માત્ર દેખાય, તે રેષમાન પરપ્રકૃ-
તને વિષે ભિન્નપ્રકૃત સંકેત કરીને સકમાયે, તે અંતરકંજનું
પિ થકે બીજે સમયે અનંતાનુબંધીનું ઉપરની સ્થિતિનું
રસિડું ઉપરામાયવા માંડે. તે આ રીતે કે—પ્રથમ સમયે
તેક ઉપરામાયે, બીજે સમયે અસંખ્યાત ગુણું ઉપરામાયે.
અ યાવત અંતર્મુદુર્ત જાને ઉપરામાયે એરહે કાગે સમ-
ગ્રણે અનંતાનુબંધી ઉપરામિત થાય. ઉપરામિત તે મું!
અ રેખાંત્ર નિકર (સમુદ્ર) પાખીના બિંદુના સમૂદે ચિં-
તિ ચિંતીને કૃપણાદિવરે નિઃકૃદિત થકે નિઃસ્પંદ થાય તેમ
રેખાંત્ર નિકર પણ વિશુદ્ધ બલે કરી ચિંતી નિંચીને
નિવૃત્તિરૂપ કૃપણાદિકે કરીને નિઃકૃદિત થકે સંકમણ,
પ, હીરણ્ય, નિધન અને નિઃશ્વના કરવાને અયોગ્ય
થ; તેને ઉપરામના કહીએ. કેરલાએક આચાર્ય કહે છે કે
નંતાનુબંધીની ઉપરામના ન દેખાય, પણ વિસરણના-
રણ બ દેખાય, તે આવી રીતે કે—હાં એમિ અભુપરિ-
ત્તા પણ અવિરત ચારે ગતિના પણ વેદક સમ્યગ્દષ્ટી
પવા દેશવિરતિ તિર્થંચ અને મગુપ્ય અથવા સર્વ વિંનિ
પ્યત, એ સર્વ સર્વપયામિએ પયાંસા અનંતાનુબંધી દેવ
સને અર્થે યથાપ્રવૃત્તાદિક ત્રણ કરણ કરે, એ કંજની
વ્યતના લેમ પૂરે કહી તેમજ નિરવશ્યપણે બળવી, પણ

પ્રતિવૃત્તિ કરણે પણ એમજ કહેવું. અનિવૃત્તિ કરણ કાળ
 પણ સંખ્યાતમા ભાગ ગયે થકે અને એક સંખ્યાતમા વ
 યાકતે છતે અંતર્બુદ્ધિમાન હેકું મૂકીને મિધ્યાત્વનું અં
 કરણ અંતર્બુદ્ધિ પ્રમાણ પ્રથમ સ્થિતિ થકી કાંઈક અ
 અભિનવ સ્થિતિમથના કાળ સરખા અંતર્બુદ્ધિ કાળે
 અને અંતરકરણનું દલિહ ઉકેરીને દ્વિતીય સ્થિતિ માં
 પ્રથમ સ્થિતિ માંહે નાંખે. અને પ્રથમ સ્થિતિએ વ
 ઉદીરણ પ્રયોગે કરીને જે પ્રથમસ્થિતિગત દલિહ
 થીને ઉદય માંહે નાંખે તે ઉદીરણ. અને જે વળી
 સ્થિતિના સુમતિ થકી ઉદીરણ પ્રયોગે જ કરીને
 આકારીને ઉદય માંહે નાંખે તે આગાહ કહીએ. ઉદી
 જ વિદ્યાર પ્રતિપત્તિને અર્થે આગાહ એવું બીજું
 કહીએ. ઉદય ઉદીરણએ કરીને પ્રથમ સ્થિતિ અનુ
 એ આવલિકા થયે રહે ત્યાં લગે જાય. જે આવલિકા
 તે આગાહ વિરહ પામે. ત્યાર પછી ઉદીરણ જ
 પ્રવર્તે. તે પણ એક આવલિકા થયે રહે ત્યાં લગે હે
 પછી એક આવલિકા માત્ર કેવળ ઉદયે કરીને જ અ
 તે આવલિકા માત્રને સરખ સુમયે દ્વિતીય સ્થિતિગ
 કના અનુભાગ બેઠે કરીને ત્રિધા પૂંજ કરે, તે આ
 સુમયકત્વ ૧, મિશ્ર ૨, અને મિધ્યાત્વ ૩. તે પછી
 તર સુમયે મિધ્યાત્વદલિકના ઉદયના અભાવ થકી
 મિક સુમયકત્વ પામે. એ મિધ્યાત્વની સર્વ પ્રકારે
 નાથકી પ્રથમ ચાર સુમયકત્વનો લાભ હોય. એ
 પામતો કેકક દેશવિરતિ સદિત અને કેકક સ
 સદિત પણ પડિવળે, તે માટે દેશવિરત, પ્રમત્ત અ
 એકરે વિશે પણ મિધ્યાત્વ ઉપશાન્ત પામ

સત્ત્વ નવ ચ પનરસ, સોલસ અઠારસેવ ગુણવીસા;
એગાદિ દુ ચક્રીસા, પાનુવીસા આયરે જાનુ ॥ ૩૬ ॥

એગાદિ દુ ચક્રીસા-૨૧

૨૨-૨૪

પાનુવીસા-૫૫૫

આયરે-અનિવૃત્તિ બાદર ગુણ-
રથાને

જાનુ-(ઉપશાંત થયેલ) જાનુ

સત્ત્વ-આત્મ, આદિ,
નવચપનરસ-નવ, પંદર

સોલસ-એગ

અઠારસેવ-અઠાર

ગુણવીસા-આનંદીય

અર્થ-અનિવૃત્તિ બાદર રૂપેનરથે આત્મ, આદિ, નવ,
પંદર, એગ, અઠાર, આનંદીય, એકવીસ, બાવીસ, સાવીસ
અને પચીસ પ્રકૃતિઓ ઉપશાંત થયેલી જાણુ. ૩૬.

વિવેચન:-અ અનિવૃત્તિ બાદર ગુણજાણે ઉપશાંતએવિ
વાગાને આદનીય કર્મની આત્મ થકી માંડીને પચીસ અને
પ્રકૃતિ ઉપશાંત પામીએ તે કહે છે.-

અનંતરજી કીધે આત્મ પ્રકૃતિ ઉપશાંત હોય. તે
પછી નપુંસક વેદ ઉપશાંતે ૮ ઉપશાંત થાય. ગ્રીવે

નામ, પ્રકરણ વિદ્યાવેગનિ, સ્થિર નામ, ગુમ નામ, મુમગ ના
મુસ્વર નામ, આરેય નામ, નિમાંજી નામ અને તીર્થકર નામ એ પં
પ્રકૃતિનો બંધખરબંદેક થાય ત્યાર પછી ત્યેનિખંડ પૃથક્કર
હોતે અપૂર્વકરજાદાના છેલ્લે સમયે હાસ્ય, રતિ, ભવ અને ગુણ
નો બંધખરબંદેક થાય હાસ્ય, રતિ, અરતિ, શોક, ભવ તથા
ગુણનો ઉદય હોય, અને સર્વ કર્મનાં દેશ ઉપશાંતના, નિવૃત્તિ
વિગ્રહ પામે. ત્યાર પછી અનંતર સમયે અર્ધ

ઉપશમે નવ (૯) નો ઉપશમ ધાય. દ્વાસ્યાદિપદક ઉપશ
પદંતો ઉપશમ ધાય. પુરુષવેદનો બંધોદય ઉપશમે સોગ
ઉપશમ દોષ. તે પછી અપ્રત્યાખ્યાન, પ્રત્યાખ્યાન કે
સમકાળે ઉપશમે ૧૮ નો ઉપશમ દોષ. તે પછી સંવત્સ
કોષ ઉપશમે આગળીશ પ્રકૃતિ ઉપશાન્ત દોષ. તે ૧
અપ્રત્યાખ્યાન પ્રત્યાખ્યાન માન સમકાળે ઉપશમે (૨
એકવીશ ઉપશાન્ત દોષ. તે પછી સંવત્સન માન ઉ
મે ૨૨ ઉપશાન્ત દોષ. તે પછી અપ્રત્યાખ્યાન પ્રત્યાખ
માયા ઉપશમે ૨૪ ઉપશાન્ત દોષ. તે પછી સંવત્સ
માયા ઉપશમે પચ્ચીશ પ્રકૃતિ ઉપશાન્ત દોષ એ ૨

× તે પછી અનિરતિકરણાદાના સંખ્યાતા જાગ ગયે
દર્શન સમક સિવાયની મોહનીય કર્મની એકવીશ પ્રકૃતિનું અંત
કરે ત્યાં વેદમાન સંવત્સન ચાર દ્યાય માટેનો કોઈ પણ
ધાય અને ત્રણ વેદ માટેના કોઈ પણ વેદમાન એક વેદની
સ્થિતિ પોતાના ઉદય કાળ પ્રમાણ દોષ. બાકીના ૧૧ દ્યાય
૮ નોદ્યાયની પ્રથમ સ્થિતિ આવલિકા માન દોષ. અહીં
અને નપુંસક વેદનો ઉદયકાળ સર્વથી યોગે દોષ અને માંદો
રખો દોષ. તે કરતાં પુરુષ વેદનો ઉદયકાળ સંખ્યાતા શુભ
ચક્રી સંવત્સન કોષનો વિશેષાધિક, તે ચક્રી સંવત્સ
માયા અને લોભનો અનુક્રમે વિશેષાધિક દોષ. ત્યાં સંવત્સ
ઉદયે ઉપશમ એણિ પ્રારંભે તેને અપ્રત્યાખ્યાન તથા પ્રત્યાખ
ધનો ઉપશમ ન થાય ત્યાં મુઠ્ઠી સંવત્સન કોષનો ઉદય કે
વત્સન માનના ઉદયે એણિ પ્રારંભકને અપ્રત્યાખ્યાન તથા
... નો ઉપશમ ન થાય ત્યાં મુઠ્ઠી સંવત્સન માનનો

ત્રિવે સમયે, ઉપચારેય દલિતની અપેક્ષાએ અસંખ્યાત ગુણ દલિત
અરમ સમય સુધી પર પ્રકૃતિમાં ન.એ. હોય સમયે, પરપ્રકૃતિમાં
સંક્રમણ થતા દલિતની અપેક્ષાએ ઉપચાર પામત દલિત અસંખ્યાત
દુઃખ મળતું.

એમ નપુંસક વેદ ઉપચાર થયે છતાં મોદનીય કર્મની આક
પ્રકૃતિ ઉપચાર દોષ. ત્યાર પછી હજી પ્રકારે અંતર્મુદ્દર્ત દાવે સ્ત્રી-
વેદને ઉપચારમાં. ત્યાર પછી અંતર્મુદ્દર્ત દાવે દાસ્તાદિ પદ્ધતિ ઉપ-
ચારે, ત્યારે મોદનીયની પંદર પ્રકૃતિ ઉપચાર દોષ તેજ સમયે
વગ્ન પુરુષવેદના બંધ, હ્રદય અને હૃદયભૂતો બ્યવચ્છેદ અને પ્રથમ
રિશ્તિનો બ્યવચ્છેદ થાય પુરુષવેદની પ્રથમ નિયતિની બે આવલિષ્ટ
બાકી રહે ત્યારે પૂર્વોક્ત પ્રકારે આગાધ ન દોષ, તેજ સમયથી
મંદીને ૭ (દાસ્તાદિ) નોટપાપતું દલિત પુરુષવેદના ન નાંખે
પરંતુ સંસ્વરણ ગોષાદિત્રિવે ન.એ. દુઃખપયદીમાં દ્યુ હે
પ્રથમ રિશ્તિની બે આવલિષ્ટ શેષ રહે ત્યારે વેદ પદ્ધતિ ન થાય
દાસ્તાદિ પદ્ધ ઉપચારમાં પછી એક સમય ન્યૂન બે આવલિષ્ટ
માત્ર દાવે પુરુષવેદ સંપૂર્ણ ઉપચારે, તે આ પ્રકારે-પ્રથમ સમયે
દોષ ઉપચારે, બીજે સમયે અસંખ્યાત ગુણ, ત્રીજે સમયે તેથી
પણ અસંખ્યાત ગુણ એમ બે સમયન્યૂન બે આવલિષ્ટના ચરમ
સમય સુધી સમયે સમયે અસંખ્યાતગુણ અધિક દલ ઉપચારે.
અને બે સમયન્યૂન બે આવલિષ્ટ હાજી પરંતુ મદાપદ્ધતિ સંક્રમણ
સમયે સમયે પરપ્રકૃતિને ત્રિવે દલ સંક્રમણે. તે પ્રથમ સમયે ધણું
સંક્રમણે, બીજે સમયે વિશેષ દીન, ત્રીજે સમયે વિશેષદીન
એમ ચરમ સમય સુધી સમયે સમયે વિશેષદીન સંક્રમણે કે
પ્રકારે પુરુષવેદ ઉપચાર થયે છતાં સોજ પ્રકૃતિ ઉપચાર દોષ. કે
પછી જે સમયે દાસ્તાદિ પદ્ધ ઉપચાર થાય તે સમયે પુરુ
વેદની પ્રથમ રિશ્તિ ફીણ થયેલી દોષ. તે પછી અપ્રત્યાખ્યાની

એમ એમ ચક્રો દત્તો તેમજ પડે. બ્યાં બ્યાં લે પ્રકૃતિની
 બધાંય ઉદીરણા ઉદી દત્તી ત્યાં ત્યાં પડતો થકો તે તે પ્રકૃતિ
 ની બધાંય ઉદીરણા પ્રાપ્તિ. એમ પડતો થકો યાવત પ્રમત
 ગુણધાણે રહે. ક્રોડક વળી તેથી દેહો પડતો દશવિરતે રહે
 ક્રોડક અવિરતે રહે. ક્રોડક માસ્વાદને પાત્ર આવે. અને લે
 ભવે દાયે પડે તે, પડેલે સમયે જ અવિરત સમ્યક્દષ્ટી
 ગુણધાણનાં સર્વે બધાંય ક્રોડક પ્રવર્તાયે. ઉત્કૃષ્ટપણે એક
 સર્વે એ વાર ઉપશમ એણિ પડિવરે, તેને નિશ્ચયે તે ભવે
 દાપકએણિ ન દોષ અને લે એક વાર ઉપશમ એણિ પડિ-
 વરે તેને કદાચિત દાપક એણિ દોષ પાત્ર. એક કર્મમંથિક
 મત છે. આગમને અભિપ્રાયે તો એક ભવે એક જ
 એણિ દોષ. ૭૭

હનિદુપશમસંજ્ઞાવિચાર:

દાપકએણિ સ્વરૂપ.

“દમકસાયચક્રકં”, ઇત્તો મિચ્છતમીરાસમ્મતં;
 અવિરગસન્ને દેસે, પમત્તિ અપમત્તિ ખીઅંતિ ॥૭૮॥
 પદમકસાયચક્રકં—પહેલા
 આર કયાય.
 ઇત્તો—એ પછી.
 મિચ્છતમીરાસમ્મતં—મિ-
 આત્વ, મિથ અને સમ્યક્ત્વ
 મોહનીય.
 અર્થ:—પહેલા કયાયતું ચક્રકં, એ પછી મિધ્યાત્વ
 મોહનીય, મિથ મોહનીય અને સમ્યક્ત્વ મોહનીય સમકાળ
 મરજી પામતે. † અનુસર વિમાનમા ઉપરે તેથી ત્યાં
 ચોથું ગુણસ્થાન દોષ તેથી

અવિરત સમ્યક્ત્વ ગુણકાણે તથા રક્ષવિરતિએ તથા પ્રમત્ત
ગુણકાણે તથા અપ્રમત્ત ગુણકાણે દાય કરે—ચાત્રાથી રાજે.

મહાં એ પૂર્વબદ્ધાય થકો દાપકમેષ્ટિ પ્રારંભે અને અ-
નંતાનુબંધીના દાયથી અનંતર મંરુણા સંભવ થકી એ
એષ્ટિ થકી વિરમે તો દશાચિત્ર ત્રિધ્યાત્વના ઉદય થકી ફરીને
પણ અનંતાનુબંધી બાંધે: તે અનંતાનુબંધીનું બીજ
ત્રિધ્યાત્વ છે તે મારે. પણ ત્રિધ્યાત્વ દાય ગયે અનંતાનુ-
બંધી જાને નહિ, બીજ ગયું મારે. અને સાતને દાયે તો
અપતિત પરિણામવંત થકો અવરયદેવલોકે જ ઉપલે અને
પતિત પરિણામવંત દેવ તો તે અનેક પરિણામના સંભવ

સ્થિતિસત્તાઓ દાય તે પડી તેટલા સ્થિતિ ખંડ ગયે છે એક
દ્વિધ સત્તા સ્થિતિસત્તાઓ દાય તે પડી પણ તેટલા સ્થિતિ
ખંડ ગયે છે એક દ્વિધ સત્તા સ્થિતિસત્તાઓ દાય તે પડી
પણ તેટલા સ્થિતિ ખંડ ગયે છે પત્નોપમના અસંખ્યાત બા
પ્રમાણ સ્થિતિસત્તાઓ દાય તે પડી પણ દસનમોહનીય પ્રતે
કોય પણ એક એક સંખ્યાતનો બાજ મુકીને બાકીની સર્વે સ્થિ
તિઓ પાત કરે—ખપારે, તે પડી પૂર્વે બાકી સંખ્યાત
બાજનો એક સંખ્યાતનો બાજ મુકીને બાકીની સર્વે સ્થિતિઓ વિના
કરે, એ પ્રકારે દળને સ્થિતિપાત અતિએ તે પડી વગર નિધ
તના અનંખ્યાત બાજને અને સમ્યક્ત્વ તથા મિથના સંખ્યા
બાજને ખડે. તે પડી એ રીતે પદા સ્થિતિખંડ ગયે છે નિધ
તનું દલિક આરવિકા માત્ર રહે અને સમ્યક્ત્વ તથા મિથનું
પત્નોપમના અસંખ્યાત બાજ પ્રમાણ રહે. અહીં ખંડ કર
ત્રિધ્યાત્વ સંબંધી સ્થિતિ ખડેને સમ્યક્ત્વ અને મિથના નાં
મિથના સમ્યક્ત્વનાં અને સમ્યક્ત્વના પોતાની નીચલી સ્થિતિ
નાખે. હવે આરવિકા માત્ર રહેલું ત્રિધ્યાત્વ દલિક તેને પદા
નું સંકેત વડે સમ્યક્ત્વનાં નાખે. તે પડી સમ્યક્ત્વ અને નિ

હતો હાજી હસાય, - હાજી પચ્છા નપુંસગં ઇત્યાદિ;
તે નોકસાયછકં, છુદઈ સંજલજીકોદમિ ॥ ૮૦ ॥

તે-એ પછી.

હાજી-હાજી છે.

હસાયછકં-હાસાયછકને

પચ્છા-પછી.

નપુંસગં-નપુંસક વેદને

ઇત્યાદિ-અી વેદને.

તે-તે પછી.

નોકસાયછકં-૭ નોકસાયને

છુદઈ-નાંખે-સંક્રમાવે છે.

સંજલજી કોદમિ-સંજલ-
જન કોપ માટે.

અર્થ:-એ પછી આઠ કથાપને ક્ષય કરે. પછી નપુંસક
વેદ, ઔવેદનો ક્ષય કરે. તે પછી ૭ નોકસાય સંજલજન
કોપને વિષે સંક્રમાવે છે. ૮૦

વિવેચન:-તે જોય ૧૬ પ્રકૃતિનો ક્ષય કર્યા પછી આઠ
કથાપ નિઃશ્વેપપણે હાજી કહાં અન્ય આચાર્ય કહે છે કે-
" ૧૬ પ્રકૃતિ ૪ પ્રથમ અપાચર્યા માટે, તેની વચ્ચે ૮ કથાપ
અપાચે અને પછી ૧૬ પ્રકૃતિ નિઃશ્વેપપણે ક્ષય કરે. " ત્યાર
પછી અંતર્મુદ્ગત માટે નવ નોકસાયનું અને ચાર સંજલજન
અંતર્ગત કરે. તે કરીને નપુંસક વેદનું ઉપરની સ્થિતિ
દક્ષિણ દેશન વિધિએ કરીને ક્ષય કરવા માટે. તે અંતર
મુક્ત અને વેદને કરીને પાંચાપમના અસંખ્યાતમા બ
માત્રનું ધનું, ત્યાંથી માંડીને જાંઘાતી પ્રકૃતિને વિષે ૭
સંક્રમે કરીને નાંખે. એમ નજાતું ધનું તે અંત
મુક્ત નિઃશ્વેપપણે કોણ થાય; અને હેકહું દક્ષિણે લે
સક્રવેદી ક્ષયક્રમેનિઃશ્વેપ વચ્ચે હોય તો જોગવતો ક્ષય
અન્યથા તો તે આપવિકા માત્ર લેય. તેને પછી વેદ
પ્રકૃતિને વિષે સ્તિષ્ઠક સંક્રમે કરીને સંક્રમાવે. એમ ન

અનંતી છે પણ કમુલ બેદની અપેક્ષાએ આરે હરપીએ—
 એકા કાપાની પણ ત્રણ એ કોયે કાપકમેજિ પ્રપન્નને માટે
 અનુકુળ અને કરીને પરિવર્તતાને તો પૂરોંકા ઉદ્ધતન વિધિએ
 કરીને કોયે અપાખ્યે થકે થાય ત્રણ કાપાની કિદિ પૂર્વેલી
 થયે ૬ થાય. આપાએ કરી પ્રતિપન્નને પૂરોંકા ઉદ્ધતન વિધિ-
 એ કરીને કોયે આનનો કાપ થયે થકે થાય બે કાપાની
 કિદિ ૬ પૂર્વેવત્ થાય. એએ કરીને પ્રતિપન્નને પૂરોંકા ઉદ્ધ-
 તન વિધિએ કરીને કોયારિક ત્રણને કાયે લેખની કિદિ ૩
 થાય. ત્યાર પછી કિદિવેદનાદાને વિષે પડે થકે કોયે પ્રતિ-
 પન્ન થકે કોયનું પ્રથમ કિદિનું બીજી સ્થિતિનું ત્રિકો
 આકારીને પ્રથમ સ્થિતિનું હરે અને વેદ, ત્યાં લગે કે ત્યાં
 લગે સમયાધિક આવલિકા માત્ર થાય થાય. તદનાંતર સમયે
 બીજી સ્થિતિના બીજી કિદિનું ત્રિકો આકારીને પ્રથમ
 સ્થિતિ હરે અને વેદ, ત્યાં લગે કે ત્યાં લગે સમયાધિક
 આવલિકા માત્ર થાય થાય. એમ “આગત પજુ કહેતું” કાપા-
 દિક દેદાં માત્રું વજાખ્યં છે પણ વિસ્તારના ભય થકી
 કહેવા નથી. ૮૦

• તે પછી અનંતર સમયે ત્રીજી કિદિનું દ્વિતીય સ્થિતિગત
 દલિક આકારીને પ્રથમ સ્થિતિ હરે અને સમયાધિક આવલિકા
 માત્ર થાય વેદે ત્યાં કુપી વેદે. આ ત્રણે કિદિ વેદનાદાને વિષે ઉપરની
 સ્થિતિનું દલિક મુખસંક્રમે કરીને પણ સમયે સમયે અસંખ્યેવ-
 ગુનુ શકિએ સંજ્ઞલન માનગા નામે. ત્રીજી કિદિ વેદનાદાના ચરમ
 સમયે સંજ્ઞલન કોપનું ભય, ઉદય અને ઉદારણાનો સમકાલે વ્યવ-
 સ્થેર થાય તેની સત્તા પણ સમય ન્યૂન મે આવલિકાએ આધેડ
 દલિક વર્ણને બીજી થાય વેદી નથી કેમકે સર્વ માનમાં સંક્રમાવેલ
 છે. તે પછી અનંતર સમયે માનની પ્રથમ કિદિનું દ્વિતીય સ્થિતિ-

લોભમાં નાખેલ છે. તે પછી અનંતર સમયે લોભના પ્રથમ ક્રિદ્ધિનું
 દ્વિતીયસ્થિતિમત દલિત આકર્ષિને પ્રથમ સ્થિતિ કરે અને અંતર્મુ-
 દર્ત પર્વત વેદે. સંજ્વલન માયાના પાત્ર બંધાઈ બ્યવહેદ થયે છતે
 તે સંજ્વલ સર્વ દલિતને સમય ન્યૂન બે આવલિદા માત્ર કાલે ગુણ-
 સંક્રમ વડે લોભમાં સંક્રમાવે. ત્યારે લોભનું પ્રથમ ક્રિદ્ધિનું પ્રથમ
 સ્થિતિમત દરેલ દલિત વેદાનું સમયાધિક આવલિદા માત્ર બાકી
 રહે. તે પછી અનંતર સમયે લોભની બીજી ક્રિદ્ધિનું ત્રિતીય સ્થિતિ-
 મત દલિત આકર્ષિને પ્રથમ સ્થિતિ કરે અને વેદે અને તેને વેદો
 ત્રીજી ક્રિદ્ધિનું દાલક મંદભુ કરીને સમયાધિક આવલિદા માત્ર રોગ
 રહે ત્યાં મુઠી મુદ્ધમ ક્રિદ્ધિએ કરે. તેજ સમયે વળી સંજ્વલન લોભને
 બધે બ્યવહેદ, બાદર કપાય (લોભ)ના ઉદય ઉદીરજાનો વિન્હેદ
 અને અનિરતિ બાદર સંપરાય મુદ્ધરયાનનો બ્યવહેદ સમકાલે થાય.
 તે પછી અનંતર સમયે બીજી સ્થિતિનું મુદ્ધમક્રિદ્ધિવ દલિત
 આકર્ષિને પ્રથમ સ્થિતિ કરે અને વેદે. ત્યારે તે જીવ મુદ્ધમસંપરાય
 કહેવાય. પૂર્વાંકત ત્રીજી ક્રિદ્ધિની બાકી રહેલી સંપૂર્ણ આવલિદા વેદાલી
 પર પ્રકૃતિને વિષે સ્તિષ્ઠ સંક્રમવડે સંક્રમાવે અને પડેલી બીજી
 ક્રિદ્ધિમા આવલિદા અનુક્રમે બીજી ત્રીજી ક્રિદ્ધિની અનંતર સંક્રમાત્રીને
 વેદે. લોભની મુદ્ધમ ક્રિદ્ધિએને વેદનારો મુદ્ધમસંપરાયમુદ્ધરયાનર્તી
 જીવ મુદ્ધમ ક્રિદ્ધિનું દલિત અને સમય ન્યૂન બે આવલિદાએ બધેલ
 રૂપ સમયે સમયે સ્થિતિપાત્રાદિ વડે મુદ્ધમસંપરાયપાદના સંખ્યાના
 બાજુ જાય અને એક બાજુ બાકી રહે ત્યાં મુઠી ખપાવે. તે પછી
 તે બાકી રહેલ સંખ્યાના બાજુમાં સંજ્વલન લોભ સર્વ અપર્વના-
 વડે પટાડીને મુદ્ધમસંપરાયના અઢા સંનાન કરે. તે મુદ્ધમસંપરાય
 અઢા દશ પાત્ર અંતર્મુદર્ત પ્રનાયુ બાકી રહેલ ત્યાંથી મુદ્ધિને
 મોદનીય કર્મનાં સ્થિતિપાત્રાદિ વિરમે પાત્ર રોગ કર્મનાં તો
 પ્રવર્તે લોભની તે પટાડેલી સ્થિતિને કાલે મુદ્ધિવારે વેદો
 સમયાધિક આવલિદા માત્ર બાકી રહે ત્યાં મુઠી જાય. તેને અનંતર

ખીણુકસાયદુચરિમે, નિદં પયલં ચ હણુછ છઉમત્યો;

આવરણુમંતરાએ, છઉમત્યો ચરમસમયંમિ ॥૮૨॥

ખીણુ કસાયદુચરિમે-હીણુ- છઉમત્યો-છદ્રસ્ય.

મોહ ગુણસ્થાનના દ્વિચરમ આવરણુ—પાંચ જ્ઞાનાવરણુ સમયે. અને ચાર દર્શનાવરણુને.

નિદં પયલં ચ-નિદ્રા અને અંતરાએ-પાંચ અંતરામને. પ્રવક્તાને. ચરમ સમયંમિ-ચરમ (ઉ-હણુઈ-નાચ કરે છે. હા) સમયે.

અર્થ:-છદ્રસ્ય હીણુમોહ ગુણસ્થાનના દ્વિચરમ (ઉપાન્ત્ય) સમયે નિદ્રા અને પ્રવક્તાને ક્ષય કરે અને છદ્રે સમયે નવ આવરણુ અને પાંચ અંતરામને ક્ષય કરે છે. ૮૨

વિવેચન:-એમ જે હીણુકપાય થયે તેને મોહનીય યાત્રી શેષ કર્મેનાં સ્થિતિધાતાદિક પૂર્વદી પદે હીણુમોહના સંખ્યાતા ભાગ બચે ત્યાં લગે પ્રવર્તે. એક સંખ્યાતામા ભાગ બાકી રહે ત્યારે પાંચ જ્ઞાનાવરણુ, ચાર દર્શનાવરણુ, પાંચ અંતરામ અને નિદ્રાદિક, એ સાથે પ્રકૃતિની સ્થિતિ સર્વ અપવર્તનાએ અપવર્તિતે હીણુકપાયના અદ્વા સરખી કરે. નિદ્રાદિકની સ્થિતિ સમયે ઊછી કરે. તે હીણુમોહના કાળ હજી અંતર્મુદ્ગર્ભના જે, ત્યાંથી માંડીને તે પ્રકૃતિનાં સ્થિતિધાતાદિક વિરામ પામે; સર્વ પ્રકૃતિનાં હોય. નિદ્રાદિક દીન એ સાગ (૧૬) પ્રકૃતિ હૃદય હૃદીરણુએ કરીને સમયાધિક આવલિસા માત્ર શેષ રહે ત્યાં લગે જે તે પછી હૃદીરણુ નિવર્તે. ત્યારે આવલિસા માત્ર કેવળ હૃદયે જ કરીને હીણુકપાયના દ્વિચ-

૧ સ્વરૂપસત્તાની અપેક્ષાએ સમય ન્યૂન અને કર્મપણી અપેક્ષાએ તો વૃદ્ધ.

રે હેરયાતીન (અર્થાત્ અમરકે પદમ નિર્જનનું દારુ-
 ન) પ્યાન પરિવરવા વાંછતા ચોનનિરોધ કરવા માટે.
 યે પ્રથમ બાદર દાપયોગ કરીને બાદર મનોયોગ રૂપે. તે
 પછી તે પડે બાદર વધનયોગ રૂપે. ત્યાર પછી મુદ્ધમ દાપ-
 યોગ કરીને બાદર દાપયોગ રૂપે, તેજ કરીને મુદ્ધમ મનોયોગ
 રૂપે અને તે પછી તે પડે જ મુદ્ધમ વાનુયોગ રૂપે. તે પછી
 મુદ્ધમ દાપયોગ રૂપેનો થકો મુદ્ધમક્રિયા અપ્રતિપાતિ નામન
 ત્રીજું શુદ્ધપ્યાન પ્યાવે. તેના પ્રામર્થ્યથી વદનોદ્યતિ
 વિવર રૂપે કરીને રેદનો ત્રીજે બાનસંકુચીને તાવન પ્રેરે
 થાય. તે પ્યાને વર્તતા થકો સ્થિતિધાત્મક કરીને આ
 વિના વ્રજ હર્મ સયોગિ કેવળીના ચરમ સમય લગે અપરો
 ચરમ સમયે સર્વ હર્મ અયોગ્યવસ્થાની સ્થિતિ સમા
 સ્થિતિનાં થાય. ૫૫ જે હર્મનાં અયોગિ અવસ્થાએ ઉ
 નધી તેની સ્થિતિ આ સમયે ઉઘી કરે. તે સંધ્યાની ચર
 સમયે અને રૂં વેદનીય ૧, આદ્યારિક ૨, નેજસ ૩, હર્મજ ૪
 સંસ્થાન ૧૦, પ્રથમ સંધયજ ૧૧, આદ્યારિકોપાંન ૧૨, વર્દ
 ગુરુ ૧૬, અગુરુલજ ૧૭, ઉપધાત ૧૮, પદ્મધાત ૧૯, ઉચ્ચ
 ૨૦, સ્થિર ૨૧, અસ્થિર ૨૨, વિદ્યાયોગ્યતિદ્રિક ૨૬, પ્રાયેક
 મુજ ૨૬, અમુજ ૨૭, કુસ્વર ૨૮, મુસ્વર ૨૯, અને
 મુજ ૩૦, એ ત્રીસાની ઉચ્ચ ઉદીરજ ૪૧. તદનાંતરે ૨
 અયોગી કેવળી થાય; તેનો કાગ પાંચ દસ્વ અક્ષરે ઉ
 પ્રમાણ અંતર્નુદ્ધર્માચ હાય. તે અયોગ્યવસ્થાવર્તી
 મુદ્ધમક્રિયા પ્યાન રૂપે કરીને વ્યુપરતક્રિયા નામે ચોથું મુદ્ધ
 પ્યાવે. એમ એ સ્થિતિધાત્મક રદિત ઉદયવંત હર્મને િ
 દાયે કરીને અનુભવતો થકો દાપ કરે અને અનુદયવંત
 વેદમાન પ્રકૃતિ માટે સ્તિમુક સંકેત કરીને સંકેતમાવતો
 વેદમાન પ્રકૃતિરૂપપણે વેદતો થકો અયોગ્યવસ્થાના િ
 સમય લગે લાય. ૮૨

વગઈસદગયાઓ, દુચરમસમયંભવિયાંમિ ખીયાંતિઃ
 વિવાગેચરનામા, નીઆગોચંપિ તત્થેવ ॥ ૮૩ ॥
 દેવગઈસદગયાઓ-દેવ ગતિ સવિવાગેચરનામા-વિપાકી-
 સાથે બધ છે લેનો એવી ના પ્રતિપક્ષી નામ કર્મની
 (દશ પ્રકૃતિ). (૪૫) પ્રકૃતિઓ.
 દુચરમસમયંભવિયાંમિ- નીયાગોચંપિ-નીચ ગોત્ર
 જે ઉછા સમય છે લેના એવા અને વેદનીય.
 ભવ્ય જીવને વિષે. તત્થેવ-ત્યાંજ.
 ખીયાંતિ-ક્ષય પામે છે.

અર્થ:-જે ઉછા સમય છે (બાકી) લેને એવા (દિચરમ)
 ભવ્ય જીવને વિષે દેવગતિ સાથે બધ છે લેનો એવી દશ
 પ્રકૃતિ ક્ષય પામે છે. વિપાકરહિત નામ કર્મની (૪૫) પ્રકૃતિ
 અને નીચગોત્ર તથા એક વેદનીય ત્યાં જ ક્ષય પામે છે. ૮૩
 વિવેચન-દેવગતિ સંધાતે એકાંતે જ બધ છે લેનો
 તે દેવગતિ સદગત પ્રકૃતિ ૧૦ છે, તે આ પ્રમાણે-વૈક્રિય ૧
 આદારક શરીર ૨, વૈક્રિય ૩, આદારક બંધન ૪, વૈક્રિય
 ૫, આદારક સંધાતન ૬, વૈક્રિય ૭, આદારકોપાંગ ૮, દેવ
 ગતિ ૯ અને દેવાનુપૂર્વી એ દશ પ્રકૃતિ ભવ્ય મોહ
 ગામીને દિચરમ સમયે ક્ષય લાય. તથા તેજ સમયે
 નવ પ્રકૃતિ વિપાકે વર્તે છે તે યાગી બાકી નામકર્મ
 અનુદયવંત ૪૫ પ્રકૃતિ છે, તે આ પ્રમાણે-આધારિક ૧, તેજ
 ૨, કાર્મભુ શરીર ૩, એ જ વ્રજનાં બંધન ૬, એ
 વ્રજનાં સંધાતન ૮, ૭ સંસ્થાન ૧૫, ૭ સંપયજુ ૨૧, આ
 રિકોપાંગ ૨૨, વજુચતુષ્ક ૨૬, અનુપ્યાનુપૂર્વી ૨૭, પચાપ
 ૨૮, ઉપધાત ૨૯, અનુરૂપ ૩૦, જે વિદ્યાગોત્રિય
 પ્રાયેક ૩૩, પર્વામ ૩૬, ઉચ્ચાસ ૩૫, સ્થિર ૩૬, અસ્થિ

મણુઅગઈનઈતસખાયરં ચ, પજ્જતસુભગમાઈજ્જં;

જસકિત્તી તિથયરં, નામસ્સ હવંતિ નવ એઆ ॥૮૫॥
 મણુઅગઈ નઈ-મનુષ્ય ગતિ,
 મનુષ્ય જાતિ.
 ભુઆયરં-વસનામ, બાદરનામ
 પજ્જત સુભગં-પર્યાપ્તનામ,
 સુભગ નામ.
 આઈજ્જં-આદેય નામ.

જસકિત્તી-ચશાઃકીર્તિ નામ.
 તિથયરં-તીર્થકર નામ.
 નામસ્સ-નામ કર્મની.
 હવંતિ-હોય છે,
 નવ-નવ પ્રકૃતિઓ.
 એઆ-એ.

અર્થ:-મનુષ્યગતિ, મનુષ્યજાતિ, વસનામ, બાદરનામ,
 પર્યાપ્ત નામ, સુભગનામ, આદેયનામ, ચશાઃકીર્તિનામ અને
 તીર્થકર નામ એ નવ પ્રકૃતિઓ નામકર્મની હોય છે. ૮૫
 વિવેચન-નામકર્મની નવ પ્રકૃતિ તે કઈ? તે કહે છે-
 મનુષ્ય ગતિ ૧, પંચેન્દ્રિય જાતિ ૨, વસનામ ૩, બાદર નામ
 ૪, પર્યાપ્ત નામ ૫, સુભગ નામ ૬, આદેય નામ ૭, ચશાઃ-
 કીર્તિ નામ ૮ અને તીર્થકર નામ ૯, એ નામ કર્મની
 નવ પ્રકૃતિ હોય. ૮૫.

મતાંતરે ગાથા.

તચ્ચાણુપુવ્વિસહિઆ, તેરસં ભવસિદ્ધિઅસ્સ ચરમંભિં;

સંતંસગમુક્કોસં, જહનયં ખારસં હવંતિ ॥ ૮૬ ॥
 તચ્ચાણુપુવ્વિસહિઆ-તે
 (મનુષ્યની) આનુપૂર્વી સહિત.
 તેરસ-તેર પ્રકૃતિઓ.
 ભવસિદ્ધિઅસ્સ-તફાવ મોક્ષ
 ગામીને.

સંતંસગં-સત્તા કર્મ પ્રકૃતિ.
 ઉક્કોસં-ઉત્કૃષ્ટ.
 જહનયં-જપન્ય.
 ખારસ-ખાર.
 હવંતિ-હોય છે.

તથા એક વેદનીય અને ઉચ્ચચોત્ર ભવ્યશિદ્ધિને ઉદ્ધા સમયે
ક્ષય પામે છે. ૮૭

વિવેચન—તે એમ શા માટે કહે છે તેનો હેતુ કહે છે—
મનુષ્ય મતિ સાધે જ જેના ઉદય છે તે મનુષ્ય મતિ સદ્-
બળા ૧૧ પ્રકૃતિ છે તે આ પ્રમાણે—ભવવિપાકી તે મનુષ્યાનુ-
ક, કૌત્ર વિપાકી તે મનુષ્યાનુપૂર્વી ૨ અને ભવવિપાકી
તે નામ કર્મની નય પૂર્વે કહી તે એવં ૧૧, બે માંહેકું
અનેકું એક વેદનીય ૧૨ અને ઉચ્ચચોત્ર ૧૩, ઉદ્ધૃષ્ટ પદ એ
૧૩ પ્રકૃતિ અને જગત્પથે તીર્થકર નામ વિના ૧૨ પ્રકૃતિ
ચરમ સમયે ક્ષય જાય. કહ્યાં મનુષ્યાનુપૂર્વી તે મનુષ્ય મતિ
સદ્ગત છે તે માટે ૧૩ પ્રકૃતિ સાધે ક્ષય જાય એમ મતાંતરે
કહ્યું અને અનેક કહે છે કે મનુષ્યાનુપૂર્વીની ઉદયના અભાવ
પદી દિવસ સમયે જ સત્તા વ્યુત્કેદ ધાય. ઉદયવતીને
સ્તિશુક્રાંકમ ન હોય તે માટે સ્વસ્વરૂપે ચરમ સમયે જ
સત્તા વ્યુત્કેદ હોય. અને આનુપૂર્વી ૮ કૌત્ર વિપાકી માટે
ભવોત્કેદગતિએ જ તેનો ઉદય હોય તે માટે ભવરૂપે જ અને
આનુપૂર્વીનો ઉદય ન હોય અને ઉદય વિના તેા અયોગ્ય-
પર્યાને દિવસ સમયે જ વ્યુત્કેદ ધાય અયોગિ અવસ્થા-
એ જેનો ઉદય હોય તેનો જ ચરમ સમયે સત્તાથી વિત્કેદ
ધાય અને જેનો ઉદય ન હોય તે દિવસ સમયે જ ક્ષય
જાય. ઇતિ રહસ્યં. ૮૭.

ઉપસંહાર.

રદિગમ-નિઉજી-પરમત્ય-રૂદરેન્દ્રાભંગદિદિવાયાઓ;
ત્યા આબુસરિચ્ચા, ખધીદયસંતકમ્માણું ॥૮૬॥

રદિગમ-દુઃખે બળી શકાય એવા, બાંગા છે જેને વિષે એવા
એવા દષ્ટિવાદ સૂત્ર થકી.

નિઉજી-મુક્તમયુદ્ધિને ગમ્ય, અત્યા-વિશેષ અર્થો.
પરમત્ય-પથાસ્થિત અર્થવાળા, આબુસરિચ્ચા-બળુવા.

રૂદરે-આનંદકારી, ખધીદયસંતકમ્માણું-બધ,
બાંગા-દિદિવાયાઓ-બહુ ઉદય અને સત્તા કર્મના.

અર્થ:-દુઃખે બળી શકાય એવા, મુક્તમયુદ્ધિને ગમ્ય,
પથાસ્થિત અર્થવાળા, આનંદકારી અને બહુ બાંગા છે જેને
વિષે એવા દષ્ટિવાદ સૂત્ર થકી બધ, ઉદય અને સત્તાકર્મના
વિશેષ અર્થો બળુવા. ૮૬

વિવેચન-વિશેષે બળુવા વાંછતાને આચાર્ય ભગવાન
કહે છે-રદિગમ તે ગંભીરાર્થ, નિપુણ-મુક્તમયુદ્ધિને ગમ્ય,
પરમ-ઉત્કૃષ્ટ પથાસ્થિત અર્થ છે ત્યાં, રૂદિરે મુક્ત મુક્તમ-
તરાર્થ બળુવામાં કુશળ પરિતજનોને આનંદકારી, બહુ-
બધા બાંગા-વિદેશ છે જેને વિષે તે બહુબાંગ એણું જે
દષ્ટિવાદ નામા બારમું અંગ તે થકી-પદો જે અર્થ ન કહ્યા
હોય તે ત્યાંથી વિસ્તારે બધ ઉદય સત્તાવંત કર્મપ્રકૃતિના
હોય તે અબુસરિચ્ચા-બળુવા. ૮૬

આહમ્ સયરીએ, ચંદ્રમદત્તરમયાણુસારીએ;
ટીમાઈ નિચમિઆણુ, એગુઆ દોઈ નઉઈએ ॥૬૧॥

આહમ્ સયરીએ—સીતર ટીમાઈ-ટીકાએ.
ગાથાવડે નિચમિઆણુ—રચેલી.
ચંદ્રમદત્તરમયાણુસારીએ— એગુઆનઉઈએ—નેવારી.
ચંદ્રમદત્તરમયાણુના મતને હોઈ-હોય.
અનુસરવાવાળી.

અર્થ:—ચંદ્રમદત્તરમયાણુના મતને અનુસરવાવાળી
સિતર ગાથાવડે આ મંથ રચાયેલ છે (તેમાં) ટીકાકારે રચેલી
નવી ગાથાએ હોરતાં નેવારી થાય છે. ૬૧

વિવેચન—એ સમતિકા મંથકર્તા ચંદ્રમદત્તર ગાથાએ
તે પૂર્વે (૯૦) સિતર ૪ ગાથા કરી હતી, તે માટે
જ સમતિકા એવું મંથનું નામ થયું. ત્યાર પછી ટીકાકર્તા-
એ મંથ દુબોધ લખીને એ ૪૮૫૦ કલ્પાદિ ગાથામાં લખ્યા-
વ્યા મુજબ મંથકર્તાની આજ્ઞા થકી ૪ જ્યાં લેખેએ ત્યાં
તેમની બાપ્યની ગાથાએ લેખવીને મુબોધ લીધે, ત્યારે તે
ટીકાએ નિયંત્રી-ચાંકલી ગાથાએ મળીને એ સમતિકાની
ગાથા એક ઊભા નેહી-નેવ્યાચી (૮૬) છે. કલ્પર્થ: ૬૧.

ઈતિ છાંસમતિકાશ્વયઃ પદ્યઃ કર્મગ્રંથઃ સંપૂર્ણઃ ॥ તત્સમા-
દ્યૌ ચ સમાપ્તં કર્મગ્રંથપટ્ટકં મહાર્થ ॥ પૂર્વગતામ્નાવનિશ્ચયં ॥
ઈતિ પરિણમાતૌ ॥ એસે એ સમતિકા નામે કહે
કર્મગ્રંથ સંપૂર્ણ થયે, તે સંપૂર્ણ થયે કહે, એ છે કર્મગ્રંથ
મહા અર્થવાંત સંપૂર્ણ થયા ત્યાં પુરિલા પાંચ કર્મગ્રંથ

વધારો.

કર્મબંધ પાંચમા સંબંધી.

આ ૧ થી, વિવેચનની પૂર્ણતા પછી:—

આશયને વિશેષ અપવરાગ મળ્યા જેનો ઉદય દોષ તે સંવ-
વિષાદ પ્રકૃતિ.

અને વિશેષ પોતાની સજિ દેખાડે તે અવિષાદ પ્રકૃતિ.

નાસ્તિયગાદિ બને વિશેષ જેનો ઉદય દોષ તે મર-
વિષાદ પ્રકૃતિ.

સરીર પુદ્ગલોને વિશેષ પોતાની સજિ દેખાડે તે પુદ્ગલ-
વિષાદ પ્રકૃતિ.

સ્થિતિ, અનુભાગ અને પ્રદેશનો સમુદાય તે પ્રકૃતિગંધ.

અખ્યવસાય વિશેષ મંદજ કરેલા કર્મદલિતને વિશે સ્થિતિભાગનું
મેહસ કરવું તે સ્થિતિગંધ.

કર્મપુદ્ગલોનો જે શુભાશુભ કે પાતિ અપાતિ રસ તે અનુ-
ભાગ-રસગંધ.

સ્થિતિ રસની અપેક્ષા વિના જે કર્મપુદ્ગલોનું ન મંદજ
કરવું (દલિતસંખ્યાની ન મુખ્યભાગે) તે પ્રદેશગંધ.

એ ન ચાર પ્રકારના બંધના જલન વધા ઉદ્ભવે જે સ્થાની
તેના ચાર પ્રકાર.

‘ચ’ યજ્ઞથી ઉપચય વધા કાપક એજી આદિ.

એ પ્રમાણે સર્વ મળી ૨૬ હાર કરેછે.

આ ૪ થી, પ્રાંત:—

જેનો પ્રારંભ અને વિન્ડેદ ન દોષ તે અનાદિઅનંત.

જેનો પ્રારંભ ન દોષ, વિન્ડેદ દોષ તે અનાદિસત.

જેનો પ્રારંભ દોષ, વિન્ડેદ ન દોષ તે સદિઅનંત.

જેનો પ્રારંભ અને વિન્ડેદ બન્ને દોષ તે સદિસત.

